

TRAETHAWD

A M

Farw i'r Ddeddf, a Byw i Dduw.

Ym mha ŵn yr amlygir,

Yn helaeth, y Môdd y mae'r YSPRYD
GLAN yn dwyn yr Enaid o'r Cyfam-
mod o Weithredoedd, i'r Cyfammod
o Râs.

O'r HUNAN i GRIST.

At ba ŵn y chwanegwyd.

Chwêch o HYMNAU buddiol, a'r
amryw Ystyrjaethau.

O Waith y PARCHEDIG

Mr. DANIEL ROWLANDS.

ARGRAPHEDIG

Yn BRISTOL gan FELIX FARLEY, yn y Flwyddyn, 1743.

Y Rhagymadrodd at y Darllenydd.

F*Y* annwylaf Gyd-wlad-wr am Cyd-ymdeithydd tua
’r tragwyddol Fyd; y Tywyllech a’r Anwybodaeth
ddu-dew, sydd wedi gorchguddio, a dallu Llygaid
y rhan fwyaf o Drigolion y Ddaear, yn y Gwirioned-
dau pwysfawr, sy’n gynnwysedig yn y Traethawd can-
lynol; ynghyd a’r Angenrheidrwydd anbecorol sydd arnat ti
a minnau, o wir Wybodaeth yn y pethau mawrion a gyn-
nwysir ynddo; sef o farw i’r Ddeddf, a byw i DDUW; o
gael ein dwyn o bonom ein Hunain i JESU GRIST: a’r
Llwyddiant a’r Fendith a welodd yr ARGLWYDD fod yn
dda ei drosglwyddo trwyddo i lawer o Eneidiau Gwerth-
fawr yn Lloegr, a Chymru; am cymhellodd i’w ddanfon
attat Gymro Unjaith, yn dy Faith dy hun; gan obeithio na
bydd i’r bwn, a welodd fod yn dda ei fendithio yn y Faith
Saeson-aeg, naccau ei Fendith arno yn y Faith hon; er
tragwyddol Llesbâd i’th Enaid gwerthfawr; sef yw
hynny, i’th ddwyn o Sinai, i Sion, o’r Cyfammod o Weith-
oeddedd, i’r Cyfammod o Râs, o honot dy Hun, i JESU
GRIST. I’r bwn Ddiben, DUW a ganjattao ei Fendith
arno trwy GRIST ein HARGLWYDD, Amen. Ac Amen.

Handwritten text at the top of the page, likely a title or header, which is mostly illegible due to fading and bleed-through.

Handwritten text in the main body of the page, consisting of several paragraphs. The text is written in a cursive script and is largely illegible due to fading and bleed-through from the reverse side.

Handwritten text on the right margin of the page, including a large decorative initial 'W' and other illegible characters.

G A L. ii. 19.

*Myfi trwy 'r Ddeddf ydwyf wedi marw
i'r Ddeddf, fel y byddwn fyw i DDUW.*

YWYD Duwiol yw 'r hyn beth ac y mae pawb o honom yn rhwym i fyw iddo; ond *Dirgelwch* ydyw nad oes ond ychydig yn ei jawn ddyall yn brofiadol, os barnant eu Profiadau yn ddi-duedd trwy eu Cymmharu hwy a'r Profiad hwn o eiddo

Paul yn Ein Testyn, Myfi trwy 'r Ddeddf, &c.

Ein Apostol yn yr Epistol hwn, fydd yn amddiffyn ei hun rhâg yr *Enllibiau* diystyrlyd a dastwyd arno gan y gân Apostolion, mewn perthynas idd ei Alwad, fel pe na buasei yn Apostol, ac mewn perthynas idd ei Athrawjaeth, fel pe buasei hi 'n gân ac yn gyfelliornus. O Ddechreuad y Bennod hon hyd Ad. 11. y mae ef yn dywedyd i ni yr hyn a wnaeth yn *Jerusalem*, pa mor wrol y darfu iddo wrthsefyll y gân *Frodyr*, fel y gallei amddiffyn Gwirionedd yr Efengyl, yr hyn oeddynt yn geisio ei ddymchwelyd, o Adnod 11 i'r 17. Mae'r *Apostol* yn mynegu i ni yr hyn a wnaeth yn *Antioch*, pa mor lew a pha mor wresog y darfu iddo wrthsefyll, a cheryddu hyd yn oed *Pedr* ei hun, o herwydd ei Wenjaith yn cymmell y *Cenbedloedd* i fyw yn juddew-aidd, o herwydd ei fod trwy hynny yn rhoddi *Tramgwydd* i'r *Juddewon* idd eu cadarnhau yn eu
• *Hjuddewjaeth*

Hjudderwjaethb. Adnod 12. *Judderwon* eraill a gyd-ragrci-
thiasant âg ef, *Barnabas* hefyd a ddygwyd i'w Rhagraith
hwynt, a thrwy hynny *Judderwon* a *Cbenbedloedd* ill-deu-
oedd a gasas Achlyffur i wrthod CRIST, i wadu'r Ath-
rawjaeth o'râd Râs, i droi yn ol i'r Ddeddf i ymofyn
Cyfiawnhâd trwy'r Gweithredoedd o honi. Felly,
ni allwn weled ymma y dichon Dynion dâ godidog
wenjeithio, a thrwy ep Gwenjaith wneuthur llawer o
Ddrwg ymhlith Gweinidogion a Gwrandawyr. Mae
gennym ymma Ensampl ryfeddol o hyn yn y pennaf o
Ddynion, sef y cyfryw ac oedd yn Golofnau o'r Eg-
lwys; ond fe debygir nad oedd *Pedr*, *Barnabas* a'r *Ju-*
dderwon yn canfod y Bai a'r Pechod oeddynt yn euog o
hono ymma, ond yn meddwl eu bôd yn gwneuthur o'r
gorau; ond *Paul* a'i gwelodd, ad. 14. *Pan welais nad*
oeddynt yn rhodio yn unig, yn ol Gwirionedd yr Efengyl.

Fe ellir meddwl fod hyn yn beth eafn ac annoeth
jawn yn *Paul*, y jeuangaf o'r holl *Apostolion*, (meddwl
yr wyf, gan yr hwn y gwelwyd CRIST yn ddiweddas oll,
megis gan un wedi ei eni allan o amfer cyfaddas) iddo ef
gymmeryd arno gyhuddo a chondemnio *Pedr*, yn gystal
a *Barnabas* a'r *Judderwon*, am eu Cyfeiliornad, yn peidio
a rhodio yn gydwybodol yn ol *Gwirionedd yr Efengyl*.
Ni welwn, mae fel ac y gall Pobl gael yr *Efengyl*, ond
nid *Gwirionedd yr Efengyl*; felly hefyd, fel y gall y
rheini ac sydd a *Gwirionedd yr Efengyl* ganthynt, fod yn
euog o beidio a jawn-droedio yn ol y *Gwirionedd* o honi,
megis *Pedr*, *Barnabas* ac eraill, *Gwenjaeth* pa rai nid oedd
yn cyd sefyll a *Gwirionedd yr Efengyl*, yr hon oeddynt
yn *bregethu*, ond yn tueddu yn hytrach i gadarnhau'r
Gyfraith, ac felly i ddymchwelyd yr *Efengyl*.

Nid oes gan Dduw rai prydiau ond ychydig o *Dy-*
ffion fyddlon i sefyll i synu dros *Wirionedd yr Efengyl*.
Nid oedd ymma ond *Paul* yn unig, yr oedd *Pedr*
wedi troi yn ei erbyn ef; *Barnabas* ei annwylaf Gydym-
maith a hudwyd oddiwrtho trwy'r *Wenjaith*; *Judderwon*
a *Cbenbedloedd* a gas eu llygru; o herwydd pa nam
mae

mae 'n rhaid i *Paul* ei hunan ymladd yn eu herbyn hwynt dros *Achos CRIST* ai *Athrawiaeth*, yr hwn oedd yn awr mewn *Perigl* o gael ei ddymchwelyd. *Mi a ddywedais wrth Pedr yn eu Gwydd hwynt oll, &c.*

Ni chyfeiliornodd *Pedr* erioed trwy ddysgu un gan *Athrawiaeth*; canys *Egwyddor* yw hon ac y mae pawb o honom yn ddal i fynu, sef na ddarfu i'r *Apostolion* erioed gyfeiliorni wrth addysgu, neu yn yr *Athrawiaeth* a draddodasant i'r *Eglwys*, ond ei *Gyfeiliornad* oedd mewn gweithred, cymmell y *Cenbedloedd* i'r *Grefydd Juddewig*, trwy ba beth y rhoddes efe *Achlysiur* iddynt i feddwl fod cyflawnu 'r *Gyfraith* yn angenrheidiol er *Cyfiawnhâd*: Lle mae efe yn chwanegu 'r *Ymadrodd* hwn, *Nyni y rhai ydym Juddewon wrth Natur*, *Adnod 15, 16*. *Nyni Apostolion* (allasei ddywedyd) er ein bod yn *Juddewon* wrth *Natur*, etto nid ydym yn disgwyl cael ein cyfiawnhau trwy *Weithredoedd* y *Ddeddf*; ac am hynny ni ddylem ni ddim cymmell y *Cenbedloedd*, i gyflawnu 'r *Ddeddf*, fel y byddo iddynt gael *Cyfiawnder* a *Chyfiawnhâd* trwy 'r *Gweithredoedd* o honi. Pa ham?

1. O herwydd, Ein bod yn gwybod na all un *Dyn* gael ei gyfiawnhau trwy *Weithredoedd* y *Ddeddf*, ond trwy *Ffydd CRIST*.

2. O herwydd, Ein bod gan hynny, yn ymwithod a'r *Ddeddf* yn y *Pwng* o *Gyfiawnhâd*, nyni a gofleidiafom *CRIST* trwy *Ffydd*, fel trwyddo ef y gallom gael ein *Cyfiawnhau*.

3. O herwydd, trwy *weithredoedd* y *Ddeddf* ni chyfiawnheir un *Cnawd* oll.

'Nawr o *Ad. 17*, ac felly yn y blaen mae 'r *Apostol* yn troi 'n ol at y *Galatiaid*: Gwedi mynegu y modd y darfu iddo geryddu *Pedr*, a pheth a ddywedodd wrtho mewn perthynas i *Gyfiawnhâd* heb *Weithredoedd* y *Ddeddf*, y mae 'n dyfod yn awr i ddangos nad yw 'r *Athrawiaeth* hon, mewn un mesur yn wrthwyneb i'r *Athrawiaeth* o *Sancteiddrwydd*, ond o *Angenrheidrwydd* an
leporol

hepcorol i wir Dduwioldeb, Ad. 17, 18. *q. d.* Os y dym ni *Juddewon* y rhai fuom byw gynt dan y Ddeddf; ac yn awr yn ymofyn Cyfiawnder yn NGRIST yn unig, yn cael ein cyfrif megis yn Bechaduriaid, pan ganylnasom y Ddeddf; fe fyddai yn ymddangos fod CRIST yn taffu ymmaith y Ddeddf, ac yn cosleido Pechod: *Na atto* Duw, mēdd yr Apostol.

Y mae efe yn gwadu ac yn ymwrthod a'r peth hyn gyd â phob Ffieiddra. Trwy wrthwynebu hyn o bêth, fe fuafai 'n dywedyd yn erbyn Cyfiawnhâd rhâd, yr hyn a fuafai yn Gabledd erchyll yn erbyn Mâb Duw, fel pe buafai ef yn Weinidog Pechod, yr hwn a ddaeth ir Byd i ddinistrio Pechod, ac i ddattodd Gweithredoedd y Di-afol. A thrwy 'r Efyngyl hon pa un wyf yn bregethu (allafai ddwedyd) Mae CRIST yn cael ei ofod allan megis *Oen Duw yr bwn fydd yn tynnu ymmaith Bechodau 'r Byd*; ac nid i gymmeryd ymmaith Gyfiawnder, yr hyn yn gyfiawn a elwir felly, oddieithr yr Hunan Gyfiawnder dau wynebog rhagreithiol hwnnw a pha un y darfu i ni wisgo a chuddio ein hunain gynt: Nage, ond fe ddaeth i ddwyn i mewn Gyfiawnder tragwyddol, Cyfiawnder pur perffaith er Cyfiawnhad i'w Bobl; fe ddaeth i wneuthur Diwedd a'r Bechod trwy offrymmu ei hun Unwaith a'r y Groes, a thrwy hynny a bwrtafodd yr YSPRYD GLAN, megis Yspryd o Sancteiddiad ac Adnewyddiad, i ddinistrio Grym Pechod a Llygredigaeth; ac am hynny Enllib creulon yw dywedyd fod yr Athrawiaeth efengylaidd hon yn agoryd Drws i Bechod ac Affeolaeth. Mae 'r Apostol yn profi hyn trwy ddau Refwm cadarn:

1. O herwydd nad yw Ffydd CRIST yn dinistrio ei hun, Adnod 18,

Mae Pechod yn gyffelyb i hên Dy, yr hwn a ddi-frodais ac a ddinistrais trwy fy Athrawjaeth o Gyfiawnhâd rhâd trwy Ffydd, ac nid trwy Weithredoedd y Ddeddf; can's trwy 'r Athrawiaeth hon y pregethais (trwy GRIST) Ryddhâd oddiwrth Bechod; ac am hynny,

pe adeiladwn i fynd i'r hên Ddissaeth-leoedd ymma o Be-
chod drathesfn, nid Crist, ond myfi fyddai i'r Pecha-
dur, neu Weinidog Pechod, nage ond yn hytrach mi
fyddwn yn Ddyn gwallgofus, i adeiladu ac un Llaw y
peth a dynnais i lawr a'r Llaw arall.

2. O herwydd bod Rhydd-did i Bechod yn gwbl
wrthwyneb i Dersynau'r Efyngyl, ac i Ddiben ac Amcan
yr Athrawiaeth hon o Gyfawnhad trwy Ffydd heb
Weithredoedd y Ddeddf; *Canyis yr awysfi trwy'r Ddeddf
wedi marw i'r Ddeddf, fel y byddwn fyw i Dduw.*

Mae'r Testyn mor ddiethr ac mor rhyfeddol fel nas
gall Cig â Gwâed moi ddioddef, heb ddrwg dybio ei fod
yn tueddu gormod at ryw Ffurf o Athrawiaeth newydd:
Ac oni buasei fod y Geiriau rhagddywededig wedi cael
eu llefaru gan yr YSPKYD GLAN trwy Enau'r Apostol
Paul, prin y cawsent fyned heibio heb gael eu cyfrif yn
Athrawiaeth bŵr *Antinomiaidd*. Yr wyf yn cosio bôd
Luther yn llefaru ac yn dysgu oddiwrth y Testyn hwn,
fod y gau Apostolion yn gosod allan ac yn dywedyd, oni
fyddwch byw i'r Ddeddf ni ellwch fyw i Dduw; ac am
hynny rhaid i'r Apostol *Paul* yn y lle hwn fod yn un o'r
Hereticiad pennaf trwy'r hôll Fyd, os gwir oedd eu
Hathrawiaeth hwynt. Ac hefyd rhaid oedd fod ei Heresi
ef yn un o'r Heresiau mwya a'r a glywyd erioed son am
dani.

Rheswm, a Doethineb dynol ni all derbyn yr Athrawi-
aeth hon, nai dyall chwaith; sef mai os mynnwn fyw i
Dduw rhaid inni fod yn farw i'r Ddeddf yn gyfan gwbl:
Etto dymma fel y mai ymma, mae'r Apostol yn llefaru'r,
Geiriau hyn yn ol ei Brosiad ei hun yn Enw'r hôll rai
credinïol yn NGRIST JESU, megis y wir Athrawiaeth o
Ffydd, *Yr awysfi trwy'r Ddeddf; &c.*

Ym-mha ryw Eiriau chwi ellwch ddal fwlw a'r ddân
Beth hynodol gwahanjaethol, *Marwolaeth a Bywyd,
Marwâd a Bywhâd.*

Mae ymma Farwolaeth rhyfeddol yn cael ei gosod
allan, — *Ydwyf wedi marw i'r Ddeddf.*

2. Bywyd

JB P

2. Bywyd hynodol yn deilliaw allan o'r Farwolaeth ryfeddol hon, fel y byddwn fyw i Duw.

1. Mae gennych ymma Farwolaeth ryfeddol. Feu Farwhâd dieithr yn Apostol Paul; *Myfi trwy'r Ddeddf* ydwyf wedi marw i'r Ddeddf.

Ac yn y Farwolaeth hon ni welwn dri pheth.

1. Y *Naturiaeth* gyffredinol o honi se a'i gelwir yn Farwolaeth, Yr wyf yn farw, o honi.

2. Y *Gwrthbuddrych* o honi, y *Ddeddf*.

3. Y *Moddion* o honi, y *Ddeddf*, *myfi trwy'r Ddeddf* ydwyf wedi marw i'r Ddeddf; y cwbl yn bethau dieithr iawn i Reswm cnawdol.

1. Y *Naturiaeth* gyffredinol o honi; se a'i gelwir yn Farwolaeth. Yr wyf yn farw, y mae amryw fath o Farwolaeth yn cael ei gosod allan yn y Sgrythur, sef Marwolaeth dymmorol, ysprydol, tragwyddol; ond nid un o'r rhain yw'r Farwolaeth hon.

Marwolaeth dymmorol yw Gwanhânjad rhwng Enaid a Chorph, ond mae'r Farwolaeth hon yn bôd, lle nad oes mo'r cyfryw Wahânjad rhwng Enaid a Chorph yn bôd, yr oedd Paul etto yn fyw, pan y dywedodd ymma, *Myfi ydwyf yn farw*. Marwolaeth ysprydol yw Neillduaeth rhwng Duw a'r Enaid, ond mae'r Farwolaeth hon yn Foddion i uno Duw a'r Enaid ynglyd. Marwolaeth dragwyddol, yw tragwyddol Neilltuaeth rhwng yn Enaid a Duw, neu o fod yr Enaid yn cael ei neilltuo oddiwrth Duw yn dragwydd, ond y Farwolaeth a sonir ymma i am dani fydd yn gwneuthur Ffordd i Undeb tragwyddol i gael ei wneud rhwng Duw a'r Enaid. Dymma Farwolaeth dieithr iawn, Marwhâd rhyfeddol yn wir; yn enwedig os ystyriwch.

2. Y *Gwrthbuddrych* o honi, y *Ddeddf*; Yr wyf yn farw i'r Ddeddf; nid yn unig y *Ddeddf Seremonïol*, ond y *Ddeddf Foesal* hefyd fel cyfammod o Weithredoedd, ac fel Ammod o Fywyd, Yr wyf yn ymwrthod atafaeli ddywedyd a Chyslawnder y *Ddeddf*, ac nid wyf yn disgwyl Jechydwriaeth trwy ei Gweithredoedd i, mae ydwyf.

ydwyf, yn yr Ystyriaeth hyn mae'r Ddeddf yn farw
 imi a minnau yn farw i'r Ddeddf; ni all achub mo ho-
 nos, ac nis gallaf ddisgwyl Iechydwrïaeth trwyddi na al-
 las, o herwydd yr wyf yn farw iddi. Bôd yn farw i Be-
 chod, sydd yn beth âe y mae llawer o Bobl yn meddwl
 y gallant yn hawdd ei ddyall; ond y Dirgelwch o hono,
 (hynny yw) o fod yn farw i Bechod trwy'r moddion hyn,
 sef trwy fod yn farw i'r Ddeddf, sydd yn beth na ellir yn
 hawdd mo'i jawnddyall; oblegid fe allei un feddwl mai
 bôd yn farw i'r Ddeddf yw byw i Bechod. Nage, me-
 dde i'r Apostol mae'r peth yn gyfangwbl i'r gwrthwy-
 neb; fel y gallwyf sataw i Bechod, yr wyf yn farw i'r
 Ddeddf.

3. Mae gennym ymma Foddion y Farwolaeth hon yr
 hyn sy'n ddieithr jawn, sef, y Ddeddf. Myfi trwy'r
 Ddeddf ydwyf wedi marw i'r Ddeddf. Am y moddion
 hyn o'r Farwolaeth hon i'r Ddeddf, sef yw hynny, y
 Ddeddf, yr wyf yn cael fod rhai Disfynydion yn dyall
 fod y Ddeddf hon (trwy ba ũn y bô Paul farw) yn wa-
 hanol oddiwrth y llall; fel pe buasai'r Apostol yn dy-
 wedyd, Myfi trwy Ddeddf Caisnydwyf wedi fy rhy-
 ddhau oddiwrth Ddeddf Moser, neu, Myfi trwy Ddeddf
 Efydd ydwyf wedi fy rhyddhau oddiwrth Ddeddf
 Gweithredoedd. Ond yr wyf yn meddwl cyttuno a
 Geiriau'r Disfynydion, sy'n meddwl mae'n unrhyw
 Ddeddf ydynt, i q. d. Yr wyf yn farw i'r Ddeddf trwy
 i'r Ddeddf; fel pe buasai'n dywedyd, fe ddyfgodd y
 Ddeddf imi fy môd yn Bechadur na allei byth gael ei gyf-
 iawndhau trwyddi hi, yr hon sy'n melleddithio ac yn con-
 demnio Pechaduriaid. Trwy'r Ddeddf mae adnabod
 Pechod; a chweddi imi fel hyn trwy'r Ddeddf adnabod fy
 mod yn Bechadur etog gresynus, yr wyf wedi marw i
 bôb Disgwylïad am Gyfiawnder trwyddi. Yna y Ddeddf,
 wedi fy lladd fel hyn, ynghyd a'r holl Obaith oedd
 gennyf am Fywyd trwyddi, a fu yn Foddion bendithi-
 ol i'm tymu o'm Honan, ac o'm holl Gyfiawnder dedd-
 fol, i ymofyn am Fywyd a Chyfiawndad yn Ngarist, ac i
 B 2

dderbyn ei Gyfiawnder ef trwy Ffydd: Fel hyn mae gennych Farwolaeth ryfeddol yn cael ei gosod allan ymma.

2. Mae gennych Fywyd rhagorol jawn yn deilliaw allan o'r Farwolaeth honno; chwi ellwch ei alw Bywhad Paul, yr hyn beth nid oedd yn unig iddo ef ei hun, ond hefyd i'r holl Gredinwyr ymhob oes. *Fel y byddwn fyw i Duw.* Lle y gellwch etto ddal sulw a'r dri phêth.

1. *Naturiaeth* gyffredinol y Bywhad hwn, fe ai gelwir wrth yr Enw Bywyd. Tra byddo Dyn yn fyw i'r Ddeddf, y mae efe yn parhau'n farw; ond pa bryd bynnag y mae Dyn yn farw i'r Ddeddf, yna byw ydyw. Anadl Bywyd a anadliwyd yn ei Ffroenau ef, ac efe addaeth yn Enaid byw; can'ts mae Yspryd Duw, Yspryd o Fywyd wedi ei feddiannu.

2. *Gwrtb-ddrych* y Bywhad, neu'r Bywyd hwn, Duw ydyw; byw i Duw, dymma Fywyd newydd, Bywyd sanctaidd, Bywydd duwiol, yr hyn yw byw i Duw, i Anrhydedd Duw, i Ogoniant Duw. O'r blaen, yr oedd y Dyn yn byw iddo ei hun fel ei Ddiben, yn gyftal ac o hono ei hun fel ei Egwyddor; ond nawr mae efe yn byw i Duw fel ei Egwyddor, un gyftal ac fel ei Ddiben, yr hyn yn unig yw bywyd duwiol, ym mha un y mae gwir Sancteiddrwydd yn gorwedd.

3. Mae gennych yr *Effaith*, y sydd gan y Farwolaeth hon a'r y Bywyd hwn neu'r Marwhad hwn a'r y Bywhad a sonir ymma am dano; neu'r Effaith y sydd gan Gyfiawnhad trwy Ffydd yn unig ac nid trwy weithredoedd y Ddeddf, a'r Sancteiddrwydd Calon a Bywyd, neu a'r fyw i Duw, yn y peth bychan hyn, (hynny yw) Yr wyf yn farw i'r Ddeddf fel y byddwn fyw i Duw. Nawr, gallasei'r Apostol ddywedyd, pa mor angyfiawn yr ydych yn barnu ac yn beio ar fy Athrawjaeth, fel pe bae hi yn agor yd Bfenestr i Esgeulustra ac Afreolaeth, pan wyf yn enw'r holl rai crediniol yn tyfio laethu, fod yr Athrawjaeth hon o Gyfiawnhad trwy Ffydd yn unig, neu o'n bod yn farw i'r Ddeddf yn y Pwngc o Gyfiawnhad,

hâd yn agoryd Drws i wir Sancteiddrwydd, canys ni all
nêb fyw i Dduw, hŷd nes byddont wedi marw i'r Ddeddf:
*Myfi trwy 'r Ddeddf ydwyf wedi marw i'r Ddeddf, fel y
byddwn fyw i Duw.*

Mi a wnâf fy Ngorau i eglurhâu 'r Geirian yn yr
Ystyriâeth ganlynol,

Yr ATHRAWJAETH.

*Mae bod wedi marw i'r Ddeddf, yn y
Pwngc o Gyfiawnhad, yn gwbl angen-
rheidiol er byw i Dduw yn yn Pwngc
o Sancteiddhad. Myfi trwy 'r Ddeddf,
&c.*

'Nawr ar yr Athrawjaeth hon, Mi a wnâf fy Ngor-
au trwy Râs, i eglurhâu amrywiol Ganghennau 'r Teffyn;
a'r Drefn a gymmeraf fydd fel y canlyn,

1. I egluro ac i gadarnhâu 'r Athrawjaeth.
2. I lefaru am Farwolaeth, neu Farwhâd y Credadŷn,
a fonir ymma. *Myfi trwy 'r Ddeddf ydwyf wedi marw
i'r Ddeddf.*
3. I lefaru am Fywŷd, neu Fywhâd y Credadŷn,
a'i Waith yn bŷw i Dduw.
4. Am yr Angenrheidrwydd o'r Farwolaeth hon mewn
Trefn i'r Bywyd hwn, neu 'r Effaith a'r Awdurdod y
mae ein bod wedi marw i'r Ddeddf yn ei gael ar ein
bod yn byw i Dduw.
5. Gwneuthur Cymmwyfiad.

Y PEN CYNTAF.

*Yn gyntaf, I eglurhâu, a chadarnhâu 'r Athrawjaeth;
Trwy Enau dau neu dri o Dyffion, y gwnair pob Gair yn
safadwy.*

Ond, i ddangos nad oes arnom Gulni, i gael Tyff-
ion, i gadarnhâu Gwirionedd yr Athrawjaeth hon; Mi
gâf osod allan chwaneg na dau dri. A'r Tyff,

1. A gâf ei enwi, yw hwnnw, yn *Rhuf. vii, 4, 3, 6*, lle y gwelwch fôd, bôd wedi marw i'r Ddeddf, a bôd yn Briod i GRIST, yn gwbl angenrheidiol er byw i Dduw, ac er dwyn Ffrwythau addas iddo, a'i wafan-aethu mewn Newydd-deb Yspryd.

2. Tyft, a gâf ei enwi, fydd yn gyffelyb jawn hwn, sef, *Esay liv. 1, 5. Cân di Amblantadwy, nid esgorodd* — *O herwydd amlach Meibion yr hon a adawyd, (y Cenhedloedd) na 'r hon y mae Gwr iddi: Pa ham? Ad. 5, Canys dy Briod yw 'r bawn a'th awnaeth: Gwedi marw i'r Ddeddf, a chwedi ysgario oddiwrthi, a phriodi, CRIST JESU; Meddaf y mae 'r Wraig amhlantadwy yn dyfod yn Briodas-Ferch ffrwythlon.*

Ac, rhâd i chwi feddwl fy môd yn cam-esponio 'r Testyn hwn; ac yn camfynied yr Ystyriaeth o hono; chwi ellwch ei gymmharu, a'r

3. Tyft, a gâf ei enwi, lle y mae 'r Esponiad hwn, a draddodais i chwi arno; yn cael ei gadarnhâu, *Gal. iv. 27, Canys scrifennedig yw, Llawnhâ di Amblantadwy, 'Nawr, Ni a ddylem ddal sulw beth yw 'r Pêth mawr a sonir ymma am dano, pan ydys yn dywedyd, Llawenhâ: Bêth yr Apostol fydd yn gosod allan Rydd-did y Cred, inwyr oddiwrth y Ddeddf, neu eu Cyfiawnhâd trwy Ffydd heb Weithredoedd y Ddeddf; ac y mae efe yn cadarnhâu 'r pêth trwy Gyffelybiaeth, trwy ddangos fod ein Rhydd-did Ni oddiwrth y Ddeddf wedi cael ei rag-amlygu yn Nheulû Abraham; gan ddywedyd, nid Plant y Forwyn-gaeth, neu gaeth-weision y Ddeddf ydym Ni, ond Plant yr Addewid megis Isaac: Y mae 'r Apostol hefyd yn eglurhâu Meddwl y Prophwyd, ac yn dangos fôd y Gyffelybiaeth hon wedi ei sylfaenû, nid yn unig ar y Scrythur hanesfiol gynt; ond ar y Scrythur brophwydoliaethol hon hefyd.*

Y mae 'r Eglwys efangylaidd yn cynnwys ynddi yr hôll rai Crediniol, o *Juddewon*, a *Cenhedloedd*; fe a'i gelwir y *Briodas-Ferch Gwraig yr Oen*: Ac megis ac y mae 'r Briodas-Ferch hon yn gyffredinol, wedi rhoddi

Llythyr

Llythyr Ysgar i'r Ddeddf, ac yn briod a Chryst, mair
 hi yn Briod ffirwythlon, ac yn dwyn llawer o Blant,
 llawer o Feibion, a Merched i Jesu Cryst; hefyd yn
 dwyn chwaneg o Blant iddo, tan yr Oruchwiliueth
 newydd o'r Cyfammod Gras, nac oedd hi yn ddwyn
 tan yr hên ddeddfol Oruchwiliueth o hôn, cyn Dylo-
 diad Cryst; felly hefyd, mae pob Credadyn neilltuol,
 ac fydd wedi marw i'r Ddeddf, a chwedl priodi Cryst;
 trwy'r Moddion hyn yn ffirwythlon; ac yn dwyn allan
 Ffirwythau o Gyfiawnder a Sancteiddrwyd i Ogomant
 Duw; Megis ac y mae'r Apostol with yrŷ yr Ymad-
 rodd hwn y yn blaen, ymmhellach, yn dangos, Ad. 30.
Bwriwch ymmaith y gaeth-wraig a'r Mab. Rhyfedd!
 bod yr Apostol yn galw yr Ddeddf yn gaeth-wraig a
 chwedyn yn peri bwrw ymmaith y gaeth-wraig hon;
 yr oedd hon yn Jaith ddieithr: Na wnewch, ond yn
 yr Achos o Gyfiawnhad; ymmha un thaid i Moses a'r
 Lechau fyned ymmarch a rhoi Dle i Cryst; fel y mae
 Luther yn dywedyd; Je, ac yn chwanegu, yn yr Ystyr
 iaeth hon hefyd; gan ddywedyd, *Mi a ddwywedaf iŷ,*
O Ddeddf, Dds ymmaith; ac onid aiff o'i Bodd, testwel
 hi allan o'i Hanfodd; bwriwch ymmaith y gaeth-wraig.
 Mae'r Apostol, yn chwanegu ymmhellach a'r yr un
 Pech, Pen. v. 1. *Sefwch gan bynni yn y Rhydd dda,* &c.
 Darllenwch, Ad. 4, 5, 6. Lle y gwelwch fod y Cred-
 adyn, trwy fôd yn rhydd oddiwrth y Ddeddf, a chael
 Yspryd o Fwyd, ac Yspryd o Ffydd yn dwyn allan
 Ffirwyth i Dduw; am ba ryw Ffirwythau o eiddo Y-
 pryd Cryst yn wrthwyneb, i Ffirwythau'r Cnawd,
 Chwi ellwch ddarllain, Adn. 22. ac yn y blaen.

4. Tyft a gaf ei enwi, yw, Col. ii. 13, 14, *Cbawth-
 âh pan oeddych yn seirw yn eich Pechodau — a gyd fyw-
 baidd eŷe;* 'Nawr trwy ba Foddion y mae'r Bywnad,
 nen'r byw hwn i Dduw yn dyfod oddiamgylch! Y
 mae ef yn dyfod trwy *Ddilen y Scrifen-Law — a'i bod-
 ia bi dertb y Groes;* yr hyn sy yn arwyddocau, nad
 oes dim byw i Dduw, heb i ni gael ein gwneud, yn
 farw

farw i'r Ddeddf; a chael gwneud y Ddeddf, yn farw i ninnau; trwy edrych arni wedi cael ei chroeshoelio gyda CHRIST, a'i hoelio wrth ei Groes ef.

5. Tyft, yw, *Cal. iii. 3. Camu meirw ydych, hynny, yw, meirw i'r Ddeddf, megis ac yr amlygodd yr Apostol o'r blaen, ac felly meirw i Bechod, Hunan, a'r Byd, A'ch Bywyd a guddiwyd gyda CHRIST yn Nŵw, a phan ymddangoso CRIST eich Bywyd, chwi, &c. Marwberwch gan hymny eich Aelodau y rhai sydd a'r y Ddaiar.*

Fe a ddywedir yn yr 20. Adn. o'r Bennod o'r blaen fod y Credadyn yn farw gyda CHRIST, ac felly yn farw i'r Ddeddf yr hon a hoeliwyd wrth Groes CRIST. A'r Adnod i, o'r Bennod hon fe ddywedir fod y Credadyn wedi cydgyfodi gyda CHRIST, ac yn eistedd gydag ef yn y Nefolion Leoedd.

Et fod ei Ran bennaf yn y Nef, sef ei Ben gogoneddus, a'r ôl pa un y mae ef yn teithio; etto mae ganddo Aelodau a'r y Ddaiar, y rhai sydd rhaid eu marweiddio beunydd; yr hwn Farwriad i Bechod chwi welwch yw y Ffrwyth naturiol sy yn tarddu yn y Credadyn oddiwrth ei fod yn farw gyda CHRIST, a chwedi cydgyfodi gyd ag ef.

6. Tyft a gaf ei enwi, yw *Rhuf. iii. 21, 31, Yr ydym ni gan hynny yn cyfrif mai trwy Ffydd y cyfiawnbair Dyn, beb Weithredoedd y Ddeddf, ac felly y mae ef yn farw i'r Ddeddf.*

Nawr, A ydyw'r Athrawiaeth hon, yn dinistrio ein byw i Dduw? Naç ydyw, *Aydym Ni yn gwnaethur y Ddeddf yn ddi-rym trwy Ffydd? Na atto Duw; Eitbr yn ydym yn cadarnhau'r Ddeddf; yr ydym yn ei chadarnhau hi fel Cyfammod o Weithredoedd, pan ydym yn creyn NGRIST; am Gyfiawnder, er ein Cyfiawnhad; yr ydym yn ei chadarnhau hi fel Rheol o Fywyd a Sancteiddrwydd, pan ydym yn credu yn NGRIST, am Nerth i gael ei gyfrannu i ni, er ein Sancteiddhad; ac felly trwy ein bôd yn farw i'r Ddeddf, yn y Pwngc o Gyfiawnhad.*

awnhâd; yr ydym yn byw i Dduw mewn Sancteiddrwydd.

7. Tyft, a gâf ei enwi, yw, *Rbus. vi. 14. Ni lywodraetha Pechod arnoch chwi mwyach, canys nid ydych chi tan y Ddeddf, &c.* Lle y gwelwch, mae bod Dyn tan Râs, ac nid tan y Ddeddf, yw'r unig Foddion trwy barai ydaeth i gael ei waredu a'i ryddhau oddi tan Arglwyddiaeth Pechod, fel y gallei fyw i Dduw. Dymma'r Rhagor-faint, Gwaredigaeth oddiwrth Arglwyddiaeth Pechod; a'r Moddion o honi yw, rhâd Râs Duw yn NGRIST JESU; trwy yr hwn yr ydym yn cael ein gwaredu o tan y Ddeddf; Can's megis ac y dywedir fôd Cynhyrfa dau Pechod, trwy'r Ddeddf, felly, trwy fôd y Ddeddf yn farw i ni, a ninnau trwy Râs, wedi priodi Gŵr arall; yr ydym yn dwyn Ffrwyth i Dduw; Grâs Duw, yr hwn sydd yn dwyn *Jechyd-wriaeth a'n dysgodd Ni i ymrwadi ac Annwyldeb, Titus ii. 11.* Cyhyd ac y mae gan y Ddeddf Lywodraeth ac Awdurdod a'r Ddyn ni all lai na dwyn Ffrwyth i Farwolaeth, *Rbus. vii. 5.* Ni chymmerwyd erjôed etto ûn Ffordd, na Threfn effeithiol i farweiddio Pechod; ond trwy'r Efengyl a Grâs Duw yn NGRIST; yr hyn beth, mēdd rhai Dynion deillion anwybodus, sydd yn arwain ac yn tywys i Afreolaeth a Difrawder; megis ac yr oedd rhai yn Nyddiau Paul, yn meddwl, Adn. 15. Nag ydyw, *tra byddoch tan y Ddeddf, Gweision Pechod ydych; ond'nawr Adn. 22, Ac yr awr hon, wedi eich rhyddhau oddiwrth Pechod, a'ch gwneutbur yn Weision i Dduw, y mae i chi eich Ffrwyth yn Sancteiddrwydd, a'r Diwedd yn Fywyd tragrwyddol.*

8. Tyft, a gâf ei enwi, yw, *Rbus. vii. 2, 3. Canys Ddeddf Yspryd y Bywyd yn NGRIST JESU, a'm rhyddâodd i oddiwrth Ddeddf Pechod a Marwolaeth. Pa bam? Pa fôdd y daeth hynny oddi-amgylch?* Adn. 3. Canys yr hyn ni allai y Ddeddf o herwydd ei bôd yn wan trwy'r Cnawd. Lle y gwelwch Ansfawdd a Chyflwr y Credadyn, y mae Efe yn gyfryw un ac sydd yn byw i Dduw, ac

yn rhodio, nid yn ôl y Cnawd, eithr yn ôl yr Yspryd. Ac yn awr, Bêth yw y Sylfaen o hyn? Rhydd-did oddi wrth y Ddeddf ydyw, yr hon, o herwydd ein Gwendid Ni, ni allei mo 'n cyfiawnhâu; ond ein Cymmorth ni a osodwyd a'r un Cadarn, yr hwn a ddaeth tan y Ddeddf, ac a wnaeth, trwy aberthú ei Hun tros Bechod, Gondeimniad a'r Bechod yn y Cnawd, fel y cyflawnid Cyfiawnder y Ddeddf ynnom Ni, yn y Pwngc o Gyfiawnhâd a Sancteiddhâd.

9. Tyft, a gâf ei enwi, yw, 2 Cor. v. 15. Darllenwch hefyd, Adn. 14. *Canys y mae Cariad CRIST yn ein Cymmell Ni, — iddo ef farw dros barwb, fel na byddai i'r rhai byw, fyw mwyach iddynt eu hunain, ond i'r hwn a fu farw drostynt.*

Dymma wir Sancteiddrwydd, a byw i Dduw; Ond pa fôdd y daeth hyn oddiamgylch? Y Moddion o hono yw Marwolaeth CRIST, yr hon fy yn cael ei gosod allan yn y Sacrament Swpper yr ARGLWYDD; dymma'r Moddion a'r Achos cynhyrfol o hono. Pa gryfach Anno-gaeth a all fôd na hyn, i'n cymmelli fyw i'r hwn a fu farw trosom, a thrwy ei Farwolaeth a'n rhyddhaodd Ni, oddiwrth Felldith y Ddeddf? *Canys yr ydym Ni yn farw i'r Ddeddf, trwy Gorph CRIST, Rhuf. viii. 4.* hyriny yw, trwy Farwolaeth CRIST, yr Aberthiad o'i Natur ddynol; y mae'r gwir Fywyd ysprydol hwn a'r byw i Dduw yn tarddû.

10. Tyft, a gâf ei enwi, yw, 1 Cor. xv. 56. *Colyngau yw Pechod, a Grym Pechod yw'r Gyfraith, neu'r Ddeddf: Lle y mae'r Ddeddf neu'r Gyfraith, yn cael ei galw Grym Pechod, nid yn unig o herwydd mae trwy'r Ddeddf, mae adnabod Pechod, ac am na allafed Pechod byth gael Awdurdod i'n condemnio Ni ond trwy Rinwedd y Ddeddf, yr hon fy yn cyhuddo Pechod; ond hefyd, o herwydd fod Pechod yn cael Grym a Nert oddiwrth y Ddeddf, Pechod wedi tymmeryd Achlyssur, trwy'r Gorchymyn, a weithiodd ynnos Fi bôb Trachwam Rhuf. viii. 8.* *Canys heb y Ddeddf mawr oedd Pechod.* Mae Pechod

Pechod a Llygredigaeth yn cymmeryd y fâth Gyffroad a'r fâth Annogaeth trwy 'r Ddeddf, i weithio yn y Pechadur, nes y byddo yn fwy pechadurus: Nid Bai y Ddeddf ydyw, canys y mae hi yn gwahardd, yn ceryddu, ac yn condemnio Pechod; ond Bai y Natur lygredig ydyw, yr hon pa fwya y gwaherddir hi o ryw bêth, mwya taer a ffromwyllt y mynn hithau ei ganlyn; fel Ceffyl gwyllt, yr hwn pa fwya yr attelir ef, i fyned yn ol ei Amcan, trwy Ffrwyno ei Ben; mwya ffromwyllt ydyw.

'Nawr, *Grym Pechod yw 'r Gyfraith; ond i Dduw byddo'r Diolch, yr hwn a roddes i ni y Fuddugoliaeth, trwy JESU CRIST ein HARGLWYDD; Buddugoliaeth a'r y Ddeddf, yr hon yw Grym Pechod; ac felly, o herwydd fy môd yn rhydd oddiwrth y Ddeddf, neu yn farw iddi, yr wyf yn y Ffordd hon yn rhydd oddiwrth Bechod, a chwedi fy ngosod mewn Cyflwr rhydd i fyw i Dduw. Dymma ddeg o Dyftion, yn lle Ugain a allafwn chw- anegû er Cadarnhâd i'r Athrawjaeth hon, fêf, mae bôd yn farw i'r Ddeddf yn y Pwngc o Gyfiawnhâd, &c. Derbyniach y Gwirionedd hwn, yn y Cariad o hono.*

Yr AIL BEN.

Yr Ail bêth a osodwyd gar bron oedd, i lefaru am y Farwolaeth ddieithr hon o eiddo 'r Credadyn, Myfi trwy 'r Ddeddf, ydwyf wedi marw i'r Ddeddf.

'Nawr, y mae ymma bedwar peth i ddal Sulw arnynt.

1. Beth yw'r Ddeddf, y mae 'r Credadyn wedi marw iddi.
2. I ba beth yn y Ddeddf, y mae efe wedi marw.
3. Beth yw bôd yn farw i'r Ddeddf.
4. Moddion y Farwolaeth hon, mae trwy 'r Ddeddf, y mae ef yn farw i'r Ddeddf.

In gyntaf, Beth yw 'r Ddeddf, y mae 'r Credadyn yn farw iddi, Mi ddylwn fod yn gynnil yn yr hyn a ddywedwyf yn yr Ocs ragfarnllyd hon, yn cwedigol

a'r y cyfryw Ystyriaeth a hon; ond yn Ofn Duw, i'r hwn y bydd yn rhaid i'm roddi Cyfrif, ac heb dderbyn Wynneb Dyn, yr wyf yn dymuno traddodi i chwi Wirioneddau'r Efengyl.

Beth yw'r Ddeddf, i'r hon y mae *Paul* yn dywedyd ei fod yn farw? Ni chaf eich blino ac amrywiol Rannau'r Ddeddf, neu a'r gwahanol Rannau fydd ynthi, megis Rhan *farnol*, Rhan *Seremonïol*, a Rhan *Foesol*. Ond ymma, er bôd yr Apostol rai Prydiau yn llefaru am y Ddeddf *Seremonïol*, ac rai Prydiau am y Ddeddf *Foesol* yn yr Epistol hwn; etto yn y Testyn hwn, yr wyf yn cyd-feddwl, a'r Lliaws o Ddifnyddion jachus, fydd yn dyall fod yr Apostol yn meddwl yn bendisaddef y Ddeddf *Foesol*, neu Ddeddf y Dêg Gorchymmyn, a'i hystyriaid tan y Ffurf o Gyfammod Gweithredoedd. Y mae'r Ddeddf i'w chymmeryd a'i dyall mewn Dwy Ffordd.

1. Yn *ddefnyddiol*, o herwydd y Rhan *gorchymmynol*, a'r Rhan *gyfarwyddol* o honi. Neu yn,

2. Fe ellir cymmeryd y Ddeddf yn *ffurfiol*, megis ac y mae hi yn Gyfammod, pa un bynnag a'i o Weithredoedd, neu yntau o Râs. 'Nawr y mae'r Ddeddf, a'i chymmeryd fel yn *ddefnyddiol*, yn wastadol yr unrhyw, trowch hi i'r Ffurf a fynnoch, a Chyfrith neu Goppi ydyw, o'r Ddelw ddwyfol honno, yn ôl pa un y Creuwyd Dyn a'r y cyntaf; felly, fel ac y mae yn hîr cyn i'r Ddeddf gael ei scrifennu a'r Lechau o Gerrig, yr oedd hi gwedi cael ei scrifennu a'r Lechau Calon Dyn; ac yr oedd Dyn yn rhwymedig i roi Ufuddod iddi, fel Creadur idd ei Greawdwr; pe ni buafai un Cyfammod erjôed wedi cael ei wneud ag ef; ac y mae y Rhwymedigaeth hon i Ufuddod yn dragwyddol, yn fythol ac yn angyfnewidiol: Ond fe gasas y Ddeddf hon, a'r ôl hynny, ei thraddodi allan, mewn Dwy o wahanol Ffurfiâu, sef, y Ffurf hono o Gyfammod Gweithredoedd, ac a'r ôl hynny y Ffurf o Gyfammod Grâs.

'Nawr, ymma, meddaf, fe feddylir am y Ddeddf neu'r Cyfammod o Weithredoedd, ym-mha Ddeddf,

yr oedd tri phêth yn gynnwysedig, *Gorchymryn, Addewid, a Phenyd neu Gospedigaeth.*

1. Y *Gorchymryn*, yr hyn yw, Ufudd-dod perffaith, personawl, trwy ein Nerth ein Hunain; ac yn ol Ffurf yr hên Gyfammod, *Gwnâ.*

2. Yr *Addewid*, yr hyn yw. Bywyd tragwyddol, *Gwnâ*, a bydd fyw.

3. Y *Penyd* neu 'r Gospedigaeth, yr hyn yw Marwolaeth, dymmorol, ysprydol, a thragwyddol; onis *gwnai, gan farw ti a fyddi farw, Gen. ii. 17.* Y mae 'r Cyfammod o Weithredoedd, yn gorchymryn Daioni, ac yn gwahardd Drygioni, trwy Addewid o Fywyd os ufuddhair, a thrwy Fygythiad o Farwolaeth, os annufuddhair; as felly, y mae gan y Ddeddf hon o Weithredoedd ddâu ryw Awdurdod, Awdurdod i gyfiawnhâu, ac Awdurdod i gondemnio; i gyfiawnhâu, os ufuddhawn; i gondemnio, os annufuddhawn.

Y mae Gorchymryn y Ddeddf, a'i ystyriaid yn *ddenyddiol*, yn Rhwymiad tragwyddol, a'r yr holl Greaduriaid rhefymmol, i ufuddhau i Dduw, tra byddo efe yn Greawdwr, a hwythau yn Greaduriaid: Ond Gorchymryn y Ddeddf, a'i ystyriaid yn *ffurfiol*, neu dan y Ffurf o Gyfammod Gweithredoedd yn neilltuo, nid yw yn rhwymo ddim yn hwy nac y mae 'r Ffurf honno yn parhau.

'Nawr, y mae Awdurdod gorchymrynol y Ddeddf, fel Cyfammod o Weithredoedd, yn gyfryw Awdurdod ac fy yn galw arnom ni i ufuddhau (neu yn gorchymryn i ni wneuthur a gweithio) trwy ein Nerth ein Hunain, i ufuddhau fel Ammod o Fywyd, a hynny tan Boen Damnedigath, os annufuddhawn.

Am yr *Ail* bêth a sonnir ymma, hynny yw, i ba beth yn y Ddeddf, y mae 'r Credlyn wedi marw.

Ymma rhaid dal Sulw, mae 'r Credadyn yn unig fydd wedi marw i'r Ddeddf, mae 'r holl rai eraill yn fyw iddi; y mae bod y Credadyn yn farw i'r Ddeddf, yn dal allan ei fod ef wedi ei gwbl ryddhâu oddiwrthi; neu fel

ac y mae Geiriau ein CYFFES yn gosod allan, *Nid ydynt dan y Ddeddf fel Cyfammod a Weithredoedd, i gael eu cyfiawnhau, na'i condemnio a' chwaith trwyddi.* Y maent yn farw i'r Ddeddf yn yr Ystyriaeth hyn.

Y mae 'r Ddeddf yn ein Testyn yn cael ei chyffelybu i Feistir caled creulon, a Ninnau i Slafaid a Chaeth-Weision, Pa rai cyhyd ac y maent yn fyw, ydynt tan Arglwyddiaeth, ac wrth Orchymmyn eu Meistir; ond pan fyddont Feirw, y maent yn cael eu Rhyddhau oddiwrth y Caethiwed hwnnw, ac nid oes gan eu Meistir ddim idd ei wneud a hwynt mwyach.

'Nawr gan hynny, bôd yn farw i'r Ddeddf, yw bod yn rhydd oddiwrth Arglwyddiaeth, Awdurdod, a Llywodraeth y Ddeddf. — 'Nawr, Yr wyf yn meddwl y gellir ystyriaid Awdurdod a Llywodraeth y Ddeddf mewn Dâu Ddull, naill a'i yn Ddamweiniol, neu yntau yn Hanfodol. Mae ganthi Awdurdod a Llywodraeth Ddamweiniol: Fel mewn Enfiapl, o herwydd ein Cyflwr pechadurus, llygredig, halogedig Ni, y mae 'r Credadyn yn rhydd oddiwrth y cynhyrfol Lywodraeth, trwy ba un, megis Achlusr, y mae hi yn cyffroi ac yn cynhyrfu i fynd Lygredigaeth 'Nghalon y Diadgenhedledig, *Rhysf. viii. 8.* mor belled ac y mae ef yn farw iddi.

Ond yn nessaf, y mae gan y Ddeddf Awdurdod, a ellir ei alw yn Hanfodol, neu yn briodol iddi, megis Cyfammod o Weithredoedd, a hynny yw, Awdurdod i gyfiawnhau, ac i gondemnio, fel ac y dywedais o'r blaen; Awdurdod i gyfiawnhau 'r Ufudd, ac Awdurdod i gondemnio 'r Anufudd.

'Nawr y mae 'r Credinwyr wedi marw i'r Ddeddf, felly, fel ac nad ydynt i gael eu cyfiawnhau, na'i condemnio trwyddi; y maent yn hollol ac yn gwbl rydd oddiwrth y Ddeddf, fel Cyfammod o Fywyd, a Marwolaeth, a'r yr Ammod o Wneuthur, neu o beidio a Gwneuthur.

Ond

On d' er eglurhau hyn ymmhellach, Mi a ddywedais i
chwi a'r yr Holiad hwnnw, o'r blaen; pa Ddeddf a
feddylir ymma; Sef, bod yn y Ddeddf, a'i chymmeryd
fel Cyfammod o Weithredoedd, Dni pheth i'w hyffyr-
iaid.

1. Y Gorchymryn o Ufudd-dod.

2. Yr Addewid o Fywyd.

3. Y Bygythiad neu'r Paeu o Farwolaeth; i'r holl
Bethau hyn, y mae'r Credadyn wedi marw.

Y Gorchymryn o Ufuddod, fel Ammod o Fywyd, yw
un Rhan o'r Cyfammod o Weithredoedd, Gwnâ byn,
a byw fyddi: Neu o'r myni fydd i'r Bywyd, cadw'r
Gorchymrynol; y mae'r Credadyn, Meddaf, wedi ei
ryddhau oddiwrth hyn o beth, ac felly y mae ef yn farw
i Orchymryn y Ddeddf, fel Cyfammod neu Ammod o
Fywyd. Deliwch Fanwl Sulw, a'r hyn wyf yn ddyw-
edyd ymma, nid wyf yn dywedyd fod y Credadyn wedi
ei ryddhau oddiwrth Orchymryn y Ddeddf ymhôb
Ystyriaeth, nac ydwyf, ond yn unig fel Ammod o
Fywyd: Can'nid y Cyfammod o Weithredoedd, yw y
Gorchymryn o berffaith Ufuddod; Nage, canys yr
oedd Dyn yn rhwym i berffaith Ufuddod pe ni buasai
un Cyfammod byth yn bôd: Ond y Ffurf o Orchymryn
neu Ofyniad y Cyfammod Gweithredoedd, yw perffaith
Ufuddod, fel Ammod o Fywyd. 'Nawr, oddiwrth
orchymrynol Awdurdod y Ddeddf, fel Cyfammod o
Weithredoedd; y mae'r Credadyn wedi cael ei ryddhau
oddiwrtho; ac nid oes gan y Ddeddf un orchymrynol
Awdurdod ond yn yr Ystyr hyn, sef yw hynny, i or-
chymryn perffaith Ufuddod fel Ammod o Fywyd; a
hynny tan Boen Melltith, Ufuddhâ, a thydi a gai fyw,
i'r gwrthbwyneb tydi a gai farw.

'Nawr Sail Rhydd-did y Credadyn oddiwrth Or-
chymryn y Ddeddf fel Cyfammod o Weithredoedd, neu
Ammod o Fywyd, yw perffaith Ufuddod Jesu GRIST,
i'r Ddeddf, yn ei Le Ef; yr hwn yw gwîr a phriodol

Ammod

Ammod ein Bywyd, a'n Happusrwydd tragwyddol Ni,
Rhes. v. Trwy Usuddod yn y gwair llawer yn gyfiawr fel megis y teyrnasodd Peibod i Farwolaeth, felly bwyd y teyrnasai Grâs trwy Gyfiawnder, i Fywyd tragwyddol.

Y Mae tragwyddol Wirionedd yn gynnwysedig yn hyn ymma, hynny yw, nad oes dim Bywyd idd ei fwynhau oddieithr i'r hyn ôll ac y mae'r Ddeddf yn ei ofyn gael ei gyflawnh, *Gwna hyn, a byw fyddi*; Ac y mae hynny yn wastad yn wir, *tes, Os mynnu fyned i'r Bywyd cadu'r Gorchymymynon*, Y mae yn rhaid iddynt gael ei cadw gennym Ni, neu gan ein Machniydd: 'Nawr, pan y mae Usuddod y Meichiâu yn cael ei gyfrif i'r Credadyn, fel Ammod o Fywyd tragwyddol, nid yw'r Credadyn mwyach yn rhwym i gadw ac i usuddhau i'r Ddeddf, fel Ammod o Fywyd: Gorchymymyn priodol y Ddeddf, yw *Gwna*; ond Gorchymymyn y Ddeddf, a'i ystyriaid fel Cyfammod o Weithredoedd tan y Ffurf ammodol o hono, *byw, Gwna a byw fyddi*.

'Nawr, gan hynny, oes bydd i Nêbddywedyd, fod y Credadyn wedi ei ryddhau oddiwrth y Rhwymedig aeth i wneuthur, neu i usuddhau, Yr wyf yn gwadu hynny, Can's y mae'r *Gwna* hwn yn dragwyddol Rwymedigaeth; ond Gorchymymyn y Ddeddf, fel Cyfammod o Weithredoedd, nid yw yn unig yn dywedyd, *Gwna*, ond *Gwna, a byw fyddi*; ac oddiwrth y Ffurf ammodol hon, yr hon yw priodol Gorchymymyn a Gofyniad y Cyfammod o Weithredoedd, y mae'r Credadyn wedi cael ei waredu; can's fe ddaeth Crist megis Machniydd tan y Ddeddf, fel Cyfammod o Weithredoedd, neu fel ac y mae hi yn cael ei gosod allan tan y Ffurf ammodol hon, *Gwna hyn, a byw fyddi*; ac fe ddarfu iddo roddi perffaith Usuddod i'r Ddeddf, er pwrcafu Bywyd trwyddi; ac felly, y mae'r Credadyn wedi cael ei gwbl ryddhau oddiwrth usuddhau iddi, hynny yw, i fwynhau Bywyd trwyddi, neu i bwrcasu Bywyd tragwyddol trwy ei Usuddod ef ei hun iddi: Y Gorchymymyn.

myn, wedi ei ffurfio fel hyn, trwy Rinwedd y Chwaneg-
iad o'r Addewid o Fywyd i'r Ufuddod o hono, yw
Gorchymmyn y Cyfammod o Weithredoedd; ac oddi-
wrth y Gorchymmyn hwn yn yr Ystyr hyn, y mae'r
Credadyn yn rhydd, ac felly y mae efe yn farw i'r
Ddeddf, mewn Perthynas i'r Gorchymmyn o honi, yn,
thrw y JESU GRIST ei Fachniydd.

2. Yr *Addewid* o Fywyd yw un Pêth arall, ac y
fydd yn y Cyfammod o Weithredoedd; ac y mae hwn
yn rhedeg yn yr un Llinell a'r Peth cyntaf, a chwedi ei
gyd uno ag ef. — Yr *Addewid* o Fywyd yn y *Ddeddf*,
neu'r Cyfammod o Weithredoedd, oedd *Addewid* o
Fywyd tragwyddol yn unig, a'r Ammod o berffaith
Ufuddod: 'Nawr, y mae Rhydd-did y Credadyn oddi-
wrth y *Ddeddf*, yn y Ystyriaeth hyn, yn tarddu oddi-
wrth ei Rydd-did ef oddiwrthi yn yr Ystyriaeth gyntaf:
Can's, os ydyw'r Credadyn yn rhydd oddiwrth y *Gwna*,
neu'r *Ufuddod*, fel ac y mae *Ufuddod* yn cael ei
osyn yn y Ffurf honno, o hen Gyfammod; yna, gan
hynny, nid ydyw efe mwyach i ddisgwyl cael Bywyd
tragwyddol, yn y Môdd y mae ef yn cael ei addaw yn
y Cyfammod hwnnw: - Nag ydyw, o herwydd y mae
r *Ddeddf* wedi ei ddiog oi *Haddewid* o Fywyd trag-
wyddol i'r Credadyn; hynny yw i ddywedyd, nid oes
gan ei *Ufuddod* ef i'r *Ddeddf*, un *Addewid*, megis y
Sail ddeddfol, a'r Pwngc a'r ba un y mae efe i gael
Bywyd tragwyddol; y mae efe yn cleimio ei Hawl i
tragwyddol Fywyd yn *NGRIST JESU*, ei Fachniydd yn
yr hwn y mae gantho berffaith *Ufuddod*, i ba un y
mae *Addewid* o Fywyd tragwyddol; yr hwn yn awr yw
r wir unig Sylfaen, a'r ba un y mae Bywyd tragwyddol
dd ei gael.

Nid oes gan *Ufuddod* deddfol y Credadyn ei hun,
a chan ei *Ufuddod* efangylaidd ef, a'i Gyd-ffurfiaid i'r
Ddeddf, yr hwn a weithir yntho, ac o wneir gantho,
rwy Gyfnerth Ysryd y Grâs; ie, yr *Ufuddod* hwn,
Meddaf, o'i Eiddo ef, un *Addewid* ddeddfol o Fywyd

tragwyddol, fel pe bae'r Ufuddod hwn o Eiddo'r Credadyn y Ddeddfol Ammod o'i Fywyd ef: Nag oes, y mae gan ei Ufuddod efangylaidd ef, yn wir Addewid efangylaidd, wedi ei chyd uno a Bywyd tragwyddol, fel ac y mae ei Ufuddod ef yn tarddu o Gariad oddi-wrth yr Undeb y fydd rhyngtho ef a CHRIST, yn yr hwn y mae'r holl Addewidion yn *Je* ac yn *Amen*; ac hefyd, megis ac y mae ei Ufuddod ef yn Rhodiad yn Ffordd y Nefoedd a Sancteiddrwydd, heb ba un ni ddichon Nêb ddyfod i Ben y Daith, *Canys heb Sancteiddrwydd amhosibl yw gwneud Duw.*

Ond yr Addewid ddeddfol, yr hon a wnaed i Ufuddod, yw'r hon y fydd yn gwneud ein Hufuddod personol Ni, i fod yr Achos a'r Defnydd o'n Cyfiawnhâd, ac fel yr Ammod briodol o Jechydwrïaeth a Bywyd tragwyddol, Dymma beth yw Addewid y Ddeddf, neu'r Cyfammod o Weithredoedd; ac y mae'r Addewid hon, yn awr, yn gyfangwbl wedi ei *dileu* i'r Credadyn yn NORIST JESU, yr hwn a aeth tan y Ddeddf (neu yr hwn a gymerodd ei Ddeddf-Le) ef, ac a roddodd yr Ufuddod perffaith hwnnw, i ba un y mae Addewid o Fywyd tragwyddol, yr hwn Ufuddod y fydd yn awr gwedi ei gyflawnu, a'r

Rheswm pa ham, yr wyf yn dywedyd, fod yr Addewid o Fywyd tragwyddol, yn awr, wedi ei gwneuthur i Ufuddod perffaith JESU CRIST drosom ac yn lle Ni, yw, oblegid nad yw'r Ddeddf neu'r Cyfammod o Weithredoedd, yn rhoi un Addewid briodol o Fywyd, ond i Ufuddod personol Dyn ei hun; nid oedd hi yn gwneud Cofia am un Machniydd: Ond yn awr trwy anfeidrôl rad Drugaredd, y mae Creulondeb a Garwindedb y Ddeddf gwedi ei ddileu ymmaith, a'r Machniydd gwedi ei dderbyn yn gymmeradwy, i Ufuddod pa un, y mae Addewid o Fywyd.

3 Y Bygythiad o Farwolaeth, yn yr Achos o Annfuddod, yw un Pêth arall ac fydd yn y Cyfammod o Weithredoedd; Marwolaeth a Melldith yw Cospedig-

Daniel

[27] I Johna hys lland and

æth y Ddeddf, Marwolaeth yw Cyflog Pechod, ac Anufuddod i'r Ddeddf. Yn y Dydd y brwyta i o hono, gan farw, ti, &c. y mae'r Credadyn hefyd wedi ei ryddhau oddiwrth y lath hyn trwy Farwolaeth CRIST, yr hwn a fu farw dro ein Pechodau. Y mae'r Ddeddf yn dywedyd. *Melltigedig yw pob Un nad yw yn aros yn, &c.* Ond mae'r Efyngyl yn dywedyd, CRIST a'n *Llawyr-brynodd Ni oddiwrth y Ddeddf, gan aenwethur ei hun yn Felltith trosom Ni*, Gal. iii. 10, 13. Ac megis ac y mae'r Ddeddf, i'r Credadyn, gwedi ei ddiol o'i Naddewid o Fywyd, fel ac nas gall moi gyfiawnhau am ei Ufodd dod; felly hefyd y mae hi gwedi ei ddiol o'i Bygythiad o Farwolaeth, ac nis gall moi gondermio am ei Anufuddod iddi ychwaith megis Cyfammod o Weithredoedd, o herwydd, bod y Ffurf gyfammodol o honi gwedi ei dileu ymmaith yn NGRIT JESU, mewn petthynas i'r Credadyn.

Yr wyf yn meddwl y bydd i rai, ysgatfydd, Wrthddadlu, a dywedyd, er bod y Credadyn wedi ei ryddhau oddiwrth Felltith y Ddeddf; etto yr ydym ni yn ffaelu a dyall, pa fodd y mae ef yn farw i Orchymmyn y Ddeddf. Ei fod ef yn farw i Awdurdod Damniol y Ddeddf, eglur jawn ydyw; ond Pa fodd y mae ef yn farw i ofynol, llywodraethol, a gorchymmynol Awdurdod y Ddeddf? Yr wyf yn ateb i chwi drachefn, y mae efe yn farw i'r, a chwedi ei waredu oddiwrth y Rhan orchymmynol o'r Ddeddf, nid y Rhan ddefnyddiol, ond y ffurfiol o honi; canys Gorchymmyn y Ddeddf yn ddefnyddiol, yw *Gwina*. neu Rho Ufuddod; ni all efe byth gael ei ryddhau oddiwrth y Rhan hyn o honi, cyhyd ac y byddo efe yn Greadur a Duw yn Greadwr. Ond y Gorchymmyn o honi yn ffurfiol, neu tan y Ffurf o Gyfammod o Weithredoedd, yw *Gwina hyn*, a byw fyddi; *Gwina*, trwy dy North dy hun, *Gwina*, megis yr Ammod o'di Fywyd, tragwyddol *Gwina* tan Boen Marwolaeth dragwyddol a Damnedigaeth; hyn Meddaf, gan hynny yw Rhan orchymmynol y Ddeddf, a'i hystyriad yn ffurfiol,

How is the suffering of the Law of Daniel. How is

fel ac y mae hi yn Gyfammod o Weithredoedd, oddiwrth ba un y mae 'r Credadyn wedi ei ryddhau yn gyfangwbl.

Pregethu y Rhan orchymmynol o'r Ddeddf fel Cyfammod o Weithredoedd; yw pregethu 'r Gyfraith neu 'r Ddeddf Foefol, nid yn unig fel y Rheol o Fywyd, ond fel yr Ammod o Fywyd tragwyddol, ym mha ryw Ystyriaeth nid oes dim o'r Credadyn ôll yn rhwym i ymofwng ac i ufuddhau iddi; i ddywedyd fod y Credadyn wedi ei ryddhau oddiwrth y Ddeddf, hynny yw, yn unig oddiwrth Felltith y Ddeddf a wnae Esponiadau dieithr jawn a'r amryw, Scrythurau; megis er Ensampl, *Gal. iii. 10. Canys cynnifer ag y sy o Weithredoedd y Ddeddf dan Felltith y maent; yr Ystyriaeth o hono, yna, a fyddai Cynnifer ac fydd dan y Felltith, ydynt tan y Felltith. Rhaid yw gan hynny, mae Gorchymmyn y Ddeddf a feddylir ymma am dano, cynnifer ac fydd dan y Gorchymmyn ydynt hefyd dan y Gospedigaeth fydd yn perthyn i'r Troseddiad o hono. Mae 'r Credadyn gan hynny yn farw i'r, a chweddi ei waredu oddiwrth y Ddeddf yn ei gorchymmynol a'i chondemniol Awdurdod, a hynny yn, a thrwy GRIST. Ac nid oes arnaf Ofn na Chywilydd i ddwedyd, Yngeiriaau 'r Dysgedig Doctor Owen, hynny yw, fod holl Awdurdod, Melltithion, a Gofynion y Cyfammod cyntaf yn gyfangwbl mewn perthynas i'r Credadyn, wedi syrthio a'r JESU GRIST, ac ynddo ef wedi eu cyflawnu ai terfynû: Ac yr wyf yn meddwl nad wyf yn dywedyd, ond yr hyn ac y mae 'r Apostol Paul, un mwy nac ef, yn ei ddywedyd, *Rhuf. x. 4. CRIST yw Diwedd y Ddeddf, er Cyfiawnder i bob un ac fydd yn credu.**

Fel hyn chwi welwch i ba beth yn y Ddeddf, y mae 'r Credadyn wedi marw.

Y Trydydd peth o ofodwyd gar bron, oedd, i ddangos beth yw bod wedi marw i'r Ddeddf, yn fwy neilltuol fel ac y mae 'r peth yn dyfod dan yr Ystyr o Farwolaeth. Ac ymma, yn

1. Mi a gaf ddangos Dull a Meddwl y Farwolaeth hon, pa fath ydyw,

2. Rhai

2. Rhai o'r Graddau a'r Cynneddfau o honi.

Yn *Gyntaf*, I ddangos y Dull a'r Meddwl o'r Farwolaeth hon, pa fath ydyw. Fe ddichon yr Ystyr o Farwolaeth ein cynnorthwyo yn hyn ymma, i'r iawn ddyall a'r Adnabyddiaeth o honi: Canys yn

1. Megis ac nad oes mewn Marwolaeth un Berthynas yn cael sefyll i fynu; ond y mae hi yn dattod y Berthynas rhwng Meistr a Gwâs, Gwr a Gwraig, *Joh* iii. 19. Felly ymma, pan y mae Dyn wedi marw i'r Ddeddf y mae'r Berthynas oedd rhyngtho ef a hi wedi cael ei dattod, *Rhuf.* vii. 1, 2, 3, 4. Y mae efe yn awr yn briod a CHRIST, a chweddi rhoddi Llythr-Ysgar i'r Ddeddf. Cyhyd ac y byddo'r Dyn yn fyw i'r Ddeddf, y mae'r Berthynas hon yn sefyll i fynu, *Gal.* v. 3.

2. Nid oes mewn Marwolaeth na Gofal na Helbul, *Preg.* ix. 10. *Nid oes na Gwaith, na Dychymyg, na Gwybodaeth, na Doethineb yn y Bedd, lle yr wyt ti yn myned;* yr hyn sy yn dysgu i ni nad oes mewn Marwolaeth na Gofal na Helbul na Phryder ynghylch gwneuthur unrhyw bêth; felly nid oes gan y Dyn ac sydd wedi marw i'r Ddeddf, ddim mwy o Ofal na matter ynghylch Gweithredoedd y Ddeddf yn y Pwngc o Gyfiawnhad, nac y sydd gan Gyrph meirw ynghylch eu Gwaith gynt yn y Byd. Tra byddo'r Dyn yn fyw i'r Ddeddf, ei holl Ofal ai holl Helbul ef sydd ynghylch Gweithredoedd y Ddeddf, *Gwna byn a byw fyddi.*

3. Nid oes dim Gobaith mewn Marwolaeth. Tîr y Byw yw Tîr Gobaith, *Preg.* ix. 4. Felly yn gymmwys y mae yn bod ymma, nid oes gan y Dyn ac sydd wedi marw i'r Ddeddf, na Gobaith na Disgwyliad oddiwrth y Ddeddf; neu oddiwrth ei Usudd dod ef ei hun iddi. Y mae gan y Dyn ac sy yn fyw i'r Ddeddf, Ob- aith, y bydd i Dduw ei bardynu a thrugarhau wrtho. Pa ham? O herwydd ei fôd ef yn gwneuthur fel hyn ac fel hyn; y mae ef yn Gymmydog dâ, nid yw efe yn gwneuthur Cam a Nêb, y mae efe yn gyfiawn yn ei holl Weithredoedd, ac yn ofalus yn ei Ddyledswyddau, ac
mewn

mewn perthynas i'r Ddeddf, y mae efe yn ddifeisus, y mae gantho Galon ddâ tuag at Dduw, ac y mae gantho Fywyd da hefyd; ac am hynny y mae efe yn gob-eitho y bydd iddo gael ei gyfiawnhau a'i achub gan Dduw, er mwyn CRIST: Can' s y mae efe wedi dysgu, 'fe allai, i wneud cymaint a hyn o Gymmeriad o GRIST, hynny yw, i feddwl nas gall efe gael moi achub a'i gyfiawnhau hebddo ef; ond etto y mae ei holl Obaith a'i Ddisgwyliad ef yr holl Amser hynny gwedi ei fylfaennu a'r y Ddeddf. — Ond yn awr nid oes gan y Dyn ac fydd wedi marw i'r Ddeddf, un math o Obaith oddiwrthi; nag oes, y mae efe wedi anobeithio am Iechydwrïaeth trwy ei Gweithredoedd hi, ac megisac y mae yn gweled na all efe wneud dim heb Gymmorth Grâs a Chyfuwrthoddi uchod; felly, pan y mae ef yn gwneuthur rhyw beth trwy Gyfuwrth Grâs, y mae efe yn ei weled ef mor ffaidd ac mor amherffaith, fel ac y mae efe yn cyfaddef nas gall Dduw moi achub efi. Anrhydedd a Gogoniant ei Gyfiawnder, oddieithr iddo gael Cyfiawnder o ryw Lê perffecithaeth nai eiddo ef. Nid oes ganddo un Obaith trwy Weithredoedd y Ddeddf.

4. Nid oes mewn Marwolaeth na Llafur na Lludded, un Meddwl cythryblus, nac un Tuedd neu Annwydau afreolus: Y mae Marwolaeth naturiol yn gwneuthur Terfyn a'r Serchiadau naturiol, y rhai fydd mewn Bôd tra byddo Dyn byw, megis y Canlyniad trafferthus y fydd gennym a'r ol y peth ac ydym yn ei garu, ac hefyd y Ffoedigaeth flinderog y fydd gennym oddiwrth y peth ac ydym yn ei gashau, neu yn ei ofni: Nid oes dim o'r cyfryw both yn y Bedd, *Yno y gorphwys y rhai lluddedig, Job iii. 17.* Ond y mae'r hiwn y fy yn fyw, ac yn cael Fywyd ei Law (neu trwy Lafur ei Law) wedi ymfflino ym maint ei Ffordd, fel y dangosir yn *Esey. lvii. 16.* Llauer Diwrnod a Nofwaith flin hebblus y mae efe yn ei dreulio wrth ganlyn a'r ol ei Gariadau, ac wrth geisio pentyrru i fynd Hunan Gyfiawnder. Y mae'r Ddeddf yn rhoi iddo'r Cyfryw Orchwyl caled anniodd-

efus,

efus, hynny yw, i wneuthus Priddfeinnl heb ganjattau dim Gwellt; ac yn ei lwytho ef a Beichiau duon o Felloithion, os na bydd i'r Gorchwyl gael ei gyflawnu. Ond pan y mae'r Dyn wedi marw i'r Ddeddf yna y mae'r Blinderog mewn Gorphwysfa, CRIST yw'r Orophwysfa, *Deurwch attaf fi, bawb ag y fydd yn flinderog ac yn llwythog ac mi a esmwythaf arnoch*: Yna y mae'r Dyn yn cael Heddwch idd ei Gydwybod Yngwaed a Chyfiawnder JESU CRIST, yr hwn yw Diwedd y Ddeddf; Gorphwysfa idd ei Gynhyrfaadau a'i afreolus Peddyliau; y mae efe yn gorphwys oddiwrth ei Ofnau, Deddfol-Ofnau Lffern, ac oddiwrth y Llud a'r Digofaint a fygythir yn y Ddeddf. Fe all y Credadyn, gael ei lanw o honynt, ond mor elled ac y mae ef wedi marw i'r Ddeddf, mor belled a hynny y mae ef mewn Gorphwysfa oddiwrth yr Ofnau deddfol safiaidd hynny.

Y mae efe yn gorphwys oddiwrth ei Gariad a'i Hyfrydwch ei hun; y mae'r Ddeddf yn canjattau idd ei Chyflawnwyr ai Chofleidwyr rai prydian, lawer o Hyfrydwch yn y Cyflawniad o'i Dyledswyddau mewn Ffordd deddfol; ond yn awr, nid yw'r Credadyn yn cymmeryd dim Hyfrydwch yn y Ffordd hynny o Gyflawniad, y n ae efe allan o bob Tyb da am dano ei hun, a'i holl Dyledswyddau hefyd, a herwydd ei bod mor ffiaidd; ie, pe ni baent mor ffiaidd ac mor ddistadl ac y maent, ond yn berffiaith, etto y mae ef allan o bob Tyb a Meddwl am Fywyd yn y Ffordd honno, ond edrych y mae a'r Ogoniant y Cyfammod newydd, a'r Ffordd wirioneddol o Jechydwniaeth, ac yn cyd-lefaru a *Job* in 15, 21. Mewn Gair, y mae ef yn gorphwys oddiwrth ei holl Ofydiau a'i holl Flinderau deddfol, o herwydd ei fod yn gorphwys oddiwrth ei holl Lafur deddfol. Megis ac y dywedir am y Meirw yn *Nokist*, mewn Ystyrnaeth arall, *Dadg* xiv. 13. *Gwyn eu Byd y Meirw y rhai sy yn marw yn yr Anglwydd, y maent yn gorphwys oddiwrth eu Llafur a'i Gweithredoedd sy yn eu canlyn brwynt; felly y gallaf fannau ddywedyd yn yr Achos hyn, Gwyn eu Byd*

Byd y rhai sydd wedi marw i'r Ddeddf, y maent yn gorphwys oddiwrth eu Llafur, oddiwrth eu holl lafurus, drallodus, flinderus Weithredoedd deddfol, ac etto y mae eu Gweithredoed yn eu canlyn hwynt: Y maent yn awr wedi eu Creu yn NGRIST JESU i Weithredoedd dâ.

5. Nid oes mewn Marwolaeth ddim Teimlad, Synwyr, na Dyall: Nid yw Dyn marw yn gweled, yn chywed, yn archwaethu, yn teimlo, yn aroglï, nac yn yn defnyddio un Synwyr naturiol; felly hwynt hwythau y rhai sy wedi marw i'r Ddeddf, mor belled ac y maent yn farw iddi, nid ydynt yn *gweled* holl Fellt Mynydd Sinai yn Fflam Dâ, fel ac yr oeddynt gynt, nid ydynt yn *chywed* Sain y Taranau dychrynlyd o hono; nid ydynt yn *arogli* Sawyr Brwmstan y Mynydd tanlyd; nid ydynt yn *teimlo* Dychrynfeydd eiddigus Dialedd y Ddeddf, y Dymestl oedd yn amgylchu 'r Mynydd; nid ydynt yn *archwaethu* Bufl a Chwerwder y Digofaint a fygythir yn y Ddeddf, nac ydynt, y mae ef wedi myned heibio iddunt, mor belled ac y maent yn gweled fod CRIST wedi yfed o'r Bufl hwnnw yn eu lle hwynt; ie, mor belled a hynny y maent yn farw i holl Ddigofaint Sinai: Can's, *Heb. xii. 18. Canys ni ddaethant at y Mynydd teimladwy sydd yn llosgi gan Dâ a Chwmwl, a Thywyllwch, a Thymestl, a Sain Udgon, ond bwy a ddaeth i Fynydd Sion, &c.*

Ond beth? A oes dim o'r Duwiol yn ofni ac yn teimlo Digofaint deddfol? Ydynt mor belled ac y maent yn ddeddfol, a than y Ddeddf (nid ydynt byth yn cael eu gwaredu oddiwrth Dymmer ddeddfol tra font yn hyn o Fyd yn gyfangl) fe all Yspryd marwol y Ddeddf gyfodi i synu a'i dychrynu hwynt; ond mor belled ac y maent hwy yn farw i'r Ddeddf, nid Digofaint deddfol, ond tadol ydyw (neu Ddigofaint Tad) ac y sy yn eu caru yn annwyl. — Yn wir trwy Angrediniacth hwy allant ofni Uffern, ond ni allant wneud felly trwy Ffydd, o herwydd nad oes yn Llyfr Du w un Sylfaen i gredu y bydd i'r Ffydd na 'r Ofn hynny y sydd yn y Credadyn.

gael

gael byth ei taffu i Uffern, gan nad oes *dim* Damnedig-
aeth iddunt, &c.

6. Nid oes mewn Marwolaeth ddim Cyffroad (neu Gynhyrriad) pan y mae Marwolaeth yn dyfod i mewn, y mae Cynhyrriadau 'r Bywyd yn llonyddu: Fel hyn gan hynny mor belled ac y mae Dyn yn farw i'r Ddeddf, mor belled a hynny Meddaf, y mae Cynhyrriadau Pechod wedi eu lladd yntho; canys y mae Cynhyrriadau Pechod yn cyfodi trwy 'r Ddeddf (*Rhuf.* vii. 5.) Trwy 'r Ddeddf yn achlyffuról ac yn ddamweiniol y mae Dynion yn rhedeg, i Bechod waeth-waeth, pa fwya a wa-herddir iddynt. — Oddiymma y mae *Musculus* yn cyffelybu 'r Ddeddf yn yr Ystyriaeth hyn, i ryw Wraig ddiwair onest a fae mewn *Puttain Dy*, yr hon trwy ei Chyngorion da sy yn dyfod yn Achlyffur i rai Putteiniaid llosgedig cnawdol-boeth eraill i fod yn fwy hyofn, a digywilydd yn eu Hannuwioldeb. — *Pechod wedi cymmeryd Achlyffur trwy 'r Gorchymmyd meddai 'r Apostol a weithiodd ynnos bob Trachwant.* — Ond yn awr, mor belled ac y mae Dyn wedi marw i'r Ddeddf, mor belled a hynny y mae Cynhyrriadau Pechod wedi eu lladd yntho a'i Enaid wedi ei fywhau i Dduw. Am hyn ychwaneg a'r ol Llaw.

2. I ddangos rhai o Raddau a Chynneddfau 'r Farwolaeth hon i'r Ddeddf.

1. Y mae hi yn Farwolaeth *Hollawl*. Nid wyf yn meddwl ei bod yn *Hollawl* (neu yn gyffredin) i holl Blant Dynion. Er ei bod felly i holl Blant Duw, i bob Un o honynt; Marwolaeth anaml ydyw ymhlith Meibion Dynion. *Mae'r holl Fyd yn gorwedd mewn Drygioni, ac yn farw mewn Pechodau a Chamweddau*, etto nid oes ond ychydig yn *Feirw* yn yr Ystyriaeth hyn. Ond fy Meddwl yw wrth ei bod yn *Hollawl* neu yn gyffredinol, yw, fod y Dyn ac y fy yn farw i'r Ddeddf yn y Pwngc o Gyfiawnhad, yn farw i bob Rhan o'r Ddeddf yn ei hên Ffurf gyfammmodol, i'r *Addewid*, i'r *Gorchymmyd*, i'r *Penyd* neu 'r *Goffedigactb* o honi, felly fel acnad yw efe mwy i gael ei gyfiawnhau

trwy 'r naill nai gondomnio trwy 'r llall, Y mae efe yn farw i holl Ddeddfol- Ffuriau 'r Gyfraith, (neu 'r Ddeddf) nid yw ei Ufudd-dod efangylaidd ef yn un Rhan o'i Gyfiawnder er ei Gyfiawnhâd gar bron Duw.

Pe chwenychai wneud ei efangylol Ufudd-dod i'r Ddeddf, yr hwn fydd fel Rheol o Fywyd yn Llaw Cystyngwr, yn un Rhan o'i Gyfiawnder er ei Gyfiawnhâd; fe fyddai mor bellod a hynny yn troi 'r Cyfammod o Râs, ynghyd a'r Dylediwyddan gofynnol yntho yn Gyfammod o Weithredoedd, ac felly fe fyddai yn ceisio byw i'r hyn y mae, ac y dyleu fod wedi marw.

Gwir yw, nad yw Ffur y Ddeddf yn ol Cyfammod yr Efengyl yn gofyn Ufudd-dod er Cyfiawnhâd; etto y mae 'r Natur lygredig yn ddeddfol i redeg i'r hên Rydiau, ac i droi y Rheol o Ufudd-dod i fod yn Rheol ac yn Achos o Dderbyniad a Chyimmeradwy-aeth, mewn Dull arall yn Ammod o Fywyd. — Os bydd i Ddyn wneuthur Ffydd ei hun, nac unrhyw Weithred neu Ffrwyth o'i Heiddo, yr Achos o'i Gyfiawnhâd, y mae efe yn ei throï hi i Gyfammod o Weithredoedd: Y mae 'r Credadyn yn farw i Ffydd ei hun yn yr Ystyriaeth hyn; fe, y mae Ffydd yn ymwadu a hi ei hun, ac a phob peth arall, ond Cyfiawnder CRIST er Cyfiawnhâd: Yn yr Ystyriaeth hyn y mae 'r Credadyn yn farw i *Edifeirauch, Cariad*, a phob *Grasfeft* eraill; y mae efe yn farw i bob Ufudd-dod i'r Ddeddf fel Cyfammod o Weithredoedd; idd ei Ufudd-dod naturiol deddfol, cyn ei Droedigaeth, ac idd ei Ufudd-dod ysprydol efangylaidd gwedi ei Droedigaeth: Yr hwn Ufudd-dod er ei fod yn Gyfiawnder ac y mae Duw yn ei weithio ynddo ac yn Awdwr o hono; etto, o herwydd mae 'r Credadyn yw 'r Deiliad, yr hwn a wnaed fel yn Weithredydd o hono, efe a'i gelwir ei Gyfiawnder ei hun, neu ei Gyd-furfiad ef ei hun i'r Ddeddf: Yr hyn oll y mae ef yn ymwadu ac ef yn yr Achos o Gyfiawnhâd, *Gan ddymuno ei gael yn NGRIST*, heb ei Gyfiawnder ei hun, yr hwn fydd o'r Gyfraith, — ond y Gyfiawnder fydd o Duw trwy Ffydd.

Phil. iii. 9. Felly Meddaf, yn yr Ystyriaeth hyn, y mae hi yn Farwolaeth *Hollawyl*.

2. Marwolaeth *oediog* ydyw.—Nid poth hawdd yw cael y Ddeddf wedi ei ladd, y mae rhyw faint o Duedd deddfol yn aros i.e. yn y Credadyn tra fyddo yn y Byd hwn: Llawer Dynnod y mae *Hunan* a Hunan-Gyfiawnder yn ei gael, ond etto y mae yn adfywio drachefn. Pe bae ef yn gwbl farw i'r Ddeddf, fe fyddai yn gwbl farw i Bechod; ond cyhyd ac y mae'r Ddeddf yn fyw, y mae Pechod yn fyw hefyd. — Hwyt hwy y rhai y sy yn tebyg eu bod yn gwybod yr Efyngyl yn ddigon da ac nad oes amynat eisiau gwybod chwaneg, gocheleut eu Hanwybodaeth; ni all un Dyn fod yn rhy efyngyl-aidd, fe aiff holl Amser ei Fywyd i ddinistrio Tymmer ddeddfol yn gyfangwbl.

Er bod y Credadyn wedi cael ei waredu yn gyfangwbl oddiwrth y Ddeddf, yn ei gorchymmypol a'i chondemniol Awdurdod, neu yn y Llywodraeth gyfiawn y sydd ganddi tros y rheini oll ac y sydd tani; etto nid yw efe wedi ei waredu yn gyfangwbl oddiwrth ei thrais-feddiannol Awdurdod, trwy ba un y mae hi amryw weithiau, yn syrthio arno fel trwy Drais tra byddo yn y Byd hwn, o herwydd bod rhyw Fesur o Angrediniaeth yn aros ynho.

3. Marwolaeth *boenus* ydyw; y mae hi yn debyg i dorri ymmaith y Fraich ddehau, a thynnu ymmaith y Llygad deheu: Nid oes gan y Dyn un Ewyllys i ymadaw a'r Ddeddf. Y mae mor na uriol iddo i ddisgwyl cael Ffafr gyda Duw o herwydd ei fod yn *gwneud* rhyw beth, ac i ddisgwyl Bywyd ac Jechydwriaeth trwy ei Ufudd-dod ei hun, neu trwy wneud gorau ac y gallo, ac yw iddo i dyanu ei Anadl.

Os gwnawn ein Gorau fe dderbyn Duw Ni yn gymmeradwy, yw Jaith naturiol pob un ac y sydd yn briod i'r *Gwna hyn*, a hyw fyddi o'r Cyfammod cyntaf. — Ac o Pa fath Boen dirfawr yw ini i gael ein dwyn ymmaith o'r Ffordd ddeddfol honno! Y mae marw i'r Ddeddf yn

Athrawiaeth ddieithr, gwbl groes i Natur, y mae yn rhaid i Lewyg-feydd deddfol, a Phoenau Argyhoeddiad a Darostyngiad gael ei geni ynnom, cyn y byddo gennym un math o Le i jawn-feddwl ein bod marw i'r Ddeddf.

4. Marwolaeth *hyfryd* ydyw; y mae hi yn *boenus* a'r y Dechrau, ond yn *hyfryd* a'r y Diwedd: O Pa mor hyfryd yw gweled Hunan yn cael ei dynnu i lawr, a Grâs yn cael ei dderchafu i fynu, Hunan Cyfiawnder yn cael ei dynnu i lawr, a Chyfiawnder CRIST yn cael ei dderchafu i fynu yn yr Enaid! Hyfrydych yw holl Ffyrrdd Doethineb, yn enwedigol y Ffordd hon, lle nad oes un *Cnarwd* yn gorfoleddu gar ei Fron ef; ond yr *bwn* y sy yn gorfoleddu, y mae yn gorfoleddu yn unig yn yr ARGLWYDD; y mae ef yn gorfoleddu yn NGRIST JESU, ac nid yw yn ymddiriaid yn y *Cnarwd*: y mae ef yn *llaw-enbâu* yn NUW trwy JESU GRIST, trwy yr hwn y mae efe yn derbyn y *Cymmod*, a *Gras* i deyrnasu trwy Gyfiawnder i Fywyd tragwyddol trwy GRIST ein HARGLWYDD, *Rhuf. v. 11, 21.* Y mae'r Farwolaeth hon yn Ymadawiad hyfryd, pan y mae'r Dyn yn cael ei ddwyn yn êwyllysgar i ymadaw a'i holl *Frattiau budron* am Wifg ddifglair-wych ogoneddus.

5. Marwolaeth *anrhydeddus* ydyw. Y mae bod yn farw i'r Ddeddf, yn gyfryw Farwolaeth ac y fydd yn dwyn Anrhydedd mawr i DUW, i GRIST, i'r Ddeddf, ac i'r Credadyn hefyd.—Y mae hi yn dwyn Anrhydedd mawr i *Sancteiddrwydd* DUW, pa un y fydd yn awr gwedi ei fodloni o herwydd bod CRIST trwy ei *Yspryd* yn gweithio yr unrhyw yn y Credadyn, ac Anrhydedd mawr i Gyfiawnder DUW yr hwn y fydd yn awr wedi cael ei fodloni yntho o herwydd i GRIST farw drosto.—Y mae hi yn dwyn Anrhydedd mawr i JESU GRIST; can's yn awr y mae'r Dyn yn dyfod i brifio Cyfiawnder CRIST, fel yn wir Gyfiawnder DUW, ac yn Gyfiawnder perffaith, holl ddigonol, cyflawn ymhob peth.

Y mae hi yn dwyn Anrhydedd mawr i'r Ddeddf, pan, yn lle ein Hufudd-dod amherffaith Ni, yr ydym yn

yn rhoddi ac yn dwyn iddi Ufudd-dod gwëll nac a allafei
 ynion nac Angylion roi, fef Ufudd-dod y Deddf-
 oddwr ei hun; yr hyn beth yn wir fydd yn mawrhâu
 Ddeddf yn fawr, ac yn ei gwneud yn anrhydedd-
 s. —Y mae hi hefyd yn dwyn llawer o Anrhyd-
 dd i'r Credadyn ei hun, y mae wedi cael ei anrhydeddu
 i addurno a Chyfiawnder gorchymmynol y Ddeddf; fef
 Cyfiawnder ac oedd hi ei hun yn ei ofyn, a hynny yn
 wir haeddiannol, ac ym mhob Ffordd yn ogoneddus;
 Dymma Anrhydedd yr holl Seinctiaid.

6. Marwolaeth fuddiol ydyw; y mae hi yn Farwol-
 eth ddedwydd, ac yn Farwolaeth Sanctaidd; buddiol i
 Hapusrwydd a Sancteiddrwydd, buddiol er Cyfiawn-
 had a Sancteiddhad, Y mae ein Cyfiawnder deddfol Ni
 yn gwbl anfuddiol *Efay lvii. 12, Mi a fynega dy Gys-
 awnder, a'tb Weitbredoddd can: ni wnant it Lës.* Y
 mae yn anfuddiol er Cyfiawnhad; canys trwy Weitred-
 odd y Ddeddf ni chyfiawnhau yn Cnarwd byw. Y mae ef
 yn anfuddiol er Sancteiddhad; can's y mae ei Frattiau
 Judron yn hytrach yn ei halogi ef nag yn ei buro ef.
 Ond y mae Cyfiawnder CRIST yn fuddiol ym mhob
 Ffordd; y mae y rhai fydd yn feddiannol o hono yn
 ddedwydd, canys y maent wedi cael yn rhad eu cyfiawn-
 hau a'i rhyddhau oddiwrth Pethau, ni allent gael eu
 cyfiawnhau trwy Ddeddf *Moses*: Y mae y rhai sy yn
 berchen arno yn sanctaidd, fel yr ymddengys Ynganlyn-
 ad y Traethawd. Marw i'r Ddeddf, yw o'r Ffordd i
 fyw i Dduw.

Y Bedwarydd Peth a o'odwyd gar bron, oedd i
 ddangos Moddion y Farwolaeth hon, *Myfi trwy'r*
Ddeddf ydyw wedi marw i'r Ddeddf: Y Ddeddf, yw
 Moddion y Farwolaeth hon i'r Ddeddf.

Hol. Pa fodd dichon y peth hyn fod, gan nad yw'r
 Ddeddf yn Achos o ddim Daioni ynnom Ni, can's
 Gweinidogaeth Angau a Damnedigaeth ydyw? *2 Cor.*
iii. 7, 8, 9.—*Mi atebaf,* Mae, er mai nid y Ddeddf,
 yw'r Achos o'r Farwolaeth hon i'r Ddeddf, ac felly o'r
 Farwolaeth i Bechod (fef yr Achos gwreiddiol) etto y
 mae

mae hi yn Achos o honi, canys y mae hi yn ein cyhuddo, yn ein dychrynu, ac yn ein condemnio Ni, a thrwy hynny yn dyfod yn Achos i'n gyrru Ni i ffoi at JESU GRIST, yr hwn yw 'r gwir a'r unig Achos on bod Ni yn marw i'r Ddeddf, ac i Bechod: Megis ac y mae 'r Nodwydd yn myned o'r blaen, ac yn tynny 'r Edau a'r ei hól yr hon fydd yn gwnio 'r Brethyn; felly y mae Nodwydd y Ddeddf (sef Argyhoeddiad) yn myned o'r blaen, i gyweirio Ffordd i Ras yr Efengyl i ddyfod a'r ei hol, i gymmeryd Lle yn y Galon.—I fod yn farw i'r Ddeddf, ac yn Briod i GRIST, ydynt yr un yn y Scrythur.—Nawr, i fod yn farw i'r Ddeddf, trwy 'r Ddeddf, yw, trwy fod y Ddeddf yn Foddion, i'n harwain Ni at GRIST am Gyfiawnhâd trwy Ffydd yntho ef, heb Weithredoedd y Ddeddf, Gal. iii. 24.—*Y Ddeddf gan hynny oedd ein Hatbro Ni at GRIST fel ein cysfiawnbaid trwy Ffydd; lle dichon y Ddeddf gael ei chymmeryd naill a'i yn Seremonïol, neu yntau yn Foefol.*

Os cymmerwn hi yn lle y Ddeddf Seremonïol, yna, gwir yw, fod y Ddeddf Seremonïol yn gosod CRIST allan i ni mewn Gwirionedd: Yna yr oedd y Ddeddf Seremonïol yn Efengyl yn y Sylwedd o honi, er fod Llen o Gysgodau a Ffigurau gwedi ei taslu drolli, y rhai oedd i barhâu hyd nes byddai i'r Corph ddyfod.—Os cymmerwn hi yn lle y Ddeddf foefol, yna y mae hi yn ein dwyn Ni yn unig at GRIST fel Achosion; canys nid Gwaith priodol y Ddeddf yw ein gyrru Ni at GRIST, ond yn unig yr Achos o hono, yn gymmaint ai bod yn ein gyrru Ni oddiwrthi hi ei hun, ac yn peri i ni weled nad oes dim Gobaith o Fywyd trwyddi hi idd ei gael; felly, y mae hi yn Meiddithio pob Pechadur, ac nid ydyw hi yn rhoi Gobaith o Fywyd i Neb: Yr Efengyl yn unig fy yn dangos i ni fod Jechydwriaeth i'w chael yn NGRIST.

'Nawr, y mae 'r Ddeddf trwy 'r Creulondeb o honi, yn Achos (neu yn dangos i ni fod Achos) i ni i ymosyn am Fywyd, lle y mae idd ei gael; yn gyffelyb i Blentyn

a fai

a fai yn adnabod Caredigrwydd ei Dad, ac yn gweled fod ei Ysgol-feistir yn sartug iddo, o herwydd pa ham, Meddaf, y mae efe yn ffoi rhag Sarrugrwydd ei Feistir, i guddio ei hun dan Adenydd ei Dad; etto nid Addysg ei Feistir, ond ei Sarrugrwydd yw 'r Achos o hono; felly yn gymmwys y mae 'r peth yn bod ymma, trwy 'r Ddeddf a'i Chreulonrwydd y mae 'r Credadyn wedi marw iddi: Yna gan hynny trwy Waith y Ddeddf mewn rhyw Fesur, Gwaith deddfol Argyhoeddiad a Darostyngiad, y mae Dyn yn dyfod i fod yn farw iddi.

Ymma gan hynny Mi enwaf i chwi ryw ychydig o Weithredoedd y Ddeddf, pa rai yw 'r Achos o fod Dyn yn farw iddi, pan y mae Ysryd Duw yn gwneud Defnydd o honynt i'r Diben hynny.

1. Trwy 'r Ddeddf y mae Dyn yn cael Argyhoeddiad o Sancteiddrwydd Duw, ac o Sancteiddrwydd, Ysrydolrwydd, Purdeb a Meithder Tersynau 'r Ddeddf; y mae Ysryd Duw yn goleuo 'r Dyall a'r Meddwl, i weled Cyd-ffurfiad y Gorchymmy'n i Ewyllys Duw: Y mae hyn yn cael ei alw Dyfodiad y Gorchymmy'n, *Rbus* vii. 9. *Eitbr yr oeddwn i gynt yn fyw heb y Ddeddf.*— Mi seddyliais fy mod yn ddigon Sanctaidd, yr oeddwn yn byw trwy Lafur fy Nwy law, cyhyd ac y bum mewn Perthynas i'r Ddeddf yn ddi feis; *Ond pan ddacch y Gorchymmy'n, yna yr adfywidd Pechod, a Minnau a fum farw.* Pan welais i Sancteiddrwydd ac Ysrydolrwydd y Ddeddf (neu Gyfraith Duw) se adfywiodd Pechod, a Minnau a fum farw; Mi welais mewn Gwirionedd mai Pechadur oeddwn, ac a fum farw i'r Ddeddf, ac i bob Tyb dâ am fy Ngweithredoedd fy hun, ac am fy Ufuddlod iddi.

Y mae 'r Argyhoeddiad hwn yn gwneuthur i'r Dyn wneuthur athrawiaethol Dderbyniad o'r Ddeddf, fel yn Sanctaidd, yn gyfiawn ac yn dda, yn Sanctaidd yn ei Gorchymmy'nion, yn gyfiawn yn ei Bygythion, ac yn dda yn ei Haddewidion. *Yr wyf yn cydsynio a'r Ddeddf mai de* w.— Trwy 'r Argyhoeddiad hwn y mae Dyn yn dyfod

dyfod i weled nid yn unig Sancteiddrwydd ac Ysprydol-
rwydd, ond hefyd Meithder Cyrhaeddiad Terfynau 'r
Ddeddf: Y mae dy Gorchymmyn (meddei 'r Dyn) yn
fawr ac yn faith i'w ryfeddu, y mae ef yn cyrhaeddyd i
fy holl Feddyliat, Geiriau a Gweithredoedd; i'm holl
Serchiadau, Bwriadau, a Thueddiadau hyd yr eithaf.
'Nawr pan y mae 'r Dyn yn gweled hyn, y mae 'r
Ddeddf yn lladd ei holl Hyder deddfol ef, ac yn gwneud
iddo weled nad oes gantho o'i Ran ei hun un Cyfiawnder
cyd ffurfiol iddi.

2. Trwy 'r Ddeddf y mae Dyn yn cael Argyhoeddiad
o Bechod. *Trwy 'r Ddeddf y mae adnabod Pechod,
Rbuf iii. 20.* Argyhoeddiad o Bechod yw Dadgudd-
iad eglur amlwg yn y Gydwybod o'n bod wedi trosfeddi
'r Ddeddf Sanctaidd hon.

Y mae 'r Argyhoeddiad hwn yn gwneud i Dyn weled
Pechod yn ei Liw a'i Natur ei hun, mae Trosfeddiad
o'r Ddeddf ydyw, *Joan iii. 4.* ac felly yn wrthwyneb i
Natur ac Ewyllys Sanctaidd y Duw byw. — Y mae 'r
Argyhoeddiad hwn yn dangos i Ddyn amrywiol Rywog-
aethau Pechod. — Fe allei bod Ysryd Duw yn dech-
rau trwy ryw Bechod gweithredol allanol cyhoedd. —
Pechod *gweithredol* yw Cyfeiliornad ein Gweithredoedd,
naill a'i mewn Meddwl, Gair neu Weithred, oddiwrth
Gyfraith Duw, naill a'i trwy Ommeddiad neu Drosedd-
iad. — Oddi-yno y mae 'r Argyhoeddiad yn myned yn
y blaen at Lygredd gwreiddiol gan ddangos iddo mae
nid yn unig fod ei Natur ef yn wag ac yn ddi-ymgeled
o bob Cyfiawnder a Chyd-ffur ad i'r Ddeddf, ond hefyd
ei fod yn llygredig olt heb Fan glân arno, ac mae Uff-
ern gymmwys y Duw lawn o Elyniaeth yn erbyn Duw
ac oddi-yno y mae Ysryd Duw trwy 'r Ddeddf yn
argyhoeddi 'r Dyn o'r Pechod *gwreiddiol*, sef o Bechod
Adda, ac yn dywedyd wrtho fel ac y mae yn *E/ay xliii.*
27. *Dy Dād cyntaf a bechodd*, a thithau yntho ef. — Y
mae 'r Argyhoeddiad hwn hefyd yn dangos i'r Dyn
Cbwanegiadau Pechod, yn erbyn pa gymmaint o Oleuni

ac yn erbyn pa gynnifer o Drugafeddu y pechodd efe ei hun, yr hyn fy yn chwanegu at ei Bechod gwreiddiol; ac hefyd *Awdurdod* ac *Arglwyddiaeth* Pechod, pa fath Gaeth-Wâs ydyw ef iddo, a bod y Ddeddf mor belled oddiwrth ei ryddhau ef oddiwrtho, fel ac nad ydyw ond yn cynhyrfu Llygredd yntho; ac felly y mae hi yn Rym Pechod. — 'Nawr, pan y mae Dyn fel hyn yn dyfod i weled Pechod yn ei *Natur*, *Rhywogaethau*, *Cbwaneg-iadan*, a'i *Arglwyddiaeth*, Beth all dueddu yn swy na hyn i ladd ei Dyb da am Gyfiawnder trwy 'r Ddeddf?

3. Trwy 'r Ddeddf y mae Dyn yn cael Argyhoedd-
iad o Euogrwydd yn gyfal ac o Halogrwydd Pechod, ei fod yn rhwym trosodd i Gospedigaeth yn oly Ddeddf; can's Euogrwydd yn ei briodol Ystyr yw Rhwymedig-
aeth i Gospedigaeth. Megis ac y mae trwy Orchym-
myn y Ddeddf y mae Dyn yn dyfod i gael Gwylbodaeth
ac Adnabyddiaeth o ddirgel Ddrwg tu-fewnol Pechod;
felly trwy Benyd neu Gospedigaeth y Ddeddf y mae ef
yn dyfod i gael Adnabyddiaeth o ganlyniadol Ddrwg
Pechod, fel yn ei rwymo ef trosodd i Uffern, Marwol-
aeth, a Damnedigaeth; mae Melldith Duw, Digof-
aint Duw, Dial Duw yw 'r Lliaws annifeiriol o Was-
anaethwyr-sy yn canlyn ac yn cyd-ymdeithio a Pechod;
ac felly y mae 'r Dyn yn cael ei ofod mewn Ofn Uffern
a Damnedigaeth. — Fe allai pan fyddo yn myned idd
ei Wely, ei fod yn ofni na chaiff byth gyfodi drachefn :
Pan fyddo yn myned allan o'i Dy, y mae yn meddwl na
chaiff ef ddyfod byth i mewn drachefn; y mae efe yn
ofni y bydd idd ei Fwyd ei dagu ef, neu y bydd idd ei
Dy syrthio am ei Ben, neu i'r Ddaiar ei lyngu ef i synu :
Y mae Dychryn Digofaint deddfol fel drwg Yspryd yn ei
ganlyn i ba le bynnag yr elo; y mae 'r Dyn wedi ei ofod
mewn Carchardy, a chwedi ei gyd-gae dan Bechod, Gal.
ii. 22.

Pechod yw 'r Carchar, a'r Pechadur yw 'r Carchar-
Duw yw Barnwr, Melldith y Ddeddf 'r yw 'r Rhwym
wrth ba un y mae efe wedi ei glymrau Wddf a Sawdl;

ac o'r Carchar-dy hwn nid oes un Ddihangfa idd ei gael heb Drugaredd Duw yn NGRIST, yr hwn yn unig a all orchymmyn i'r Carcharor ddyfod allan. Ni all y Ddeddf wneud mo hono, y mae hi yn wan trwy'r Cnawd; ni all un Dyn wneud mo hono, y mae ef wrth Natur yn ddi-nerth. Neb ond yn unig efe yr hwn a roddodd Duw i fod yn Gyfammod i'r Bobl, *Esfay* xlix. all ddywedyd wrth y Carcharor, *Dos ymmaith*.

'Nawr, pan y mae'r Dyn fel hyn wedi cael ei argyhoeddi o Euogrwydd a Digofaint trwy'r Ddeddf, y mae Tueddiad yn hyn i wneud y Dyn yn farw i'r Ddeddf, ac i ladd ei Ymddiriaid mwy i unrhyw Gyfiawnder deddfol o'i eiddo ei hun. O! A oes ymma un Carcharor tlawd, ac fy yn teimlo ei hun fel hyn wedi ei gauad i fynu mewn Carchar dan Lywodraeth Pechod, Euogrwydd Cydwbybod, a Digofaint Duw? O gadewch i hyn roi rhyw faint o Gyfur i chwi yn bresenol, hyd nes gollyngo Duw eich Rhwymau, Sef. mae dymma'r Ffordd y mae Duw yn gymmeryd i'ch gwneud yn farw i'r Ddeddf, fel y byddoch fyw i Duw.

4. Trwy'r Ddeddf y mae Dyn yn cael Argyhoeddiad o Wirionedd a Chyfiawnder Duw, pe bae yn ei boeni ac yn cyflawnu Dialedd y Ddeddf arno; ac felly y mae yn cael ei ddwyn i gyfiawnhâu Duw, pe bae yn ei yrru i Uffern yn dragwydd. — Nid wyf yn dywedyd fod y Pechadur yn cael ei wneud yn fodlon i gael ei ddamnio; nag ydwyf, hynny, mewn rhyw Ystyriaeth, fyddai bod yn fodlon i fod yn Elyn i Duw, ac i bechu yn ei erbyn yn dragwydd; can's y mae Stat y Damnedigion yn cynnwys ynthi Elyniaeth dragwyddol yn erbyn Duw, a Pechod hefyd, ac felly ni all y Peth hyn byth fod y Peth ac y mae efe yn fodlon iddo; ond y mae efe yn cael ei ddwyn i Argyhoeddiad o Wirionedd a Chyfiawnder Duw; pe bae yn ei yrru ef i Uffern fel tragwyddol Gospedigaeth arno. I gyfiawnhâu Duw, meddai un Difnÿdd, yw, i gyfaddef a'r y naill Law nad yw efe yn gwneud dim Cam a'r Pechadur Yn

gyflawniad

gyflawniad y Fyddith arno; ac a'r y Llaw arall, nad ydyw efe yn gwneud Cam ag efe ei hun, mag a'i Gyflawnder, pan y mae efe yn cyflawnu 'r Farn a fygythiwyd yn y Ddeddf yn erbyn Pechod, ond ei fod ef yn gwneud yr hyn fydd gyfiawn.

O, meddai 'r Pechadur, yn yr Achos hwn ni wnaiff Duw ddim Cam a mi, pe bae yn fy ninistrïo; ac nid yw yn gwneud Cam ai Gyflawnder ei hun, ond Duw cyfiawn ydyw wrth wneud felly: Jê, ni allaf Fiddydall pa fodd y gall Anrhydedd ei Gyflawnder gael ei gadw, na pha fodd y gall ogoneddu ei Gyflawnder, os na chyflawna efe ei Farn arnaf, naill a'i arnaf fi fy hun, neu yntau a'r fy Machniydd yn fy lle, o herwydd i mi anfodloni, digio a phechu yn erbyn y fath Fôd anfeidrol gogoneddus. — *Yn dy erbyn di, dydi dy bunan y pechais, — fel y'th gyflawnhau pan lesfarych, ac y byddit bur pan farnech*, Sal. li. 4. *A'i angysfawon yw Duw, yr hwn fydd yn dwyn arnom Ddigofaint?* — *Na atto Duw, Rhuf iii. 5, 6.* Y mae 'r Pechod a wneir yn erbyn y Bôd mwyaf yn haeddu 'r Gospedigaeth fwyaf, ief Dinistr tragwyddol y Creadur a'i gwnelo. Gwir yw, nad yw Duw yn ymhyfrydu mewn Marwolaeth Pechadur, *Ezek. xviii.* hynny yw, fel ac y mae yn Ddinistr a'r y Creadur, er ei fôd yn ymhyfrydu yntho fel ac y mae yn Gyflawniad o'i Gyflawnder, fel hyn y mae 'r Pechadur yn cael ei argyhoeddi trwy 'r Ddeddf, er nad all efe gymmeryd Hyfrydwch yn hyn, i feddwl am gael ei ddinistrïo, etto y mae yno ryw Duedd dirgel i gyflawnhau yr hyn ac y mae Duw yn ymhyfrydu yntho hynny yw, y Cyflawniad o Gyflawnder.

O Pa mor gyfiawn yw, i weled Cyflawnder Duw yn cael ei ogoneddu! A Pha mor gyfiawn yw i Dduw, i dywallt Barn anfeidrol a'r fath Ddrwg anfeidrol ac yw Pechod! Ac yn wir ni wel Pechadur byth o Jechyd-wriaeth yn rhâd, onis gwel yn gyntaf fod Damnedigaeth yn gyfiawn; y mae 'r Olwg o hyn, yn Nrych y Ddeddf, ac yn Ngoleuni 'r YSPRYD, yn tueddu rhyw

Pefur mewn un Ystyr i heddychu 'r Dyn a'r Diben o Jechydwriaeth trwy JESU GRIST, Aberth gwaedlyd pa un fy yn rhoddi i Gyfiawnder Duw gyflawn Fodlonrwydd.— Y mae ef yn awr yn fodlon i Gyfiawnder Duw gael ei fodloni trwy Fodlonrwydd, mwy gogoneddus na 'r hwn a all y Damnedigion yn Uffern ei roi iddo; ac felly y mae yn tueddu idd ei wneud yn farw i'r Ddeddf, ac i bôb deddfol Boenau eraill a phob rhyw Fodlonrwydd twyllodrus, yr hyn y mae y rhai ac fydd yn anwŷbodus o Wirionedd a Chyfiawnder Duw yn barod idd ei dychymmygu yn angall.

5. Trwy 'r Ddeddf y mae Dyn yn cael Argyhoeddiad o'i Ddi-esgusodrwydd ei hun, (neu pa mor ddi-esgus ydyw) yr hwn yw 'r Gwaith diweddas o eiddo 'r Yspryd trwy 'r Ddeddf, lle y mae 'r Enaid yn cael ei adael yn ddi-amddiffyn trosto ei hun, *Rhuf. iii. 19. Pa betbau bynnag y mae 'r Ddeddf yn ei ddwyed wrth y rhai sy dan y Ddeddf y mae hi yn ei ddywedyd, fel y cauer pob Genau, ac y byddo yr holl Fyd dan Farn Duw.* 'Nawr y mae holl Enaid y Dŷn yn llefain allan, *Enog, Enog,* y mae 'r Dail Ffigys oedd ganddo o Esgusodion wedi ei chwythu ymmaith; yr hôll Ddichellion a'r hôll Wrth-ddadleuon oedd gantho gynt i amddiffyn ei hun, ydynt yn awr wedi diflannu ymmaith; nid oes ganddo Air i ddywedyd trosto ei hun.

Beth oedd yn ei ddywedyd gynt? Beth, fe allai fod ei Galon yn dywedyd, os nid ei Enau, O yr wyf fi yn gobeithio na raid i mi ddim ofni, nid fy Mhechod i yw Pechod *Adda*, Beth allafwn i oddiwrth Bechod gwreiddiol, fe ddaeth gyda Fi i'r Bŷd; am fy Mhechodau gwethredol, Mi welaf eraill yn euog o rai mwy; am fy Egeulusdra o Ddyledswyddau ac am fy Ngwaith yn gwneud Troseddiadau eraill, ni wela i Nêb heb ei Fai; ac y mae Duw yn Dduw trugarog, ac yr wyf yn gobeithio na fydd iddo fod mor anrugarog ac mor angysfawr a damnio ei Greddur ei hun.

Gynt

Gynt yr oedd y cyfryw Ddichellion ac Esgusodion a'r rhain yn cael ac yn cymmerŷd Lle; ond yn awr y mae efe wedi dyfod yn Fûd, a'i Enau wedi ei gauad.---- Y mae yn gweled na wnaiff ond twyllo ei hun, trwy 'r fath Esgusodion distadl a'r rhain, ac yn gweled ei fod yn Ystruan pechadurus, euog, euog, dûach na 'r Diafol ei hun, ac nad oes gantho Le i agorŷd ei Enau i amddiffyn ei hun; ac felly y mae yn cael ei wneud yn farw i bôb Tŷb da am dano ei hun, a'i Gyfiawnder hefyd.

6. Trwy 'r Ddeddf fel hyn y mae Dŷn yn dyfod i gael Argyhoeddiad o'i anhepcorol Angenrheidrwydd o'r Eſengŷl, neu o'r Jachawdwr a ddadguddir trwyddi, ac yn cael ei argyhoeddi o'i druenus a'i bechadurus Statwrth Natur, a'i ddarostwng tan ddwŷs Ystyriaeth a Golwg a'r ei Bechod a'i Drueni, yn ofni y bŷdd i Ddigofaint Duw dyledus iddo am ei Bechod syrthio arno, yn gweled Cyfiawnder Duw pe tallei efe ef i Uffern; a'i Enau wedi ei gauad, ac yn anobeithio cael ei ddwyn allan o'r Cysflwr truenus hwn trwy ei Nerth ei hun, na thrwy Gynnorthwy un Creadur arall.

Yn awr, y mae efe wedi cael ei argyhoeddi o'r Eisiau o Jachawdwr: O fe dderfydd am danaf, fe dderfydd am danaf yn dragywydd, oddieithr i'r Ddeddf-Roddwr ei hun ddarparu Cyfiawnder i mi a'r a allo ateb i holl Ofynion y Ddeddf.---Yn awr y mae 'r Enaid yn barod i lefain allan, nid fel *Rachel*, Dyro i mi Blant, neu ynteu Mi fyddaf farw, ond Dyro i mi GRIST, neu ynteu Mi fyddaf farw; Dyro i mi Fachniŷdd, neu yntau fe dderfydd am danaf. ---'Nawr y mae efe yn fodlon i fod yn Ddyledwr tragwyddol i Gyfiawnder un arall; fel hyn y mae 'r Ddeddf yn Achos o ddwyn Dŷn at GRIST.---Fel hyn chwi welwch, Pa fôdd trwy 'r Ddeddf y mae marw i'r Deeddf fel y byddir byw i DDuw.

Y TRYDYDD PEN.

Y Trydydd Peth a ofodwŷd gar bron, oedd, i lefaru am Fywyd y Credadŷn, yr hyn yw Ffrwŷth y Farwolacth hon; Bŷw i Dduw ydŷw.—Ac yn awr wrth lefaru i hyn ymma, Mi a gaf.

1. Ymofŷn Pa fath Fywŷd ydyw?
2. Beth ŷw 'r Enwau Scrythurol a roddir iddo?
3. Beth y ŷydd idd ei ddyall wrth ei fod yn cael ei alw *Byw* (neu Fywŷd) yn gyffredinol?
4. Beth y ŷydd idd ei ddyall wrth ei fod yn cael ei alw *Byw* i Dduw yn neilltuol.

(1.) I ymofŷn Pa fath Fywŷd ydyw?

1. Nid Bywyd *naturiol* ydyw, mewn Ystyriaeth *genbedlol* na *moesol* chwaith.—Bywŷd *naturiol*, mewn Ystyriaeth *genbedlol*, ydyw 'r Bywyd ydym ni yn ei dderbyn oddiwrth *Adda* trwy *Genhedliad Natur*, a *Chynhyrfiadau* a *Gweithrediad Swŷdd Gynneddfau Natur* ydŷw, i ŷŷw, i ŷymmŷd, i ddefnyddio *Synwŷr* a *Rheswm*; Bywŷd yw hwnnw cyffredin i bawb o'r Bŷd, pa rai er hŷn i gid allant yn yr Ystyriaeth ymma fod yn farw: Nid Bywyd *naturiol* mewn Ystyriaeth *Foesol* ydyw; y cyfryw a'r a all y *Cenbedloedd* ei gael.—Fe all y *Cenbedloedd* gael Gwybodaeth gyffredinol o Dduw, ac o Ddâ a Drŷg, Ddigonedd idd eu gosod hwynt yn ddiiesgus yn eu Bucheddau an-naturiol, *Rhuf.* i. 19, 20. Y mae ganthynt Lyfr o Eiddo Natur, yn *du-ferwnol* iddunt, yn y Gweddillion o'r Ddeddf y ŷydd yn aros yn eu Calonnau, fel ac y maent wrth Natur yn *gwneud* y *Pethau* a *gynrŷwsfir* yn y Ddeddf, &c. *Rhuf.* ii. 14, 15. Ac yn *allanol*, yn Ngwaith Duw yn y *Creadigaeth* ac yn ei gyffredinol *Ragluniaeth*; y *Nesodd* ŷy yn *dadgan* *Gogoniant* Duw.—Nawr, ni all y Bywŷd hwn ddim bôd y *Byw* i Dduw a sonŷr ymma am dano, can's y mae 'r Bywŷd *naturiol* hwn yn tarddu yn unig oddiwrth Gyflwr *naturiol*, yr hwn ŷydd yn Gyflwr o Farwolacth:

wolaeth: Yr ydym Ni yn farw wrth Natur, sef o Ddedd-
fol Farwolaeth, a than Ddamnedigaeth, marw yn yf-
prydol mewn Pechod, oll yn llygredig; os bydd y Pren
yn ddrwg, y mae yn rhaid i'r Ffrwyth fod yn ddrwg
hefyd; ni all Ffynnon Lygredig ond di-lifo allan Ffryd-
iau llygredig.—Fel hyn y mae 'r Bywŷd naturiol, yn
deilliaw oddiwrth Egwyddorion naturiol, ac y mae 'r
rheini oll yn llygredig; y cyfryw ac yw Dymuniadau
'r Cnawd a'r Meddwl, *Chwantau 'r Cnawd, Chwant
y Llygad a Balchdder y Bywŷd.*—Cymmerwch eu Bywŷd
pan fyddo gorau, chwi a gewch weled ei fod yn tarddu
oddiwrth Hunan Gariad, neu idd ei eu Haerhydedd,
Clôd, Llwyddiant, Lles, neu idd eu Pleserau eu hun-
ain; Hunan yw holl Weithredoedd Natur, pa mor
ardderchog bynnag y byddont.—Y mae 'r Bywŷd
naturiol hwn yn cael ei gyfarwyddo a'i hyfforddi gan
• Reol Natur, megis Goleuni tu-fewnol, neu allanol Na-
tur, gyda Chyngorion ac Ensiamplau rhai naturiol eraill;
ond nid yw byth yn gallu byw yn gyfattedbol i'r unrhyw
Reol o Oleuni Natur, yr hyn gan hyany fy yn eu con-
demnio ac yn eu gwneud yn euog.

Nid oes gan y Bywŷd naturiol hwn ond Dibenion ac
Amcanion naturiol; y mae 'r Dyn naturiol yn gweithio
o *Hunan* fel ei Egwyddor, ac i *Hunan* fel ei Ddiben, ac
yn rhoi 'r holl Ogoniant oi holl Weithredoedd i *Hunan*;
Fel hyn y darfu i *Herod* beidio a rhoi y Gogoniant i
Dduw o'i Ymadrodd tēg hyawdlaidd, ond fe gymm-
erodd y Clod iddo ei hun; o ba herwydd fe gafodd yn
fuan ei daro gan Angel, a'i fwyta i fynu gan Bryfed.—
Y mae 'r Ffordd naturiol hon o fyw mewn Dull
naturiol yn ol *Helynt y Byd hwn, yn ol Tyawysog
Llywodraeth yr Awyr, Ephes. ii. 2.*—Yr hyn beth
nid yw ddim ond rhodio yn Chwantau 'r Cnawd;
cyflawnu Deifyfiadu 'r Cnawd a'r Meddwl: Je, Meddaf,
nid oes yn y Bywŷd naturiol hunanol hwn ddim o GRIST
nai Efengyl, yn y Cyflwr, Ymarferiad, Rheol, Diben
na 'r Dull o'hono; nage. ond y maent hwy y rhai fy

yn byw fel hyn, heb GRIST, yn *Ddeistbriaidd i Wladwr-iaeth Israel*, yn *Estroniaidd oddiwrth Ammodau'r Addewid*, heb *Obair*, ac heb *Dduw* (neu yn *Atheistiaidd*) yn y *Byd*, *Eph. ii. 12.*

(2.) Nid Bywyd *deddfol* ydyw, o Gydffurfiad *Juddewaidd* i'r Ddeddf Seremoniol, nac o berffaith Gydffurfiad i'r Ddeddf *foefol* chwaith: Nid y Bywyd deddfol hwnnw o Gydffurfiad *Juddewaidd* i'r Ddeddf Seremoniol, yn ol Goruwchwiliath yr hen Destament ydyw, canys y mae'r Ddeddf Seremoniol honno wedi ei *Dileu* yn NGRIST Sylwedd yr holl hên Gysgodau; ac felly y mae'r Bywyd *Juddewaidd* hwnnw yn anffuddiol ac yn ddi-lês, i.e. yn ddamnedig, hefyd yn waharddedig dan y Penydiau mwyaaf, *Col. ii. 20, 21.* Ac am hynny meddei'r Apostol, *Gal. v. ii. Os enwaedir Cbari*, neu os byddwch byw yn ôl y Ddeddf Seremoniol, neu un rhyw Ddeddf arall o Weithredoedd, fel ac i ddisgwyl Cyfiawnhâd trwy hynny, *Ni left â CRIST iddim i chwari*, Ac hefyd nid yw hyn chwaith Fyw i Dduw y Bywyd perffaith hwnnw o Gydffurfiad a'r Ddeddf Foefol, yn ol yr hên Gyfammod o Weithredoedd, yr hwn oedd yn gofyn Ufudd-dod perffaith, personol, a thragwyddol, fel Ammod o Fyw; ac yn bygwth Marwolaeth am y Bai neu'r Methiant lleiaf: Meddaf, nid y Bywyd hwnnw chwaith ydyw, canys fe ddaeth Dyn yn Euog o Drosedd, a thrwy hynny fe sfforfetodd ei Fwyd, ac â dynnodd Farwolaeth am ei Ben yn yr *Adda* cyntaf, *Rhuf. v. 18. Trwy un Dyn y Daeth Pechod i'r Byd, a Marwolaeth trwy Pechod, &c.* Fel hyn ni a ddaethom yn analluog ac yn angymmwys i'r Bywyd perffaith hwnnw yn dragwydd, i bŷa un yr oedd *Adda* yn gymmwys cyn y Cwmp. Y mae'r Bywyd hwn hefyd yn gyfryw Fyw ac fydd yn amhosibl i fyw iddo, o herwydd fôd Dyn wrth Natur yn ddi-allu, *Rhuf. v. 6.* Nid oes gennym Ni yn awr iddim Gallu i rhoi'r Ufudd-dod perffaith hwnnw ac y mae'r Gyfammod o Weithredoedd yn ei ofyn, o herwydd y mae yn rhaid

i ni yn gyntaf gael ein gwareda oddiwrth y Fyddith o
hono, a chael ein haddesu dracheff i'r Cyflawnder o
hono, cyn y byddom Ni yn gymmrys ac yn abl i
i wneud ad i gyllawnu i'r Pethau a ofynnir yndda. — A
phe ni buffeis Pechod a Charnwedd *adda* yn eael ei
gyfrif i ni, fel yn wir y mae, etto gan fôd pob un ac
fj wedi dyfod i Gwraa a Synwyr o'r hyn lleiaf wedi
pecha yn ol Cyffelybrwydd. *Charnwedd Adda* can
nid oes Dyn byw ac ni phoch; ac am hynny ni all byth
gyllawnu i'r Ufaddodod perffaith hwnnw a ofynnir yn y
Cyfammod cyntaf, a othry *Wairbredod* i *Ddedd* ni
chysuonbar an *Charnod* ôll. — Heb law hynny, nid oes
yn y Cyfammod hwnnw o Weithredodod un Pwngd neu
Articl ac fy yn darparu nac yn rhoddi Meddygiaeth
na Gwaredigaeth yn yr Achos o Rwygiad, ond yr hyn
oll ac y mae i'r Cyfammod o Weithredodod yn wneud
yw, Addaw, Bywyd i beiffaith Ufaddodod, trwy North
Dŷn ei hun, a Bygwith Marwolaeth yn yr Achos o'r
Methiant lleiaf, ac felly yn gadact y Trofeddw o hono
tan y Fyddith. Mewn Gair, nid Bywyd yn ol y Cefl
atmod hwnnw o Weithredodod, yw i'r Bywyd a sonir
ymith, ac ni all fôd ychwalith; o herwydd nad yw y
Cyfammod hwnnw yn fôn dim am Gair, na'r Efengyl
trwy bâ un id yn unig y mae i Ni yn awr ddyfod
i'r *Byw* hwn i Ddew, o herwydd bodny *Byw* hwn i
Ddew, yn rhug-feddwl ein bod yn farw i'r Ddedd,
neu yn farw i'r Cyfammod hwnnw o Weithredodod, yn
iungest ni allwn hŷth fŷth i Ddew. *Deddw* trwy
30. Nid Bywyd phariffadd, o Gyd-fustad amher-
ffaith, deddfol allanol i'r Ddedd ydych, trwy ba an yr
ydych yn ymdrechid i banyrru Cyflawnder o'r Heiddo
ein honain, fel yr *Judean*, *Rhuf.* 10. 31, 32. a'r x. 3. o
Y mae llawer yn tobŷg mae Ymarweddian mofol
allanol, yw i'r *Byw* hwn i Ddew, yw an bynnag a'i
Cyflawniad o Ddyledswyddau naturiol o Ymddygiad
gweddadaid at Onestwydd mofol, neu yntau Cyflawniad
allanol o Ddyledswyddau crefyddol, megis Gwedd
Mawl.

Mawl; Darllain a Gwrandu, a chynnal Addoliad Dwysfol. — Yr oedd Eglwys y *Laodiceaid* yn llawn o Dŷb dâ am danŷnt eu hunain; yr oeddŷnt yn meddwl eu bôd yn *oludog* ac yn *ymgyfoethogi*: Ond, Gwelwch, y Dyfiolaeth a roddes CRIST am danynt, (sef) nad oeddŷnt nac *Oer* na *Brawd*, y cyfryw a chwdai Duw allan o'i Enau, i.e. eu bôd yn druenus, gresynus, dâll a noeth: Dymma 'r holl Dyfiolaeth a roes efe iddŷnt, ac am danŷnt, y rhai oedd yn edrŷch amŷnt eu hunain mor gyfoethog o Cyfiawnder deddfol a Gweithredoedd dâ. — Fe ddichon bôd Proffes dëg odidog yn Cŷd-gerdded a'r Bywŷd *Phariseaidd* hwn; hwy allant fôd yn proffesu Jachusrwŷdd yn y Ffydd, ac yn ymwrthod a'r holl Egwyddorion deddfol afjachus hynnŷ y rhai all fôd gan eraill fel jawn Farn sefydlog; hwy allant broffessŷ nad bes na Chyfiawnder na Chyfiawnhâd idd ei gael trwy Weithredoedd y Ddeddf, ond trwy Fŷdd CRIST, neu trwy Weithredoedd CRIST y rhai a dderbynir trwy Ffydd yn unig; hwy allant gael Pen goleu jâch, ond heb un Galon jâch, na Chŷdwŷbod ddâ ychwaith, na Ffydd ddi-fuant ddi-ragraith; Can's Diwedd y Gorchymŷn yw Cariad yn tarddu oddiwrtŷ y rhain, 1 *Tim.* ii. 5. — Fe all Dynion fod yn debŷg i'r *Llyffant*, yr hwn fydd a Maen-gwerthfawr mawr Brîs yn ei Ben; ond ei Fol yn llawn o Wenwŷn; hwy allant gael Pen llawn o Wŷbodaeth, a Chalon llawn o Elyniaeth; fe ellir harddu Gwal gleiog/domlŷd a Lliain gwyn meinwŷch; fe ellir gwyn-galchŷ Bëdd braenllŷd: Hwŷ allant gael llawer o'r Dëfnŷdd a'r Ffurf allanol o Dduwioldeb, ac etto bod heb y Grym a'r Ffurf du-sewnol o honi; Enw o fod yn fŷw, ond etto yn farw. Jê, fe all bôd llawer o *Ddoniau* rhagorol, a *Grasfau* cyffredinol, a llawer o *Brosfjadau* uchel yn cŷd-gerdded a'r Bywŷd *phariseaidd* hwn (i.e. holl Ragorfreintiau Eglwys weledig) fel ac yr ydym cael i rai Gwrthgilwyr gyŷhaeddŷd *Heb.* iv. 14. 3. Fe all eu *Dyalldwriaeth* gael ei oleuo mor belled, fel ag y gallant gyŷhaeddŷd Dadguddiadau mawrion o Garist.

Yr oedd Balaam yn cael ei alw Gwr a agorwyd ei Lygaid,
a Gwledydd Gwledigaeth yr Hollalluog, Num. xxiv. Fe
all eu Hwyllysfau gael eu hadnewyddu mor belled, fel
ac y gallant gael llawer jaww o Fwriadau dâ, yn gyff-
elŷb i'r rheini oedd gynt yn ymroi i wasanaethu'r
ARGLWYDD â'u holl Galon, Deut. v. 27, 29. Josb.
xxiv. 18, 19. Hwyllysfau gael eu bennill i fod o
sewn i ychydig yn Grifftanogion; se all eu Serchiadau gael
eu derchafu, eu cynhyrfu, a'u changu yn helaeth; hwyl
allant gael eu dwyn i ryw faint o Driftwch am Bechod
fel Judas, ac fel Esau, yr hwn a Daer-geisiodd y Fendith
trwy Ddagran; i ryw faint o Lawenydd, fel y Gwran-
dawyr a gyffelybiri'r Tir cerrigog, y rhai a dderbynias-
ant y Gair yn llawen, ond etto heb ūn Gworriddyn; i ryw
faint o Ewyllysgarwch, fel yr Juddewon gynt am ba rai
y dywedir yn Esay. lviii. 2. Etto beunydd y'm ceisiant,
ac a ewyllysfant rwybod fy Efydd, &c, i.e. i ryw Fesur o
Ofn a Parch i Dduw, fel y Gelymion hynny a ddy-
wedir iddynt ymostwng eu hunain, Sal. lxx. 3. ac hefyd
i ryw Loesau angysfredinol o Lawenydd, fel y rheini a
ddywedir iddynt brofu o'r Rhôdd nesol, ac i fod yn Gyfran-
nogion o'r YSPRYD GLAN, Heb. vi. 4. o ba herwydd fel
all y Bywyd a'r Ymarweddiad gael ei gyfnewid yn sawr
mewn Rhan, fel ac y mae llawer, trwy Adnabyddiaeth
yr ARGLWYDD, a'r Achubwr-Jesu, yn dangos rhag Hal-
ogedigaeth y Byd, 2 Pet. ii. 20. — Fe all Donian a
Grafusau cyffredinol yr YSPRYD swefogi, llyfnhau, a
golchi eu Hymarweddiad allanol mewn Mesur mawr;
ac etto ni all yr hôl Bethan hyn ddyfod i fynu i'r Byw
hwn i Dduw yn y Tystyn. — Pa fath Fyw ydych chi hwn
gan hynny? Mi atebaf, yn ydych chi hynny a'r Byw ydych chi
4. Bywyd ysprydol ydych chi, sef Bywyd o Drosghwyddiad o
Cynhyrriad, grafusol a chadwedigol. Weithrediad Yspryd
Duw ynnom Ni, yn gwneud i ni rodio yn ei Ddeddfau
ef Exec. xxxvi. 27. — Bywyd, Dŷn ysprydol ydych chi.
Y mae yn amhosibl i un arwain Bywyd gwir dduwiol,
pa beth bynnag a'r all fod ganddo Yngolwg y Byd, hyd o

nes byddo yn Ddŷn dawiol, neu mewn Stat ysprydol,
Y mae yn rhaid bod Dyn mewn Stat o Undeb a Chareso,
trwy Ffydd o Weithrediad Duw, felly, fel trwy fod yn
Briod i'r Gŵr hwn, y gallu ddwyn Ffrwyth i Daww.

Ni all Cangen yr hên *Adams* ddwyn Ffrwyth dâ; y
wir Cangen yn unig wedi ei phlannu yn *NORIST* Jesu
trwy'r Yspryd o Ffydd, fy yn dwyn Ffrwyth dâ *John*
xv. 4.—Y mae yn rhaid i Ddŷn fod mewn Stat o
Heddwch a Duw, wedi ei gyfiawnhau, ei bardynau, ei
achub, a'i rhyddhau, cyn y derbynio Duw un math o
Wafanarth o'i Law yn gymmeradwy; canys ni all Ddŷn
bŷth roddio ynghyd, na hysu ynghyd chwaith, oni bydd
ant yn cytuno.—Nid fy Duw yn derbyn yn gymmer
adwy, ŷn Weithred o Law Gelyd, ond ei Ddychweiliad
atto trwy Ffydd yn *NORIST*, ac yna, y mae pob Derb
yniad Personol yn derhau.—Y mae yn rhaid i Ddŷn
ion gael eu dwyn i Stat o Fabwysiad, cyn y byddo yn
bosibl iddynt fod yn wir *Edilyrwy* Duw fel *Plant*
anrwyf, mewn Stat o Adnewyddiad; gwedi eu had
newyddu trwy'r *Ysra* yn *GLAN* yn Yspryd eu Meddwl.

Y mae'r Ddŷn dawiol, yr hwn fydd mewn Stat o
Fywyd dawiol, neu o Ffyn i Ddŷn, yn Greadigaeth
newydd, o Waith Duw ei hun wedi ei gres yn *NORIST*
Jesu i Weithredodd dâ, y rhai a rag-ddarporodd Duw
fel y rhoddi eise ynghynt.—Os na bydd y Galon yn
uniam gyda Duw, ni all Ddŷn bŷth fyw Bywyd uni
awn, fel y fyw hwn i Ddŷn. Ond Mi a gaf fyned
ragof i ymohyn yn yr *lonella* baibbnewydd i sefolog

(2) Lle am ffrithurol Ewau y Bywyd hwn. Tradd
odi i chwi yr holl Ewau tan ba rai y mae yn dyfod yn
y Scrythur a fyddai yn rhŷ faith; Ni chaf gae hynny
ond yn unig neilldus atŷan i chwi rai o'r Ewau newaf
neilldus a roddir iddo yn y Scrythur lla. —Y mae
r Ewau a roddir iddo yn y Scrythur rai prydian yn
deilliaw oddiwrth Duw, rai prydian oddiwrth Gariet,
rai prydian oddiwrth yr Yspryd *GLAN*, ac rai prydian
oddiwrth yr Ewau hynny fy yn arwyddgechiu y Syn
neddfau,

neddfan, Graddau, a'r Priodoliaethau gwahanbedol,
eraill o hono.

1. Rai prydiau y mae Enw'r Bywyd hwn yn deilliau
oddiwrth Duw'r Tâd, ac fe ai gelwir Bywyd neu
Fuchedd Duw *Eph. iv. 18.* oddiwrth bâ an y mae pob
Dyn anianol wedi ymddieithro: Dymma un Enw rhyf-
eddol a roddir iddo, Bywyd neu Fuchedd Duw. Fwy
all dywedyd beth yw y Fuchedd hon o eiddo Duw? Y
mae Duw yn byw ynddo ei hun, ac y mae'r Creadlyn
yn byw yn Nuw, *ei Bywyd a guddwyd gyda Grist yn*
Nuw, 2 Cor. iii. 3. Y Gorau ac a allwn Ni adwyedyd
am dano, yw, ei fod ef yn dechrau mewn Grâs, ac yn
diweddu mewn Gogoniant, a'i fod yn gyfangwbl o
Danw, ac yn Nuw.

2. Y mae ef yn dact ei gyf-enwi oddiwrth Grist, ac
felly fe a'i gelwir byw trwy Ffydd yn Mâb Duw, *Gal.*
ii. 20. ac ymma yn fuan y canlyn Geirian fy Nghytyn;
lle, pan y mae'r Apostol yn chwennych egluro, beth y
mae yn ei feddwl wrth ei fod *swedi marw i'r Ddedd*,
Meddei efe, *Myfi a groesboellwyd gyda Christ; a phan*
y mae efe yn chwennych eglurhau beth y mae ef yn ei
feddwl wrth ei ffa i Dduw, meddei efe, Entri hyn
ydwyf i'ro nid myfi, ond Crist sydd yn byw ym mi.
Crist (allafai ddwyedyd) yw'r Alpha a'r Omega o'r
Bywyd, o ba un yr wyf Fi yn byw; Crist yw Diben fy
Mywyd, i ba un yr wyf Fi yn byw; Crist yw Patruwl
fy Mywyd, yn ol Enhampl pa un yr wyf Fi yn byw;
Crist yw Rhoddwr, Cynhaliwr, Adnewyddwr ac
Adferwr fy Mywyd; pan fyddwyf yn methu ac yn
afseilio, y mae efe yn adnewyddu fy Enaid, ac yn
gwneud i mi raddio yn Llwybrau Cyfiawnder ar sawn o'i
Enw. Crist yw Ymborth fy Mywyd; mi a
fyddwn farw, oni bai ei fod ef yn fy mhorthi a'i Gnaid
a'i Waed ei hun, yr hwn fydd yn Fara ac yn Ddedd
bywiol i'm Henaid i'r Crist yw Meddyginiaeth fy
Mywyd; trwy gyffwrdd o'r newydd ac Ymnyl ei
Wig ef, a thrwy gymmwyso Rhinwedd ei Gleisiau
ef

ef o'r newydd attaf fy hun y mae fy Enaid clwyfus i
yn cael ei iachâu; canys y mae Meddyginiaeth yn Esg-
yll yr HAUL Cyflawnder hwn. CRIST yw'r CWBL
o'm Bywyd i; canys *Byw i mi yw CRIST*; efe yw fy
'Ngoleuni, fy Nerth, fy Ngyflawnder: Gogoniant,
Dedwyddwch a Rhagor-fraint Credadyn yw adnabod
CRIST fel hyn yn *Alpha* ac yn *Omega* o'i holl Fywyd
ysprydol ef.

3. Rai prydiau y mae'r Enw a roddir iddo yn deill-
iaw oddiwrth yr YSPRYD, ac felly fe a i gelwir *Byw* yn
yr YSPRYD, *Gal. v. 21*. Os byw yr ydym yn yr YSPRYD;
Rhodiwn bwyd yn yr YSPRYD. Bŷw ydyw Yngoleuni a
Thywyfiad yr YSPRYD, *Daionus yw dy YSPRYD, Tywys*
Fi i Dir Uniondeb. Bŷw ydyw Yngrâsac yn Ffrwythau
'r YSPRYD, y rhai a osodir allan yn *Gal. v. 22*. a dwyn
allan y Ffrwythau hynny o eiddo'r YSPRYD. Byw
ydyw yn Nerth a Galluogrwydd yr YSPRYD; yr hyn
beth gan hynny a elwir yn Ddeddf, *Deddf Yspryd* y
Bywyd yn NGRIST JESU am rhyddbâdd i oddiwrth
Ddeddf Pechod a Marwolaeth.

Ymae gan Allu ac Awdurdod yr YSPRYD Lywodraeth
Deddf o fewn i'r Dŷn, yn y cyfryw fôdd fel pan y mae
efe yn rhodio yn yr YSPRYD, nad ydŷw efe yn cyflawnu
Chwantau'r Enawd, y mae efe yn gosod Nerth a Gall-
uogrwydd yr YSPRYD, yn erbyn Nerth a Galluogrwydd
Pechod. Bŷw ydyw Ynghysfuron, Llawenydd, a Didd-
anwch yr YSPRYD GLAN, a phan y byddo yn byw fel
hyn, Llawenydd yr ARGLWYDD yw ei Nerth. Rhodio
ydyw yn Rhydd-did yr YSPRYD a lle y mae *Yspryd yr*
ARGLWYDD, yno mae Rhydd-did: Yna, pan gaffo Dyn y
Bywyd hwn, y mae gantho Rydd-did i Wrando, Darllain,
Gweddio, Credw, Galaru, a'r Rhyddid i wasanaethu
'r ARGLWYDD; *Yn wir dy Wâs ydwyf Fi, dattodais fy*
Rbwymau. — Mewn Gair, Byw ydyw Ynghariad yr
YSPRYD, ac mewn gwaftadol Ymddiriaid Ynghysfuerth
yr unrhyw YSPRYD.

4. Y mae'r Enw a roddir i'r Bywŷd hwn yn deilliaw oddiwrth yr Enwan hynnŷ ac y sy yn gosod allan y Cynneddfau, Graddau, a'r Priodoliaethau eraill sy yn perthyn iddo ac o hono: Ac ymma Mi allwn ddwŷn i mewn Liaws o Scrythurau i brofi'r Gwirionedd o hono. — Fe a'i gelwir yn Fywŷd *Sanŷaidd*, *Byddwch Sanŷaidd*, fel ac yr wyf si yn *Sanŷaid*: Fe a'i gelwir yn Fywŷd gofŷngedig, *Ymofŷwng i rodio gyda'th Duw*; *Bywŷd nefol*, *Ein Hymarweddiad Ni sydd yn y Nef*; y mae'r Dyn yn nefol yn eu Feddyliau, ysprydol yn eu Fyfyrdodau; nefol yn ei Ymadrodd, yn dymuno adeiladu y rhai sydd oddi-amgylch iddo; nefol yn ei Serchiadau, pa rai sydd wedi eu gosod a'r Bethau uwchod, ei Ddymuniad, a'i Hyfrydwch sydd mewn pethau nefol; nefol yn ei Obaith; *Tu disgwyl am y Gobaith* Bendigedig hwnnw, ac Ymddangosiad gogoneddus y Duw mawr mawr; nefol yn ei Gelfyddŷd a'i Alwedigaeth, yn trwmwyo beunydd i'r Wlad nefol, trwy Ffŷdd a Gweddi; ac yn tynnu Scrifenniadau-rhwym o Gyfnewid a'r Grist ei Fachniŷdd, megis am y Cwbl ac y mae efe yn sefŷll mewn Eifiau o hono. — Fe ai gelwir yn Fywŷd *Unjawn*, *Ni attelir un Daioni oddiwrth yr bwn yn rodio yn unjawn* — yn Fywŷd gwedi ei jawn drefnu, *Tr bwn a jawn drefno ei Ymarweddiad*, &c. Fe a'i gelwir yn Fywŷd *Symbwŷrol Dyallus*, *Gwelwch a'r rodio o bonoch yn ddyallus*. Fe a'i gelwir yn Fywŷd *Efangylaidd*, *Bydded eich Ymarweddiad fel ac y gweddai i'r Efengyl*, hynnŷ yw, fel ac y gweddai i Gyflwr efangylaidd, Egwyddorion, Rheolau, a Phatrynau ac Ensamplau, Cynhyrfiadau, a Dibenion efangylaidd, a than Ddylanwad Grŷs yr Efengyl, trwy Athrawiaeth Duw a'r JACHAWDWR. — Ond i adael heibio yr holl rai hyn, Mi a gaf ddal Sulw yn unig a'r un Scrythur yn chwaneg ymma un y mae'r *Byw bwn i Duw* yn cael ei ofod allan yn y cyfryw Fôdd ac sy yn cynnwys ynddo yr holl Briodoliaethau eraill o hono, &c, ac yn cynnwys ynddo yr holl Ddyledŷwyddau hynnŷ o Ufudd-dod ein gelwir iddyn.

Tit. ii, 11, 12. *Catys ymddangosodd Grâ: Dŵ, yr
brwn fydd yn dŵyn Jechydioriaeth i bŵ Dyn, gan
dysgu Ni i ymwasadu ac Amurwiolddeb a Chwantau bydol; a
Byw yn sobr, ac yn gyfiawn, yn y Byd fydd yr awr
bon; lle y gwelwch, fod y Byw bawn i Ddŵ, yn
cynnwys ynho yr holl Ddyledswyddau hynny o Ddau-
dddeb, tu ag at Ddŵ, Sobrwydd tu ag atom ein Hun-
ain, a Chyfiawnder tu ag at ein Cymmydogion, ac yd-
ym Ni yn rhwymedig idd eu cyflawnu yn ol y Ddeddf
fel Rheol o Pywyd a Sancteiddrwydd, a'r Cwbl tan
Ddylanwad Grâ Dŵ Dadguddiedig yn yr Esgen-
gl, i ddyfegu i ni y Pethau hyn yn effeithiol: Canys nid
yw y Ddeddf yn eu dyfegu hwynt ond yn unig yn Orch-
ymmyrol; ond yr Esgen gl yw fydd yn eu dyfegu hwynt
yn Effeithiol, gan weithio ynnom Ni yn ddau wedd i
wryllysio ac i wneuthur. O! na baem Ni oll yn gwŷbod
hwy am y Bywyd hyn nag ydym yn ei wybod. *Y Trydydd*
Peth a ofodwyd gan brwn ymna, oedd, i
ddangos Beth fydd idd ei ddŷall wrth ei fod yn cael ei
alw yn Fywyd yn gyffredinol? Yn wir y Byw bawn
Ddŵ, yw'r unig Pywyd ac fydd yn haeddu yr Enw
o Pywyd.*

Mewn Bywyd Tysol, y mae Coel y Maes yn rhagori
a'r Ddynion canys o Blanhigion Byckam y maent yn
tyst i fynd yn Dderwenni mawrion. — Mewn Bywyd
Synbwrol, y mae Amfaliad y Maes yn rhagori a'r
Ddyn, canys y maent yn myned heibio idd yn y Ga-
lluocedd a'r Swydd Gynneddau Natiorol hyn; megis y
Q mewn Arogl, yr Ery mewn Gwled, y Carw mewn
Clywed, a Chreudurlaid eraill mewn Pethau eraill.
Mewn Bywyd Rhesymol, y mae llawer o'r *Philosophydd*
ion Cenhedlig, yn rhagori a'r *Gristianigion*. — Felly,
fel ac mae nid y Bywyd Tysol ydyw, yn mha un y mae
Planhigion yn rhagori arnom; na'r Bywyd Synbw-
rol, yn mha un y mae'r Amfaliad yn rhagori arnom;
na'r Bywyd Rhesymol, yn mha un y mae'r Gwrthod-
igion ei gael yn gyfai a Nannau; ond y Bywyd Tysol

ol Dwyfol, sy yn haeddu'r Enaw o Fywyd, heb ha na
nid yw ein Bywyd Ni ond Marwolaeth. Pa Fodd
bynnag, fe all y Bywyd Ysrydol hwn, neu'r Byw hwn i
Dduw, gael ei alw yn Fywyd, o herwydd bod ganho,
yntho yn Ysrydol, y holl Bethau hyony ac y sydd gan
Fywyd Natniol yntho yntef wrth Natur. Megis yn

Y mae gan Fywyd Natniol, yntho ei hun Gyff-
road, neu Ysgogiad; ac felly ymma, y mae yn y Byw-
yd Ysrydol hwn Gyffroad ac Ysgogiad; i ba le byn-
nag ac y mae Ysryd y Bywyd yn dysod y mae yno
Gynnwrf ymhlith yr Esgyrn Sychion. Nawr y mae
rhaf Dyledswyddau ac y mae eise yn Cyffroi ac yn cyn-
hyrfu ynthynt, megis mewn Gwedd, *Wle y mae eise yn*
gwedd, yr hwn ni w ddiodd enjed o'r blaen i Bwr-
pas; y mae eise yn cyffroi yn y Dyledswyddau o Wrando,
Darlain, Hunan Ymholiad, a Marweiddiad Pechod.

'Nawr, y mae rhaf Graifau ac y sydd yn cyffroi
yntho. — Y mae Ffydd y dechrau cyffroi yntho, gan
ddywedyd, *Yr wyf yn Credu o ARGLWYDD Cymmorth fy*
Angrediniacth i. — Y mae Gobaith yn dechrau cyffroi
yntho, *Ese a adgenbedlawd i Qhaith newydd a byniol:*
Y mae Cariad yn dechrau cyffroi yntho, fe allai mewn
Gruddfanau ac Uchneidiau o Eisiau Cariad. — Nawr
y mae ef yn Cyffroi, ac yn Ymsymmyd, a'r Pethau y
mae eise yn cyffroi oddiawrthynt, yw Pechod, Satan, y
Byd, Hunan, a Hunan-Gyfiawnder; a'r Pethau y mae
eise yn cyffroi attynt, yw Duw, Crist, y Nefoedd, a
Pethau Nefol. Mor belled ac y mae'r Bywyd Dwy-
fol, Ysrydol hwn, wedi meddiannu'r Enaid, mor belled
a hywy y mae holl Alluoedd, a Swydd Gynneddau'r
Enaid yn Cyffroi tu ag at Duw; y Dyall idd ei gan-
fod, yr Ewyllys idd ei wasanaethu, y Serchiadau idd ei
gofnidio, a holl Aelodau'r Corph sydd yn cael ei golod
a'r Waith trosto ef. Y Llygad sy yn cael ei dderchafu
i'r Nef mewn Gwedd ac Ymbil; y mae'r Clust yn
agored i dderbyn Cyfarwyddyd; y Genau gwedi ei
changu i gau ei Glôd a'i Eoliannau; ni bydd y Tafod

ddim ond hynny yn Udganwr i Ymddiddanion ofer; fe fydd y Llaw a'r Galon yn Offerynnau i Dduwioledeb a Sancteiddrwydd; fe gaiff y Glinniau eu plygu at Dduw a Thad ein HARGLWYDD JESU GRIST; fe fydd y Traed yn ymhyfrydu i ddwyn y Dyn i Dŷ r ARGLWYDD; y Cwbl mewn Cyffroad i, a thros Dduw; mór belled ac y mae'r Bywyd hwn wedi cymmeryd Meddiant o'r Enaid.

Chwi ellwch weled ymma, a'r y Pfordd, pa un a ydyw'r Bywyd hwn gennych neu nid ydyw, yr hyn yw Byw i Dduw. — Er fy mod yn gweled Delw yn golbod Dyn allan fel pe bae yn fyw, a chanddi Lygaid, Clustiau, Genau, Trwyn, Dwŷlo a Thraed; etto Mi wn nad oes ganthi ddim Bywyd ynthi, o herwydd nad oes ganthi nac ynthi ddim Cyffroad; felly, os gwelwch Broffeswr heb ddim Cyffroad yntho nac Ymarferiad gantho, Ni allwn ddywedyd mae Eulun ydyw, ac nad yw efe ddim *Cristion*, ond Delw *Cristion*. — Gwir yw, y gall Rhagreithwyr gael yr holl Gynhyrifiadau a'r Cyffroiadau allanol hynny, fel ac y gall Delw *Baban* amlwiog gael ei gwneud, trwy ryw Offeryn i ddawnfio ac i gyffroi i fynu ac i wared, ond nid oddiwrth un Egwyddor fywiol o Fywŷd.

2. Y mae gan Fywyd *Anadl* yntho, *Yago. ii.* a'r Adn. ddiweddas, *Y mae'r Corph beb yr Yspryd*, (neu'r Anadl) *yn farw*, fel ac y gellir oi gyflaithu; Felly, y mae Anadl yn Bywyd hwn. Os bydd i Anadl Dŷn gael ei atal ond tros ychydig bâch, ni all y Dŷn ddim byw; felly fe fyddai'r Credadyn marw oni bai fod gantho Anadl, ac yn cael Lle i anadlu mewn Ystyriaeth Ysrydol.

Beth yw'r *Awyr* y mae efe yn anadlu ynthi? Yn wir Ysryd Duw ydyw, *Deffro, di Ogledd-awnt a Thyred Ddeheu awnt*, &c. Beth yw'r Anadl y fydd wedi ei doddi oddi-fewn iddo? Ysryd Duw ydyw; y mae'r YSPRYD GLAN i'r Credadyn yr un Peth ac yw'r Anadl ie yr Enaid i'r Corph. Fe anadlodd Duw yn *Anadl*

Anadl Einioes; ac felly y mae Efe yn anadlu yn y Credadyn, gan ddywedyd, Derbyn yr YSPRYD GLAN; *Mi a ddodaf fy Yspryd o'ch mewn chwî.* Beth yw'r Ylgyfaint y mae efe yn anadlu trwyddi? Ffydd ydyw, *Yr ydym Ni yn derbyn Addewid yr Yspryd trwy Ffydd.* Ac a'r ol pa Bethau y mae efe yn anadlu? Yn wir y mae'r Dŷn Daiarol yn anadlu a'r ol Pethau Daiarol, gan ddywedyd; Pwŷ, a ddengys i Ni Ddâioni? Ond y Dŷn Nefol a'r ôl Pethau Nefol, gan ddywedydd, *ARGLWYDD Dercha arnaf o Lewyrch dy Wynneb.* Y mae Anadl ddrewllyd gan lawer o Ddynion; y mae Sawŷr y Ddaiar, i.e. Sawŷr Uffern ganthi; y mae rhai yn anadlu allan Gableddau a Llŵon, eraill yn anadlu allan Greulonrwydd a Lldiawgrwydd; ond y mae Anadl y Dŷn fydd a'r Bywŷd hwn gantho, neu yn Byw i Dduw, yn Anadl felus; mor belled ac y mae ef yn Byw i Dduw, y mae ei Anadl ef yn aroglï o'r Nefoedd, o Dduw, ac o GRIST. Ond, yn

3. Y mae *Tyfiant* mewn Bywŷd yn wastadol; felly yn gymmwys y mae ymma, y mae'r Bywŷd hwn yn Fywyd Tyfol; y mae'r Ffynnon-ddwfr bon yn tarddu i fynu i Fywyd tragwyddol. Gadewch i Amliw, iwr dynnu Llŷn Grawn-wydd mor gelfyddgar byth ac y mynno, etto fe ellir yn hawdd eu gweled a'u gwa-hanjaethu oddiwrth y Grawn-wydd ac fydd yn tyfu felly wrth Natur, o herwydd nad ydynt ddim yn tyfu. Eel hyn fe all y Rhagreithwr amliwiog edrych yn Ddâ, ond nid yw efe byth yn cynyddu nac yn tyfu. — Y mae'r Dŷn fydd a'r Bywŷd Dwysol hwn gantho, yn tyfu yn wastadol, os nid i fynu mewn Sansteiddrwydd, etto i wared mewn Gostyng-eiddrwydd; os nid yn adnabyddus mewn Ffrwythlondeb allanol, etto yn ddirgel mewn Gruddfanau ac Ucheneidiau tu-sewnol, o herwydd ei Anffrwythlondeb, ac mewn Syched Enaid, a'r ol Perffaithrwydd; y *Glan ei Ddwylo fydd yn myned rhagddo gadarnach gadarnach.* — Yn wir fe all Amfr Gaiaf gadw'r Credadyn ym mhell yn ôl, a rhwystr

Y Tyfiant hwn, ond Hlaf adfywrog a winall y Cwbl i
fynu drachefn.

4. Y mae gan Fwyd Flys a Synwyr; felly yn y
Bywyd hwn, hefyd y mae Blys a Synwyr Ysprydol.
Y mae gantho ac yntho Flys a'r ol Ymborth Ysprydol:
Y mae llawer yn pefci ea Cyrph; ac yn newynu eu
Heneidiau; ond y mae gantho efe yr hwn fydd yn fyw
fel hyn Newyn a Syched a'r ol Cyflawnder, ac fel
Plentyn bychan newydd eni yn chwennych didwyl,
Gr. Athrawiaeth yr Esengyl yw ei Fwyd ef; Canys
nid erwy Fura yn unig y bydd byw Dyr, ond erwy bob
Gan, &c. Y mae gantho Flys a'r ol Geriau Grâs,
ac y mae efe yn cynnu Dwfr o Ffynhonnau Jechyd-
wriaeth gyda Llawenydd, Llawer yw Ymestyniadau a
Dymuniadau'r Enaid byw a'r ol y Duw byw, yr hwn
yw ei Fwyd Ysprydol ef: Ac megis ac y mae Bywyd
Naturiol yn waitad yn ymosyn ei Gynhafiaeth, felly yn
gymmwys y mae'r Enaid byw, yn y Duw byw, yn
yr hwn yn unig y mae ei Fwyd Ysprydol ef yn gu-
ddiedig.

Y mae Synwyr a Dyall hefyd mewn Bywyd; y mae
gan Fwyd Adnabyddiaeth o berth bynnag ac y fydd yn
Elyn iddo, ac yn ei wrthwynebu ef, pa fwyaf a fyddo
o Fwyd, mwyaf y gid a fydd o Deimlad; a pha fwy-
af a fyddo o Deimlad, mwyaf y gid a fydd o Wrth-
wynebiad: Felly ymma, y maent hwy y rhai y fydd yn
byw y Bywyd hwn i Duw, yn Temlo Llygredd, ac
yn ymladd yn ei erbyn. Canys y mae'r Yspryd yn chwenn-
ych yn erbyn y Caerdd, a'r Caerdd yn erbyn yr Yspryd; y
maent yn ochmeidio tan Bwys y Llygredd y maent yn ei
deimlo, ac yn cyflis eu Huanain yn Fstruamfald o'i
herwydd; Fstruan o Ddyn jabarf Fi, &c. Nid yw y rhai
ac fydd heb ddim Adnabyddiaeth o Bechod, nad dda
Ymladd yn ei erbyn yn edrych fel y rhenni ac fydd a'r
Bywyd hwn ganthym. Y mae ganthym hwy y rhai
fydd a Synhwyrâu Ysprydol ganthym, y Llygad Gw-
ddiedig; y maent yn gweled Drwg Pechod, a Thegwch
Sanct-

Sansteiddrwydd, y maent yn gweled Gogoniant Duw yng Wynêb JESU GRIST; y maent yn gweled Duw yn ei Ordinhadau; y maent yn gweled Gogoniant tusefnol yn y Weinidogaeth allanol o honynt, yr hyn beth nid yw eraill yn gweled mo hono; ychydig y maent hwy yn ei feddwl am y Pethau hyn; hefyd y maent yn gweled Duw yn ei Raglunjaethau, mewn Barnedig-aethau y maent yn gweled Duw Cyfiawn, ac mewn Trugareddau yn maent y gweled Duw Trugarog, a hwynt eu hunain yn llai na'r lleiaf o'i holl Drugareddau Ef. — Y mae ganthynt y Clust *Clywedig*; y maent yn clywed Llais Duw yn ei Air, ac yn ei Wialen; y maent yn aroglï Arogl ei Enw, yr hwn fydd fel Enaint Tywalltedig; y maent yn profi ei Ddaioni, ac yn teimlo ei Allu: Ac fel hyn Chwi welwch beth y fydd idd ei ddŷall wrth ei fod yn cael ei alw yn Fywŷd yn Gyffredinol.

YN BEDWARYDD, Beth y fydd idd ei ddŷall wrth ei fod yn cael ei alw *Byw i Dduw* yn Neillduol.

Beth yw 'r Bŷw hwn i Duw? Mi a ddywedais amrŷw o Bethau mewn Perthynas iddo eisioes; ond fe all y Byw hwn i Dduw, etto yn fwy neillduol, arwyddocau y Pedwar Peth canlynol hyn.

1. Y mae bod y Credadyn yn byw i Dduw, yn arwyddocau ei fod ef yn byw yn gyfattebol i'r Berthynas y fydd rhwng Duw ag ef, ac rhyngtho yntef a Duw, fel ei Dduw ef yn NGHRIST JESU, ac felly mae efe yn byw iddo fel ein Prynwr yn ddauwedd trwy Werth a Gallu, fel rhai ac a fai heb fod yn Eiddo iddynt eu Hunain, ond wedi en prynu a Gwerth; ac am hynny yn gogoneddu Duw yn ein Heneidiau a'n Cyrph y rhai ydym yn eiddo Ef. Byw i Duw ydyw fel ein PEN: Duw yn NGHRIST yw Pen y Credadyn; ac felly Byw iddo Ef fel ein Pen, yw byw iddo fel Aelodau o'r cyfryw Ben Gogoneddus, a thynnu Rhinwedd, Goleuni, Bywyd, a Diddanwch Ysprydol o hono Ef fel ein PEN. Byw i Dduw ydyw fel ein PRIOD, *Dy Briod yw 'r bwn a'th wnaeth*; ac felly byw iddo Ef yn y Berthynas hon, yw
Byw

Byw yn barchus, yn serchog, ufudd a gostyngedig i'n Priod hwn, fel ac y gweddai i *Ddiweddi* 'r cyfryw Brïod Gogonedus. — Byw i Dduw ydyw fel Ein TAD Nefol, ac hyderu arno Ef fel Plant ar eu TAD; *Oni lesi di arnafi o hyn allan, fy Nhâd, Ti yw Tywysog fy jeuengetid?* Jer. iii. 4.

Byw i Dduw ydyw fel ein *Barnwr*, ein Deddf-roddwr a'n Brenin; ac felly byw ydyw fel rhai ac sydd yn rhwŷm i roi Cyfrif iddo, ac fel ac y bydd i Ni gael ateb wrth Frawdle y Barnwr hwn. Eistedd ydyw wrth Draed, a derbyn y Gyfraith a Enau y Ddedf-roddwr hwn; a thalu Teyrnged o Fawl, Ufudd-dod ac Ymostyngiad i'r Brenin hwn. Mewn Gair, Byw i Dduw ydyw fel yr unig Wrth-ddrych o'n holl Wafanaeth a'n Haddoliad Ni, ei garu Ef fel yr *ARGLWYDD* ein Duw a'n holl Galon, Meddwl, a Nerth. Hyn, Meddaf gan hynny, i fyw i Dduw, yw i fyw yn gyfattebol i'r holl Berthynafau hynny ac sydd rhyngtho ef a Nyni.

2. Y mae bod y Credadyn yn byw i Dduw, yn arwyddocau ei fod ef yn byw yn gyfattebol i'r holl *Ragorfreintiau* a'r Trugareddau hynny ac y mae efe yn ei dderbyn oddiwrth Dduw.

A ddarfu iddo ef ein goleuo Ni yn yr Wŷbodaeth o hono ei Hun? Yna, i fyw iddo, yw i rodio fel Plant y Goleuni, ac nid fel y rheini ac y sydd etto mewn Tywyllwch ag Anwŷbodaeth. A ddarfu iddo Ef ein galw Ni yn effeithiol? Yna, i fyw iddo Ef, yw i rodio yn addas i'r Alwedigaeth i'n galwyd iddi. A ddarfu iddo roi Gras i Ni? Yna, i fyw iddo Ef, yw i rodio, nid fel rhai anrasol, ond fel rhai grasol; nid fel y rhai hynny ac sydd mewn Stat Natur, ond mewn Stat o Râs. — A ddarfu iddo ef faddau i ni ein Pechodau, cyfiawnhau ein Personau, a'n dwyn Ni i Stat o Heddwch ag Ef ei Hun? Yna, i fyw iddo Ef, yw i sefyll yn ddiysgog yn y Rhyddid a'r hon y rhyddhaodd Efe Nyni. — A ddarfu iddo Ef ein hadnewyddu a'n sancteiddio Ni? Yna, i fyw iddo Ef, yw i fyw fel rhai ac sydd wedi cael hadnewyddu a'u sanct-

sancteiddio, ac fel rhai ac fydd a'n llygredd wedi tu
marweiddio, a'u Heneidiau wedi eu hadferu drachefn i
Ddelw Duw. A ddarfu iddo ef ddiwallt i mewn ei
Addewid i'n Calonnau Ni trwy'r Yspryd Glan
Yna, i fyw iddo ef yn gyflattedol i dymmy, yw, cael yr
Addewidion hynny i lachâu ein hinhain addiwrth bob
Halogrwydd Cnawd ag Yspryd, gan herffethio Sancteidd
Fwydd yn Ofn Duw. A ddarfu iddo ef ein gwneud Ni
yn Eifeddion o Ogoniant? Yna, i fyw iddo ef, yw i
fyw fel Ymdrechwyr am y Nefoedd, fel Dieithriad a
Phererimion, yn ymgadwr rhag Chwantau Cnawdol, gan
ymdeithio i'r Byd arall, a'n Hyfarnwddiad yn y Nef
oedd.

3 Y mae bod y Credadyn yn byw i'n Dduw, yn
arwyddocâu ei fod ef yn byw mewn Cymmundeb ag
ef, ac mewn Cysllurel Fwynhad o hono: Mewn Cym
mundeb ag ef ac mewn dwys Ystyriaeth o hono, a dysal
Fyfyrdod am dano, gan sancteiddio. A'r GLANWYDD yn
ein Calonnau; mewn gwaftadol Setch tu ag atto, wedi
cael ei Gariad ef wedi ei danu a'r lled yn ein Calonnau
trwy'r YSPRYD GLAN, mewn gwaftadol Hyder am y
a derbyn y Cwbl oddiwrtho trwy Ffydd, gan ddychwel
yd y Cwbl yn ol iddo ef drachefn mewn Dylediwydd a
a Diolchgarwch. Byw ydym mewn Mwynhad
cysllurus o hono ef, fel ein holl Gyfran a'n Dedwyddwch
ein holl Jechydwiareth a'n Dymuniad, gan ymwrethod a
phob Peth arall yn y Nef ac a'r y Ddaiar fel ein Rhan
ond Duw yn Neust yn unig, gan ddywedyd, Fwy
fydd gennyfi yn y Nefoedd ond Tydi? Amen.

4 Y mae bod y Credadyn yn bywi Duw, yn ar
wyddocâu ei fod ef yn byw mewn Cysllurel a Duw;
ac yn wir, mor belled ac yr ydym Ni yn mwynhau
Duw, mor belled a hynny y bydd i Ni gael ein cydi
ffurfio ag ef. Megis ac y bydd i Ni mewn Gogoniant
gael bod yn gyffelyb iddo ef, canys Ni a gwisgo ei gwisg
fel ac y mae; felly y mae'r peth yn bod mewn Gra
ymma, pa fwyaf y mae'r Enaid yn weled ac yn swynhau

• hono, newyaf y gŷd y mac ef yn ŷael ei wneud yn
gyffelyb iŷdo; *Eitho zymŷ oll ab Wŷneb agored yn edrych
at'r Ogeniant yr ARGLWYRD* *a newidwr i'r unŷrŷen*
Ddelan, &c. 2 Cor. iiii. 18. Ac felly, byw fel hŷni
Dduw, yw i fyw mewn Cyd-furfad i Natur Duw, i
fod yn Sanctaidd fel ac y mac ef yn ŷanctaidd, yn ber-
ffaith fel ac y mac ein Tad neŷol yn berffaith.

A ydyw Duw yn Dnuw perffaith? Yna, i fyw idd ef, yw, i ymestyn ymlaen i Berffeithrwydd, *Heb. vi. 1.* Byw ydyw mewn Cyd-furfiad i'r Modd ac y mae ef yn byw. Y mae Duw yn byw mewn Modd Sanctaidd, Cyfiawn, Daiónus, Ffyddlawn, a Thrugareg, a rhannddo Ewyllys-dâ yn Gyffredinol i bawb, ac Ewyllys-dâ yn Neilltuo i rai; ac felly y dylem Niannu fôd. — Byw

ydyw mewn Cyd-furfiad i Ddibenion Duw: Diben
mawr y Duw Bendigedig, yr hon a ofododd efe o'i flaen
ei Hun, yw GOCCONTANT ei Ew mawr, Anghydedd ei
FAB, a Derchafad ei Deyrnas ef, Dinistr Teyrnas, Sacer,
ac yn y Cyfan, Clod ei rai oludog Râs; yn ficer yr ydym
yn byw i Duw, pan y mae ein Dibenion Ni yn âs
Dibenion Duw. Byw mewn Cyd-furfiad i'r Ddeddf yd-
yw fel Rheol o Bywyd, yr hon yw Gopi o'i Natur
Cyframogol ef, er ein Hymarferiad Na: O'r cerbyd fy
Cedwch fy Ngwelymmyddion: Nid ydym Ni ddim yn ei
garu ef, os nad ydym yn gwnentbur felly, Hwyt-
hwy gan hymny y rhai fydd yn byw iddo ef ydynt yn
afuddhau iddo, yn cystal o Gariad ac o Gydwybod.

Pe allwyr Pethan hyn gan en heglusian yn holaethach
o lawer; ond pa fodd bynnag, fel hyn Chwi a welwch
yn fyrr, beth fyw byw i Dduw. Yr wyf yn llefaru i
chwithan yn clywed beth yw'r Bywyd hwn i Dduw, ond
S-na allwn i a chwithan fyw i'r Bywyd hwn, yn gyfla
llefaru i garwdo am dan i Edrychwch i dynu at
Aaolwron, ac ymbiliwch ag ef a'r ffordd ya waw gan
ddo i roddi i chwi wybod yn oedh Proffad bech yw'r
Bywyd hwn. bod yw'n dduw i'm ym mawr ym mawr
Pe a'i gelwir yn faw i Dduw. Yn

1 O herwydd bod ganddo *Ysryd* Duw yn Egwydd-
or iddo.

2 O herwydd bod ganddo *Air* Duw yn Rheol iddo.

3 O herwydd bod ganddo *Gariad* Duw yn Annog-
aeth iddo. Ac yn,

4 O herwydd bod ganddo *Ogoniant* Duw yn benna
Diben iddo.

Y PEDWARYDD PEN.

Y-Pedwarydd Peth a ofodwyd gar bron, oedd, i ddan-
gos yr Effaith a'r Awdurdod y mae 'r Marw hwn i'r
Ddeddf, yn ei gael ar y Byw hwn i Dduw; neu 'r Angen-
rheidrwydd o'r Farwolaeth hon, mewn Trefn i'r Bywyd
hwn. Ymma Mi a allwn ddangos, yn

1 Ei fod yn gwbl angenrheidiol.

2 Pa fodd y mae ef mor angenrheidiol.

Yn-Gyntaf. Mae bod wedi marw i'r Ddeddf yn y
Pwngc o Gyfiawnhad yn gwbl angenrheidiol, cyn y
gallom fyw i Dduw yn y Pwngc o Sancteiddhâd. —
Heblaw yr hyn a ddywedpwyd ar y Pen *Gyntaf*, er Cad-
arnhâd i'r Athrawiaeth, fe all yr Ystyriaethau canlynol,
ddadguddio ym mhellach yr anhepceorol Angenrheidrwydd
y fydd arnom o fod wedi marw i'r Ddeddf, mewn Trefn
i fyw i Dduw.

1 Sef, nad all y Dyn ac fydd dan y Ddeddf, *gyflawnu*
un Weithred dda; fe all wneuthur rhai Pethau ac sy yn
dda yn *ddesfyddiol*, ond ni all efe wneud dim ac sy yn
dda yn *ffurfial*; ac y mae ei Weithredoedd ef yn lle ei
Sancteiddio yn hytrach yn ei halogi ef fwy fwy, *Tit. i.*
15, *Pŵr yn ddian yw pob Peth i'r rhai pŵr, eithr i'r rhai*
halogedig a'r Diffydd, nid pur dim: Eithr halogedig yw
hyd yn oed eu Meddwl, &c. Ni all ei Weithredoedd ef gan
hynny yr hwn fy yn fyw i'r Ddeddf, neu i'r Cyfammod
o Weithredoedd byth ei wneud ef yn sanctaidd, ond yn
hytrach yn fwy aflan ffaidd a halogedig.

2 Nad oes gan y Dyn ac fydd dan y Ddeddf un *Addewid* o Sancteiddrwydd neu Sancteiddhâd trwy'r Ddeddf honno. Nid yw'r Ddeddf yn gwneud dim ond yn unig addaw Bywyd a'r yr Ammod o berffaith Ufudd-dod yn ein Personau ein Hunain; ac os gellir cael gwîr Sancteiddrwydd mewn un ac fydd dan y Cyfammod o Weithredoedd, yna y mae yn rhaid newid Articlau'r Cyfammod, ac Addewidion y Cyfammod o Ras, a gwneud na bo Sancteiddrwydd yn un Addewid o hono; ac y mae yn rhaid Dileu allan yr Addewidion sancteiddiedig hyn, *Mi a ddodaf fy Ysryd o'ch mewn Cbwi*, ac *Mi a scriffennaf fy Ngyfraith yn eich Calonnau*; ac y mae yn rhaid crafu allan yr holl Addewidion ac y fydd o'r un gyffelyb Natur o'r Cyfammod o Ras; canys beth a wnair a hwynt; os gall un dan y Cyfammod o Weithredoedd gyrhaeddyd i wîr Sancteiddrwydd trwy ei Weithredoedd ei hun.

3 Nad oes gan y Dyn ac fydd dan y Ddeddf yntho ei hun, un Egwyddor o wîr Sancteiddrwydd. Yr unig Egwyddor fawr o wîr Sancteiddrwydd yw'r YSPRYD GLAN yn trigo o fewn i'r Dyn: 'Nawr, Pa fodd y mae Dyn yn derbyn yr YSPRYD o Sancteiddrwydd? *Ai trwy Weithredoedd y Ddeddf?* Nage, *ond trwy Wrandawriad Ffydd, Gal. iii. 2.* Yr Athrawiaeth o râd Râs fy yn gwneud Ni yn Gyfrannogion o'r YSPRYD Sancteiddiol hwn. Y Testament, neu'r Cyfammod newydd yw gweinidogaeth yr YSPRYD, 2 Cor. iii. 6. Trwy ba un y mae'r YSPRYD, yn cael ei weinidogaethu a'i drosglwyddo trofodd i Ni ac nid trwy'r Ddeddf. Yr Efengyl yw fydd yn ein galw Ni yn effeithiol i Sancteiddrwydd, *Yr ydym Ni yn derbyn Addewid yr YSPRYD trwy Ffydd, ac nid trwy Weithredoedd y Ddeddf, Gal. iii. 2.*

4 Fod y Dyn ac fydd dan y Ddeddf, heb GRIST, yn yr hwn yn unig y mae gwîr Sancteiddrwydd yn prefwyllo.—Hwynt hwy y rhai ac fydd yn Seintïau, ydynt yn Seintïau yn NGRIST JESU, fel ac y mae'r Apostol

Apostol yn eu gosod hwynt allan, a chwedi ei Sancteiddio ynddo Ef: Ac fel ac y mae ein Planiad Ni yn NGRIST, yn unig o râd Râs; ac nid o Weithredoedd y Ddeddf; felly hefyd, y mae ein Sancteiddrwydd Ni yn unig o rad Ras, ac yn unig yn NGRIST, *yr hawn a roddodd ei hun droi ei Eglwys, fel y sancteiddiai ef hi, Eph. v. 25.*

5 Y mae 'r Dyn sydd dan y Ddeddf yn ddi-nerth, ac ni all gyflawnu Ufudd-dod y Ddeddf; *y mae 'r Ddeddf yn swan trwy 'r Cnawd*, ac ni all byth ei gyfiawnhau nai sancteiddio ef chwaith. Y mae Creadigaeth newydd yn gwbl angenrheidiol i wir Sancteiddrwydd: Y mae yn rhaid i'r Galon lân gael ei chreu, a'r Dyn gael ei greu yn NGRIST JESU i *Weithredoedd Da*: Y mae yn rhaid i Allu Creadigol y Duw mawr gael ei osod allan, a'i Waith ef hefyd yw Creadigaeth. Y mae yn rhaid i Ni gan hynny wneuthur Duw o'n Gweithredoedd, ei haddoli a'i cynnysgaeddu hwynt a Gallu Creadigol, os ydym yn disgwyl cael ein sancteiddio trwy Weithredoedd y Ddeddf, neu roddi iddynt y cyfryw Allu, a fyddo cymmwys i weithio gwir Sancteiddrwydd ynnom Ni. Nid oes un Dyn ac sydd dan y Ddeddf, neu 'r Cyfammod o Weithredoedd trwy ym roddi ei hun i Weithredoedd dâ; a Dyledswyddau sancteidd, ac ymarferyd ei hun ynthynt a all ddyfod byth i gyrhaeddyd gwir Sancteiddrwydd, neu i fod wedi ei wir sancteiddio.

6 Fod y Dyn sy dan Arglwyddiaeth y Ddeddf, hefyd dan Arglwyddiaeth Pechod. Pa fodd yw, y mae 'r Credadyn wedi ei ryddhau oddiwrth Awdurdod ac Arglwyddiaeth Pechod? Yn wir o herwydd ei fod ef dan Ras, ac nid dan y Ddeddf, *Rhuf. vi. 1, 4.* Yr hyn sy yn dangos i Ni, Mai y rheini sy dan y Ddeddf, sydd hefyd dan Awdurdod ac Arglwyddiaeth Pechod.—Pa fodd felly? Yn wir, o herwydd yr holl Resymmau a draddodwyd eisioes; ac nid yn unig felly, ond o herwydd mae Grym Pechod yw 'r Gyfraith, i *Cor. xv. 56.* Yn neillduol fel ac y mae hi yn cyffroi, cryfhau,

ac yn cynhyrfu Llygredd i fynu yn y Galon lygredig, Pechod wedi cymmeryd Achlyffur trwy 'r Gorchymryn, a weithiodd jnnosi bob Trachwant. Pechod, o herwydd y Gorchymryn oedd yn wrthwyneb iddo a dorrodd allan yn fwy ffyrnig, Fel hyn y mae 'r Ddeddf yn unig yr Achlyffur, a'r Pechod sy yn cyfanneddu ynnom Ninnau yw 'r Achos; fel ac y mae Disgleiriad yr Haul yw 'r Achlyffur y mae Tommen yn gyrru allan ei Sawyr ddrewllyd, ond y Llygredd a'r Budreddi sy oddi-fewn iddi yw 'r Achos o hono; felly ymma; Goleuni 'r Ddeddf trwy ddisgleirio, a dadguddio Pechod, a'r Dyledswyddau hefyd; yw 'r Achlyffur o Gynhyrriad, a Chwanegiad Pechod, ond y Llygredd ei hun yw 'r Achos o hono, Wele, felly y mae, y Dyn fydd dan y Ddeddf, fydd hefyd dan Lywodraeth Pechod: Pa fodd gan hynny y gall ef fyw i Dduw, tra y mae dan y Ddeddf? Neu, Pa fodd y gall Sancteiddrwydd gymmeryd Lle tra y mae efe yn fyw i'r Ddeddf, neu heb farw iddi? Fe all y Pethau hyn wneuthur y Peth yn amlwg: Yr wyf yn meddwl fod bod Dyn wedi marw i'r Ddeddf, a chwedl cael ei ddwyn oddi-ani, yn angenrheidiol cyn y gallo gael gwir Sancteiddrwydd, neu fyw i Dduw.

Yn Ail, Pa fodd y mae yn gwbl angenrheidiol, fod Dyn wedi marw i'r Ddeddf yn y Pwngc o Gyfiawnhad, fel y gallo fyw i Dduw yn y Pwngc o Sancteiddhad: Y mae 'r Pethau a soniwyd eisioes yn cynnwys amryw Resymmau am yr Angenrheidrwydd anhepceorol o hono: Etto fe ellir dywedyd rhai Pethau yn chwan-g, er eglurhau 'r Pwngc ymmhellach, fef, yr Effaith y mae ein bod wedi marw i'r Ddeddf, yn gael ar ein byw i Dduw, Ymma y mae Dau Holiad yn ymgysarfod,

1 Pa Effaith y mae bod yn byw i'r Ddeddf, yn gael ar fod Dyn yn byw mewn Pechod?

2 Pa Effaith y mae bod Dyn yn marw i'r Ddeddf, yn gael ar ei fod ef yn marw i Pechod, a byw i Dduw.

Yn Gyntaf, Pa Effaith y mae bod Dyn yn byw i'r Ddeddf yn ei gael ar ei fod ef yn byw mewn Pechod.—

Fe all rhai feddwl mae Athrawiaeth ddieithr yw hon, ond y mae hi mor wired a'i bod yn ddieithr, fef, bod y Ddeddf ynghyd a'n Gweithredoedd Ni o Ufudd-dod iddi tra yr ydym tani yn Achos o Ddamnedigaeth yn lle o Jechydwriaeth, *Ruf. ix. 32.* yno Chwi a welwch iddi ddinistrio 'r Genedl *Juddewig*; fe gollodd *Israel* y Cyfiawnder, o herwydd iddynt ei geisio trwy Weithredoedd y Ddeddf.

'Nawr, y mae gan fod Dyn yn byw i'r Ddeddf Effaith ac Awdurdod ar ei fod ef yn byw mewn Pechod, ac felly a'r Ddamnedigaeth, yn y Ffyrdd canlynol hyn.

1 O herwydd trwy hynny y mae 'r Dyn yn dysfod i fod yn swŷ gwar-galed mewn Pechod a Hunan-Ddiogelwch, cyhŷd ac y mae efe yn meddwl bod ganddo rai Gweithredoedd da idd ei achub, *Dibar. vii 14.* Beth a wnaeth y Buttain halogedig, yno, mor ddigywilyd a gwargaled yn ei Pechodan? Beth? *Yr oedd arnafi Abertbau Hadd, Heddyw y Cywiriaid fy Addunedau.* Fel hyn y darfu i'r *Pbariseaid* o ran Cymmeriad wneud Gweddian hirion, a thrwy hynny a galedwyd yn ei Helyntoedd pechadurus: Beth? Mi a wneuthum fel hyn ac fel hyn.

2 Trwy hyn o beth y maent yn cael eu cadw oddi-wrth GRIST, yr hwn yn unig fy yn gwaredu rhag Pechod. Y mae Gweithredoedd y Ddeddf yn neidio i mewn rhwng y Dyn a CRIST, ac y mae 'r Dyn yn dwyn Marchnad CRIST o'i Law, ac yn addo yr hyn ac y mae CRIST yn addo, fef Ufudd-dod i'r Ddeddf. Yr wyf hosi i wneuthur dy Ewyllys (fef dy achub) di, medd CRIST; nage, meddei 'r Dyn sy dan y Ddeddf Mi a gwnaf fy hunan, y mae efe yn gwneuthur ei hun yn Jachawdwr iddo ei hun: Beth! a dderbyn Duw ddim o'm Dymuniadau da a'm Hymdrech i wneud ty Ngorau? Dymma 'r Peth y mae ef yn ei ofod i fynu a'r Orfeddfaingc GRIST; ond os bydd i GRIST gael ei dynnu i lawr oddiar ei Orfeddfaingc; A fydd yn ddigonol

onol i Ni i ofod Dymuniad da yn ei Le ef? Y mae ganthynt rai Pethau i ddywedyd trostynt eu hunain, pa rai, y maent yn obeithio a'i rhyddhauiff hwy gar bron Duw. Fel hyn y maent yn gwrthod CRIST, OEN Duw yr *bawn sy yn tynnu ymmaith Bechodau'r Byd*; A pha fodd gan hynny y gallant lai na byw i Bechod, pa beth bynnag arall a feddylant am danynt eu hunain?

3 Trwy hyn y mae eu Balchder a'i Hymffrost yn cael ei feithrin, *Rbus. iv. 4. Eithr i'r Neb fydd yn gweithio, ni chyfrifir y Gwobr o Ras ond o Ddyled*; ac y mae'r Dŷn yn disgwyl ei dalu am ei Waith, ym-mha bêth y mae efe yn gorfoleddu, canŷ nid yw Gorfoledd ddim yn cael ei gŷuad allan trwy Ddeddf Gweithredoedd, *Rbus. iii. 27.* ac am hynny y mae yn anhawdd gan y Dŷn ymadael a'i Gyfiawnder brattiog ei hun, yr hwn fydd trwy'r Ddeddf, o herwŷdd ei Falchder, ni fynn efe ddim ymostwng i fyw a'r un arall, hŷd bŷth ac y gallo ymdaro drosto ei hun. Ni oddef Hunan-gariad ddim i'r Dŷn i feddwl y Gwaethaf am dano ei hun, cyhŷd ac y mae efe yn fyw i'r Ddeddf; nâg è, yr wŷf yn gobeithio fod gennŷf Galon dda tu ag at Duw, ac yr wŷf yn gobeithio y gallaf wneud rhŷw Beth ac a'i bodlono ef; ag felly nid Peth bŷchan yw ei dynnu ef i lawr i ymostwng i Gyfiawnder Duw, *Rbus. x. 3.* Fel hyn y mae'r Ddeddf yn meithrin ei Falchder ef, ac yn ficer ni bu Dŷn bâlch erjôed etto yn Ddŷn sanctaidd. Ond, yn

4 Trwy hynny y mae Pechod yn cael ei gynnyddu a'i gryfhâu, fel ac y dywedais o'r blaen: Cynhyrfaeau Pechod ydynt trwy'r Ddeddf, *Rbus. v. 5. Y Ddeddf a ddaeth fel yr amlbaai'r Cam-wedd.*—Nid yn unig mewn Perthynas i'r Adnabyddiaeth o hono, yr hon fydd trwy'r Ddeddf, ond hefyd mewn Perthynas i'r Torriad allanol gweithredol o hono o'r Galon; fel Afon a faf wedi ei rhwymo a'i chauad i fynu wrth y Ddeddf y mae hi yn chwŷddo ac yn torri allan yn fwŷ ffyrnig. Y mae

Natur

Natur anystywallt Dŷn pan yr argyhoedder hi yn chwyddo ac yn cyfodi fel Neidr a dafler yn Tân.

5 Trwy hynny y mae 'r Dŷn yn dyfod yn Ddi-obaith, canys y mae 'r Deddf yn dywedyd, nid oes dim itti ei gael ynnofi heb berffaith Ufudd-dod; y mae 'r Dyn wedi ymflino ym maint ei Ffordd wrth geisio clytio Cyf-iawnder o'i Eiddo ei hun i ateb Gofynion y Ddeddf, yn dyfod o'r Diwedd ysgatfŷdd, i weled nad oes iddo ef ddim Gobaith, ag felly y mae efe yn marw mewn An-obaith; fy Meddwl yw, y mae ef yn marw mewn Pechod, gan ddywedyd, Nid oes dim Gobaith i Mi, am hynny a'r ol Eulunod yr âf: Y mae efe yn ffoi oddiwrth Dduw fel *Adda*.

6 Trwy hyn o Bêth y mae efe yn dyfod i fod yn Slafiaidd; y mae 'r Ofn, yr Artaith, a'r Digofaint y mae 'r Ddeddf yn ddwŷn gyda hi, pan y mae 'r Golpedigaeth o honi yn cael ei ddadguddio, yn gwanhau Dwŷlo 'r Dŷn; a phan y mae 'r Pethau hyn yn gorwedd fel cynnifer a hynny o Lwythau trymmion a'r ei Enaid, y mae efe trwy hynny yn cael ei gadwŷno a'i rwymo mewn Carchar, yn yr Ystyr ymma y dywedir ein bod wedi ein *battal* (neu ein dal) yn y Ddeddf, ein bod yn *faraw i'r Pêth i'n battelid*, meddai 'r Apostol.— Y mae 'r Dyn wedi ei ddal a'i gauad i fyn yn Ngarchar y Ddeddf, ac felly allan o Gyflwr rhŷdd i wneud un mâth o Wafanaeth, cyhyd ac y mae ei Rwymau heb ei dattod, neu o'r pennaf, y mae ei Wafanaeth ef yn *Slafiaidd*, ac nid yn *Rbydd*; y mae 'r Ddeddf yn ei ddal ef mewn Carchar, ac am hynny ni all efe bŷth wafanaethu Duw yn rhŷdd.— Y mae Ysprŷd yr Efengyl yn beth na ddichon y Bŷd moi dderbyn, tra byddont tan y Ddeddf. Fel hyn Chwi ellwch weled pa Effaith a ddichon byw i'r Ddeddf ei gael ar fod Dynion yn byw mewn Pechod, fel nas gallant fyw i Dduw.

Yn Ail, Pa Effaith y mae ein bod yn marw i'r Ddeddf yn ei gael a'r ein bod yn byw i Dduw, neu ar Dduw-ïoldeb a gwir Sancteiddrwydd?

Atteb.

Atteb. Y mae gantho yn enwedigol ddau ryw Effaith, Meddygol, a Moesol.

1 Y mae gantho Effaith *Feddygol* a'r Sancteiddrwydd, o herwydd fod y Dyn ac fy yn farw i'r Ddeddf, yn briod a CHRIST, *Rbus* viii. 4. ac felly y mae yn rhaid i'r Dyn fod yn sanctaidd, o herwydd ei fod wedi ei ddad-uno a'r Ddeddf a chwedi ei uno a CHRIST JESU. yr hwn a fodlonodd Orchymmya y Ddeddf, trwy ei Ufudd dod, a Chospedigaeth y Ddeddf trwy ei Farwolaeth; ac ynddo ef, fel hyn, y maent yn cael, nid yn unig gyflawn Ryddhâd oddiwrth holl ofynion a Gorchymmyion y Ddeddf; ond hefyd, trwy Blaniad a Phreswyliaid ei Ysryd ef y maent yn cael eu creu i Gyd-furfriad a Delw Duw, ac ni allant lai na byw i Dduw. Canys, yn

1 Y mae ganthyn Fywyd yn NOSTR JESU eu Pen: Er, tra y buont dan y Ddeddf eu bod yn feirw mewn Pechod a Chamweddau, yn awr yn NOSTR JESU y mae ganthyn Fywyd newydd ac y maent yn ei gael ef yn swy helaethach; y maent gwedi eu bywhâu trwy Rinwedd eu Handeb a'u PEN Tragwyddol hwn; o herwydd ei fod ef yn byw, byw fyddant hwythau hefyd. Ni all Dyn marw weithredu un Weithred fywiol, ond CHRIST yw Bywyd ei Bobl. Yr hwn fydd a'r Mâb ganddo, y mae Bywyd ganddo; ac yna, nid byth cyn hynny, y mae efe mewn Cyflwr rhôdd i weithredu Gweithredoedd Ysrydol, a byw i Dduw. Yr hwn nid oes ganddo Fab Duw, nid oes ganddo Fywyd: Y mae'r Dynion gwâg o'r Bywyd Ysrydol hwn yn meddwl ynthynt eu Hunain, na chollasant erioed mai Bywyd, ac felly y maent yn meddwl y gallant wneuthur rhw Bêth a'r a fodlono Duw, ac ennill iddant eu Hunain Gyflawnhâd a Sancteiddrwydd, se, cyn erioed iddynt feddwl am ddyfod at Gair; ond Ni allwn yn gyftal ddisgwyl, a'r i Gorph marw gyfodi ei hunain, a gwnethur Gweithredoedd y Bywyd naturiol, ac ywi Ni i ddisgwyl a'r i Chwi gyfodi eich Hunain, a gweith-

redu yn Ysprydol; cyn eich bod wedi cael eich hîmpio yn NGRIST.

Fe all Cydwŷbod anianol yn wir ddeffroi a brawychu ychydig a'r y Dŷn, a thyccio gŷd âg ef idd ei ofod yng-hŷlch cyflawnu y Ddyledswŷdd hon, a'r Ddyledswŷdd arall; ond nid oes dim bŷw i Ddŷw ganddo hŷd nes caffo GRIST i'w Ran; yn yr hwn y mae gan y Credadŷn Fywŷd Ysprydol yn guddiedig, sef yn ei Ben; ac fel ac nas gall Dŷn naturiol fŷw heb ei Ben, felly yntef; pan y mae efe wedi ei ŷno a'i Ben newŷdd hwn, a'i ddad-uno oddi-wrth y Ddeddf, ni all lai na byw i Ddŷw.

2 Yn NGRIST ei Ben a'i Briod newŷdd, y mae gan y Credadŷn hefŷd Oleuni yn gŷstal a Bywŷd; fel ac y gwyddoch, y mae 'r Llygad yn y Pen, felly yn gymmwys y mae ei Lygad yntef yn NGRIST ei Oleuni, trwy ba un y mae efe yn gweled Pechod a'r y naill Du, a Dyledswŷdd a'r y Tu arall, un idd ei ochel, a'r llall idd ei gyflawnu, y mae efe yn gweled i weithio, felly, fel ac y gallo fŷw i Ddŷw. — Y mae 'r Dŷn ŷydd dan y Ddeddf, yn y Tywyllwch, ac nid yw efe yn gallu gweled dim i weithio Gweithredoedd Sanŷteiddrwydd, yr hyn yw bŷw i Ddŷw. Y mae efe wedi ei ddallŷ gan Hunan-dŷb da; nid yw efe yn gweled dim o Wagedd Ufudd-dod ei hên Gyfammod, ac nid yw efe yn gweled dim o Ffordd y Cyfammod newŷdd a'r Ufudd-dod efan-gylaidd, hŷd nês caffo efe yr Ysprŷd o Ddoethineb a Dadguddiad yn yr Wŷbodaeth o JESU GRIST, yr hwn yw Goleuni 'r Bŷd, Goleuni i oleuo 'r Cenhedloedd; trwy Oleuni pa un y mae 'r Credadŷn yn gweled i rodio mewn Ffordd lwŷr fodlon gan Ddŷw.

3 Yn NGRIST ei Ben newŷdd y mae gan y Credadŷn hefŷd Nerth: Nid oes gan y Dŷn ŷydd dan y Ddeddf, a chwedi ei ŷno a hi fel ei Ben, ddim Nerth i wneuthur ei Waith, ac nid yw 'r Ddeddf yn rhoi idd ddim Nerth hefŷd, ac felly ni all efe ddim bŷw i Ddŷw; ond fe all y Credadŷn ddywedyd, *Yn yr ARGLWYDD y mae genyf Gyfiawnder a Nerth*, lle nad oes gan eraill ddim Nerth i

weithredû Gweithredoedd Ysprydol; y mae Pechod yn arglwyddiaethû amŷnt hwy, nid oes ganthynt ddim Nerth i ysgwŷd Jâu Pechod oddiwrthŷnt, nid yw eu Nerth ond Gwendid. — Y mae gan y Credadŷn Nerth yn ei Ben Ysprydol; pob Peth fydd bosibl i'r rhai fy yn credû, hwy allant wneud pob Peth trwŷ fôd CRIST yn eu cyfnerthu hwŷnt; hwy allant neidio tros Fŷr a thorri Bwaau Dŷr yn Ddrylliau. O Gredadŷn, bydd gadarn ac ymnertha yn y Gras fydd yn NGRIST! O y mae yn rhyfedd, fod y Gras fydd ynddo ef ynnoti, fel ac y mae 'r Bywŷd fydd yn y Galon yn cyrhaedd i'r Bâwd, y Droed, a'r Aelodau pellaf o'r Corph! Y mae 'r Bywŷd a'r Nerth fy yn y Galon a'r Pen, yn cael ei gyfrannu i'r hŷll Aelodau; y mae Grâs y Credadŷn yn NGRIST, ac y mae 'r Gras fy yn NGRIST yn y Credadŷn. Dymma Ddirgelwch i'r Bŷd, ond etto, er hyn y gid, y mae'r Dirgelwch hwn yn gorwedd yn gynnwysedig yn y Gair hwnnw, *Ymnertha yn y Grâs fydd yn NGRIST JESU*. Pe ni bae 'r Grâs y fydd yn NGRIST, yn y Credadŷn hefyd, yn ol Mesur y Cyfranniad, Pa fodd y gallei ymnerthu yn y Grâs fydd yn NGRIST? *Digon yw i ti fy Ngrâs i.*

4 YN NGRIST ei Ben newŷdd y mae gan y Credadŷn hefyd Rydd-did. Dan y Ddeddf, y mae 'r Dŷn dan Gaethiwed, a Chaethiwed creulon hefyd i'r Gorchymyn o berffaith Ufudd-dod, tan Boen Marwolaeth a Damnedigaeth, ac felly dan Gaethiwed Melldith y Ddeddf, a'r Ofn o Ddigofaint tragwyddol y Duw mawr; ac felly ni all efe wneuthur *Dim*, nid oes na Chalon na Llaw ganddo i wasanaethu Duw, y mae efe yn rhŷwm Wddf a Sawdl: Ond yn NGRIST JESU y mae ganddo *Rhydd-did*, O's y *Mâb a'ch rhyddbâ Cbwi*, *Rhyddion a fyddwch Cbwi yn wir*; rhŷdd i Wasanaeth Duw; *In wir dy Wâs ydwyfi dattodaist fy Rbwymau*. 'Nawr y mae efe yn rhodio mewn Rhydd-did, ie, yn rhedeg Ffyrdd Gorchymmynion Duw, pan y mae efe yn ehangu ei Galon ef, Dymma Rydd-did gogoneddus hŷll

Blant

Blant Duw fy yn dechrau mewn Amser, trwy ba un y maent yn cael eu gosod mewn Cyflwr rhŷdd i wasanaethu Duw. 'Nawr y mae efe mewn Rhydd-did i wasanaethu Duw yn *Gyffurus* ac yn *boenus*, wedi ei waredu o Ddwŷlo ei holl Elynion, idd ei wasanaethu ef heb Ofn mewn Sancteiddrwydd gar ei Fron holl Ddyddiau ei Fywŷd. — Nawr y mae efe mewn Rhydd-did i wasanaethu yn *Ysprydol*, y mae Yspryd CRIST wedi ei ddodi o'i fewn, yn peri iddo rodio yn Neddfau yr ARGLWYDD; yn awr y mae efe mewn Rhydd-did i wasanaethu yn *O-beithiol*, yn gwŷbod na fydd ei Lafur ef yn ofer yn yr ARGLWYDD; er tra y bu dan y Ddeddf, nid oedd ei Lafur, ond Llafur ofer. 'Nawr, y mae ef mewn Rhydd-did i wasanaethu yn *Gymmeradwy*, y mae efe yn gymmeradwy yn yr Annwylŷd, *Eph. i. 6.* hynny yw, nid er ei Fwŷn yn unig, canys y mae llawer yn chwaneg yn y Pêth i'w ystyriaid, y mae efe yn BEN i Ni, a Ninnau yn Aelodau o'i Gorph gogoneddus Ef, ac yntef fel Ein Pen wedi cyflawnu a rhoddi perffaith Ufudd dod i *Orchymmyn* y Ddeddf, a Bodlonrwydd cyfangwbl i *Gofpedigaeth* y Ddeddf; pan y mae 'r Pen yn ei wneud ef y mae 'r *Cwbl* yn cael ei gyfrif i Ni fel pe buafem Ni yn Ein Personau ein Hunain yn ei wneuthur, ac felly yr ydym Ni yn gymmeradwy yntho ef: Y mae *Waith* ef yn Eiddo i Ni, canys yr ydym Ni ynddo ef, (fel Ein Pen) yn gymmeradwy yn yr Annwylŷd; yn gyntaf, y mae Ein Personau yn gymmeradwy yntho Ef, ac yn nessaf Ein Dyledswyddau a'n Cyflawniadau. O Pâ fâth Rydd-did melus cyflurus yw hwn ymma! Pa-fâth Ffynnon efangylaidd yw hon i Wasanaeth Ysprydol, Cymmeradwy, a Bŷw i Dduw! Ond y mae hyn yn fy arwain yn y Lle nessaf i ddangos i Chwi, yn,

2 Fôd gantho Effaith ac Awdurdod *Foesol* ar Sanct-eiddhâd. — Y mae gan fod Dŷn wedi marw i'r Ddeddf, a'i ddaduno oddiwrthi, a'i uno a CHRIST, nid yn unig Effaith Meddygol ond hefyd Effaith Moesol, o herwydd y mae efe yn cael ei gymmell yn gariadus ac yn gyffurus.

i fyw i Dduw, 2 Cor. 14, 15. *Y mae Cariad CRIST yn ein cymhell Ni.* Os nad oes gennym Gariad Ysprydol wrth Wreiddyn Ein Gweithredoedd, i Dduw yn NGRIST, nid ydym ond Gwin-wydd gweigion, fy yn dwyn Ffrwyth i Ni ein Hunain; nid yw 'r Cwbl ond *Hunan-gariad*, nid ydym Ni ddim yn dwyn Ffrwyth i Dduw, nac yn byw iddo ychwaith.

Y mae 'r Dŷn naturiol yn duëddol i feddwl fel hyn, y mae yn rhaid i Ni wafanaethu Duw, fel y byddo iddo ef Ein hachub Ni, ond meddei 'r *Efengyl*, y mae efe yn Ein hachub Ni, fel y gallom Ninnau yn gahlynol ei wafanaethu ef. Beth a wnaeth i'r Apostol *Paul* i ddwedyd, *wedi marw i'r Ddeddf, yr wyf yn byw i Dduw?* Beth? yn yr *Adnod* nesaf i'r Testyn y mae efe ei hun yn eglurhau 'r Peth, *Yr wyf yn byw i'r bawn a'm carodd, ac a raddodd ei HUN drosof;* Bydded pawb o honoch yn gydnabyddus diau o hyn o Beth; yn amgen, fel ac y mae byw yr *ARGLWYDD*, Chwi a fyddwch feirw mewn Hudoliaeth; mai onid oes gennych Gariad i Dduw fel eich Duw Chwi, nad oes gennych Un Wreichionen o wir Sancteiddrwydd, pe gweddiech eich holl Ddyddiau, a gweithio o honoch bŷth mor galetted. *Mi a enwaedaf eu Calonnau i'm caru I*, yw 'r Addewid, ac y mae 'r Cariad hwn yn y Galon, a Bywŷd Dyledswyddau ydyw, 'Nawr ni ellwch byth gael Cariad, hyd nes gweloch ryw Faint mwŷ neu lai o'i Gariad neilltuol ef i Chwi yn gyntaf. — Yr ydym Ni wrth Natur yn Elynion i Dduw, er nas gallwn gael Un o Fil a gyfaddef hyn yn gŷdwŷbodol. Y maent yn meddwl bod ganthynt Gariad i Dduw, na atto-Duw meddant ein bôd Ni yn Elynion. Nâg ê, Mi a ddywedaf i Chwi yn Enw Duw pa un bynnag a wneloch a gwrando neu beidio, mae fel ac yr ydŷch yn Elynion iddo wrth Natur, a chweddi eich geni a Dagr o Elyniaeth yn eich Chalon a'ch Llaw yn erbyn Duw; felly, hyd nês caffoch ryw Fesur o Wŷbodaeth o Dduw fel yn NGHRIST yn cymmodi 'r Bŷd ag ei ei hun, ni bŷdd i'r Gelyniaeth gael

gael bŷth ei ladd. 'Nawr, Meddaf, y Credadyn yn
NGHRIST, yr hwn fydd wedi marw i'r Ddeddf, a
chwedi ei uno a'r ARGLWYDD, fydd a'r Cariad hwn
gantho; ac y mae'r Cariad ymma yn ei gymmell ef,
felly fel ac nas gall lai ná dwyn Ffrwyth i Dduw, a
byw iddo hefyd, *Rhuf. vii. 4.* Wedi marw i'r Ddeddf,
a phriodi CRIST, y mae efe yn dwyn Ffrwyth i Dduw.

Y mae gan y Credadyn ddigon o Annogaeth i beri
iddo fyw i Dduw; y mae efe yn gweled fod CRIST
wedi bodloni'r Cyfiawnder Dwyfol hwnnw yn erbŷn
pa ūn y darfu iddo ef droseddu, a chyflawnu hŏll Gyf-
iawnder y Ddeddf, iddo wneud yr hyn oedd yn ammhof-
sibl i Ni ei gyflawnu; a phan y mae efe yn gallu gweled
hyn trwy Ffydd, y mae yn cael ei ofod mewn Calon
wrol i fyw i Dduw. Yn yr Ystyr ymma y mae'r
Salmydd yn dywedyd, y mae *Trugaredd* gyd a *Thi fel i'th*
ofner. A allasei ddim dywedyd, y mae *Mawrhydi* gyd a
Thi fel i'th ofner? Yr Achos yw hyn, fe fuasei *Mawr-*
edd Duw yn gwneud i'r Pechadur ffoi oddiwrth Dduw
fel ac y gwnaeth *Adda*, pan y clywodd *Lais Duw* yn
yr Ardd; ond y mae ei *Drugaredd* yn gwneud i Ni ei
ofni a'i garu, ac ufuddhau iddo o Garedigrwydd atto;
Wedi hyrwy y dychwel Meibion Israel, ac a barchant yr
ARGLWYDD a'i Ddaioni, meddai'r Prophwyd *Hosea*
iii. 5. Ac o's nad oes gan Ddyn un Ffydd ōll o Ddâ-
rŏni Duw, dim Gobaith o'i Gariad ef yn NGHRIST, Pa
le y mae ei Burdeb a'i Sancteiddrwydd ef? Nag e, y
mae'r *bwn* fydd a'r Gobaith hwn ganddo yn ei buro ei hun
fel ac y mae yntef yn bur. Ni wn I ddim pa Brofiadau
fydd gennŷch Chwi, Fonheddigion, ond y mae rhai o
honom yn gwybŏd yn brofiadol, mai pan y mae ein
Heneidiau yn fwya cyflurus, a chwedi ei ehangu fwya yn
y Ffydd o Gariad Duw yn NGHRIST, ynghyd a'r Obaith
o'i neilltuol Ddâiŏni attom, dyna'r pryd y mae mwya
Calon ynnom i Ddyledswyddau crefyddol; a phan trwy
Anghrediniaeth y mae gennym Feddyliau culion am
Dduw, megis Barnwr cyfion, nid oes gennym y pryd
hynny

hynny Galon yn y Bŷd i Ddyledswyddau Crefydd; ac yr wŷfyn diau-feddwl, mae dymma Brofiad y Seinctiau ymmhob Oes.

Ond, fe all yr Effaith Foefol hon, y mae marw i'r Ddeddf, neu i'r Cyfammod o Weithredoedd, yn ei gael ar fyw i Duw, neu Dduwioledeb â gwŷr Sancteiddrwydd, gael ei hamlygu ymmhellach: Gadewch i Niyftiriaid; pa fodd y mae 'r Ddeddf i'r Credadŷn yn awr wedi colli, ei Deddfol neu 'r hên Ffurf gyfammodol o honi, a chweddi ei gosod mewn Ffurfefangylol, a'i chyfnewid o Ddeddf Gweithredoedd, i Gyfammod o Râs, neu yn Gyfraith yn Llaw CRIST i'r Credadŷn; y mae phob Rhan o honi yn awr yn cymmell y Credadŷn i Ufudd-dod â Sancteiddrwydd, mewn Modd tra chariadus.—Y mae Deddf yr Efengyl, neu Gyfraith Grâs, dan ba ŷn y mae, efe yn awr yn bŷw, yn Gerbŷd wedi ei balmentŷ a Chariad. Y mae gan y Ddeddf yn awr yn Llaw CRIST Wŷneb arall, fêf Wŷneb llawn o Wenydd cariadol, yn yr hŷll Orchymmynion, Addewidion, Bygythion, ac yn yr hŷll Ffurf o honi.

Yn Gyntaf, Gorchymmynion y Ddeddf, yn Llaw CRIST a gollasant eu hên Ffurf-gyfammodol, ac y maent yn awr yn llawn o Gariad, Gorchymmyn y Ddeddf o Weithredoedd, ynddo ei hun yw, gwna, a bydd fyw; ond yn llaw CRIST, bydd fyw a gwnâ; ydyw: Gorchymmyn y Deddf ynddo ei hun, yw, gwna, yn amgen bydd ddamnedig; ond Gorchymmyn y Ddeddf yn Llaw CRIST, yw, Mi a'th waredais Di o Uffern â Ddamnedigaeth, am hynny Gwnâ: Gorchymmyn y Ddeddf o Weithredoedd yw Gwnâ yn dy Nerth dy hun; ond yn Llaw CRIST, Myfi yw dy Nerth ydyw, Fy Nerth a berffeithir mewn Gwendid, am hynny Gwnâ.—Y mae 'r Ddeddf yn Ddefnyddiol yr ŷn Pêth; ond y mae 'r Ffurf yn gwbl wahanjaethol. Gorchymmyn y Ddeddf o Weithredoedd, yw, Gwna yn berffaith, fel y gallech gael Bywŷd tragwyddol; ond yn awr yn Llaw CRIST, y mae 'r Ffurf fel hyn, Mi a roddais iti Fywŷd tragwyddol ynnof

fy HUN, a thrwy fy Ngweithredoedd fy HUN; a hynny gwna mor berffaith byth ac y gallech, trwy fy Ngräs i, hŷd nes y delych i Stat o Berffeithrwydd cyfangwbl. Y mae'r Gorchymmyn, Meddaf, yr un pêth yn *Ddefnyddiol*; canys nid wyf yn cytuno a'r rheini sy yn traws-ddychymmyg fel pe bai lai o Ufudd-dod yn cael ei ofyn ymma na than y Ddeddf o Weithredoedd; er fod llai yn cael ei dderbyn yn gymmeradwŷ gan yr rheini sy â pherffaith Ufudd-dod ganthynt yn eu Pen; etto nid oes dim llai yn ofynnol, er, nid yn ol Ffurf yr hên Gyfammod. — Ac fel ac y mae'r Gorchymmyn yn *Ddefnyddiol* yr un Pêth, felly hefyd y mae'r Awdurdod sy yn gofyn Ufudd-dod yn y *Gwraidd* yr un Pêth, etto yn gwahanjaethu yn fawr oddiwrth eu gilydd, yn hynny, fod Gorchymmyn y Ddeddf yn Orchymmyn Duw allan o GRIST, Duw pŵr a Barnwr cyfiawn; eithr yn awr, dan Räs, Gorchymmyn Duw yn NGRIST ydyw, a Thäd tirion. — Ac yr wyf yn siccr, nad yw Awdurdod y Duw Gorchymmynawl wedi ei leihau nai golli, o fôd y Gorchymmyn yn Llaw CRIST. Duw yw CRIST, gogyfŵch, ac o'r un Hanfod a'r Täd: Ac fel ac nad yw Awdurdod Duw i farnu wedi ei cholli nai lleihau, o herwydd fod pob Barn wedi ei roddi i'r Mäb; felly nid yw ei Awdurdod ef i orchymmyn wedi ei cholli na'i lleihau, o fod y Ddeddf yn awr yn Llaw CRIST. Nag ê, nid yw hi ddim wedi ei lleihau ün Mesur, ond y mae hi gwedi ei melusu, a'i gwneud yn hawddgar, cariadol, a dymuol i'r Credadyn, yn ei gymmell ef i Ufudd-dod efangylaidd, o herwydd fod y Ddeddf yn awr yn Llaw ei Ben ei ARGLWYDD a'i DDUW. Y mae'r Diben sydd ganddo yn awr yn gorchymmyn, a'r Diben sydd ganthynt hwy y rhai sydd yn ufuddhau yn wahanjaethol ac yn anghyttuno a'r Dibenion oedd yn bod dan y Ddeddf o Weithredoedd.

Y Diben sydd ganddo yn awr yn gorchymmyn, nid ydyw i ofôd Jân drom o Ddyledfwyddau a'r eu Gyddfau, idd eu dwyn yn eu Nerth eu hunain; nac, er eu cyflawnu

cyflawnu yn eu Nerth eu hunain, i fod yn Gyfiawnder iddynt er Cyfiawnhâd, nac yn Ammod o Fywŷd; ond yn unig i ddangos ei Natur sanctaidd ei hun, ac na fynn eise ddim Dynion Di-ddeddf, Di-reolaeth i fod yn Bobl iddo, i ddangos Mawredd ei Râs, yn darostwng ei hun i ymosŷn ac i gelsio ein Gwafanaeth Ni, i rasloni ac i harddu ei Bobl, mewn Cyd-furfiad idd ei Ewyllys bendigedig ef y mae eu Happusrwydd pennaf hwynt yn gynnwysedig; fel y gallei ei Bobl gael Daioni, yr hyn beth o Angenrheidrwydd fydd wedi ei gyd-uno a Dy-ledswyddau, a chwedi ei rwymo wyrthyn trwy Addewid; fel y gallei gael rhyw beth i gannol ei Bobl am dano; ac fel y gallei gael (heb Wenjaeth) wir Sylfaen i ddywed yd am danynt, *Da Weision, da a ffyddlon*; fel trwyddynt y gallei gael Achos cyfiawn o Ddamnedigaeth yn erbyn y lleill o'r Bŷd, y rhai nid ydynt yn rhodio yn ei Orchymmynion ef. Mewn Gair, y mae eise yn gorchymmyn fod idd ei Oruwch-Awdurdod ef gael ei gadw i fynu, a'r Ystyriaeth o hono yn Nghalonau ei Bobl; ac fel y gallei trwy Air ei Orchymmyn (pa bryd bynnag at y byddo yn gorchymmyn) drosglwyddo Nerth i gyflawnu yr hyn ac y mae eise yn galw am dano, ac yn yr Achos o ddyfod yn fyrr, i'w gyrru hwynt allan o honynt eu Hunain i Jesu CRIST, dan yr Ystyriaeth o'i Gwendid a'i Pechadurusrwydd, Diwedd y Ddeddf, am Nerth idd eu sancteiddio, yn gyftal ac am Gyfiawnder idd ei cyfiawnhau: O herwydd y rhain a'r cyffelyb Ddibenion y mae'r ARGLWYDD yn gorchymmyn. A'r Diben fydd ganthyn hwythan y rhai sy yn ufuddhau, Nid yw i fodloni Cydwŷbod, nac i fodloni Cyfiawnder, i bwrcastu'r Nefoedd, neu'r cyffelyb, ond i ogoneddu Duw, i adeiladu ein Cymmydog, ac i ddyfiolaethu ein Diolchgarwch i Dduw, a CHRIST, yr hwn a'n gwaredodd Ni oddiwrth y Ddeddf fel Cyfammod.

2. *Addewidion* y Ddeddf, ydynt yn llaw CRIST wedi colli eu hen Ffurf-gyfammodol, ac y maent yn awr i'r Credyniol yn llawn o Gariad. Y mae'r Ddeddf o Weithredoedd

redoedd yn addaw Bywŷd tragwyddol fel Gwobr am ein Gwaith, neu ein Hufudd-dod; ac felly y mae'r Gwobr yn Wobr o Ddyled: Ond y mae'r Ddeddf yn Llaw CRIST, yn addaw Gwobr o Râs i Ufudd-dod efangylaidd, yn enwedigol fel ac y mae Ufudd-dod yn dyfod fel yn Dŷt o'n Hundebysprydol Ni ac efe yn yr hwn y mae'r holl Addewidion yn Je, ac yn Amen.

Fe gafas Bywŷd tragwyddol ei addaw i JESU CRIST yn y Cyfammod o BRYNEDIGAETH ar ei Ufudd-dod perffaith ef ei hun, yr hwn a dalodd y Dyled hwnnw, pan y daeth yn Nghyflawnder yr Amser dan y Ddeddf o Weithredoedd trosom Ni; ac yn awr, y mae Bywŷd tragwyddol wedi ei ennill i'r Credadyn yn NGRIST JESU, fel y Wobr o Ufudd-dod CRIST (yn ei Lê ef) i Farwolaeth, nid oes un Wobr arall o Ddyled yn bod. Y mae'r Gwobrwyon o râd Râs yn awr wedi dyfod mewn Arfer, ac y mae hyn yn gosod Calon yn y Credadyn i fyw i Dduw, a hynny mewn Ffordd o Ufudd-dod efangylaidd, y mae iddynt Addewid rasol o Gymmundeby melus a Duw ac o Gyfeillgarwch ag ef; *Yr bwn sydd am Gorchymynion I ganddo, ac yn eu cadw bwynt, efe yw'r bwn sydd yn fy ngharu I: A'r bwn sydd yn fy ngharu I, a gerir gan fy Nbad I, a Minnau a eglurbaf fy Hun iddo, Joan xiv. 21.* Dymma Addewid dadol o Gariad Duw, ac o Gyfeillgarwch ag ef; ie, y mae Addewid o'r Nefoedd ei hun, yn y Ffordd hon o Ufudd-dod efangylaidd, a gwir Sancteiddrwydd: Y mae Hawl o'r Nef wedi ei bwrcaflu trwy Wâd CRIST, a'r Credadyn yw Etifedd ifange y Gogoniant pwrcaffedig hwnnw; ond y mae ei Feddiant ef o'r Nef yn cael ei gadw yn ol hyd nes byddo efe yn gymmwys iddo, hyd nes gwneilo ryw Beth dros ei Dâd, a chael ei wneud yn gymmwys i fwynhau o Etifeddiaeth y Saint yn y Goleuni. Dymma Annogaeth felus sydd ganddo i fyw i Dduw.

3 *Bygytbion* y Ddeddf yn Llaw CRIST, ydynt wedi colli eu Cŷn Pfuŷf-gyfammodol, Cynneddf a Natur, ac

y maent yn awr wedi ei troi yn Fygythion o Gariad. Nid oes ddim o'r cyfryw Fygythiad a hwn yn awr i'r Credadyn, O's na wnai, *Tigai farw*. Damnedigaeth a thragwyddol Farwelaeth yw Bygwthiad y Ddeddf o Weithredoedd, pa un nid oes gan y Credadyn ddim mwy o Achos i'w ofni, wedi marw i'r Ddeddf, nac y sydd gan Wraig fyw o Achos i ofni Bygwthiad ei Gŵr marw: *Nid oes gan hynny yn awr ddim Damnedigaeth i'r rbai fy yn NGHRIST JESU, y rbai fy yn, &c. Rbaf. viii. 1.* Yr hwn fy yn credu ynddo ef, ni bydd marw yn dragwydd. Nid yw'r Credinwyr dan un Bygwthiad o Ddigofaint tragwyddol, o herwydd eu bôd dan Râs. Y mae Ymadrodd uchel arderchog gan y Doeth a'r Dysgedig *Rutberford* i'r Pwrtas hwn. *Nid yw'r Efengyl, meddei efe, yn gwabardd ilim mwy, dan Bôen Damnedigaeth i Credadyn Cyfiarwnbâol, nac i JESU GRIST.* Er fôd Pechodau'r Credinwyr yn haeddu Uffern, ac er fôd gwir Haeddiant Pechod yr un Pêth, ie, yr wyl yn meddwl fod Pechodau'r Credinwyr, gan eu bôd yn erbyn cymmaint o Gariad, ac yn erbyn cynnifer o Drugareddau yn haeddu Mîl o Uffernau, lle nad yw eraill yn haeddu ond Un; ond etto gan eu bôd wedi marw i'r Ddeddf, nid oes ganddunt un Digofaint Dialeddol idd ei ofni, y mae Gwâed CRIST wedi diffodd Tân Digo-gaint Duw, *Rbaf. v. 9. A nynt etto yn Bechaduriaid, i GRIST farw trofom Ni; mwy ynte o lawer, a Ni wedi ein cyfiarwnb u yn ei Wâed ef, ein bachubir rbâg Digofaint trwyddo ef.* Ac yn ffeer nid fyw efe ddim i ofni yr hyn ac y mae Duw yn ei alw ef i greddu ei fôd wedi cael ei waredu oddiwrtho. Y mae ei Ofn ffafaidd caethiwus ef gan hynny yn tarddu o Anghrediniaeth, yr hyn fy yn gwanhau ei Ddwylo ef mewn Dyledfwyddau sanctaidd. Y mae gan y Ddeddf yn Llaw CRIST Fygythion a Chospedigaethau, ond y maent yn Dadol ac yn tarddu o Gariad. Chwi ellwch weled ychydig o honnynt yn y *Salm lxxxix. 30. O's ei Feibion a adawant fy Nghyfraith, ac ni roddiant yn fy Marnedigaethau; o's fy Neddfau a ba-*

logant;

logant; a'm Gorchymwynion ni chadwant; yna Mi ym
welas a'i Harwired a' Ffrewyllau: Ond ni thorras fy
Nbrugaredd oddiwrtho: Ac ni phallas o'm Gwirionedd:
Ni thorras fy Nghysfarnod. — Urwaith y tyngais, &c.
q. d. Er na bydd i mi ddim ei danfon hwýnt: Uffern,
na'i difreicio hwýnt o'r Nefoedd mwy nac y bydd i'm
dorri fy Llw mawr a'm tragwyddol Fab fy hun; etto
fel Tâd, mi a'i cospaf hwýnt, mi a'i ceryddaf hwýnt am
eu Beiau, mi a'i pwýaf hwýnt yn y Pair o Gystudd, ac
a wasgaf allan Sudd llygredig yr hen Adda fydd ynthynt;
ie, mi a guddiaf fy Wyneb, mi a ballaf iddynt y Cym-
mundeab a'r Gymdeithias felus hynny a gawsant gyda Fi
rai Prydiau, ac a roddaf iddynt Ddychryn yn lle Cyflur,
â Chwerwder yn lle Melusder: Fe fydd i'r Ofn mabaidd
o'r Ceryddon tadol hyn weithio mwy o Annogaeth yn
y Credadyn i wir Sancteiddrwydd, nac a all holl anghre-
diniol Ofnau Uffern a Digofaint ei wneuthur. Ofn y
bydd iddo golli Cyflur Presennoldeb Duw, yr hwn a
gasaf ese rai Prydiau, a wnaiff iddo ddywedyd wrth ei
Bechodau a'i Chwantau, fel y Ffigys bren yn Nammeg
Jotham, A fydd i mi ymadael am holl Felusder, i fod yn
Frenin arnoch Chwi? O, A fydd i mi ymadel a'r holl
Feluster a swynhais yn Ngyseilliach Duw, ac ymroddi
fy hun i Chwantau ac Eulunod dilês? Ac yn awr, pan y
mae 'r Credadyn wedi gwyro o'r Ffordd a gwrthgilio,
Bêth fydd yn ei ddwýn ef yn ôl drachefn at Douw? Y
mae ese yn cael fod yr ARGLWYDD yn ei dorri ef mewn
llawer Ffordd, ac y mae ef rai prydiau trwy Râs yn ed-
rych yn ol, ac yn dyfal fysyrio a'r y Pethau hyn. O
(meddei 'r Enaid). Pa fodd yr wyfi yn awr wedi fy ym-
ddifadu o'r Llewyrchiadau melus hynny oeddwn i Un-
waith yn ei swynhau? Am hynny mi a âf ac a ddych-
welaf at fy Ngŵr cyntaf, canys gwell oedd hi gyda Fi
y pryd hynny nac yr awr hon. Jê, y mae ei Rydd-did
ef oddiwrth Fygythion y Ddeddf, ac nad yw ese ond
dan Geryddon tadol, pan y mae ese yn gweled
hyn, yn torri ac yn toddi mwy a'r ei Galon ef nac allei

hóll Dán Uffern ei wneuthur. Y mae 'r Ofn flafiaidd caethiwiaidd o Ddigofaint Dialeddol yn ei ddigalonni ef mewn Dyledswyddau, ac yn peri iddo redeg ymmaith Dduw; ond y mae 'r Ofn mabaidd o Ddigofaint tadol, yr hwn fydd yn addfwyn ac yn garedig, yn Annogaeth o Gariad, ac yn ei galonnogi ef mewn Dyledswyddau. Pa un o'r Annogaethau hyn meddwch Chwi a weithia fwyar y Credadyn i Ufudd-dôd, neu i fyw i Dduw? Yr unddeddfol hon, O fe fydd i'm Barnwr llidiog digofus fy nanfon I i Uffern o's gwnâf fel hyn ac fel hyn; neu 'r un efangylaidd ymma? O fy Nŵw a'm Tâd yn NGHRIST JESU a ddigia wrthyf, ac a ball i mi Arwyddion ei Gariad? Yr wŷf yn siccr fôd y cyntaf yn gweithio Gelyniaeth, ac yn ei gynhyrfu ef i fynu, (*Y mae 'r Ddeddf yn peri Digofaint*) ond y mae 'r eliweddas yn gweithio Cariad ac yn ei ennynnâ ef.

Hol, Oni ddyleu 'r Credadyn fyw i Dduw, heb Brîs am y Bygŷthiad o Gerŷdd tadol, a Chospedig-aeth?

Att, Diammau, mae pa fwyar perffaith yw ei Ufudd-dod ef, gwêll â mwyar tebyg i Ufudd dod y Seinctïau fy yn y Nefoedd, lle nad oes dim Cerŷdd idd ei ofni ydyw; ond tra y mae efe ymma, y mae ef yn dwyn Corph o Bechod oddi-amgylch iddo, ac y mae yn angenrheidiol iddo i gael ei gyffroi i fynu trwy Gerŷdd tadol: Fe ddylei yn wir wafanaethu Duw o Gariad pur ac o Barch i'r Gorchymmyn, ac o herwydd fod Duw yn gorchymmyn iddo; ond fel hyn y mae 'r Peth yn bod, mai fel ac y mae ef yn berffaith yn ei Ben CRIST JESU, nid yw yn Dyledswydd arno i brisio beth y mae 'r Ddeddf o Weithredoedd yn ei addaw nac yn ei fygwth chwaith, felly a'r y Llaw arall, o herwydd ei fod ef yn amherffaith ynddo ei hun tra y mae efe ymma, ei Dyledswydd yw edrych a phrisio beth y mae 'r Ddeddf yn Llaw CRIST yn ei addaw ac yn ei fygwth, yr hyn yn wir fy yn beth cariadus i'w ryseddu ac yn tueddu yn sawl dderchafu gwîr Sancteiddrwydd.

4 Pan y mae holl Pŵrf y Ddeddf fel Cyfammod o Weithredoedd wedi ei newid fel hyn, y mae'r Ddeddf yn awr yn Llaw CRIST yn Gariad i gid, ôll yn Râs, ac felly yn annog y Dŷn yn effeithiol i Sancteiddrwydd ac i fyw i Dduw. — Y mae gan y Dŷn fydd dan y Cyfammod o Râs Egwyddor o Râs o'i fewn, yn ymdrechu ym erbyn Pechod; y mae ganddo Ysryd y Grâs o'i fewn yn peri iddo rodio yn Llwybrau Deddfau Duw; y mae ganddo Addewid o fod Gras Duw yn ddigonol iddo; o's bydd i Bechod dyccio a'i halogi ef, y mae ganddo Ddyfodfa rydd feunyddiôl i'r Ffynnon a agorwyd i Bechod ac Aflendid, i ba un y mae efe yn rhedeg; o's bydd ei Wrthgiliadau yn chwanegu; y mae ganddo CRIST trwy Addewid wedi ymrwymo i jachâu ei Wrthgiliadan ef: Yr hyn beth; pan y mae efe yn ei olygu trwy Ffydd, nid yw yn ei annog ef i Bechod, os bydd yn ei Synhwyrâu, ond yn ei dynnu ef at ei Ddyledswydd, fel Llinyn Aur o Gariad, ac yn ei ddwyn ef yn yn ei ol drachefn at ei addfwynaf a'i garedicaf Dâd. Mewn Gair, wedi marw i'r Ddeddf, y mae ef wedi priodi CRIST, yr hwn fydd fel Pren Ffynydwydd gwyrdd, oddi-wrth ba un y mae ei hôll Ffrwythau ef yn dyfod. Fel hyn Chwi a welwch pa Effaith, Dylanwad ac Awdurdod y mae bod Dŷn wedi marw i'r Ddeddf, yn ei gael a'r ei fôd ef yn bŷw i Dduw. Cymmaint a hyn am y Pedwarŷdd Pen a ofodais gar bron.

Y PUMMED PEN.

Y *Pummed* Peth yn y Drefn a gymmerais, oedd y Cymmwyfiad. — A'i felly y mai, mae bôd yn farw i'r Ddeddf yn y Pwngc o Gyfiawnhad, yn gwbl angenrheidiol mewn Trefn i fyw i Dduw yn y Pwngc o Sancteiddhad? Yna, er *Addysg*, oddi ymma ni allwn weled yn

i Nâd yw Athrawiaeth yr Esengyl, yn Athrawiaeth ben-rydd o Afreolaeth, neu o gnawdol Rydd-did, pa fôdd

fôdd bynnag y mae hi yn cael ei gwradwyddo yn y Bÿd; ac o's bÿdd i'r Pregethwyr o honi, y rhai a f'nent dynnu Dynion oddiwrth y Ddeddf o Weithredoedd, ac oddiwrth eu Hunain-Gyfiawnderau gael eu gwradwyddo a'i dirmygu fel pe baent yn Elynion i Dduwioldeb â gwir Sancteiddrwydd, Mi a anturiaf i ddywedyd gyd â Hyder, mai yn y Lle ac y dylai fod Twÿll a Ffalsedd yn Ffeidd-dra, ei fod yn Enlib gwradwyddus: Canys pa beth bynnag o Wendid pechadurus ac Ammherffeithrwydd a all fod yn glynu wrth Bregethiad neu Ymarferiad y rheini a ddymunent gyhoeddi yr Athrawiaeth efangylaidd hon, etto y mae 'r ARGLWYDD DDUW y Duwiau yn Dÿst, i.e. y mae 'r ARGLWYDD DDUW y Duwiau yn gwÿbod, ac fe all holl *Israel* wÿbod, ac fe gaiff pawb o'r rheini a agorô Duw eu Llygaid wÿbod fod yr Athrawiaeth o farw i'r Ddeddf yn y Pwngc o Gyfiawnhad yn Athrawiaeth bur gyttunol a Duwioldeb a gwir Sancteiddrwydd, a'r unig Foddion o Sancteiddrwydd ei hun hefyd, a bÿw i DDUW. Ac o's yw hyn *Antinomiaeth*, yr wÿf yn fodlon i gael fy ngalw yn *Antinomiad*. Ond ni welwn pwÿ fydd yn wir *Antinomiad*, ac yn Elynion i'r Ddeddf a gwir Sancteiddrwydd, sef yr holl rai hynny ac fy yn gwrthwynebu 'r Athrawiaeth hon, trwy ba un yr ydym yn rhoi i'r Ddeddf bob Anrhydedd a ellir ei adrodd, *A ydym Ni yn gwneuthur y Ddeddf yn Ddi rym trwy Ffydd?* Na atto Duw, eithr yr ydym yn chadarnhâu 'r Ddeddf; yr ydym yn ei chadarnhâu hi fel Cyfammod o Weithredoedd pan yr ydym pregethu CRIST. fel ein Cyfiawnder er Cyfiawnhâd, ac fel Rheol o Fywyd a Sancteiddrwydd yr ydym yn ei chadarnhâu hi pan ydym yn pregethu CRIST fel ein Nerth er Sancteiddiad Calon a Bÿwÿd. — Nid ydynt hwy y rhai nad ydynt fel hyn yn anrhydeddu 'r Ddeddf, yn gwneud ond ei di-anrhydeddu a'i di-ystyru hi, ac y maent yn wir *Antinomiad*, hynny yw, Gelynion i'r Ddeddf. Ac os bydd i hyn gael ei alw yn *Ffurf newydd* o Athrawiaeth, trwy Ffordd o Wradwydd, er fy mod yn cyfaddef ei bod

bod yn *Ffurf* newydd o *Cysfammod* mewn Gwrthwynebiad i'r *bên*, etto ni chanjattaf i un Dŷn ei bod hi yn newydd mewn un *Ffordd* arall, gan weled ei bod nid yn unig mor hên a'r Apostol *Paul* yn y *Testyn*, ond mor hên a'r Cyhoeddiad cyntaf o'r *Cysfammod* o *Râs* ym *Mbaradwys*, felly ni a welwn ymna ym mha *Lê* y dyleu y *Gwradwydd* o *Ffurf* newydd artrefu. Mi a fynwn i *Wradwyddwyr* â *Dirmygwyr* gosio beth y mae *Paul* yn ei ddywedyd am yr *Athrawiaeth* hon o'i Eiddo yn *Gal.* i. 8. *Eithr pe byddai i Ni neu i Angel o'r Nêf efangylu i Chwi amgen na'r byn a efangylasom i Chwi, bydded fell digedig.* Dymma *Farnedigaeth* y cyfryw un a'r a bregetho un *Efengyl* arall, yr hwn er hynny, meddai'r Apostol nid yw ddim amgen na'r byn a ddywedpwyd; y mae rhai ac fydd yn trallodi Pobl yr *ARGLWYDD*, ac a fynnent wŷr droi *Efengyl CRIST*. Nid troi yn *Antinomiad* penrhŷdd yw marw i'r *Ddeddf*, ond byw i *Dduw* ydyw.

2 Oddiymma gwelwch y *Rheswm* pa ham y mae'r *Diabol* yn gwrthwynebu yr *Athrawiaeth* o rad *Ras* cym-maint, a pha ham nad yw efe yn prifio pe bae'r *Ddeddf* fel *Cysfammod* yn cael ei phregethu i fynd bŷth cym-maint, o herwydd mai *Athrawiaeth* yr *Efengyl* yn unig sy yn tueddu i wŷr *Sancteiddrwydd*, lle nad yw'r *Ddeddf* a'r *Athrawiaeth* ddeddfol ond yn tueddu yn unig i wneud *Dynion* yn *Ddieithriaid* i *Fuchedd Duw*. Nid yw'r *Diabol* yn prifio pa gymmaint a fyddoch mewn *Dyledswyddau*, tra y byddoch wrth geisio parottoi eich hunain yn cadw ymmaith oddiwrth *GRIST*, yr *brwn yw* *Dirwedd y Ddeddf* er *Cysfammod*, &c. canys yna, o's myned a wnaech at, ac i *GRIST*, fe wŷr y *Diabol* y byddai i *Chwi* fod yn *Sanctaidd*, fel y mae *CRIST* yn *Sanctaidd*; hefyd y mae efe yn *Ddiabol* aflan, halogedig, ac am hynny y mae efe yn gwrthwynebu ac yn casnar i'r *Efengyl* a'r *Hathrawiaeth*.—Y mae'r *Diabol* yn gwybod o'r gorau bod ganddo *Afael* sicr am danoch, tra y mae gennych *Chwi Afael* am y *Ddeddf* ac hefyd yn gwybod o's *Unwaith* i *GRIST* yr ewch trwy *Ffydd* ddi-
ffuant

ffuant y bydd iddo eich colli yn dragŷwydd: Canys o'r Unwaith y bydd i Chwi gael CRIST er Cyfiawnhad, fel wedi cyflawnu Cyfiawnder y Ddeddf trosoch Chwi; yna, diau yw y bydd i Chwi hefyd ei gael Ef er Sancteiddhad, i gyflawnu Cyfiawnder y Ddeddf ynnoch Chwi. Y mae 'r Diafol yn gwybod, mai er i Chwi wedd-newidid eich Hunain trwy Rith Sancteiddrwydd fel Angel y Goleuni, yn gyffelyb iddo ei hun eich bod yr un Prŷd, er eich holl Ymddangosiad teg allanol, yn gorwedd dan Felldith y Duw mawr, Melldith y Ddeddf, a than Arglwyddiaeth Pechod hefyd, cyhŷd ac yr ydych dan y Ddeddf. Am hynny, yn

3 Oddi ymma gwelwch yr Achos pa ham y mae 'r Rhan fwyaf o'r Bŷd yn bŷw i Bechod, i *Hunan*, i'r Bŷd, ac i'r Diafol; Pa ham? O herwydd nad ydynt wedi marw i'r Ddeddf. Hwŷnt hwy yn *Unig*, y rhai fydd wedi marw i'r Ddeddf; fydd yn byw i Duw; ac yna sicr yw, gan hynny, ei bod hwy y rhai sy yn fyw i'r Ddeddf, ac nid wedi marw iddi, Meddaf, yn byw i'r Diafol. — Ni ddichon un Dŷn ac fydd yn bŷw i'r Ddeddf, fod byth yn Ddyn sanctaidd, neu yn Ddyn dau-wiol: Nâg ê, Bêth yw 'r Achos o holl Annuwioledeb ac Anghyfiawnder, holl Halogedigaeth a Drŷgioni y Genhedlaeth hon? Bêth? Dynion sy yn Ddieithriad i CRIST, ac yn wastadol yn hyw dan gynhyrfol Lywodraeth y Ddeddf, yr hyn yw Grym Pechod.

Y mae 'r Bŷd yn gwaeddi *Moefoldeb* i fynu, fel pe bae Pregethwŷr CRIST a'i Gyfiawnder yn Elynion i'r Ddeddf foefol, fel Rheol o Sancteiddrwydd; ac wele, yn ol cyfiawn Farn Duw, ni bu Genhedlaeth erjôed wedi ei gadael i fwy o *Anfofeldeb*; Cospedigaeth gyfiawn yn wir am fôd Dynion yn diystyru CRIST, a'i Ddeddf-orchymmynol Gyfiawnder yr hwn fydd yn gorchymmyn cadw a pharchu 'r Ddeddf fel Rheol o Fywŷd a Sancteiddrwydd, trwy 'r Ffydd o ba un yn unig y mae gwir Sancteiddrwydd a Chyd-ffurfiad i'r Ddeddf idd ei fwynhau. — O pan y mae 'r Credadyn yn

yn cael gweled trwy Ffydd, nad oes ganddo ddim i wneud a'r Ddeddf fel Cyfammod, y mae hyn yn gwneud iddo ymhyfrydu Nghyfraith Duw fel Rheol o Sancteiddrwydd; pan y mae efe yn gweled nad oes arno gymmaint a Ffyrlling o Ddyled i dalu, i Orchymmyn, nac i Fydwthiad y Ddeddf, fel Cyfammod, o herwydd i'r Dyled hwnnw gael ei dalu trwy Ufudd-dod CRIST i Farwolaeth, y mae hyn yn peri iddo gydnabod ac addef ei hun dan y Rhwymedigaethau mwyaf o Ddiolchgarwch, i wasanaethu'r ARGLOWYDD, mewn Ufudd-dod a Pharchidd ei Ddeddf fel Rheol; ie, dan fwy o Rwymedigaeth nac y bu *Adda* erjôed yn ei Gyflwr o Ddiniweidrwydd; ond y mae'r lleill o'r Bôd y rhai fy yn gwbl Ddieithriaid i'r Rhydd-did hwn, mewn Caethiwed ac yn Gaeth-Weision i'r Ddeddf, ac felly mewn Caethiwed ac yn Gaeth Weision idd eu Chwantau cnawdol eu Hunain.

4. Oddiymma Ni a allwn weled yr Angenrheidrwydd y fydd am Waith y Ddeddf er Argyhoeddiad â Darostyngiad, a pha faint o hono fydd yn angenrheidiol, sef cymmaint ac a wnelo Ddên yn farw i'r Ddeddf, fel y gallo fyw i Duw. Cymmaint o Argyhoeddiad fydd yn angenrheidiol ac a ddi-feilseinio'r Dên oddiwrth y Cyfammod o Weithredoedd, ac a wnelo iddo ymwrthod a'i Gyfiawnder ei hun, gan lefain allan, Aflan, Aflan, Euog, Euog; fel, fel hyn y byddo idd ei Hunan-Hyder ef gael ei ladd, ac fel y byddo iddo yntef trwy'r Ddeddf gael ei wneud yn farw i'r Ddeddf, a ffoi o hono i ymguddio rhag y Llid a fydd dan Gysgod Gwâed yr OEN, o'i Gyfiawnder ei hun dan Gysgod Adenôdd Cyfiawnder CRIST er Cyfiawnhâd, fel trwy fod yn farw i'r Ddeddf, y gallo fyw i Duw.

Tra y mae Dynion yn Ddieithriaid i'r Gwaith hwn o Eiddo'r Ddeddf, yn eu gwneud hwânt i fôd yn farw i'r Ddeddf, nid ydânt pan fônt gorau ond pentŷrru Cyfiawnder o'i Heiddo eu Hunain, yr hyn a'i ceidw hwynt allan o'r Nefoedd mor sicced ac y ceidw Pechod hwynt. Ac yn wir dymma'r Peth fy yn gwneud Porth y Nef-

oedd yn Borth cŵl, o herwydd bod llawer yn ceisio myned i mewn, mewn Ffordd ddeddfol, *Ac nis gallant, Luc. xiii. 24.* A hyn yw 'r Pêth sy yn gwneuthur y Ffordd lydan sy yn arwain i Uffern, mor llydaned, sef o herwydd ei bod yn gollwng i mewn iddi yr hôll rai hynny ac sy allan o'r Jesu, yn ddauwedd y Pechaduriaid allanol cyhoeddus, a'r hôll rai dirgel Hunan-gyfiawnhâol.

Nid oes ond un Ffordd i'r Nefoedd, o honno yw CRIST : Ond y mae llawer Ffordd i Uffern ; yn enwedigol y Ddwŷ hyn, y mae rhai yn rhodio mewn Ffordd mwŷ glân o Hunan-Gyfiawnder, ac eraill mewn Ffordd mwy halogedig o Ddrygioni cyhoeddus, ond y mae 'r Ddau yn cyfarfod a'i gilŷdd a'r Ddiwedd y Ffordd, a hynny yw Canol Damnedigaeth. — O Pa Angenrheid-rwydd, yna gan hynny, y fydd am Waith y Ddeddf, i argyhoeddi 'r Drygionus o'i Pechodau, a'r rhai Hunan-gyfiawnhâol o'i Heisiau o Gyfiawnder gwëll, fel trwy iôd yn farw i'r Ddeddf, y gallont fyw i Dduw.

5 Oddiymma ni allwn weled pa ham y mae 'r Credin-wŷr yn byw mor lleied i Dduw, ac mor galed ac mor aflan ac y maent : Y mae 'r Peth yn tarddu oddiwrth hyn, sef, o herwydd nad ydynt wedi marw yn berffaith i'r Ddeddf, na chweddi eu rhyddhâu yn berffaith oddiwrthi : Llawer o'r Ysprŷd deddfol fydd heb ei ddiwreiddio o honunt ; a pha fwya a fyddo o hono, mwya aflan ydynt. — Er iddunt yn eu Trôedigaeth, ysgwyd ymmaith Awdurdod y Cyfammod o Weithredoedd fel Tywyfog, yr hyn sy yn Bêth mawr yn wir ; ond etto, er hynny i gid y maent amryw o Weithiau dan yr Awdurdod o hono fel Gormesdeyrn neu Dreisiwr, o Achôs yr hen Natur ddeddfol, yr hon nid yw wedi ei hadnewyddu ond mewn Rhan, ymma mewn Amser : Dymma 'r Achôs pa ham y mae Llaïs y Ddeddf amryw o Brŷdiau yn llefaru yn Nghydwŷbôd y Credadyn, ac y mae efe yn cael ei ddychrynu gan ei Lleferŷdd hi ; canys y mae hi yn rhuthro arno ac yn rhyfygu ei fellidithio ef,

ac yn peri iddo wneuthur a gweithio, yn amgen Di gai dy ddamnio; ac felly y mae hi yn gwanhâu ei Ddwŷlo, ac peri iddo feddwl bôd Duw yn Feistir caled: Llê y mae Llais yr Efengyl yn Nghydwŷbod y Credadyn, yn Llais distaw, tawel, yn ymbil yn felus ac yn gariadus, ac yn denu 'r Galon i Ufudd-dod o Garedigrwydd, ac yn trosglwyddo Nerth yn ddirgel i ufuddhâu, ac yn gwneud i'r Enaid ymhyfrydu yn Ffyrdd yr ARGLWYDD, *Can. i. 4. Tynn Fi, Ni a redwn, &c.*

Ond Bêth a ddylei 'r Credadyn wneud pan y mae 'r Ddeddf fel hyn yn dyfod i'w gyhuddo ef, ac yn gorchymyn iddo ufuddhâu tan Boen Marwolaeth, neu ei felldithio ef am ei Anufudd dod? Beth, fe all ddywedyd yn gymmwys yn Ngeiriau *Luther*, yr hwn, yn y Pwngc o Gyfiawnhâd oedd mor jachus a Nêb er ei Ddŷdd, O DDEDDF, CRIST yw fy Nghyfiawnder, fy Nbrysor am Gwaith; yr wyf yn cyfaddef, o Ddeddf, nad wyf Fi na Duwiol na Chyfiawwn, ond etto yr wyf yn siccr ei fod ef yn Duwiol ac yn Gyfiawwn trosof. — Y mae ei Ufudd-dod ef wedi ateb Y Duwioldeb oedd yn cael ei ofyn yn y Llêch gyntaf, a'r Cyfiawnder oedd yn cael ei ofyn yn yr ail Lêch. Fe all y Credadyn ddywedyd wrth y Ddeddf, O Ddeddf yr wyf wedi marw i ti a chwedi priodi gŵr arall, sef JESU GRIST; ac am hynny ni allaf ddwyn ddim Plant, dim Ffrwŷth, dim Gweithredoedd o Ufudd-dod i'th Orchymmynion bygythiol Di: Ond, wele, Fi yn rhedeg at fy annwyl Briod, yr hwn fydd wedi sawgrio a melusu 'r Ddeddf, a Gwisg ac a Ffurf efangylaidd; yr hyn fy yn rhoi Nerth i ufuddhâu, gan ddangos Rhydd-did y Credadyn oddiwrth Ddigofaint Duw, ac yn calonnogi 'r Credadyn (fel ae y mae *Cyffes ein Ffydd* yn dywedyd) o herwŷdd ei fod yn rhŷdd oddiwrth Felldith y Ddeddf Foefol, a chwedi ei waredu oddiwrth Ddamnedigaeth dragwyddol, i roi Ufudd-dod i Duw, nid o Ofn slafiaidd, ond o Gariad mabaidd a Meddwl ewyllysgar.

6 Oddiymma Chwi welwch pa fodd yw, fod Sancteiddrwydd yn gwbl angenrheidiol i Jechydwriaeth. Pa fodd? o herwŷdd mai unig Fywŷd y Dŷn cyfiawnhâol yr hwn fydd wedi marw i'r Ddeddf i fyw i Dduw ydyw. Nid yw efe ddim yn sanctaidd fel y gallo gael ei gyfiawnhau, ond wedi ei gyfiawnhau fel y gallo gael ei sancteiddio. Nid wyf ymma yn meddwl cyffwrdd a'r Holiad neu 'r Cwestiwn, pa un a'i Adgenhedliad neu Gyfiawnhad fydd gyntaf mewn Trefn? Canys yr wyf yn llefaru yn bennaf ymma, nid am Sancteiddrwydd greddf, neu 'r Reddf gyntaf o Râs, ond am Sancteiddrwydd gweithredol, pa un bynnag a'i tu-sewnol mewn Ymarferiad o Râs, neu allanol mewn Cyflawniad o Ddyledswydd. Y mae 'r Sancteiddrwydd hyn, Meddaf, yn gwbl angenrheidiol i Jechydwriaeth, fel y priodol, angenrheidiol; a'r anwahanol Ffrwyth o Gyfiawnhâd, neu farw i'r Ddeddf; Bywioliaeth, (neu Rodiad tu a'r Nefoedd) y Dyn cyfiawnhâol ydyw bŷw i Dduw.

Hwynt hwy y rhai fy yn troi Grâs Duw i Drythyllwch, ac yn gŵŷr-droi unig Ddiben gwir Râs, *yr hwn fydd yn ein dysgu Ni i ymrwadu ac Annurwioldeb a Cbwantau bydol*; hefyd Hwynt hwy y rhai fy yn rhoi i fynu y Ddeddf fel Rheol o Sancteiddrwydd, o herwydd eu bod, neu yn meddwl eu bod wedi eu rhyddhau oddiwrth y Ddeddf fel Cyfammod ô Weithredoedd, ydynt yn gwyrddroi unig Ddiben y Rhydd did hwnnw, yr hwn a gawfant fel y gallent fyw i Dduw; ac yn ddiammau y mae llawer o'r Credinwŷr eu Hunain mewn Perigl o'r Pechod hwn: Canys ni adwaen un Pechod nad yw 'r Credadyn yn ddarostyngedig iddo, o's gadewir ef iddo ei Hunan. Ac o herwŷdd fod llawer o honŷnt yn cam-ddefnyddio Grâs, Meddaf, y mae Duw yn cadw Spardŷn y Ddeddf cyhŷd wrth eu Hyfilyfau; canys y mai 'n bod gyda llawer, fel ac y mai 'n bod gyd a Cheffylau fwrthlyd diog, cyhŷd ac y mae 'r Spardŷn wrth eu Hyfilyfau, y maent yn gyrru yn fywiog, ond pan y mae hi yn cael ei symmyd ymmaith, y maent yn myned yn fwrthlyd ac

yn drwmluog, ac yn barod i sefyll yn honŷdd: Felly, pan oedd y Ddeddf yn gofyn Ufudd-dod dichlyn perffaith-gwbl, ac yn bygwth Uffern à Damnedigaeth, yr oeddynt yn ddiwyd, ac ni feiddient esgeuluso un Ddyledswydd; yr oeddynt yn dyner ac yn gynnil yn eu Rhodiad: Ond yn awr pan y maent gwedi eu gwaredu oddiwrth y Spardyn oedd yn feunyddiol yn trywanu eu Hyftlysau, a chan weled fôd CRIST wedi bodloni'r Ddeddf, yr hon ni ddichon yn awr na'i cyfiawnhau, na'i condemnio hwynt, y maent yn meddwl nad oes ddim Achos mwy i ofni, ac felly y maent yn pechu yn fwy hy, ac yn byw yn ddiddarbod ac yn ddi-ofal, yn lle bŷw yn sobr, yn gyfiawn ac yn dduwiol: Dymma Bêth yw troi Grâs Duw i Drythyllwch, a gŵŷr-droi unig Ddiben rhâd Râs. Ac od oes ymma un Plentyn i Dduw ac fy yn euog o hyn o Beth, gwybyddwch na bŷdd i'ch Tâd eich gadael Chwi i fyned heibio yn ddi-gosp; er ei fod ef yn maddau eich Pechodau, etto fe gymmer Ddial ar eich Amcanion. I ragflaenu'r Trythyllwch hyn mewn rhai yw'r Achos pa ham y mae Spardyn y Ddeddf yn cael ei chadw cyhyd yn eu Hyftlysau, ac y maent yn cael eu cadw o bosibl, lawer o Ddyddiau â Blynedd-oedd, dan lawer o Ddychryn-feydd deddfol, Ofnau ac Amheuan, heb gyrhaedd ond i ychydig jawn o Ufudd-dod cyflurus efangylaidd; canys ni all y Ddeddf weithio dim o hwnnw. Y mae hyn yn fy arwain at Ystyriaeth arall, yn

7° Oddiymma, Ni allwn yn hawdd weled, oddiwrth yr Athrawiaeth hon, na all y Ddeddf na chyfiawnhau na sancteiddio Pechadur; ni all ddim o'i gyfiawnhau ef, o herwydd y mae yn rhaid iddo fôd yn farw iddi yn y Pwngc o Gyfiawnhau; ni all ddim o'i sancteiddio ef, o herwydd nad yw efe bŷth yn byw i Dduw, hyd nes bydd wedi marw i'r Ddeddf. Ar y naill Llaw, o herwydd mai trwy Weithredoedd y Ddeddf ni ellir cyfiawnhau un Cnawd bŷw, Pa ham? O herwydd eich bôd wrth Natur yn feirw mewn Pechod, ac na ellwch

wneuthur

wneuthur *dim* ac y mae 'r Ddeddf yn ei ofyn yn y Ffordd a'r Môdd ac y mae hi yn ei ofyn ef; a phe gallech wneuthur rhyw Bêth, etto y mae eich Gwaith yn amherffaith, ac y mae 'r Ddeddf yn gofyn Perffeithrwydd; i.e. er i Chwi allu ufuddhau yn berffaith i'r Ddeddf dros yr Amser i ddyfod, ni all hynny ddim gwneud Jawn am yr holl Feiau gynt, y mae yn rhaid i Fodlondeb oblegid y rheini gael ei wneud yn gyntaf; i.e. gadewch ei fod yn bosibl i Chwi wneud hyn ôll, ac na ddarfu i Chwi erioed o'ch Cadair-fagu i'ch Bedd wneuthur unrhyw Bechod, a'ch bôd môr rhÿdd oddiwrth Bechod gwreiddiol, a bod gennych gystal Natur a'r a ddarfu i *Pelagius* ddychymmyg ei fod gan Ddyn, a chennych Nerth i gadw'r holl Ddeddf, a bod i Chwi yn weithredol wneuthur hynny o'ch Jeu-engŷtid i fynu, etto y mae 'r Ddeddf o Weithredoedd wedi ei thorri yn *Adda*, ni a bechasom ôll ynddo ef, ac y mae 'r ũn Pechod hwnnw yn ddigon i ddamnio 'r holl Fÿd, ac fe wnaethai felly oni buasei *Jesu Grist*. Ar y Llaw arall, ni all y Ddeddf o Weithredoedd sancteiddio Nêb, y mae hi yn gweithio *Digofaint*, ond pan ddaeth y *Gorchymmyrn*, yr adfywiodd Pechod, Gweinidogaeth Angau ydyw ym mhob Ffordd, fel ac y dywedais o'r blaen.

Hol, O's na all y Ddeddf na chyfiawnhau na sancteiddio, attolwg, i ba Ddefnydd y mae hi yn bod?

A.Ym i.e. hi yn bod i lawer o Ddibenion doeth, yn ddauwedd i'r Adgenhedledig a'r Di-adgenhedledig: Y mae hi o Ddefnydd mawr i'r Di-adgenhedledig, sef idd ei argyhoeddi Ef o'i Bechod, i rwygo ac i fraenaru Braenar ei Galon ddi-enwaededig, i fod yn Athraw idd ei dywys a'i arwain at *Grist*, trwy ei argyhoeddi ef o'i anhep-corol Angenrheidrwydd o Fachniydd, ac o'i Gyflwr colledig andwŷol heb *Grist*. Ac hefyd y mae hi o Ddefnydd nid bychan i'r Adgenhedledig i wneud idd fawrhgû *Crist* yn helaeth, Cyfiawnder pa ũn fydd yn ateb y Ddeddf yn ddauwedd yn ei Gorchymmynion ac yn ei Bygythion; ac y mae hi hefyd yn gwasanaethu i argyhoeddi 'r Dÿn yn feunyddiol o Bechod; a hynny fel

fel y byddo i'r Dŷn brisio Maddeuant Pechod yn fwy gwerthfawr bob Dydd, ac ymbil yn daer beunydd ar yr ARGLWYDD am fwy o'r Grâs o Faddeuant â Sancteiddrwydd: Hefyd i adael iddo weled gwir Haëddiant Pechod tra y mae yn gweled fod Uffern yn cael ei bygwth am dano ac yn ei erbyn yn y Cyfammod o Weithredoedd; a thrwy hynny fel y byddo iddo ofni anfodloni y Duw hwnnw fydd yn Dân Yffol, felly fel ac y byddo iddo ei wasanaethu Ef gyd â Gwŷlder a pharchedig Ofn; nid o Ofn slafiaidd, y bŷdd iddo gael ei ddanfoni i Uffern, yr hyn sy yn *amhosibl*, nid hynny yw ei Ddylediwydd ef; fe all gael yr Ofn parchus a'r Ystyriaeth o Uffern, ond ni ddyleu fod yr Ofn slafiaidd o honi bŷth arno, fe ddyleu fod y Ffydd o honi ganddo, ac y mae arno lawer o Brydiau eisiau cael yr Ofn hyn o honi, idd ei darfu ef oddiwrth Bechod, yr hwn fydd o'i Natur ei hun yn tywys i Golledigaeth; fel Dŷn a fae wedi ei rwymo a Chadwŷn fawr wrth Bren ar Ben Tŵr uchel, er nas gall lai o herwydd Cryfder y Gadwyn na gwybod ei fod yn siccr ac yn ddiogel ddigon; etto pan yr edrycho drôs y Môr, a gweled y Goriwared a'r Serthedd ofnadwy y fydd oddi-tanodd, y mae efe yn ofni anturio yn agos i Ymmyl y Mur.— Gwŷr yw, y gall y rhai Crediniol, pan nad ydynt yn gwŷbod ei bod tan Râs, yn anghanjattaol gymmwyso attynt eu Hunain y Farn a gyhoeddir yn y Ddeddf yn erbyn pechaduriaid; yn anghanjattaol, Meddaf, canys nid oes *Dim* Damnedigaeth iddunt hwy y rhai y fydd yn NCHRIST JESU, etto fe ddichon Duw er Dibention da, adael idd ei Gydwybod ef gael ei chythryblu a'r Ofn o Ddamnedigaeth, fel trwy hynny y byddo iddo gael ei ddarostwng i wneud mwy o Ddefnydd o'r ARGLWYDD JESU fel Cyfiawnder â Nerth. Mewn Gair, y mae Gorchymmynion y Ddeddf; nid yn *ffurfiol* fel Cyfammod, ond yn *ddefnyddiol* fel Rheol o Fywŷd, yn gwafanaethu i fod yn Hyfforddiad bywiol beunyddiol idd ei Rodiad ef tra y mae yn hyn o Fyŷd; a phwy bynnag a rodio yn ol y Rheol hon, Tangneddyf arnynt, ac ar holl Hrael

rael Dduw; &c. Fel hyn Chwi a welwch ei bod hi yn bod i amryw Ddibenion da godidog, er nas gall na chyfiawnhâu na sancteiddio; yr hyn Beth nid oes dim a'i gwnâ ond Grâs Duw yn unig.

8. Oddiymma gwelwch pa fâth Ddirgelwch i'r Byd yw Crefydd, a'r Gwahanjaeth y fydd rhwng Barn Duw â Barn Dŷn. Y mae Dyn yn meddwl mai bod yn farw i'r Ddeddf, yw 'r Ffordd i fyw mewn Pechod; ond y mae Gair Duw yn dywedyd i Ni, mae bod yn, neu wedi marw i'r Ddeddf, yw 'r Ffordd i fyw i Dduw: Pa ham? Dymma Ddirgelwch, Dychymmyg ysprydol yn wir. A ydym Ni yn gwradwyddo ac yn gwrthfesyll Sancteiddrwydd pan yr ydym yn pregethu 'r Athrawiaeth apostolaidd hon? Na atto Duw; nag ê, eithr yr ydym yn amlygu ac yn tyfiolaethu i Chwi yn Enw Duw mae 'r unig Ffordd i fod yn wir sanctaidd, yw, i ofod o'r naill Dŷ eich holl Sancteiddrwydd deddfol twyllodrus; ac y mae'r Ffordd i fod yn wir gyfiawn, yw, gosod heibio eich holl Hunan-Gyfiawnder: Jê, Fonhoddigion, medd-af i Chwi, *oddieithr*, (hŷd yn oed yn y Pwngc o Sancteiddhâd) *fod eich Cyfiawnder yn rhagori ar Gyfiawnder, Scrifenyddion a'r Phariseaid, ni ellwch fyned i mewn i Deyrnas Nefoedd*, neu i Deyrnas Duw; a Chwi wyddoch iddunt hwy wneuthur Gweddïau hirion, ac ymprydio Ddwŷ Waith yn yr Wŷthnos, a rhoddi Elusennau o'r hyn oll oedd ganddunt; ac yr oedd rhai o honynt mewn Perthynas i'r Ddeddf yn ddifeius, gallent ddwendy Pethau hynoll a wneuthym o'm Jeuengêtid i fynu; ac etto medd-af i Chwi oddieithr fod eich Sancteiddrwydd Chwi yn rhagori ar eu Sancteiddrwydd hwy, na ellwch Chwi byth fyned i mewn i Deyrnas Duw. Ac hyd nes y byddo i'ch Cyfiawnder anghyfiawn Chwi, a'ch Sancteiddrwydd aflan halogedig Chwi, gael eu tynnu i lawr yn eich Calonnau, ac i berffaith Gyfiawnder CRIST gael ei dderchafu i fynu, ni bydd i Chwi byth gael bod yn gyfrannog o wir Sancteiddrwydd. A oedd CRIST yn Gyfaill i *Publicanod* â Phutteiniaid? Neu, a ddarfu iddo ef hosi

eu Pechodau hwynt, pan y dywedodd wrth y *Phariseaid* hynny, yr ai *Publicanod* a *Pbutteiniaid* - *Deyrnas Duw* o'i blaen b-wynt? *Mat. xxi. 31.* O gochelwch rhag y fath Feddyliau cableddus am y *Jesu* sanctaidd a bendigedig; nag e, yr oedd efe mor belled oddiwrth hynny, fel ac y gallwn ddyfsgu yn hytrach oddiwrth y Geiriau pa fath Gafineb oedd gantho at eu Pechodau hwynt; ond yn unig fe a fynnai roi gwŷbod i Ni, mai os byddai i Bechod eu cadw hwynt allan o'r Nefoedd, mae cymmaint a hynny a mwy y byddai i Hunan-Gyfiawnder y *Phariseaid* eu cadw hwythau allan o'r lle gogoneddus hwnnw, pa rai fydd yn rhaid iddunt gael eu diosg o'i Hunan-Gyfiawnderau yn gyftal ac o'i Pechodau, cyn y gallont fyned yno bŷth. O ond Dirgelwch yw Crefydd! sef, i fod yn farw i'r Ddeddf, mewn Trefn i fyw i Dduw.

9 Oddiymma ni allwn weléd Cyflwr truenus y rhai fydd yn fyw, a dedwyddol Gyflwr y rhai fydd wedi marw i'r Ddeddf. Y mae eu Cyflwr hwynt y rhai fydd yn fyw i'r Ddeddf yn druenus, o herwŷdd bod ganthynt Enw o fôd yn fyw, ond etto y maent er eu Henw yn farw, yn farw yn ddeddfol, ac yn rhwym trosodd i Ddigofaint Duw, a than Felldith y Ddeddf; marw yn yfprydol mewn Pechod, heb ganddunt ddim Sancteiddrwydd, na Duwioldeb cymmeradwy gan Dduw trwy *Jesu GRIST*: O byddant mewn rhŷw Ffordd wedi cael eu deffroi, ac yn ymosŷn Bywŷd trwy 'r Ddeddf, a'r Gweithredoedd o honi, pa fath Ynfydrwŷdd yw hŷnny, sef i geisio 'r Bŷw ymblith y Meirw? neu i ymosŷn Cymmorth lle nad oes dim idd ei gael? Y mae Duw wedi gosod ein holl Gymmorth a'r *GRIST*, ac y mae yn amhossibl cael Cyfiawnhad na Sancteiddhâd mewn un lle arall. Ond ar y Llaw arall, y mae eu Cyflwr hwythau yn ddedwydd y rhai fydd wedi marw i'r Ddeddf; canŷ er eu bod wedi marw etto *byw* ydynt; y maent yn bŷw Bywŷd o Gyfiawnhâd, ac felly yn ganlynol Bywŷd o Sancteiddrwydd; gan eu bôd yn farw i'r Ddeddf, y maent yn byw i Dduw.

© Pa fâth Drugaredd yw, o darfu i Dduw ddeffroi eich Cydwŷbodau, a'ch argyhoeddi o Bechod, ac o Hunan-Gyfiawnder, a'ch dwyn Chwi ymmaith oddiwrth y Ddeddf! Yr ydych yn gweled eich Euogrwydd mawr, eich Halogrwydd, eich Gwaeledd a'ch hôll Ddrygioni, ac fe allai eich bôd yn grŷddfan dan yr Ystyriaeth o hono; ond fe allai fod gan y Duw holl-ddoeth Ddiben gogoneddus yn hyn o beth, i'ch dwyn Chwi ymmaith fwy fwy oddiwrth y Ddeddf, ac oddiwrth bôb Ymddiriaid yn y Cnawd, fel y galloch adeiladu ar well Sylfaen, a chael eich priodi â gwêll Gŵr, sef JESU GRIST, fel y galloch ddwyn Ffrwyth i Dduw.

10 Oddiymma gwelwch Ddrwg ac Atcafrwydd Ys-
pryd deddfol: O's rhaid i Ni fod yn farw i'r Ddeddf, fel y gallom fyw i Dduw, yna y mae yn rhaid bôd Ys-
pryd deddfol yn Yspryd drwg ac annuwiol: Yspryd *anwy-
bodus* ydyw; pe ni baent yn anwybodus o Gyfiawnder Duw
ni byddai iddynt byth bentyrri a chlytio Cyfiawnder o'i
heiddo eu Hunain; ond y maent yn anwybodus o Berffeith-
rwydd ac Ysprydolrwydd y Ddeddf, Dychryn Cyfiawnder
Duw, Manylrwydd Creulonrwydd â Dichlynrwydd yr
Holiad fydd wrth ei Frawdle ef, ac o'i Gwendid a'i Dryg-
ioni eu Hunain wrth Natur, pe baent ni feiddient wneuthur
dim yn Sail i'w Derbyniad gyda Duw, oddieithr Gwâed
a Chyfiawnder ei Fâb. — Yspryd *balch* ydyw, yr hwn
ni fynni i râd Râs gael ei dderchafu, ond gosod *Hunan* y
y mae a'r Orfedd-faingre CRIST, a'i Gyfiawnder perffaith
ef. — Yspryd *ffiaidd halogedig* ydyw, ac y mae yn ha-
logi 'r Dŷn fwy fwy; ac y mae Duw yn ei ffieiddio ef,
fel yr hwn a fynnai wrth sefyll ei Ddiben gogoneddus Ef.
Ac Yspryd *damniol* ydyw, oni bydd iddo gael ei symmyd;
Canys y Drygionus a droir i Uffern: Ac y mae 'r Dyn
hwn yn parhau y ddrwg yn wastad tan y Rhith a'r Lliw
o Sanfteiddrwydd y fydd ganddo; y mae efe yn ddrwg
ac yn annuwiol yn wastad, canys y mae efe yn byw iddo
ei Hunan, ac nid i Dduw; canys y rheini ac sy wedi
marw

marw i'r Ddeddf, yw y rhai sy yn byw i Dduw. Mi â âf rhagof at.

DDEFNYDD o *Holiad*. Profwch eich Cyflwr, gar hynny, fy Mrodyr: Chwi a ddylech brofi eich Hunain yn gyftal a'r ôl, ac o flaen Pregeth neu Gymmun; ac y mae ymma Ddau Bêth a ddylech eu profi.

1 Pa ûn, a ydych wedi marw i'r Ddeddf yn y Pwngc o Gyfiawnhâd?

2 Pa ûn ydych a'i byw i'r Ddeddf, neu i Dduw yn y Pwngc o Sancteiddhâd? Dau Bwngc mor angenrheidiol a dim a'r a ellwch ei gael o fewn Trysorau Difinyddiaeth, a'r cyfryw ac fydd o'r Pwys mwyaf mewn Amser, a thrwy anherfynol Ddyddiau Tragwyddoldeb,

1 Profwch pa un a ydych yn farw i'r Ddeddf yn y Pwngc o Gyfiawnhâd. Mi allwn ymma ddangos i Chwi Nodau y rheini ac fydd yn bŷw i'r Ddeddf, ac yna Nodau y rheini ac fydd wedi marw iddi; ond yn gymmaint ac y bydd iddynt gyd-redeg. Mi a'i hunaf hwynt a'i gilydd. Ni chaf amlhâu llawer o Nodau, ond Chwi a ellwch brofi rhŷw ychydig arnoch eich Hunain wrth y rhai canlynol,

1 Y mae'r Dyn fydd wedi marw i'r Ddeddf, wedi cael Golwg arno ei Hunan yn Nrych y Gyfraith neu'r Ddeddf, ac ar ei Dymmer ddeddfol naturiol ei Hun. Y mae rhai yn tebyg bod ganthynt Gálonnau da tu ag at Dduw, ac y gallant wneuthur fel hyn ac fel hyn; ond y mae'r Credadŷn, marw i'r Ddeddf, yn gweled ei Galon y Peth gwaethaf ac y fydd ynddo neu oddiamgylch iddo, ac na all efe ddim credŷ, nac edifarhâu, na marwhâu Pechod; y mae Llygredigaeth iddo ef fel Cawri *Anac*. Y mae'r Dyn yn gweled ei Hunan yn halogedig ac yn aflan, fel *Jôb*, *Wele*, *halogedig ydwyf!* Ym mhôb Dyledswydd, mewn gweddio, cymmuno, *Wele* halogedig ydwyf! Y mae efe yn gweled ei Hun, a'i Dymmer ddeddfol. Nid yw'r Dyn ac fydd yn fŷw i'r Ddeddf bŷth yn gweled ei Dymmer ddeddfol ei Hun, na'r Tuedd crŷf y fydd ynddo i Hunan-Gyfiawnder: Y

mae 'r Credadŷn yn gweled ac yn teimlo rhyw faint o hyn, i.e. wedi iddo gael ei wneud yn un o Seinctiau 'r Eŷengŷl; ond nid yw 'r Deddfŵr byth yn gweled mo hono, Beth, meddant hwy, a fynnwch Chwi mai *Papistiaid* ydym Ni? Bendigedig fyddo Duw, yr ydym wedi cael ein haddysgu yn well, nid oes gennym Ni ddim Haeddiant, Brattiau budron yw ein Cŷfiawnder Ni, ni welant erjôed mo honynt eu Hunain yn gorphwŷs ac yn hyderu arnynt eu Hunain. A fuoch Chwi Unwaith erjôed, yn ceisio trefnu pa fôdd i gael eich dwyn a'ch gwaredu o'ch Pechodau? a phryd arall, pa fôdd i gael eich gwaredu o'ch Cŷfiawnderau eich Hunain?

2 Y mae 'r Dŷn fŷdd wedi marw i'r Ddeddf, wedi blino o honi: Fe allai iddo gael ei argyhoeddi o Bechod, ac felly yn ganlynol fyrthio i'r Ddeddf, i geisio cyflawnu 'r Ddyledswŷdd hon a'r Ddyledswŷdd arall; O Meddai ef, yr wŷf yn haeddu Uffern, canŷs mawr yw fy Mhechod: Wele, y mae eŷe yn ymdrechu ac yn ceisio gwn-euthur ei Orau i wneud Jâwn i Dduw am ei Drosedd, ac i ennill ei Heddwch Ef: Ac felly y mae eŷe yn rhedeg i Weddi, ac i wrando Pregethau, gan debyg y bŷdd iddo gael Heddwch; y mae eŷe yn edifarhâu, ac yn ymroi i ddiwygio; a *Gwôe* fŷdd i'r Dŷn a gaffo Heddwch ymma, hêb fyned dim pellach.

Ond, wele, y mae 'r Dŷn y mae Duw yn dangos Trugaredd iddo, yn myned yn ei flaen yn y Dyledswyddau hyn, ond nid yw yn caffael dim Heddwch, dim Gorphwysfa, na dim Bodlondeb ynthynt; y mae eŷe wedi blino o honynt, y mae ei Enaid yn chwyfu gan Ddigalondid, yn nychu ac yn plygu i lawr ei Ben; ac y mae Duw fel hyn yn di-feilfeinio 'r Dŷn o hono ei Hunan: Lle, y mae eŷe yr hwn fŷdd yn fyw 'r Ddeddf yn cymmeryd ei Orphwysfa a'i Gyffur yn ei Ddyledswydd, y mae arno ef Ofn y Digofaint i Ddyfod, ac yna y mae eŷe yn rhedeg i gyflawnu yr hyn ac y mae eŷe yn ei weled yn Ddyledswydd arno, ac y mae 'r Ddyledswydd

wydd yn rhoi Llonyddwch iddo, y mae efe wedi cael ei waredu yn ei Feddwl ef, ac y mae pôb Bêth gyd ag ef o'r gorau; fel ac y mae Gŵr yn cyffuro ac yn diddanu ei Wraig drallodus, felly y mae Ufudd-dod i'r Ddeddf yn ei gyffuro yntef, y mae 'r Ddeddf yn ei jachâu ef; y Ddeddf yw fydd yn ei daflu êf i lawr, a'r Ddeddf yw fydd yn ei gyfodi ef i fynu drachefn: Lle, y mae 'r Dŷn ac fydd wedi marw i'r Ddeddf, er mai y Ddeddf fydd yn ei ddychrynu, etto nid y Ddeddf fydd yn ei fodloni ef drachefn.

3 Y mae 'r Dŷn fydd wedi marw i'r Ddeddf, yn gwŷbod bêth yw i Weithredu oddiwrth GRIST fel ei Egwyddor. ac iddo fel ei Ddiben, y mae efe yn gwŷbod beth yw i gyflawnu Dyledswydd trwy Nerth benthg: Fe all y Deddfwr yn wir ffarad yn jach, a dywedyd, na all efe wneud dim o hono ei hun heb GRIST; ac etto y mae efe yn darllain, gweddio, pregethu, gwrando, cym-muno, ac yn gwneud y Cwbl, fel pe bae 'r Nerth ganddo yn ei Law ei hun. Gadewch i Ddŷn gael Pen mor jach byth ac y mynno, etto oni bydd efe yn Gredadyn yn NGRIST, y mae ef yn *Arminiad* ac yn *Belagiad* trwyddo, nid yw efe yn adnabod dim o'i Wendid ei hun, nid yw efe ddim yn edrych i fynu am Ddylanwad-au buan o Nerth oddiwrth GRIST i gael eu cyfrannu iddo trwy Ffydd: Ac fel ac y mae *Hunan* yw ei Egwyddor, felly i *Hunan* y mae efe yn gweithredu fel ei Ddiben. Megis ac y mae efe yr hwn fydd wedi ei uno â CHRIST yn dwŷn Plant, neu Ffrwŷth i GRIST; felly y mae yntef yr hwn fydd yn Un a'r Ddeddf, yn dwyn Plant i'r Ddeddf. Y mae efe yn cyflawnu Dyledswydd, fe allai, i ddistewi Gwaedd ei Gydwybod, ac i roi Llonyddwch iddi, i gadw ei hunan allan o Uffern, canys nid yw efe ddim yn ewyllysgar i gael ei ddamnio, ac i'r cyffelyb Ddibenion.— Ni all y Credadyn fydd wedi marw i'r Ddeddf ddim cyflawnu Dyledswyddau ond trwy Nerth benthgciol; ni all efe wneud dim hyd nês y byddo i Awel yr Yspryd ddyfod; ni all efe ddwyn dim Plant,

Plant, hyd nes y byddo i Ysryd Duw eu cenhedlu hwŷnt yn ei Enaid : Na all, na all, y mae pŵb Gweithred o Râs yn tarddu oddiwrth Allu Creadigol ; a phan y mae ef yn gweithredu, Cariad CRIST yn enwedigol, a Dymuniad a Hiraeth am Gymundeb ac am Gyfeilliach â Duw, fydd yn ei gymmell ef, â Gogoniant Duw yn y NGRIST yw ei Ddiben pennaf.

4 Y mae gan y Credadyn, marw i'r Ddeddf, Feddyliau gwael am yr hyn oll ac y mae yn ei wneud ; ond y mae 'r Deddfwr yn goruwch-brisio ei Ddyledswyddau, fef yr un Brîs a Gwâed yr OEN. Pa ham, meddant, yr ymprydiasom, ac nis gwelaist ? Pa ham y gweddiasom, ac nis clywaist ? Y maent yn ymddadlu â Duw fel pe bae efe yn anghyfiawn, am beidio a rhoi iddunt y Peth y maent yn ei haeddu. O Dduw yr wyf yn diolch i Ti, meddai 'r, *Pharisead, nad wyf Fi fel Dynion eraill.* Yr oedd hyn yn debyg i falch-orfoleddu o'r hyn a wnaeth : Ond gadewch i'r Credadyn dreulio Dyddiau a Nosweithiau mewn Gweddi, a hynny gyd â llawer o Rydd-did ac Helaethrwydd, etto Diwedd y Gwaith yw, O, nid yw fy Nghyfiawnder ond Brattiau budron, Gwisg o Frethyn tylllog ammherffraith jawn ; Gwae fydd i Mi, oni 'm ceir yn NGRIST, canys y mae fy Nyledswyddau gorau yn haeddu Damnedigaeth : Yr wyf yn gweled fod fy hôll Weddïau, fy hôll Addoliad, fy hôll Gymmuno yn llawn o *Ddi ddurwiaeth*, Anghrediniaeth, Ffurfioledeb a Rhagraith. Y mae 'r Deddfwr yn goruwch-brisio ei Ddyledswyddau ; y mae efe yn meddwl ac yn hyderu mwy ar yr hyn o wnaeth efe ei hun, nac am yr hyn a wnaeth CRIST. a mwy ar ei Weddïau ei hun ymma ar y Ddaïar nac ar Waith CRIST yn eiriol yn y Nef-oedd ; y mae yn hyderu ac yn meddwl mwy ar ei Ddagrau ei hun nac ar Wâed CRIST ; y mae efe yn falch o'i Ostyngieiddrwydd, ac heb gael erjoed ei *wir* ddarostwng.

5 Y mae Achwynion a Chyffluron y Credadyn fy wedi marw i'r Ddeddf, mor belled ac y mae efe wedi
marw

marw iddi, yn tarddu o Ffynnon efangylaidd. — Y mae
 'r *Deddfwr* yn achwyn mwy o eisiau Sancteiddrwydd,
 nac o eisiau CRIST: Gan ei fod wedi cymmeryd i fynu
 Hunan-Gyfiawnder, ei Gwbl, neu yr hyn oll fydd
 ganddo ydyw, ei Ddedwyddwch, ei Wr, i.e, mewn
 Gair, ei Dduw ef ydyw ei Hunan-Gyfiawnder; a phan
 y mae hwnnw yn eisiau, ni âll efe ddim lla i na bôd yn
 drallodus. Ond Jaith y Dŷn fydd wedi marw i'r
 Ddeddf, yw, O am GRIST! O am Ddŷdd o Nerth! O
 am fod wedi fy ngloi am plygu i fynu yn y Cyfammod o
 Râs, i gael Nerth Hollalluogawl, i'm trefnu I i gydsŷn-
 nio â Chynnigiad yr Efengyl! Y mae ei Gyfluron ef yn
 tarddu o Ffynnon efangylaidd, lle y mae 'r *Deddfwr* yn
 cael ei Gyfluron yn Nghweithredoedd y Ddeddf, i.e, yn
 ei holl Gyfyngderau yn hyn o Fŷd. Beth fydd yn ei
 gyfluro ef, mewn Trallod a Chyfynder, ond hyn? Iddo
 wneuthur a chyflawnu llawer o Ddyledswyddau da; y
 mae efe yn gwisgo ei hunan i fynu mewn Gwisg o'i
 Wauad ei hun. Beth y fydd yn ei gyfluro ef dan Gy-
 huddiadau a Gofyniadau Cydwŷbod? Y mae efe yn
 cuddio ei hun a'r un Wisg. Beth wrth râg-feddw! am
 y Ddŷdd y Farn, y fydd yn ei gyfluro ef, ac yn rhoddi
 Heddwch iddo? Beth, y mae efe yn gobeithio y bŷdd i
 Duw fod yn drugarog wrtho, o herwŷdd bod ganddo
 Broffes dda, ac o herwŷdd iddo ddywedyd llawer o
 Weddian da, a gwneud llawer o Ddyledswyddau da.
 Ond, ô Heddychwyr toft; yr unig Beth fydd yn rhoi
 Heddwch a Llonyddwch i'r Crëdodyn yn y cyfryw
 Achosion, yw Cymmwyfiad at ei Enaid yn effeithiol o
 Ddeddf-orchymmynol Gyfiawnder JESU GRIST, â pha
 un y mae efe yn deifysu amwisgo ei hun ag ef fel Amdo;
 y mae efe yn ffoi i wâed CRIST, O meddai, yr wŷf
 wedi fy andwyo yn dragywydd; oddieithr i'm Henaid
 nôeth gael ei chysgodi dan Gysgod Mantell Cyfiawnder
 perffaith JESU GRIST rhag Taranau Mynŷdd *Sinai*; yr
 wyf yn dymuno fy nghael ynddo Ef; ac ar Gyfiawnder y

JESU

Jesu yr wyf yn anturio fy Enaid am holl Achos; nid oes gennyf Fi ddim i wneud ond hyn.

Y mae 'r *Deddfwr*, fel y dywedais, yn diddaru ac yn cyfuro ei hun a'r Ddeddf yn ei holl Gyfyngderau, hŷd nês y delo 'r Cyfyngder diweddaf, ac yna y mae efe yn gweled ei hun wedi ei dwyllo: Ac oddiymma, gwelwn, pa fath Drugaredd yw, fod yr *ARGLWYDD* yn disbyddu'r Dyn o'i Gyffur deddfol, fel y gallo ei ddad-glymmu ef oddiwrth y Ddeddf, ac oddiwrth ei Hunan-Hyder! Yn fynych pan y mae Duw yn dwyn Adref ei Etholedigion, y mae Efe yn gwneud i'r holl Waith cyffredin oedd ganddunt o'r blaen i beidio ac ymddangos. Fe allai bod Proffes ganddunt, a'i bod yn ddifrifol ac yn gweddio gyd a Bywyd; yn gwrando gŷd â Hoffder mawr jawn; ond wele, yn awr y mae holl Ffrydiau yr Effeithiau a'r Dylanwadau cyffredin hyn wedi eu fychu i fynu; y mae 'r Enaid tlawd yn teimlo na all efe gymmaint ac wylo Deigr yn pe bae yn cael ei daflu i Uffern o'i eisiau; i.e., na all efe gymmaint a meddwl Meddwl jawn pe bae yn ei ddwyn ef i'r Nefoedd; i.e., y mae efe yn teimlo ei Galon wedi ei chaledu yn gyffelyb i Ddi-fol, a'i Feddwl wedi ei dywyllu gan Dywyllwch Uffern. Pa ham y mae hyn bod? y mae yn bod i gid o Gariad, ac er Diben da, hynny yw, idd ei yrru ef allan o hono ei hun, ac allan o'r Ddeddf, i annwyl Fâb Duw.

6 Y mae 'r Credadyn marw i'r Ddeddf, yn fodlon idd ei Gyfiawnder ef gael ei brofi, a'i gymmharu a'r Ddeddf berffaith. Ac fel ac y mae *CRIST* yw 'r *ARGLWYDD* ei *GYFIAWNDER*, ac fel ac y mae efe yn gwybod ei fod Ef yn ddigonol i ateb holl Ofynion a Gorchymmynion y Ddeddf, nid oes arno ddim Cywilydd o herwydd y Cyfiawnder hwn, nag oes, nag oes, ond yn hytrach y mae efe yn gorfoleddu ynddo; felly, mewn perthynas idd ei Weithredoedd o Sancteiddrwydd, pa bêth bynnag o ddyfod yn fyrr ac y mae yn ei wybod am dano, etto y mae efe yn fodlon i gael ei brofi wrth y Goleuni puraf. Gadewch i'r Briodoledd oruchel o

Holl.

Holl-Wybodaeth ddes cyn, a gwneud dichlyn Chwiliad ;
*Cbwilia Fi, O Duw, — a gwél, a oes Ffordd amurw-
 iol gennyf, a thywys Fi yn y Ffordd dragwyddol:* Nid
 wyf yn hoffi marw a Chelwýdd yn fy Neheu-Law;
 bydded i holl Gonglau tu-fewnol fy Nghalon I, gael eu
 gosod yn agored gar fy Mron; yr wyf yn fodlon i gael
 gwybod a oes gennyf Wr cyfreithlon, neu nid oes, a'i
 CRIST yw fy Ngŵr, neu yntau rhyw un arall: Y mae
 efe yn fodlon i gael ei brofi. Ond y mae ūn Bregeth
 chwiliadwy brofiadol, yn anesmwyth i'r Deddfwr, yr
 hwn fydd yn bŵ i'r Ddeddf, ni all efe ddim aros Pre-
 geth bur efangylaidd, ni all efe ddim dioddef Profiad man-
 wl dichlyn; y mae efe yn meddwl bod y Gweinidog yn
 dywedyd yn rhŷ galed, ac yn barnu yn rhŷ ddi-duedd,
 pan y byddo yn dywedyd y cawn fyned i Uffern bob un,
 oni byddwn yn adnabod CRIST, a chweddi cyrhaedd ym
 mhellach nac y mae efe wedi cyrhaedd; y mae efe yn
 Lleidir, ac am hynny y mae yn caschau ac yn osni 'r Gol-
 euni. Ie, yn

7 Y mae 'r Dŷn fydd wedi marw i'r Ddeddf, wedi
 cael Golwg trwy Ffydd ar Ogoniant Cyfiawnder CRIST,
 yr hyn a wnaeth idd ei Enaid ymostwng i'r Llŵch a
 rhoddi i fynu ac ymadael yn ewyllysgar a'i holl Frattiau
 deddfol, a'i cyfrif hwŷnt yn Dom ac yn Golled; fel ac
 y mae 'r Sêr yn diflannu allan o'r Golwg pan y mae 'r
 Haul yn cyfodi. — O a ddarfu i Ogoniant CRIST erioed
 ddisgleirio a llewyrchu i'ch Calonnau Chwi, fy Mrodyr,
 a gwneuthur i Chwi weled nad oedd Mil o Fydoedd ond
 dim mewn Cymmŵriaeth iddo, Miloedd o Gyfiawnderau
 Dynion ac Anghylion i fôd yn ddim i'w cyffelybu a'i
 Gyfiawnder hôll ddigonol Ef? A welasoch Chwi eithaf
 yr Amhossiblwydd o fwynhâu HEDDWCH Duw trwy
 unrhyw Gyfiawnder o'ch Eiddo eich Hunain? ac hefyd,
 y cyfryw Sail siccr o'i fwynhâu yn y Ffordd ymma, sef
 yn NGHRIST, fel ac y bu i'ch Enaid gael ei gwneud i
 ymwrthod a phob Moddion eraill i fod yn gymmeradwy
 gyd â Duw, ac i weled, i ryfeddu, ac ymorfoleddu yn

Ngogoniant y Ffordd hon o Jechydwriaeth, ac idd ei hoffi ac ymfodloni o honi, fel Dyfais deilwng i Dduw, a chyfaddas i Chwi eich Hunain? Ac a gawloch Chwi Orphwysfa ymma? O's felly, da yw.—Y mae'r Deddfwr yn ddieithr-ddyn i'r cyfryw Olygiadau Cadwedigol o Ogoniant JESU CRIST, a'i Gyfiawnder Ef, ni chafas efe erjoed o'r Yspryd o Ddoethineb â Dad, guddiad yn yr Wŷbodaeth o JESU CRIST.

8 Y mae'r Dyn sydd wedi marw i'r Ddeddf wedi cwympo mewn Cariad ac Athrawiaeth yr Efengyl; *pa mor weddaidd iddynt bwy yw Traed y rhai sy yn efangylu Tangneddyf?* Lle, y mae efe yr hwn sy yn fyw i'r Ddeddf yn drwg-dybio Athrawiaeth yr Efengyl, fel pe bae yn ei dywys ef ymmaith oddiwrth y Ddeddf, ac ymmaith oddiwrth wir Sancteiddrwydd: Dymma Nôd cymmwys i gael allan Genhedlaeth *Phariseaidd*; y maent yn drwg-dybio Athrawiaeth CRIST, a'i Gyfiawnder, fel pe bae yn Athrawiaeth ac a fae yn tueddu i Esgeulusdra ac Afreolaeth, ac yn gwrthwynebu'r Ddeddf; Arwŷdd eglur na ddarfu iddunt erjoed deimlo yr Effaith o honi ar eu Calonau, yn amgen hwy a deimlent fod y Dadguddiad o Gyfiawnder CRIST, o Ffydd i Ffydd, yn Allu Duw er eu Hjechydwriaeth; hwy a brosent, na buont erjoed yn cael eu tueddu yn fwy i Ddyledswyddau sanctaidd, na phan yr oeddynt dan Ddylanwadau yr Yspryd o Ffydd, pan yr oedd efe yn dadguddio iddunt Ogoniant CRIST a'i Gyfiawnder: Ond y mae'r Genedl anwŷbodus y rhai fydd heb adnabod Effaith â Rhinwedd yr Efengyl, yn ei drwgdybio fel yn wrthwyneb i'r Ddeddf.—Dymma'r Cam-Achwyn oedd yn erbyn CRIST gynt, ac yn erbyn *Stephen*, *Actau* vi. 18. ac yn erbyn *Paul*, rhâg pà bêth y mae efe lawer o Weithiau yn amddiffyn ei hun. Gwel, *Actau* xviii. 13.

9 Fe all y Dyn sydd wedi marw i'r Ddeddf, mewn rhyw Felur wahanjaethu rhwng CRIST mewn Dyledswydd, a Thymmer mewn Dyledswydd. Mi wn mai dymma Honiad caled, Pâ fodd y gallwn Ni wŷbod y Gwa-

Gwahaniaeth rhwng CRIST mewn Dyledswydd, a Thymmer mewn Dyledswydd? Mi a ddywedaf i Chwi mewn Gair, y mae 'r Dyn ac fydd heb ddim ond y Dymmer yn unig ganddo yn ei Ddyledswydd, ac heb GRIST, yn fodlon yn unig idd ei Dymmer, ei Ddagrau, a'i He-laethrwydd; y mae efe yn gwneuthur hynny yn Gyflawn-der iddo, y mae efe yn fodlon i hynny, ac yn ymdderchafu trwy hynny, ac yn awr y mae efe yn tebyg fod pob Pêth o'r Gorau gyd ag ef. Ond y mae efe yr hwn fy a CHRIST ganddo yn ei Ddyledswydd, ac nid y Dymmer yn unig, yn barod i lefain, O nâchewn I GRIST! O nâchewn I GRIST? Nêb ond CRIST! Nêb ond GRIST! Ni wna Dagrau ddim o'r Trô; y mae fy Nghalon fy hun wedi fy nhwylo I Fil o Weithiau; yr wyf yn profi nad yw fy Nagrau ddim yn fy ngolchi, nid yw fy Nhymmer ddim yn fy sancteiddo; fe alleu nad yw Cynhyrriad y Serchiadau hyn ond Peth naturiol, ni wna hyn ddim o'r Trô; CRIST fydd arnafi ei eisiau, nid oes dim ond ei Waed Efa'r a all fy ngolchi I; nid oes dim ond Gwaed CRIST a'r a all heddychu ei Gydwybod ef; nid oes dim ond rhyw Olygiadau ar GRIST trwy Ffydd, a'r a all roddi iddo ef wir Lonyddwch. — Fe all Tymmer felus yn wir fôd y Cerbyd, ymmha un y dichon CRIST fôd yn marchogaeth tu ag at yr Enaid; ond nid yw 'r Credadyn efangylaidd ddim yn hoffi neu wedi cael ei ennyn i fynu mewn cymmaint o Gariad at y Cerbŷd, ac ydyw at y BRENIN gogoneddus y fydd yn marchogaeth ynddo:

10 Y mae 'r Dyn fydd wedi *marw i'r Ddeddf*, wedi marw i Bechod fel ac y dywedais o'r blaen; ni lywodraetha Pechod arno ef mwŷach, o herwydd nad yw efe dan y Ddeddf eithr dan Râs. — Y mae 'r Golygiadau ar GRIST o Natur adnewyddol gyfnewidiol, hynny yw, yn cyfnewid y Dyn o Gyflwr Natŷr i Gyflwr o Râs; *Eitbr Nyni oll, ac Wyneb agored yn edrych ar Ogoniant yr — a newidwr*, &c. Gwir yw, mai dymima lle y mae'r Credadyn yn ofni swya o'r cwbl, o herwydd ei fod yn dyfod mor

fyr yn y Pwngc o Sancteiddhäd, a Marwhäd Pechod, ac o herwydd ei fôd yn llwyddo yn ei erbyn. Pa fodd y mae na lywodraetha Pechod arno ef mwyach, o herwydd nad yw efe dan y Ddeddf, eithr dan Räs? Pa fodd? Nid oes gan Bechod ddim Arglwyddiaeth gyfiawn na chyfreithlon ar y Credinwŷr; y mae 'r Gŵr cyntaf wedi marw, ac y maent hwythau wedi priodi a CHRIST yr ail Wr: Ac am hynny nid ydynt yn Ddyledwŷr i'r Cnawd. Er fod y Cnawd yn wastad yn ymbil arnŷnt ufuddhau iddo, etto nid oes ganddo efe ddim Awdurdod gyfiawn i wneud felly. Y mae Awdurdod gyfiawn Pechod wedi cael ei di-swyddo; ac fe ddarfu i JESU GRIST, trwy fodloni y Ddeddf, yr hon yw Grym Pechod, gondefnio Pechod yn y Cnawd. Y mae gan Bechod ryw fath oHawl i deyrnasu yn y rhaiDrygionus, ac yn y rheini fydd dan y Ddeddf; ond nid oes ganddo ddim o'r cyfryw beth yn y Credadyn, yr hwn fydd wedi marw i'r Ddeddf, yr hon yw Grym Pechod: Er ei bod yn weithredol yn ymarferyd Awdurdod, etto nid ydyw ond traws-feddiannol Awdurdod; ac fel ac nad oes gan Bechod ddim Awdurdod i ddamnio yr Enaid fydd yn NCHRIST, felly hefyd nid oes ganddo ddim Awdurdod i deyrnasu ynddo chwaith; ac ni chaiff Pechod bŷth deyrnasu arnŷnt hwy i Farwolaeth, *Rbuf. a'r ddiweddas*. Ac y mae 'r Credadyn wedi taflu ymmaith Awdurdod Pechod, fel ac ni bŷdd iddo ond hynny gael bod bŷth yn Frenin cyfreithlon arno ef, fe all achwŷn rhâg ei drais-feddiannol a'i anghyfiawn Orthrymder, a deisyfu a'r y Duw cyfiawn, a'r fod i Awdurdod Pechod gael ei wneud yn fwy fwy drylliedig, ac felly y caiff fod. Ond y mae 'r *Deddfwr*, yr hwn fydd yn fyw i'r Ddeddf, o herwydd ei fod yn ddauwedd dan Orchymmynol a Chondemniol Awdurdod y Ddeddf, hefyd dan Orchymmynol a Chondemniol Awdurdod Pechod. Y mae 'r Ddeddf yn gorchymmyn iddo, ac y mae yntef yn ufuddhau iddi fel ei Arglwydd; ac y mae Pechod hefyd yn gorchymmyn iddo, ac y mae yntef, yn ufuddhau iddo, ac yn

gwneu-

gwnenthur ei Ddyledswyddau deddfol yn Eli i jachâu ei Gydwybod, fel *Lewis XI.* o *Ffrainge*, yr hwn a dyngai Lŵ gwaedlyd; ac er Maddeuant, se gusanau Lân Crist ar y Grôes yr hwn oedd rhai yn ei Amser ef yn ei ddwyn gyd â hwynt, a chwedyn efe a regai drachefn, ac a gusanai hwnnw drachefn, ac felly fe a ganlynai ei Helynt. Pa fôdd bynnag y mae'r Credadyn wedi ei ryddhâu oddiwrth Awdurdod y Ddeddf, ac felly oddiwrth Awdurdod Pechod hefyd; y mae efe wedi taflu ymmaith y Ddeddf fel Cyfammod o Fwyd, a chwedi profi nad oes dim yn bodloni ac tawelu ei Gydwybod, ond Gwâed â Chyfiawnder y Di-frycheulŷd OEN, yr hwn a laddwyd ar Ben *Calcaria*, ac yn bodloni y Cyfiawnder Dwyfol. Ac megis ac y mae efe yn y Ffordd hon yn cael Gorphwysfa oddiwrth Felldith y Ddeddf, felly hefyd y mae efe yn cael rhyw Fesur o Orphwysfa beunŷdd oddiwrth Reolaeth ac Arglwyddiaeth Pechod; y mae'r Ffydd o Gariad Duw yn NGHRIST yn puro'r Galon, ac yn lladd ei Elyniaeth Naturiol, yn y cyfryw fodd fel ac y gall efe dystio, yn ol ei rasonaf Brosiad, fod y Ffydd o Gariad Duw yn NGHRIST mor belled oddiwrth ei arwain ef i Esgeulusdra a Bywŷd Pen-rŷdd, neu ei annog i Ddiogi a Difrawdwr, fel ac y mae efe yn ei phrofi hi y Tân twymaf yn y Bŷd i doddi ei Galon ef am Bechod, a'r Rhaff gryfa yn y Bŷd idd ei rwymo ef i fynu i Ddyledswydd, tra y mae Cariad Duw wedi ei dywallt ar lêd yn ei Galon. Profwch wrth y Pethau hyn a ydych wedi marw i'r Ddeddf. — Mewn Gair, ô's ydych wedi marw i'r Ddeddf, yna yn ganlynol yr ydych yn byw i Dduw. *Myfi trwy'r Ddeddf ydwyf wedi marw i'r Ddeddf, fel y,* &c. Y mae efe yn cael ei dywys yn felus i'r Ddeddf fel Rheol o Fwyd.

Hol. Pa fodd y gallaf Fi wybod a ydwyf yn byw i Dduw? Y mae hyn yn fy arwain at y Rhan arall o'r Holiad.

Yn Ail, Profwch a ydych yn byw i Dduw. — O herwŷdd i Mi helaethu cymmaint ar y Pen o'r blaen, ac

o herwydd i Mi ofod gar eich Bronnau gynnifer o Bethan ar y Pen hwn eifioes yn y Rhan Athrawiaethol, yr hyn a all gael ei ddefnyddio mewn Ffordd o Brofiad gan hynny ni ofodaf gar eich Bron ond y Ddau Nod hyn yn Attebiad i'r Holiaid hwn.

1 O's ydych yn byw i Dduw, yna Yspryd Duw yw Prif Egwyddor eich Bywŷd ; *Joan iv. 14. — Eitbr y Dwfr a roddwyf iddo a fydd ynddo yn Ffynnon o Dwfr, yn tarddu i Fywyd trâgwyddol.* Y mae gan y Dŷn nid yn unig y Dwfr o'i fewn, Graffusau 'r Ysprŷd ; ond y Ffynnon fawr ei Hun, yr Yspryd ei Hŷn yn preswyllo o'i fewn ef. Ac megis ac y rydym Ni yn adnabod Ffynnon darddedig, wrth weled y Dwfr yn crychio i fynu ; felly fe all Dyn adnabod fod yr YSPRYD ganddo, trwy brofi fod y Dwfr hwn yn crych-ferwi i fynu yn ei Galon yn awr a phrŷd arall. Nid oes Neb a Bywyd i Dduw ganddunt, ond y rheini ac fŷdd ac Yspryd CRIST ganddunt ynthynt, yn peri iddynt rodio yn ei Ddeddfau Ef ; canys pa le bynnag y mae YSPRYD y Bywŷd yn bod, y mae efe yn Ysprŷd o Ffydd, ac yn Ysprŷd o Gariad ; yn Ysprŷd o Ffydd, yn tywys y Dŷn i Ufudd-dod Ffydd, yr hwn fydd yn ei ofod ef i gyflawnu Dyledswydd oddiwrth Awdurdod Duw, ac mewn cyflawn Ymddiriaid a Hyder ar JESU GRIST, yn ddauwedd fel ei Nerth er Cynnorthwyad, ac fel ei Gyfiawnder er Derbyniad yn gymmeradwy yn y Cyflawniad o hono : yn Ysprŷd o Gariad, yn tywys y Dŷn i'r Ufudd-dod o Gariad ; ac y mae 'r Ufudd-dod hwn yn gwneud iddo wasanaethu fel Mab, ac nid fel Caeth-Wâs, ac hefyd yn gwneud y Gwasanaeth yn felus ac yn hyfryd, i *Joan v. 3. — Hyn yw Cariad Duw, bod i Ni gadw ei Orchymmylion, a'i Orchymmylion Ef nid ydynt drymmion.* Y mae hyn yn gwneud Ufudd-dod y Credadŷn pan y mae yn bŷw i Dduw yn Ddirgelwch i'r Bŷd, y rhai fydd yn ei gyfrif yn Faich i wilio ac i ddisgwyl wrth Ordinhadau, yn Faich i gyflawn Dyledswyddau. Pa ham? ar y Llaw arall, pan y byddo 'r Credadyn wedi ei dderchafu i fynny

y Cerbyd o Gariad, yn wir y mae yn Faich arno yntef i adael ymmaith ei Ddyledswydd, y mae yn Faich iddo ef i ymadel ac Ordinhadau, y mae yn Faich iddo pan fyddo wedi bod ym Mynwes Duw ei Dâd, i feddwl am fyned yn ei ol i'r Byd drachefn. Pa ham? Yr Achos yw, y mae efe oddiamgylch i'r Ufudd-dod o Gariad, yr hyn fy yn gwneuthur Gorchymmynion Duw i beidio a bod yn ofydus, ond yn felus ac yn hyfrôd. Profwch eich Ufudd-dod, a'ch Byw i Dduw, wrth yr Egwydd-or hon o hono, fef Ysprôd Duw fel Yspryd o Ffýdd a Chariad, yn eich arwain i Ufudd-dod Ffýdd â Charlad.

2 O's ydych yn byw i Dduw, yna Gogoniant Duw yw Prif Ddiben eich Bywyd.

Hol. Pa fodd y gallaf Fi wŷbod mai Gogoniant Duw yw Prif Ddiben fy Ufudd-dod? Yn wir Holiad defnyddiol iawn ydyw ac o fawr o Bwys i wybod a ydyw felly. Mi a gynnigaf roi Meddwl arno: O's gogoniant Duw yw Prif Ddiben eich Bywŷd, yna y mae gennych Ymdrech a Rhyfel gwaftadol yn erbyn *Hunan*, a pha fodd i gael *Human*-Ddibenion gwedi eu marweiddio. O Mi a welaf *Hunan* yn ymlusgo i mewn arnaf Fi, yn fy holl bregethu, gweddio, a chymmuno; Pa fodd y gallaf gael y Gelyn hwn wedi ei ladd a'i orchfygu? Ymma y mae 'r Cnawd yn chwennŷch yn erbyn yr Yspryd a'r Yspryd yn erbyn y Cnawd, ac y mae 'r Ddau hyn yn wrthwyneb y naill i'r llall. — Y mae 'r Credadyn yn profi ymma Ryfel yn erbyn *Hunan*, fel ei Elyn mwyaf; a'i Lawenydd ydyw, a Gorfoledd ei Galon, pan y mae yn cael *Hunan* wedi ei daro i'r Llawr, a chweddi ei faeddu; pan y mae 'r Uwchder a'r Balchder o hono wedi cael ei ddwyn i lawr, yr *ARGLWYDD* yn unig fy yn cael ei dderchafu ynddo ef. Fe all y Dŷn fydd a Gogoniant Duw ganddo fel ei brif Ddiben, rai prydiau ddibrisio hyd yn oed ei Ddedwyddwch ei Hun, mewn Mesur, pan y mae ef yn dyfod mewn Cymmhariaeth, a phan y mae efe yn ei gyftaflu a Gogoniant Duw a, CRIST: Y mae Gogoniant Duw yn fwy ei Brîs na Deng Mil

Mil o Nefoedd; ac am hynny fe fydd i'r Credadyn Hun-
 an-ymwadol yn hytrach nac y byddo i'r Gogoniant
 Dwyfol fethu anturio 'r Cwbl y fydd ganddo, pe bae
 ganddo Fil o Fywydau: *Dilea Fi allan o'r Llyfr a scri-
 fennaist*, mēdd *Moses*; *bydded i Mi fod yn felldegedig mēdd*
Paul; a'r Cwbl oedd, fel y byddai i Dduw gael ei
 ogoneddu, fel y byddai i GRIST gael ei fawrhygu, a
 chael Enw gogoneddus yn y Byd. Yr oedd rhyw beth
 yn wir anghyfredinol yn y Mesur hynny o Râs ac oedd
Moses â *Paul* wedi cyrhaedd iddo; ond fe all bod rhyw
 beth yn gyffelyb iddo, yr wyf yn meddwl, er mewn
 Mesur llai, ac a all y Credadyn gwan ei wŷbod yn ei
 Brofiad. O! Meddei efe, Pa beth bynnag ac a ddelo o
 honof Fi, bydded i'th Enw Di gael ei ogoneddu; bydd-
 ed i GRIST gael Lliâws anneirif i'w Foliannu i bob
 Tragwyddoldeb; bydded iddo Ef gynnyddu, ac i Min-
 nau leihâu; bydded iddo Ef gael ei dderchafu, pe bawn
 I yn cael dros byth fy ngwradwyddo; ac os gall dim
 gael ei gyfrif i fod yn Achos o'i fod Ef yn escyn i'r Or-
 seddfaingc, gadewch i Mi fod y Droedfaingc ar ba un y
 gallo escyn. Y mae 'r Dyn yn dewis ac yn hoffi Achos
 cyhoeddus CRIST o flaen ei Achos dirgel ei Hun: O's
anghofiaf di O *Jerusalem*, &c. Mewn Gair, y mae
 'r Dyn fydd yn byw i Dduw fel ei brif Ddiben, yn
 gweithio mewn Dyledswyddau, o herwydd bod Duw
 trwy hynny yn cael ei anrhydeddu a'i ogoneddu; ac y
 mae efe yn cashâu Pechod ynddo ei hun ac mewn eraill,
 o herwydd bod Duw trwyddo yn cael ei ddi-anrhyd-
 eddu. Yn *ddi-weddef*, o's ydych yn byw i Dduw, y
 mae eich Bywŷd, a'ch Ufuddod-dod yn cael ei ddylenwi
 a'i annog yn y blaen trwy Râs y Cyfammod newydd, o
 herwydd eich bod wedi marw i'r Ddeddf, neu 'r hen
 Gyfammod: Ond am hyn yr wyf wedi llefaru yn helaeth
 eisioes ar y pedwarydd Pen cyffredinol. Cymmaint a
 hyn er Profiad. Fe all y

3 *Defnydd* fod er *Galar* tros, ynghyd a Cherydd o'r Cwbl, yn ddanwedd i'r Deddfwyr Athrawiaethol, ac Gweithredol, Dysgawdwyr â Gwrandawyr.

1 Am y Deddfwyr athrawiaethol, Ni a ddylem alarŷ oblegid, a gwrthwynebu'r *Athrawiaetbau deddfol* sy yn y Bŷd. Mi a enwaf y Ddwŷ hyn,

1. Yr *Athrawiaeth Babaid*, yr hon fydd yn gwadu y Cyfrifiad o Gyfiawnder CRIST. Y mae Cyfiawnder Cyfrifol JESU GRIST yn cael ei gablŷ gan Eglwys *Rbusain*; y maent yn ei alw yn Dŷb dychymmygel di-sail, yn Gyfiawnder twyllodrus, neu yn rhyw beth ac ydys yn meddwl ei fod i'w gael, ac etto heb fod, yn wrthwyneb i holl Athrawiaeth ein Hapostol yn ei holl Epistolau. Y maent yn siarad am Ddâu fâth o Gyfiawnhâd: Y *cyntaf* y fydd ganddunt meddant yw hwnnw, trwy ba un y mae Dŷn anghyfiawn yn dyfod yn Ddyn cyfiawn, neu Ddŷn drygionus yn Ddŷn dauviol; lle y maent yn cymyscu ac yn anrhefnu Cyfiawnhâd a Sansteiddhâd. Yr *ail* yw hwnnw, trwy ba un y mae Dyn cyfiawn eisioes, yn dyfod yn fwy fwy cyfiawn, ac yn fwy fwy sanctaidd. Ni wyddom Ni am un Cyfiawnhad ond-un, a hwnnw trwy Ffydd, yn y Dŷdd yr ydym yn cael Nerth i lynu wrth GRIST; pan ydym yn cymmeryd Gafael ar ei Waed Ef, yr *bawn a ofododd Duw yn Fawr*, &c. Cyfiawnder perffaith holl-ddigonol ydyw, yr ydym yn ei gael ef Oll ar Unwaith; ac nid yw efe oddi fewn i Ni, ond oddiallan i Ni: Y mae efe yn NCHRIST yn *Briodol*, neu wedi ei weithio ganddo, ac ynghadw ynddo, ac ynnom Ninnau yn *Gyfrifol*. Y maent yn dywedŷd i Ni, nad ydym yn cael ein cyfiawnhâu trwy Weithredoedd y Ddeddf Seremoniol, ond trwy Weithredoedd y Ddeddf Foefol: Y maent yn dywedyd i Ni nad ydym yn cael mo'n cyfiawnhâu trwy Ufudd-dod perffaith, ond trwy un amherffaith; a thrwy *Daliad* a *Chyfaddesiad*, yr hyn bêth meddant fydd yn cael ei dderbŷn ac edrŷch arno gan Dduw fel yn berffaith: Ac, mewn Gair, y maent yn dywedyd i Ni, ein bôd yn cael ein cyfiawnhâu, nid yn

haeddiannol, ac yn unig trwy Weithredoedd a wneir gen-
nŷm yn ein Nerth ein Hunain, ond trwy Weithredoedd
a weithredir ac a wneir trwy Nerth a Chymmorth
Ysprŷd Duw. Dymma 'r *Athrawiaeth Babaid*.

2 Y mae *Athrawiaeth* y * *Bacferiaid* hetŷd yn wrth-
wyneb i'r *Athrawiaeth* Efangylaidd hon: Y maent yn
dywedyd i Ni, ddarfod i Duw wneud *Cyfraith newydd*
a Dynolryw, ac yn yr Ufudd-dod idd ei Gorchymmyn-
ion hi, y mae ein Cyfiawnder Ni yn sefyll; ac y mae 'r
Ufudd-dod hwn o'n heiddo meddant yn rhoi i Ni Hâwl
i'r Nef, ac hefyd yn rhoi i Ni Hâwl i Wâed CRIST, ac
i Faddeuant: O Gabledd! Ac mae 'r Weithred o Ffŷdd
yw ein Cyfiawnder Ni, nid fel ac y mae hi yn derbyn
Cyfiawnder CRIST, ond fel ac y mae hi yn Ufudd-dod
i'r *Gyfraith newydd* hynny; ac yn ol eu Barn hwy, yr
unig Weithred o eiddo Ffŷdd ynghyd a'i Gwaith can-
lynol yw y Cyfiawnder ei hun: Ac y mae 'r Ffŷdd hon
yn cynnwys ynddi bôb mâth o Weithredoedd pa bynnag,
yn enwedig, Edifeirwch, Cariad, Ufudd-dod, a Dêg
neu Ddeuddêg o Ddyledswyddau o'r unrhŷw; a'r hôllrai
hyn gyd â'u gilŷdd yw (meddant) ein Cyfiawnder er
Cyfiawnhâd. Yn wir (fel ac y dywedodd un a'r y Pen
hwn) pe buasei 'r Apostol *Paul* bŷw, fe fuasei yn yf-
gymmuno 'r cyfrŷw Weinidôgion.

2 Am y *Deddfwyr gweithredol*, neu y rhai sy yn canlŷn
Ymarferion deddfol, y mae 'r Genhedlaeth hon yn llawn
o rhai hynny. Ni adwaen I ŷn Pechod mwŷ ei Deyr-
nasiad na hwn ymhlith Proffeswŷr; y mae *Athrawiaeth*
ddiwair yr Efengyl bron wedi ei cholli, a Threfn efang-
ylaidd wedi mynd bron yn angof. Pe bae Ni yn myned
yn ol ac edrych ymhlith y Diwygwŷr gynt, ni a gawn
weled Ysprŷd yr Efengyl yn eu Mysg hwynt; ond yn awr
y mae *Athrawiaeth* yr Efengyl wedi dyfod dan Wrad-
wŷdd, fel pe bae hi yn *Athrawiaeth newydd*; ac y mae
rhai yn pregethu yn ei herbyn, yscrifennu, ac ymre-
fymmu yn ei herbyn, fel pe bae hi yn Wrthddeddfol-
iaeth, neu yn *Antinomiaeth*, ac yn Ymadawiad a'r Ddeddf;

* Canlynwŷr *Bacfer*.

fel

fel ac yr oedd y *Papistiaid* yn cyhuddo 'r Proteffaniaid gynt: Pa ham? Beth yw 'r Achos? Yspryd uffernol, aflan, deddfol fy yn teyrnafu yn y Bŷd.—'Nawr wrth yrru y Defnŷdd hwn yn y blaen, ac fel y gallom weled pa gymmaint o Sail y fŷdd gennym i alaru o herwydd, ac i ofydio oblegid y Dymmer Ddeddfol fŷdd yn cymerydd Lle yn ein plith, fe fydd i'm yn

1. Ddangos rhai Tyftion ac Arwyddion o Yspryd deddfol yn yr Annuwiol a'r Annychweledig.

2. Rhai Tyftion ac Arwyddion o Dymmer ddeddfol yn y Credinwŷr eu Hunain.

3. Dangos yr Achos o'r Dymmer ddeddfol hon fŷdd yn y Bŷd.

4. Dangos y Drŵg a'r Perigl o honi.

1staf. Rhai Arwyddion o'r Dymmer ddeddfol ac fy yn naturiol i'r *Annuwiol*, y rhai fŷdd heb un Natur newŷdd, ac heb gael ūn Yspryd efangylaidd ôll. Fe all hyn gael ei amlygu yn y Pedair Gradd hyn o Hunan, a Balchder deddfol.

1. Pan y mae 'r Dŷn ynghanol y Cwsg marwol o Ddiogelwch cnawdol Natur, heb ūn Olwg, na Theimlad o'i Bechod, nac ūn Argyhoeddiad o, na dim Drylliad Calon am Bechod; ie y prŷd hynny, yr hyn fy yn beth dieithr, fe all fôd yn meddwl ei fôd yn berffaith, ac na ddarfŷ iddo ef erjôed dorri hôll Orchymmynion Duw, ond iddo gadw 'r holl Ddeddf: Y mae 'r *Pharisead* ifangc yn yr Efengŷl yn Ensampl hynod o hyn o beth; y mae ein HARGLWYDD yn rhoddi iddo Hanes o Orchymmynion y Ddeddf, ac yr oedd ganddo ac ynddo yntef ddigon o Hŷofndra balch i ddywedŷd wrth GRIST, *Yr holl Bethau byn a gedwais o'm Jcuengŷtid i fynu: A Phaul* honof yntef, cyn ei Droedigaeth oedd wedi ei lanw i fynu o'r un Balchder deddfol, *Yr oeddwn mewn perthynas i'r Ddeddf yn ddi-feius.* Beth y mae efe yn ei feddwl wrth hynny? Beth, y mae efe yn meddwl fel pe buasei yn dywedyd, yr oeddwn yn gyfryw *Pharisead*, ac yn Wr gwresog llawn o Sêl dros

Grefydd, fel, ac na feddyliais i Mi dorri erjóed un o'r Dêg Gorchymmynion, felly Mi a dybiais i Mi gadw 'r hôll Ddeddf. Dymma Ryfyg ac Anwybodaeth i'w ryfeddu, sef i debyg y gall Dyn yn ei Gyflwr Cwmpedig gael Perffeithrwydd, a chadw 'r holl Ddeddf! Ac etto fe ddarfu i Etholedigion Duw, cyn eu Troedigaeth, brofi bod ganddunt ac ynthynt y cyfryw Falchder a'r cyfryw wŷch Feddyliau am danunt eu hunain, fel ac y gwelwch yn *Paul*: Je, ac nid yw llawer yn tebyg ychydig lai; er eu bod yn dywedyd eu bôd yn Bechaduriaid, etto nid ydânt yn gweled Pechod, ac y maent yn tebyg eu bôd yn cadw ac yn gyd-ffurfio i'r Ddeddf: Y mae ganthânt Galon dda, nid ydânt yn gwneuthur dim Cam à Nêb, y maent yn gyfiawn yn eu holl Orchwylion, nid ôes Nêb a'r a all dywedŷd wrthânt, Du dy Lygad, ac ymma y mae eu Cyfiawnder yn bod, o herwydd eu bod yn byw i'r Ddeddf.

2. Râdd yw, pan y mae Dynion yn dyfod i gael eu hargyhoeddi o Bechod a Gwrthryfelgarwch, ac o'i Cyflwr colledig, o herwŷdd iddunt fathru dan Draed yr Awdurdod dwyfol, anfodloni ei anfeidrolaf Fawredd, torri ei Gyfraith, annog ei Lidiawgrwŷdd; yna fel pe bae JESU CRIST y Peth mwya di-eisiau a di-ddefnydd yn y Nef neu ar y Ddaiar, y maent yn rhedeg at eu Hedifeirwch am Gymmod, fel y *Papistiaid* at eu Penydiau, a'r *Paganiaid*, at eu Haberthau, i ymgymmodi a'u Duwiau y rhai y troseddasant yn eu herbyn; fel pe ni bae un Dyddiwr, Heddychiwr, na Chyfyngwr rhwng Duw a Dyn, i wneud Cymmod: Y mae CRIST yr hwn yw 'r unig Jawn am Bechod, yn cael ei ddiystyru yn gyfangwbl; y maent yn gobeithio gwneuthur Cymmod, a bodloni Duw, trwy edifarhau yn ddiffrifol, a galaru yn chwerw; ac felly y maent yn cwmpo i weithio, gweddio, ymprydio, galaru, cyfaddef, gyd ag Esgeulusiad hollawl o'r ARGLWYDD JESU; ac, ar Gefn ei holl Ofnau deddfol, Cyfaddefiadau, Galarnadau chwerwon, y mae eu Cydwybodau y rhai oedd mewn

Mesur

Mesur wedi cael eu deffroi yn cael eu bodloni a'i heddychu: Y mae 'r Dymmestl oedd wedi ei chlyfodi yno wedi ei throï yn Dawelwch; y mae câu Heddwch yn cymmerŷd Llê, hêb ei sylfaenu ar GRIST, neu ei wîr Heddychol Wâed, ond ar eu Cyfaddefiadau, Dagrau, a Gweddïau, trwy ba rai y maent yn meddwl ymarlloes eu Hunain, a chwdu i fynu hòll Bechodau eu Bywŷd, ac i achub eu Hunain oddiwrthŷnt, ac oddiwrth y Digo-faint sŷdd yn eu canlŷn hwŷnt. J'r Purpas hwn yr oedd yr Ymadrodd hwnnw o Eiddo *Augustine* yn tueddu, (ŷ mae yn edrych fel Ymadrodd garw, ond etto y mae yn cynnwŷs Ystyriaeth ddâ) hynny yw, fôd Edifeirwch yn damnio mwŷ nag y mae Pechod yn ddamnio. Pan fo Dynion dan unrhŷw Ystyriaeth ofnadwy o Ddigo-faint i ddyfod arnunt am eu Pechodau, y maent yn ffoi at eu Hedifeirwch yn lle ffoi at GRIST, a hynny yn unig sŷdd yn eu dinistrio ac yn eu handwyo hwynt.

3. Grâdd yw, pan y mae Dŷn nid yn unig yn edifarhau, ond yn gwellhau: Y mae efe nid yn unig yn cymmeryd i fynu Ymroadau i Wellhad Bywŷd, ond yn weithredol yn myfyrio ac yn rhoi Ufudd-dod, ac yn diwygio ei Ffordd; y mae efe mewn Poen am gael ei Fywŷd wedi ei newid, ond nid i gael ei Gyflwr wedi ei newid: Nid yw efe ddim yn ymdrechŷ i gael Calon newŷdd, ond yn unig fe fydd i'r hên Galon gael ei gwneud ychydig yn wêll; y mae efe yn meddwl y bydd i ychidig o Wellhâd wneuthur y Gwaith o'r gorau; Bêth yw hyn oll, ond fel ac y dywedodd ŷn, cyffelyb ydŷw i oreuro Pren pŷdr, y mae 'r Pren yn bwdr oddifewn, ond y mae wedi ei oreuro yn hardd oddi allan? Nid yw hyn ôll ond cyffelyb i wyn-galchu Bêdd, yr hwn, pa mor wynned bynnag byddo oddiallan, etto y mae ef yn llawn o Esgyrn Dynion meirw oddifewn: Cyffelyb ydŷw i amliwio, Simnai oddi allan, yr hon sŷdd yn ddŷ oddi-fewn ac yn llawn o Hŷddŷg: Cyffelyb ydyw i addurno Ceirph meirwon a phêrlyfian: Y mae

mae 'r Dŷn yn farw mewn Pechod à Chamweddu er hynny i gid. Y mae 'r

4. Grâdd uwchlaw yr holl rai hyn, y mae Goleuni 'r Efengyl wedi disgleirio arnynt, neu wedi dangos iddunt nad yw hynny ddim digon, y maent wedi eu goleuo ymmhellach nac y bydd iddunt ymfodloni wrth hyn. Pa fodd? y maent yn clywed am GRIST, ac nad oes dim Jechydwriaeth, na Chyfiawnhâd hebddo, ac âm hynny, y maent yn gweithredû Ffŷdd arno mewn Ffordd ddeddfol; y maent yn credu ynddo, nid trwy Ffŷdd gadwedigol, ond trwy Ffŷdd dymmorol. Fel ac y mae 'r Credinwŷr yn cyflawnû Ufudd-dod efangylaidd i'r Ddeddf, felly y gall Anghredinwŷr gael Ffydd ddeddfol o GRIST, credu yn eu Nerth eu hunain, credu, ie, cyn iddunt weled eu Han-allu i gredu, cyn erioed iddunt weled eu Han-ewyllysgarwch i gredu, cyn iddunt gael eu darostwng dan Deimlad o'i heisiau anhepcorol o'r ARGLWYDD JESU, a chyn iddunt weled pa Hawl â Gwarant y fŷdd gandunt oddiwrth y Gair. Pa fodd bynnag, y mae efe yn meddwl iddo lynu wrth GRIST, a gafaelu yn ei Gyfammod, a thymma yr Rhan mwy-a cyfrwys a dichellgar o Hunan-Gyfiawnder; etto, wedi 'r Cwbl, yr Hen Ddŷn yw efe, yn wastad yn briod a'r Ddeddf: Ac felly yn ganlynol, nid oes ganddo efe ddim gwîr Sansteiddrwydd, dim Natur newydd, nac un Egwyddor o Fywŷd Ysrydol, na dim byw i Dduw.

21. Rhai Arwyddion o *Dymmer ddeddfol*, yr hon fŷdd yn aros yn y Credinwŷr eu Hunain.

1. Pan y mae eu Diddanwch yn wastad i fynu ac i lawr fel ac y bo eu Tymmer; o's bydd eu Tymmer i fynu, fe fydd eu Diddanwch i fynu hefyd; o's bydd idd eu Tymmer fyned ymmaith; fe fŷdd idd eu Diddanwch fyned ymmaith, y mae eu Llawenŷdd wedi gwywo: Dymma lle y mae 'r Ysryd deddfol yn dadguddio ei hun; lle y mae Tymmer efangylaidd Enaid yn arwain y Dŷn i orfoleddu, ie, pan y mae ei Dymmer gyfnewidiol

widiol wedi ffoi, o herwŷdd fod y Cyfammod anghynewidiol bŷth yn parhau 'r UN; ac i ddywedyd, *Er i'r Ffigysbren na fodeuo* — *Etto Mi a lawenychaf yn yr* ARGLWYDD: Er bod Gras yn Draï issel gyd â Mi, etto y mae Dyfnfôr diwaelod o Ràs yn NGRIST; ac yn hyn Mi a orfoleddaf; Er fy mod I mewn, ac yn Dywyllwch, etto Mi a lawenychaf ac a orfoleddaf o herwŷdd fôd Goleuni ynddo Ef; Er nad wyf yn cael dim ond Marweidd-dra ynnof fy hun; etto Mi a orfoleddaf a herwydd fod Bywŷd yntho Ef; er fy mod I yn wâg, etto Mi a orfoleddaf o herwŷdd fôd Cyflawnder ynddo Ef, ac y mae 'r Cyflawnder hwn i gael ei gyfrannu yn ei Amser ac yn ei Ffordd Ef ei hun.

2. *Tymmer ddeddfol* yw fŷdd yn y Credadyn, pan ŷ mae efe yn colli ei Sicrwydd o herwŷdd ei Gyhuddiadau. Fe alleu i'r Dŷn gyrhaedd i ryw Festur hyfrŷd o Sicrwydd, ond wele y mae Pechod yn llwyddo yn erbyn, ef y mae Cywŷbod yn ei gyhuddo ef, ac o herwŷdd hyn y mae efe yn ymollwng a'r Cwbl; dymma Arwŷdd fïc o Dymmer ddeddfol; yn wrthwyneb i'r Ysprŷd efangylaidd hwnnw a welwch yn gweith redu yn *Dafydd*, *Sal. lxx. 3. Pethau answir a'm gorchfygasant*, &c. yn erbyn fy Nghalon, yn erbyn fy Ewyllys, yn erbyn fy Ngweddïau, yn erbyn fy Ngruddfanau dirgel a'm Hymdrechiadau, yn erbyn fy Ymroadau, ac yn erbyn fy Nhueddiad y maent yn llwŷddo. A ddileuaf Fi Sylfaen fy Ffŷdd ar yr Achos hwn? Na wna, Mi ffôaf i Waed OEN DUW fel y byddo i Mi gael fy nglanhau a'm puro, yn ddauwedd oddiwrth Ewogrwydd a Llywodraeth Pechod; ac am hynny Mi a ddaliaf i fynŷ fy Sicrwydd a'm Hyder ynnot Ti; *Ein Camweddau Ni, Ti a'i glanbei.*

3. *Tymmer ddeddfol* yw, pan y mae Ffŷdd yn cael ei diwyno a'i llygru, naill ai trwy Bechodau, neu Rafusau. fy Meddwl yw, naill ai trwy Lwyddiant Pechod yn eu herbyn, neu 'r Balchder o Ràs. Ar y naill Law, pan y mae 'r Arferiad o Ffŷdd yn cael ei lygru o herwydd fod

fod Pechod yn llwyddo, pan y mae 'r Adnabyddiaeth wŷbodus a'r Teimlad o'i Pechodau yn torri allan, naill ai yn eu gwneud ym mhell oddiwrth GRIST, neu ynteu yn gwnneuthur iddunt redeg ymmaith oddiwrtho Ef, trwy fuddo mewn Gwan-galondid neu Anobaith dirgel: Y mae hyn yn arwyddocau llawer Ddeddfoldeb.

A ydŷch wedi eich argyhoeddi o Bechod? Pa ham yna? Y mae arnoch fwy o eisiau dyfod at GRIST, a chredn ynddo, a llai o Achos i sefyll ymmaith oddiwrtho, Yr oedd Gweddi gan *Pedr* Unwaith, ac ydoedd o Gyfansoddiad y Diafol, *Dôs ymmaith oddi wrthyf, Canys Dyn pechadurus wyf Fi* O ARGLWYDD. Pe buasei ei Weddi yn rhedeg mewn Ffurf efangylaidd, se fuasei yn hytrach yn dywedyd, ARGLWYDD, tyred attaf Fi, canys Dyn pechadurus ydwyf. Etto y mae llawer o'r rhai Crediniol wedi dysgu Ffurf Gweddi *Pedr*, ARGLWYDD, yr ydwyf y cyfryw Ddŷn pechadurus, Ni feiddiaf ddyfod attat, na chredn y bydd i Ti ddyfod attaf Fi. PA HAM? pa fwy pechadurus ydwyt, mwyaf i gid yw 'r eisiau y fŷdd arnat i ddyfod atto Ef, ac i attolwg amo Ef i ddyfod attat Ti, a'th achub di. Ar y Llaw arall, pan y mae 'r *Arferiad* O *Ffydd* wedi cael ei lygru a'i nŷddo gan y Balchder o Râs, dymma Ran o Dymmer ddeddfol; pan y mae Credinwyr yn ymddiriaid mwy i'w Grâs nac i GRIST, y Ffynnon o bôb Grâs; pan y maent yn edrych mwy i Nerth Greddfau grasfol, ac yn ymddiriaid mwy iddunt, nac i'r Grâs y fŷdd yn NGRIST: *Ym nertha yn y Grâs fydd yn NGRIST*: Fel ac y maent trwy fyfyrion ar eu Pechodau, lawer o Brydiau yn cael eu tywŷs ymmaith rhâg glŷnu wrth GRIST am Faddeuant à Glanhâd; felly y maent trwy fyfyrion ar eu Grâsfau a'i Greddfau grasfol, amryw o Weithiau yn eael eu tywŷs ymmaith rhâg hyderu ar GRIST, am fod i Ddylanwadau ei Yspryd Ef gael ei trosglwyddo idd eu Heneidiau yn wastadol trwy Ffydd. Ac oddi ymma, pan y mae 'r Credadyn yn fywiog ac yn llawn o fywyd y mae yn barod i feddwl na bydd efe byth marwaidd ond hynny

hynny drachefn; pan y byddo yn ysprydol, na fydd efe byth yn gnawdol ond hynny; pan y mae efe i fynu yn y Mynydd, na bydd iddo byth ddyfod i wared i'r Dyffryn drachefn, gan ddywedyd, *O'th Ddaioni, ARGWLWYDD, y gosodaisf Gryfder yn fy Mynydd*; ac mae efe yn meddwl ei fôd fel Mynydd Seion, yr hwn ni ellir ei fyflyd yn dragywydd, ac na bydd iddo bŷth ammau drachefn; ond wele, *Cuddiaist dy Wyneb, a b'm belbulus*: Fe ddarfu i'm Tymmer dda newid yn un ddrwg: fe drôdd Mynŷdd Seion yn ebrwydd jaw'n i fod yn Fynydd Sinai, yn llawn Ofnau, Sorriant, a Thywyllwch.

Nid oes gan y Credadyn ūn Amser fwy o Achos i weithredŷ Ffŷdd, ac i hyderu yn gadarn yn yr ARGWLWYDD, na phan y mae ei Rafusau a'i Dymmerau yn fwy bywiog, rhâg i Hunan-Hyder ymlusgo i mewn, a Hyder mewn Grâs creuedig, yn fwy nac yn y Ffynnon, o Gyflawnder pa un y mae efe i dderbyn Grâs am Râs. Gadewch i'ch Tymmer fôd byth mor ddâ, eich Ffŷdd bŷth mor gryf, eich Grâs byth mor fywiog, ar unrhŷw Amser, etto edrychwch i fynu yn wastad am Ddylanwadau newyddion; canys heb Wrth-gynhaliadau ac Anadliadau o'r Nef bôb Moment, ni all eich Greddfau grasufol Chwi ddim gweithredu, na dal allan un Funud.

4. *Tymmer ddeddfol* yw, pan y mae Heddwch yn cael ei aflonyddu a'i ddiwyno o deuir yn fyrr mewn rhyw beth, megis dyfod yn fyrr yn yr Ymarferiad o Râs, ac ym Marweiddiad Pechod, dyfod yn fyrr mewn Sancteiddrwydd; pan y maent yn myfyrïo ar y Dyfod yn fyrr hyn, ar Wendid eu Gras ar y naill Law, a Grym eu Llygredd ar y Llaw arall, ar fod y Pechod a'r Chwant hyn yn llwyddo, a'r y cyfryw Blâ, Anhymmer ac Afiechyd ac fydd yn ei hanurddo hwŷnt, yn y cyfryw fodd fel nas gallant gymmaint a gollwng un Gair o Gysur i mewn idd ei Heneidian, ni allant ddim gwrando ar orfoleddus Sain Udgor'n yr Efengyl fel *Israel*, y rhai ni wrandawent ar *Moses*, o herwydd

Culni

Culni eu Hysprŷd; hwy a edrychasant i mewn iddunt eu Hunain, ac ni chawsant ddim yno ond Methedig-aethau, Gwendidau a Phlâau yn lle Sancteiddrwydd, o herwydd pa ham y mae eu Heddwch gwedi ei aflonyddu, ac am nad oeddynt yr un Amser, yn edrych i fynŷ at GRIST a'i Wâed, Cyfiawnder, a'i Gyfiawnder anherfynol Ef; dymma Dymmer ddeddfol.

Felly hefyd, i'r ūn Pwrrpas, pan y mae Heddwch a Diddanwch Dyn yn gorphwys yn unig ac yn wastad ar ei Sancteiddhâd, fel pe na bae un Sail o Lawenŷdd ond Cyfiawnder ynnom ein hunain: Yn sicr, pan y mae Llawenŷdd Sancteiddhâd yn fwy na Llawenŷdd Cyfiawnhâd, y mae yn Arwŷdd eglur o Dymmer ddeddfol; canys y mae Llawenŷdd Cyfiawnhâd wedi ei sylfaenu ar Ddeddf-Orchymmynol Gyfiawnder, (neu 'r hwn a bwrcafwyd trwy roi cyfiawn Fodlondeb i Orchymmynion y Ddeddf) perffaith Ufuddod y Pen gogoneddus, yr hwn fydd yn wastadol yr unrhyw Sail anghyfnewidiol o Lawenŷdd i'r Credinwyr; lle y mae eu Sancteiddrwydd yn amherffaith tra y maent ymma, ac ni all ganjattau iddynt ddim o'r Llawenŷdd a'r Heddwch, a'r a all Ffydd mewn perffaith Ufuddod ei roi.—— Y mae 'r gwir Enwaediad yn gorfoleddu yn NGRIST, ac yn yr hyn y fydd ganddunt ynddo Ef, yn fwŷ nac yn yr hyn a gawsant oddiwrtho.—— Ond wele, y mae hyd yn oed y Credadyn yn barod i edrych yn fwy ar ei Sancteiddrwydd ei hun, yr hwn fydd ynghlŷn wrtho, ac felly i gael ei dderchafu a'i chwyddo i fynu, nac ar GRIST Ffynnon pob Sancteiddrwydd, pan y mae efe yn mwynhau Awel hyfrŷd ar ei Enaid, a chweddi cyhaedd Mesur mawr o Sancteiddhâd; a Llygredd wedi colli 'r Ffaint, ac yna y mae efe yn falch a chweddi ei chwyddo i fynu gan Falchder yn torri i mewn ar Râs, Gwir yw, fod Cymmundeb a Duw o Natur ddarostyngiol, ac fel yn briodol yn gwneud Dyn yn oftyngedig, yn fywiog, ac yn wiliadwrus; ond pan y mae 'r Dymmer dda yn ymlusgo ymmaith, a Llygredd yn dechrau

gweithio drachefn, oni bydd i'r munudyn hyn o Amser gael ei ofalu ac edrych atto yn fuan, a'r Credadyn heb fod ar ei Wiliadwriaeth, fe ddichon Meddwl balch dorri i mewn, pe bae ië, 'r *Paul* mawr yno yr hwn a gafodd ei dderchafu i'r trydŷdd Nefoedd; *Ac fel na 'm tra dyrchafer rhoddwyd i Mi Swmbawl yn y Cnawd, Cennad Satan i'm cernodio, &c.* — O fel y mae Tymmer ddeddfol yn rhedeg trwy bob Tymmer ddâ a fom yn fwynhau! Pan y mae Dŷn yn farw ac yn swrth, yna y mae efe mewn Perigl o rwgnach ac anfodloni; a phan y mae efe yn fywiog ac yn hoenus, yna y mae efe mewn Perigl o ymchwyddo ac ymfalchio.

5 *Tymmer ddeddfol* yw, pan y mae Disgwyliad y Dŷn am Lwyddiant wedi ei adeiladu ar y Gweinidog sy yn pregethu; os na bŷdd gan y Gweinidog ond Dawn gwan, O, ni wrandawant ddim o'r Dŷn hwnnw, o'r lleiaf os ei wrando a wnant nid ydynt yn disgwyl ond ychydig o Fudd oddiwrtho: Ond o's bŷdd un arall o Ddoniau mawr, ac yn Ymadroddwr hyawdlaid; O, yn awr y maent yn disgwyl i'r Nefoedd ddyfod i lawr; — Dymma Arwŷdd eglur o Dymmer ddeddfol; canys nid yw Tymmer efangylaidd byth yn disgwyl dim ond mewn Ffordd efangylaidd, sef trwy nerthol Weithrediad yr Yspryd a addawŷd yn yr Efengyl. — Nid yw 'r Efengyl yn Ngenau neb rhyw Ddŷn, ond Llythyren farw, heb yr YSPRYD GLAN.

6 *Tymmer ddeddfol* yw, pan y mae 'r Credadyn dan Wan-galondid anghymmedrol, pa Gyflwr bynnag y byddo; y mae yn Arwŷdd ei fôd ef ormod dan y Ddeddf, canys ni all y Ddeddf roi dim Annogaeth, na dim Sefydliad â Llonyddwch i'r Gydwŷbod; CRIST yn unig all roi Gorphwysfa; *Dewch attaf Fi, barwb ac fydd flinderog ac yn llwythog, a Mi a ismwythâf arnoch,* neu Mi roddaf i Chwi Orphwysfa. Beth yw sy yn digalonni 'r Credadyn, pan y mae efe dan y Dymmer ddeddfol hon? Y mae efe rai prydian yn cael ei ddi-

galonni pan y mae yn cyflawnu Dyledswydd, ac yn methu mwynhau y Presennoldeb hynny, y Cymnorth hynny a'r a ddymunasei ei gael. O hewydd pa ham gan hynny, y mae efe wedi ei ddigalonni yn drwyadl.

Yn wir y mae ganddo Achos o Alar, pan y mae'r ARGLWYDD ymmaith oddiwrtho; fe ddylai gael ei ddarostwng yn ddwfn o herwŷdd yr Achosion o hono: Ond pan y mae efe wedi ei ddigalonni felly, fel ac y mae efe yn colli ei Hyder, ac yn cael ei guro ymmaith gan Rym Anghrediniaeth oddiwrth ei Ffŷdd a'i Obaith; i ymholi yn ammheus o blegid ei Gyflwr, ac i roddi Lle i Ofn flafiaidd, yr hyn fydd yn gwanhau ei Ddwyllo mewn Dyledswyddau, ac yn tynnu ei Galon oddiwrth ei Ddyledswŷdd, y mae hyn yn Arwydd eglur ei fod ef yn dirgel farchnatta a'r Ddeddf ac yn chwenych ar ei hôl; canys hyn yw Jaith ei Galon ef, O pe gallwn weddio gyd â chymmaint o Fywŷd, a gwrando gyda a chymmaint o Ystyriaeth a Difrifwch, pe gallwn gyflawnu Dyledswŷdd gyd â chymmaint o Brysurdeb a Diwydrwŷdd ac y mynnwn! O fe fyddai gennyf wedyn Obaith dâ; ac felly nid CRIST ydyw, ond ar gymmaint a hynny o'r Ddeddf, yr hên Briod, yr ydych yn dymuno sefydlu eich Gobaith, tra yr ydych tan y Dymmer ddeddfol hynny. Y mae'r Apostol (*Gal. iv. 21.*) yn llefaru am rai Credinwyr ac oedd yn ewyllysio bôd dan y Ddeddf. Rai prydiau y mae eu Gwan-galondid hwy yn cyfodi oddiwrth hyn, sef na feiddiant gymmwysu at tynt eu hunain yr Addewidion. A pha fôdd felly? O herwŷdd eu bôd yn tebyg nad ydynt yn perthyn ddim i'r fath rai ac ydynt hwy; y mae'r cyfrŷw Addewid yn perthyn i'r cyfrŷw a'r cyfrŷw Ddŷn dâ, y mae hi yn perthyn i Ddŷn duwiol, ond nid i'r cyfrŷw un ac wŷf Fi: Beth yw hyn ond Tymmer ddeddfol, yn meddwl pe bae gennyh y cyfrŷw a'r cyfrŷw Gyfiawnder ddeddfol o'ch eiddo eich hunain, yna wedyn fe fyddai Duw mewn rhyw Fesur yn Ddyledwr i Chwi ac yn rhwym i roddi i Chwi yr Addewid? Ond, O a

oes dim o râd Râs i gael ei ogoneddu yn y Fordd new-
ydd efangyliadd hon! Ac am hynny, pa fwy a Ys-
pryd yr Efengyl y fydd gennych, mwya hy a chysurus
y bydd i Chwi gofleidio yr Addewid, i'r Diben hyn,
fel trwy gael yr Addewidion hyn, y galloch lanhau eich
hunain, trwy sugno Rhinwedd O Fronnau 'r Addewid.

7. Y mae 'n Arwŷdd o *Dymmer ddeddfol*, pan y
maent yn waftadol yn cael eu caethiwio mewn Dyled-
swydd. Rai prydiau y maent yn gwan-galonni, o her-
wŷdd eu bod yn cael eu caethiwo a'i bod mor gyfyng
arnynt mewn Dyledswydd; ac y maent yn cael eu
caethiwio mewn Dyledswydd, o herwydd eu bod mor
ddeddfol ynthi. Y mae eu Gwan-galondid yn tarddu
oddiwrth eu Cyfyngder a'i Culni, a'i Cyfyngder a'i
Culni oddiwrth eu Hyspryd deddfol; canys Yspryd
o Rydd-did yw Yspryd yr Efengyl. Pan y mae Cred-
adyn y Rhan fwyaf o'i Amser mewn Cyfyngder a Chulni,
heb ddim neu heb fawr Fywŷd, heb ddim Rhydd-did,
y mae hynny yn Arwŷdd eglur o Yspryd deddfol;
*Canys lle y mae Yspryd yr ARGLWYDD, yno, y mae Rhydd-
did. — Y mae Ddeddf Yspryd y Bywyd yn NGHRIST*
JESU yn gawnethur y Dyn yn rhydd oddi wrth Ddeddf
Pechod a Marwolaeth, Rhuf, vii. 2. Pan y mae Un
yn cael ei ddylenwi a'i ysprydoli trwy 'r Cyfammod o
Râs, y mae yn troedio yn fywiog yn Ffyrdd Gorchym-
mynion Duw. Er i Chwi wŷbod Unwaith beth yw i
redeg yn felus, ac yn hoenus yn Ffyrdd yr ARGLWYDD,
etto os ydych yn awr yn profi ynnoch eich Hunain
ryw groes Duedd greddfol i Ddyledswyddau, ac Ymar-
ferion crefyddol yn Jâu drom ar eich Gyddfau, ac yn
Faich blinderog, y mae 'r Gwrth-duedd hwn yn tystio
yn eich erbyn, mai er i Chwi Unwaith wŷbod ac ad-
nabod Efengyl CRIST, etto yr ydych yn awr yn dirgel
farchnatta a'r Ddeddf, ac yn chwennŷch ar ei hól.

Fe ddichon yr ARGLWYDD yn wir guddio a thynnu
ei Bresennoldeb oddiwrth ei Bobl, er Dibenion angen-
rheidiol, i.e, oddi wrth Ddŷn ac fy yn feddiannol o
lawer

lawer o Yspryd yr Esengyl; ond etto fe fydd i'r cyfryw Un, ynghanol ei holl Brofedigaethau, orfoleddu yn NGHRIST, gan ddywedyd, er nad oes gennyf ond ychydig mewn Llaw, etto y mae gennyf lawer mewn Gobaith; beth bynnag a'r a all fy Eisiau I fod, y mae gennyf ddigon yn NGHRIST; pa mor wan bynna ydwyf ynnof fy hun, etto yr wyf yn gryf ynddo Ef; ammherffaith ynnof fy hun, ond etto yn berffaith ynddo Ef. Ond pan y mae 'r Dyn y Rhan fwyaf o'i Amser yn methu cael dim Hyfrydwch mewn Dyledswydd, ac heb fod ganddo ond ychydig o Galon i'w chyflawnu, ac heb deimlo Dyledswydd yn ysgafn ac yn esmwyth, ond yn drwm ac yn ofydus, y mae hynny yn arwydd-ocâu yn eglur ei fod ef yn dwyn Jân 'r Ddeddf, neu 'r hen Gyfammod: Canys y mae Jân CRIST yn esmwyth, a'i Faich yn ysgafn; ond y mae 'r Ddeddf-jân hon, y Gŵr cyntaf, yn gofyn Pethau trymmion caled, ac nid ydyw yn cynysgaeddu nac yn rhoi i 'r Pechadur ddim Nerth i gyflawnu; y mae CRIST, y Gwr newydd, yn gofyn yr un Pethau, ond y mae Efe yn rhoddi Nerth i gyflawnu 'r hyn ac y mae yn ei ofyn; a pheth bynnag ac y mae Efe yn ei ofyn gennym, y mae Efe hefyd yn ei weithio ynnom; *Mi allaf wneuthur pob Pêth trwy fod* CRIST yn fy nghynworthwyo, pe gorfyddai arnaf lammu tros Fŵr, ac ymladd a Byddin- oedd o Gythreuliaid yn fy Ffordd.

8. Y mae yn Arwŷdd o *Dymmer ddeddfol*, pan y mae 'r Creadur tlawd yn cael ei ddigalonni yn wastad, ond pan y byddo ynghylch Dyledswyddau crefyddol, ac yn methu mwynhau Heddwch pan y mae ynghylch un rhyw Waith arall, ond yn wastadol yn cael ei aflonyddu oddi eithr pan y mae efe ar ei Liniau, neu ynghylch rhŷw Gyflawniadau crefyddol, neu eu gilydd: Y mae hyn yn Arwŷdd eglur ei fod ef wedi ei normod a'r Gŵr cyntaf; canys y mae 'r Ddeddf yn gyrru yn galed arno, ac yn gofyn yn galed ganddo; Ond y mae CRIST yn dyner ac yn addfwyn jaw'n yn ei holl

holl Orchymmynion a'i Ofynion; ac fe gaiff y Dyn fydd trwy Ffydd wedi dyfod tan Ddylanwadau Gras Efengyl CRIST, brofi a mwynhau cymmaint o Felusder a Hyfrydwch, i.e., pan y byddo yn bwytta ac yn yfed, a phan y mae ynghylch rhyw Orchwylion cyfreithlon eraill rai prydiau, ac y mae efe yn ei brofi pan y mae ynghylch Dyledswyddau crefyddol. Na chamgymmerwch mo honof ymma, na feddyliwch y bydd i GRIST ddioddef ei Bobl i esgeuluso Dyledswyddau, nid hynny yw 'r Peth wyf Fi yn amcanu atto; Na atto Duw. Mi wn ac yr wyf yn diogel gredu, mai yr Oriau melusaf ac y mae 'r Credadyn yn ei gael tu ymma i'r Bêdd, yw pan y mae efe yn cael mwynhau Cymmundeb a Duw yn yr Ordinhadau ac yn y Dyledswyddau a ordeiniodd Duw i'r Diben hynny, sef fel ac y byddai idd ei Blant gael sugno trwyddynt o Fronnau ei dragwyddol Gariad: Ond etto, fe all y rheini ac fydd a llawer o Yspryd yr Efengyl ganthynt, fyned gyd a Heddwch a Rhydd-did Meddwl, ynghylch Pethau cyfreithlon eraill fel Gwaith CRIST; er ei fod yn rhyw Fesur o Hunan-ymwadiad iddunt, i beidio a bod yn wastadol gyd ag Ef bôb Munud, ac y maent yn hiraethu am yr Amser ac y bydd iddunt gael mwynhau Cymmundeb ag Ef mewn Lle llawn Llonyddwch: Etto meddaf, y Pêth yw hyn, sef na bydd idd eu Calonau gael eu digalonni, na'i Hyspryd gael ei wanhau a'i drallodi, pan y caffont eu galw at Bethau eraill; ac y mae yn Arwydd ac yn arogl o Yspryd deddfol, pan y mae 'r Creadur tlawd llafurus yn methu mwynhau Heddwch ynghylch ei Weithredoedd cyfreithlon eraill, oddieithr ei fod yn wastad ynghylch Gweithredoedd a Dyledswyddau ac fydd yn wir ac yn briodol Dyledswyddau crefyddol, y cyfryw ac yw Gweddio, a Darllain, a Gwranddo, a'r cyffelyb; canys, mewn rhŷw Ystyriaeth, fe all Dyledswyddau eraill, y cyfryw ac yw aredig, hau, medi, a'r cyffelyb, gael eu troi gan Ddŷn ac a fo wedi cael ei Feddwl wedi ei i Dyledswyddau

i Ddyledfwyddau crefyddol; a chan y cyfryw ac fydd wedi derbyn o Yspryd yr Efengyl, tra y maent yn dwyn Meddwl nefol at eu Gwaith daiarol.

9. Y mae yn Arwŷdd o fôd gormod o *Dymmer ddeddfol*, pan y mae Dŷn yn anfodlon i'r Mesur hynny o Râs ac y mae Duw yn ei ganjatâu iddo, ond yn ffrommi yn erbyn y Nefoedd o herwydd nad oes ganddo gymmaint o Râs ac eraill. Na chamgymered Nêb Fi ymma chwaith: Ni ddyleu un Dŷn mewn Ffordd glâuar ddi-fatter fôd yn fodlon i ryw Fesur o Râs, yr ydym i fyned yn wastad yn y blaen gan ymestyn at Berffaithrwydd; ond pan ydym yn anfodloni yn gofydio, ac yn poeni yn y Galon, ac yn grwgnach yn erbyn Duw, o herwydd nad ydym wedi derbyn y cyfryw Fesur, ac y mae eraill wedi ei gael, y mae hyn yn Arwydd eglur o farchnatta ac o chwenych ar ôl y Ddeddf. — Nid oes dim o Yspryd yr Efengyl yn ymryson a Duw, ond yn disgwyl yn addfwyn wrth y Mawrhydi gogoneddus hynny, yr hwn fydd yn trugarhau wrth yr hwn y mae Ef yn trugarhau, ac yn rhoddi ei Ddoniau a'i Râs fel ac y gwelo fôd yn dda.

10. Y mae yn Arwŷdd eglur o *Dymmer ddeddfol*, pan y mae'r Dynion yn edrŷch mwy ar Roddion CRIST, nac ar GRIST ei hunan; yn edrŷch mwy ar ychydig bâch y maent yn ei dderbyn oddi wrtho, yn fwy nac arno Ef ei hun. — Pan gaffont brofi rhyw Fesur o Râs adnabyddus, rhyw Brosiad o Serchiadau da Tyn-erwch Calon, Toddiad Yspryd, rhyw Fesur o Dueddiad i'r hyn sy ddâ, rhyw Ddoniau â Grasufau, pa un bynnag ai mwy cyffredinol neu neillduol, y maent yn hoffi y rhain, ac nid ydynt yn edrych cymmaint ar GRIST ei hun, a'r Gras a'r Dawn y fydd ynddo Ef, ac ar y rhain y fydd ynthynt hwy eu hunain: Ond y mae efe yr hwn-fydd yn efangylaidd yn ei Weithrediau, trwy yr hyn y mae efe yn ei gael yn cael ei arwain at y Rhoddwr o hono; o's ydyw hyn yn felus, O y mae Efe yr hwn a'i danfonodd, yn anfeidrol mwy melusach;

melusach; yr wyf yn cofleidio yr Arwŷdd, ac y mae hi yn tynnu fy hôll Galon ar ei ôl Ef, oddiwrth bâ un y daeth.

11. Y mae yn Arwŷdd eglur o fôd Dŷn yn ormod dan y Ddeddf, pan y mae wedi ei feddianu ac Ysprŷd ffromillŷd siomgar, a phan nad yw yn fodlon i unrhyw Beth a ddigwyddo iddo: Canys y mae 'r Efengyl yn melusu Tymmer Ysprŷd Dŷn. O's aiff y Credadyn i'r Ddeddf, y mae efe yn wastad yn cael ei boenydio a'i glwyfo ganhi, ac y mae Dŷn clasychus yn wastad yn Ddŷn ffromillyd ac yn anfodlon, ac y mae 'r Anfodlondeb hwn yn Arwŷdd eglur, nad ydynt hwy ddim yn jach yn y Galon; ond y mae Ysprŷd yr Efengyl yn Jechŷd i'r Galon, ac yn Feddyginiaeth i'r hôll Gnawd. — Y mae Ysprŷd yr Efengyl yn Ysprŷd o Ffŷdd, yn Ysprŷd o Gariad, yn Ysprŷd o Nerth, o Bwŷll ac o Feddwl jach, 2 *Tim.* i. 7. Ac oddi ymma, cymmerwch y Credadŷn pan y mae efe dan lawer o Ddylanwadau Grâs yr Efengyl, ni bydd i Ddeng Mil o Anhawstrau yr hyn rai prydiau a'i Siommai, ac a'i gosodai ef mewn Anrhefn, ddim moi gyffroi, y prŷd hynny, pan y mae efe yn bŷw yn agos at GRIST, a than Ddylanwad Ysprŷd y Cyfammod Grâs; ond pan ar Amseroedd eraill y mae pŷb peth yn ei Siommi ef, y mae yn Arwŷdd eglur fod y Ddeddf a'r Llaw uchaf arno, canys y mae 'r Ddeddf yn *gnwstbio Digo-faint, Rbus.* iv. 15.

12. Y mae yn Arwŷdd eglur o Dymmer ac Ysprŷd deddfol, pan, y mae 'r Dŷn ar Gefn Dyledswyddau crefyddol, yn cymmeryd Rhydd-did dirgel rhyngtho ac ef ei hun i gyflawnu rhai Pechodau bychain yn ei Dŷb ef: *Ni lywodraetba Pechod arnoch Obwi mwyach, canys nid gŷch dan y Ddeddf sibb dan Râs.* Y mae 'r Ddeddf yn cynhyrfu Llygredd i fynu, ac yn cyfodi 'r Diafol, ond nid yw, ac ni all bŷth moi osod ef i lawr, ond y mae Grâs Duw yn NGHRIST; yn dysgŷ i Ni ymwadu ac Annuwioledeb, â Chwantau bydol.

Y Gras hwn yn unig fy yn cadw i lawr y Diafol, ac yn ei ofod ef yn issel, fel pe bae; i.e., yn figo Siol y Saph, ac yn dattod Gweithredoedd y Diafol. — Pan y y mae Dŷn yn cyflawnŷ Dyledswydd mewn Ffordd ddeddfol, i ddistewi ei Gŷdwŷbod; yna gan hynny, pan y mae 'r Gydwybod wedi ei distewi a'r Ddyledswydd, y mae 'r Chwant yn cymmeryd ei Ben yn rhŷdd, fel y Buttain, *Dibar. vii. 14, 18. Yr oedd arnaf Aberthau Hêdd, Heddyw y cywiriais fy Adduned; — Tyred, moes i Ni ymlenwi o garu.* Ond pan y mae 'r Dŷn yn cyflawnŷ Dyledswydd mewn Ffordd efangyl-aidd, nid yn unig i fodloni Cydwŷbod, neu i ddihuddo ac i fodloni 'r Barnwr, ond i ogoneddu Duw, i anrhydeddu CRIST, yr hyn yw Diben mawr yr Efengyl o gyflawnŷ Dyledswydd; yna y mae y Gogoniant hwn o eiddo CRIST, yr hwn fydd yn bennaf yn ei Olwg, yn ei gynhyrfu êf i ddymuno, trwy 'r Moddion o Ddyledswydd, i ymddial ar Elynion Duw yn ei Galon; a phan y mae êf yn ennill y Fuddugoliaeth, y mae efe yn chwennŷch dilŷn ac olrhain ei Elynion, i.e., hŷd Angâu.

'Nawr, fy annwyl Gyfeillion, od oes un Credadŷn ymuna; ac fydd yn meddŷ ar ormod o Dymmer ddeddfol, yr wyf yn sicr i rai, o's nid pob un o'r Arwyddion hyn o ofodwŷd gar eich bron, eich cael Chwi allan i fod gennych ormod o honi o'ch amgylch. O Gredinwŷr, Chwi y rhai ydych wedi ffoi am Noddfa i'r Gobaith a ofodwŷd o'ch blâen, A ystyriwch Chwi pa fath Berigl ydych yntho o herwŷdd * *Gwrth-garwr* CRIST, y *Ddeddf* fel Cyfammod, eich Gŵr cyntaf, a pha faint y mae eich Ymgais ar ol hwnnw yn eich andwŷo Chwi? Yr ydych (fe allai) yn dyall eich bod mewn Enbydrwydd mawr o herwydd eich Cyfeillion enawdol, neu oddiwŷth y Bŷd; ond ni ellwch yn hawdd ddyall pa fôdd y gellwch fôd mewn Enbydrwŷdd

* *Un a fo 'n caru 'r ŷn peth ac arall. Rival. T. W.*

oddiwrth

oddiwrth y Ddeddf: Chwi ellwch fod yn yr Enbyd-
rwydd mwyaſ oddiwrth yr hyn ac ydych yn ei ofni
leiaf.

Y mae *Paul* yn dywedyd ymma, wrth y Credinwyr
ac mewn Lleoedd eraill, at ba rai yr oedd efe yn
yscrifennu, ymmaha Enbydrwydd yr oeddynt ynddo, i.e.,
oddiwrth y rheini ac oedd yn cymmeryd arnunt bre-
gethu yr Efengyl, pa rai er ei holl Gymmeriad nid
oeddânt ond Gweinidogion yr hên Gyfammod, y rhai
oedd yn gyrru ac yn cymmell, ac heb wybod dim
ond cymmell Dynion i ufuddhau ac i ymostwng idd
eu Gwr cyntaf y Ddeddf, yn cymmeryd arnynt fod y
rhai mwya ſanctaid a dichlyn eu Bywyd; ac heb ſon
nac annog dim ond gwna, gwna, gwna, a byw fyddi.
Nâg ê, medd *Paul*, y mae gennyf Fi, a'r holl Gred-
inwyr Ffordd arall i fyw i Dduw, ac idd ei Ogon-
iant, yn hytrach na byw ar, neu trwy 'r Ddeddf fel
Cyfammod; *Myfi trwy 'r Ddeddf, ydwyf wedi marw i'r*
Ddeddf fel y byddwn fyw i Dduw. O Gredadyn, arfogâ
dy hun yn erbyn yr holl Ddadleuon a fo 'r Ddeddf yn
ddefnyddio; dwys ystyria Natur, Cyflawnder a Rhydd-
did y Cyfammod newydd; a gweddia lawer am yr
Yspryd o Ddoethineb, â Dadguddiad yn yr Wybodaeth
o JESU GRIST, a'i Efengyl. Mi a af rhagof at y.

3 dydd, Pêth a ofodwyd gar bron, yr hyn oedd i ddan-
gos yr Achosion o'r Dymmer ddeddfol hon. Pa ham y
mae 'r Bŷd yn hyderu ac yn gofod cymmaint a'r y
Ddeddf, ac yn hyderu mor lleied ar GRIST fel yr AR-
GLWYDD eu Cyflawnder? Mi a gafglaf i fynu yr holl
Resymmau i gîd yn un, yr hwn a gaf (trwy Râs) ei
ofod gar eich bronau yn Bennau neilltŷol: Ac
Anwŷbodaeth ddu-dew ydyw, i.e., Anwybodaeth falch
ydyw, *Rbus*, x. 3. *Canyſ bwynt-bwy heb wybod Gy-
flawnder Duw, ac yn ceisio goſoa eu Cyflawnder eu*
hunain, nid ymostyngasant i Gyflawnder Duw. Y mae
'r Bŷd yn anwybodus o Dduw, yn anwybodus o'r

R 2 *o'r Ddeddf,*

Ddeddf, yn anwŷbodus o'r Efengyl, yn anwŷbodus o GRIST, a'i Gyfiawnder perffaith holl-ddigonol Ef.

1. Anwŷbodaeth o Dduw yw un Achos o'r Dymmer ddeddfol hon. Y mae Pobl yn anwŷbodus o Briodoliaethau Duw; yn fwya neilltuol, y maent yn anwŷbodus o Sancteiddrwydd Duw: Pe bae Dynion yn gweled pa fath Dduw anfeidrol Sanctaidd ydyw Efe, a pha fath Gafineb anfeidrol y fydd ganddo at y Pechod lleiaf, neu 'r Troseddiad lleiaf o'i Gyfraith bŵr berffaith; pe gwypent fod Un Meddwl balch yn ddigon i ddamnio Mwrddiwn o Angylion, a bod Un Meddwl gwibiog yn ddigon i ddamnio Mwrddiwn o Fydoedd, a fyddai iddunt fynwesu Meddwl y byddai iddunt gael eu cyfiawnhau a'i cymmeradwyo ar y Sylfaen o unrhyw Gyfiawnder ddeddfol o'i heiddo eu hunain, pa un bynnag a'i naturiol, neu ynteu grafol? Na wnaent, ni feddylent byth am gael en cymmeradwyo yn y Ffordd hon, oni bae eu bod yn tebyg bod Duw yn gyfryw Un ac fydd yn gyffelyb iddunt eu hunain.

Y maent yn anwŷbodus hefyd o Gyfiawnder Duw, Uniondeb y Barnwr hwnnw, yr hwn mewn neb rhŷw Fodd Ni ryddhaiff byth mo'r Euog; ac oni bai bod y peth felly, sef eu bod yn anwŷbodus o'i Gyfiawnder Ef, a fyddai neu a feiddiai Un Pechadur Euog o beithio cael ei ryddhau a'i bardynu, trwy unrhyw Ffordd arall, yn hytrach nac ar Gyfrif Jawn o anfeidrol Werth i—Y maent yn anwŷbodus o Ddoethineb Duw, yn y Gwaith gogoneddus o Ofodiad Prynedigaeth, a Threfn Jechydwriaeth trwy Gyfiawnder un arall, sef y * DUW-DŶN JESU GRIST. Anwŷbodaeth o rhain, a'r gyffelyb Briodoliaethau o eiddo'r Duw mawr, yw'r Achos mawr o'i bŵd yn ũn a'r Ddeddf cyhyd, ac yn byw iddi.

2. Anwŷbodaeth o'r Ddeddf yw un Achos arall o'r peth hwn. Ac ymma yn

* Duw a Dŷn mewn ũn Person.

1. Y maent yn anwŷbodus o Orchymmyn y Ddeddf yn y Meithder, Ysrydolrwydd, Sansteiddrwydd a'r Perffeithrwydd o hono: Fe ddarfu i'r Dŷn ifangc yn yr Efengyl debyg ei hun yn berffaith; Pa ham? O herwydd nad oedd yn adnabod y Ddeddf. — Yr oedd Paul yn meddwl ei fod yn ddi-feius, tra bu yn bŷw i'r Ddeddf. Y mae rhai Dynion yn meddwl mai Rheol gŵl jawn yw, idd eu condemmio yn unig am ychydig o Feiau cyhoeddus yn y Bywŷd oddiallan, a gorchymmyn yn unig ychydig Ddyledswyddau o Ufudd-dod; ond nid ydynt yn gweled fod y Gorchymmyn yn faith ac yn dra helaeth; ac o herwydd hyn y maent yn meddwl y gallant ei gadw yn berffaith ddigon.

2. Y maent yn anwŷbodus o Benŷd a Bygwthiad y Ddeddf, ar modd y mae wedi ei ordeinio: Nid ydynt ddim yn credu bod Melldith wedi ei rhwymo wrth bob Anufudd-dod, *Melldigedig yw pob un nid yw yn aros yn yr hŵll Bethau a scrifemir yn Llyfr y Ddeddf, i'w gwneuthur bwynt.* Oddi ymma y mae yn hoff ganddunt eu Cyflawnder deddfol eu hunain, heb adnabod Creulonrwydd yr Ordinhad ddeddfol.

3. Y maent yn anwŷbodus o Ddiben y Ddeddf, sef o Ddiben ac Amcan Duw yn y Rhoddiad o honi. Fe roddodd Duw y Ddeddf i *Israel* trwy Dŷn â Tharan: I bŷ Ddiben? I fod yn Athro idd ei harwain hwy at GRIST, *Gal.* iii. 24. — Canys Crist yw *Dirwedd y Ddeddf er Cyflawnder, i bŷ un fydd yn credu, Rhuf.* x. 3. Ond gwelwch, mor anwŷbodus oedd *Israel* o Ddiben y Ddeddf, fel ac y darfu iddunt, yn gyffelyb i'r Ysryd deddfol yn ein Dyddiau Ni, feddwl iddi gael ei rhoi i'r Diben hyn, fel y byddai iddynt ufuddhâu iddi fel Ammod o Fywŷd. megis ac yr oedd hi yn dwyn Delw ar Argraph y Cyfammod o Weithredoedd, gan ddywedyd, *Ecsod.* xix. 8. — *Nyni a wawm yr hyn bŷll a lefarodd yr ARGLOWYDD.* Pe buasai yn bosibl iddunt i gyflawnu yr hyn addawfant yn anwŷbodus, ni buasei dim rhaid wrth GRIST, na'i Gyflawnder

iawnder ychwaith Nyni a wnawn, meddent, dyna Ufudd-dod; Nyni a wnawn, i.e., Nyni a wnawn yr hyn oll, dyna Ufudd-dod perffaith; i.e., Nyni a wnawn yr hyn oll, ac y mae'r ARGLWYDD JEHOFA yn orchymmyn i Ni; dyna Ufudd-dod cyfangwbl perffaith a thragwyddol: Jê, Nyni a wnawn yr hyn oll, Nyni ein hunain, dyna eu Hufudd-dod perffaith personol eu hunain yn cael ei ymroi ac hyderu arno: Fel pe buasei ganthynt yn eu Meddiant eu hunain yr holl Allu a'r Sancteiddrwydd ac oedd gan *Adda* yn ei Ddiniweidrwydd. Beth a ddywedodd *Josua* wrthynt, am y cyfryw Ymroad balch, anwybodus, rhyfygus a hwn? Yn wir y mae ef yn dywedyd wrthynt ei fod yn gwbl amhosibl iddunt; Niellwch wafanaethu yr ARGLWYDD, *Canys Duw Sancteiddiol* yw *Efe Jos.* xxiv. 19. Y mae Efe yn Dduw Sanctaidd, a Chwithau yn Bobl bechadurus; ac am hynny y mae yn amhosibl i Chwi wneud y Peth ac ydych yn ei ddywedyd. Fe gafas y Ddeddf ei rhoi iddunt, fel y byddai iddunt weled hyd yr eithaf eu Han-nigonolrwydd a'i Han-alluogrwydd eu hunain, fel y byddai iddunt weled eu Pechodau, a'u Haeddiant o blegid Pechod, fel, dan yr Ofn ô Ddigofaint Dwyfol y byddai iddunt gael eu gyrru i ffoi at yr Jachawdwr. Ond o herwydd eu bod yn anwÿbodus o Diben mawr y Ddeddf, hwy a osodasant i fynu Ufudd dod o'i heiddo eu hunain.

3. Anwÿbodaeth o'r Efengyl yw un Achos mawr arall o'r Dymmer ddeddfol hon; ac ymma y mae llawer math o Anwybodaeth yn dyfod i'r Goleuni. Yn

1. Y maent yn anwÿbodus o Addewidion yr Efengyl, y cyfryw ac yw honno yn *Esay*, xlv. 24. *Yn ddiau yn yr ARGLWYDD (mêdd Un) y mae i Mi Gyfiawnder â Nerth.* Dymma y Swm o Addewid yr Efengyl, Addewid o GRIST, ac o Ffÿdd ynddô Ef, ac y mae Ffÿdd yn gweithio allan o'r Galon i'r Genau; Canys a'r Galon y credir i Gyfiawnder, ac a'r Genau y cyffesir i Jechydwrïaeth. Yn ddiau mêdd Un, &, Beth? dim mwy.

nac

nae Un? Pa Drueni yw, nad oes dim ond Un yn dywedyd felly? Yn wir y mae hyn yn arwyddocau mai ychydig a gaiff eu dwyn ymmaith oddiwrth eu Tymmer ddeddfol. Mêdd Un, Nid pob Un. Wele, ond beth y mae efe yn ei ddywedyd? Yn yr ARGLWYDD y mae i mi Gyfiawnder a Nerth; Cyfiawnder er fy Gyfiawnhad, Nerth er fy Sancteiddhad; Cyfiawnder i'm gwneud I yn ddedwydd, Nerth i'm gwneud I yn Sanctaidd; Cyfiawnder i roddi i Mi Hawl o'r Nêf, Nerth i'm cymmwyso i'r Nêf. Y mae gennyf hyn oll, mêdd Un, trwy Weithred gymmwyfiadol Ffŷdd, yn cymmwyso 'r Cwbl atto ei hun yn neillduol, gyd a Hyder di-ysgog, yn ol y Mesur o Ffŷdd a dderbyniodd. — Y mae gennyf Gyfiawnder a Nerth. Ymmha Le y mae efe gennyf? Yn yr ARGLWYDD y mae efe gennyf; y mae efe gennyf nid yn-nof fy hun, nae yn fy Ngallu naturiol, y mae efe gennyf neu i Mi, nid yn fy Ewyllys rhŷdd fy hun, y mae efe gennyf nid yn yn fy Nyledswyddau, crefyddol neu Gyfiawniadau, y mae efe gennyf nid yn fy Nghalon neu Mywŷd, nag e, yn sicr nid oes gennyf ddim o hono yno; ond yn ddiau yn yr ARGLWYDD y mae gennyf Fi Gyfiawnder a Nerth, yn yr ARGLWYDD yn unig: Y mae Dynion yn anwybodus o hyn.

2. Y maent yn anwybodus o Drefn yr Efengyl, yn y Cymmwyfiad o'r Grâs a addawyd yn thi, yn neillduol yn y Gorchymyn o gredu, yr hwn fydd yn perthynu i Oruwchwilïaeth yr Efengyl; lle, y mae 'r Ddeddf, yn ddauwedd yn ei Gorchymynion ac yn ei Bygwthion, yn cael ei defnyddio fel yn wasanaethgar i dderchafu Dibenion yr Efengyl. — Er nad yw 'r Ddeddf yn ein dysgu Ni i gredû yn NGHRIST, etto pan y mae hi wedi cael ei dadguddio yn ei Phurdeb, y mae hi yn ein rhwymu Ni i gredu ynddo Ef; er nad yw 'r Ddeddf yn dadguddio JACHAWDWR, etto pan y mae 'r Efengyl yn ei ddadguddio Ef, yna y mae hi yn ein rhwymu Ni i ddyfod atto. Ond nid oes dim o'r Drefn hon o eiddo

o eiddo 'r Efengyl, a'r Oruwchwiliath o honi, yn awr yn adnabyddus yn y Bŷd; oddiymma y tarddodd amryw o Dybiau deddfol am dani, y mae Dynion yn cymmysgu 'r Gorchymmyn o Gredu ynghyd a'r Efengyl idd ei gredu, y Dyledswydd o Ffydd ynghyd a'r Gwrth-ddrych o Ffydd; ac felly yn troi 'r Efengyl i fôd yn Gyfraith neu 'n Ddeddf newydd, yn Gyfammod newydd o Weithredoedd, fel pe 'r Weithred o Ffydd fyddai ein Cyfiawnder er Derbyniad gŷd â Duw. — Ac ni allant chwaith ddyall mae 'r Gorchymmyn o gredu yw 'r Gorchymmyn mawr, er i'r Duw mawr ei Hun ddywedyd, *Hwn yw ei Oorchymmyn Ef, Gredu o bonom yn Enw ei FAB*: Ni all y Deddfwŷr ddyall dim o hynny; y maent yn meddwl mai Gorchymmyn mawr Duw, yw, o herwydd iddunt bechu trwy dorri 'r Ddeddf, y dylent edifarhau trwy droi at y Ddeddf; o herwydd iddunt ei anfodloni trwy eu Pechodau, y dylent ei fodloni Ef trwy eu Hediseirwch; o herwydd iddynt ei annog i Ddigofaint trwy Anufudd-dod, y dylent ymheddychu ag Ef trwy eu Hufudd-dod; o herwydd iddynt dynnu i lawr y Felldith trwy eu Troseddiad, y dylent ei symmud hi ymmaith trwy eu Diwygiad: Nid ydynt ddim yn dyall mai 'r Gorchymmyn mawr, yw, iddunt Gredu ym MAB Duw. Yn

3. Y maent yn anwŷbodus o Ddiben mawr yr Efengyl, yr hyn yw, i ddarostwng ac i dynnu i lawr y Creadur i'r Radd isaf, ac i dderchafu Grâs i fynu i'r Râdd uwchaf; fel na orfoleddo un Cnarwd gar bron Duw, ond fel y byddo i'r brwn fy 'n gorfoleddu, orfoleddu yn yr ARGLWYDD; yn yr ARGLWYDD y caiff boll Hâd Israel eu cyfiawnhâu, ac ynddo belyd y cant orfoleddu: Dymma Ddiben ac Amcan mawr yr Efengyl; ond y mae 'r Yspryd atcas deddfol yn anwybodus o'r Amcan gogoneddus hwn.

4. Y maent yn anwybodus o Gyfammod yr Efengyl; Yr athrawiaethol a'r ymarferol Gymmysgiad o'r edau Gyfam-

Gyfammod, y Cyfammod o Weithredoedd a'r Cyfammod o Ras mewn Athrawiaeth ac Ymarweddiad yw 'r Achos mawr o'r Dymmer ddeddfol hon. — Ac ymma y mae Pöbl yn dangos yr Anwŷbodaeth y fydd ynthynt o Ammod y Cyfammod; y maent yn anwybodus o Ammod y Cyfammod o Râs, a'r Cyfammod o Weithredoedd; Ammod y Cyfammod o Weithredoedd oedd Ufudd-dod perffaith personol, y *Dyn a wnaï 'r petbau bynny ei hun a fyddai byw ynthynt*; ac yr oedd perffaith Ufudd-dod yn cael ei ofyn, sef Perffeithrwydd o Rannau, Perffeithrwydd o Raddau, a Pherffeithrwydd o Barhâd: Ammod y Cyfammod o Ras yw perffaith Ufudd-dod CRIST yr hwn a dderbynnir trwy Ffydd.

Y mae llawer o Anwŷbodaeth o'r Peth hyn wrth Wreiddyn yr holl Ddeddfoldeb sy yn cymmeryd Lle yn y Byd: Y maent yn anwybodus o Ffurf y Cyfammod, pa fodd yn y Cyfammod o Weithredoedd yr oedd genym Nerth ynnom ein hunain, ac y gallem ein hunain ufuddhâu iddo; pa fodd yn y Cyfammod o Râs y mae ein holl Nerth allan o honom ein hunain, yn gystal ac y mae ein Cyfiawnder allan o honom ein hunain, *Yn yr ARGLWYDD y mae i Mi Gyfiawnder a Nerth*; ac, yr ydym i fod yn gadarn ac i ymnerthu yn yr ARGLWYDD, nid ynnom ein hunain, ond yn yr ARGLWYDD, ac, yn Nghadernid ei *Allu Ef*; i ymnerthu yn y Gras, nid y fydd ynnom ein hunain, ond yn y Gras y fydd yn NGHRIST JESU.

4. Anwŷbodaeth o GRIST a'i Gyfiawnder, yw un Achos mawr o fod Dynion yn gosod i fynu Gyfiawnder deddfol, *Rhuf. x. 3.* Yr oedd Duw yn barod i daslu ymmaith Eglwys gyfan, idd ei gwrthod, a'i di-eglwyso hwynt. Pa ham? Beth oedd yr Achos? O herwŷdd eu bod mor falch ac mor hunanol fel ac y dewisent yn hytrach gael eu damnio yn eu Cyfiawnderau eu hunain, na chael ei hachub trwy Gyfiawnder CRIST, neu ymostwng a bod yn rhwymedig iddo am dano. — Ni ymddarostyngent ddim iddo; Pa ham? O herwŷdd eu

bod yn anwŷbodus o hono; nid oeddynt yn gweled y Gogoniant o hono, fel ac y mae yn Gyfiawnder Duw; ni welasant ddim o'r Angenrheidrwydd anhepcorol o hono, o herwydd yr oedd eu Cyfiawnder eu hunain yn cael ei gyfrif yn ddigonol; ni welasant ddim o'r Cyflawnder o hono, fel yn ateb i holl Ofynion a Gorchymnion y Ddeddf; ni welasant ddim o'r Gwerthfawrogrwydd o hono, fel yn ddigonol i haeddu Cariad a Heddwch Duw, ac i bwrcafu Grâs â Gogoniant; ni welasant ddim o'r Cymmeradwyaeth a'r Derbyniad o hono, fel yr unig Gyfiawnder a pha un y mae Duw yn cael ei lwyr fodloni, â hwnnw trwy ba un y mae'r Ddeddf yn cael ei mawrhâu, a'i gwneud yn anrhyddedus: Y maent yn anwybodus o'r holl Bethau hyn, ac am hynny y maent yn myned oddiamgylch i ofod i fynu Gyfiawnder o'i heiddo eu hunain, ac ni ymoestyn-gant i hwn. Yr oedd eu Hanwŷbodaeth hwy yn Anwŷbodaeth falch, ac felly y mai gyd â phawb wrth Natur; yr ydym wedi ein llanw a rhŷw Anwŷbodaeth falch, a Balchder anwŷbodus; er bod ein Gallu wedi ein gadael, etto y mae ein Balchder yn aros. Y

Aydd Peth a ofodwŷd gar bron ymma, oedd, i ddan-gos y Drwg a'r Perigl o Dymmer ac Ufudd-dod deddfol; Pa ham? yn

1. Y mae'r Ffordd deddfol hon yn Waith anhyfryd, Gwaith blinderog ydyw, *Wele pa Flinder yw?* meddei'r Dyn, — *Y mae efe wedi blino ym Maint eu Ffordd, ac nid yw yn dywedyd, Nid oes Obaitb.* Gwir yw, fod gan y Ddeddf Ddylanwadau o Ddiddanwch idd ei Chanlynwŷr, fe all y Gwrandawyr a gyffelybir i'r Tir creigiog dderbyn y Gair yn llawen, ac yn ddiamman hwy allant weddio a gwneuthur Dyledswyddau eraill hefyd gyda Llawenydd; ond nid yw ddim ond yn unig Tymmer dda ac fy yn diflannu, heb ganddi un Gwraidd yn NGHRIST. A all Dyn marw gael Hyfrydwch mewn Gweithredoedd bywiol? A all Carreg drom fyned tu ag y fynu? O y mae'r Enaid deddfol yn Greadu truenus!

truenus! Y mae'r Ddeddf yn ei lufgo ef i Ddyled swyddau, y mae Cydwŷbod yn ei waflu ef i weithio, gan ddywedyd, Ymptydia, gweddia, gweddia, Ddŷn, gweithia am dy Fywŷd, edifarha, diwygia, fel na byddo it' gael dy ddamnio: Ond wele, ni all efe ddim, er bod y Dyledswyddau hynny ac y mae efe yn cael ei alw iddynt yn Ddyledswyddau dà; y mae'r Cyf- ammod deddfol, ynghyd a'i Gydwybod ddeddfol ei hun yn gwaeddu, Gwna Bridd-feini, gwna Bridd-feini, gwna Bridd-feini; ond wele, nid oes ganddo ddim Gwëllt, ddim Gwellt, na dim idd eu gwneud hwynt o hono. Nid oes ganddo efe ddim Nerth, dim Gras, na dim yn cael ei gyfrannu iddo; ac felly y mae efe yn tynnu, yn ymegnio, y mae efe yn gweithio; y mae yn chwyfu, ond Gwaith di-galon anhyfryd ydyw.

2. Y mae Ufudd-dod deddfol yn Waith anfuddiol ac aſſeſſiol jaw'n, yn gŷſtal ac y mae yn anhyfryd, *Eſay* lvii. 12. *Myfi a ſynegaf dy Gyfiawnder, a'th Weibred- oedd; canys ni wnant it' Lŷs.* Fe all y Pharisead hunan- gyfiawnhaol ymptydio ddwywaith yn yr Wŷthnos, rhoi Elufennau o'r hyn oll ſydd ganddo; fe all wneuthur Gweddiau hirion llawer o Weddiau; fe all yn ddau- wedd bregethu a gweddio yn fynych ac ynwrefog; ie, fe all y Deddfwr tlawd weithio yn galed wrth ei Dduwioledeb dirgelaid, a'i Dduwioledeb teuluaidd; fe all ddiſgwyl wrth Ordinhadau, a myned yn fynych i'r Cymmun, a rhedeg tros holl Ddyledswyddau Crefydd, a phan y mae efe wedi gwneuthur fel hyn tros Ddeu- gain neu Ddég a Deugain o Flynyddoedd, yr holl Elw y mae efe yn gael am ei Boen a'i Lafur yw Uffern yn y Diwedd; onid aiff ym mhellach na hyn, *Eſay* i. 11. *Beth yw Lloſograwydd eich Aberthau i Mi medd yr AR- GLWYDD?* Y mae'r Cwbl yn anfuddiol. Yn

3. Y mae Ufudd-dod deddfol yn Ufudd-dod cnawdol jaw'n, canys Bywŷd gwàg diymgeledd hollol o'r Yſprŷd ydyw, *Gal.* iii. 2. *Hyn yn umig a cwyllyſiaf ei ddysgu gen- ych, môdd Paul;* o's ydych yn chwennŷch bod yn

Athrawon o'r Ddeddf, gadewch i Mi gael un Wers gennych, o's gellwch ei rhoi, *Ai trwy Weithredoedd y Ddeddf y derbyniasoch yr Yspryd, ynte wrth Wrandawriad Ffydd?* Ai trwy Weithredoedd y Ddeddf? Nid wyf yn credu o hynny; nag ê, nid yw idd ei dderbyn yn y Ffordd hynny: Yn a thrwy Efengyl CRIST, y mae idd ei dderbyn. Y mae 'r Deddfwr yn wâg o'r Yspryd; pa beth bynnag o Sancteiddrwydd allanol lledrithiog a'r a all fod ganddo, neu pa beth bynna o wir Sancteiddrwydd a'r a all fod yn ei gymmeryd arno, y mae arno ef eisiau Gwaith Sancteiddiedig, Gwaith feliedig yr YSPRYD GLAN; yn *Anianol, heb fod yr Yspryd ganthynt*, Yn

4. Y mae Ufudd-dod deddfol yn gwrthwynebu ac yn croefi Diben gogoneddus mawr y Nefoedd, yn neillduol Diben Duw yn rhoddi CRIST, a Diben CRIST yn dyfod i'r Byd. Yn

1. Y mae efe yn croefi Diben mwyaſ Duw; Bêth yw hwnnw? Derchafiad ei rad Ràs: Beth yw 'r Diben mawr o holl Weithredoedd mawrion y Duw holl-ddoeth, megis Etholedigaeth, Prynedigaeth, Adenedigaeth, a Rhagluniaeth? Pa ham y mae Efe yn dewis Un, ac yn gwrthod eraill, heb ddim Haeddiant yn Un mwy na 'r Llall? Pa ham y mae Efe yn dewis *Publican* drygionus, ac yn taflu *Pharisead* cyfiawn i Uffern, Pa ham y mae Efe yn gwaredu Pobl dlodion, anwŷbodus, drwg ei Natur o'i Cyflwr truenus, ac yn gadael y Cyfoethog a'r Dysgedig i fyned i Uffern? Pa ham y mae Efe yn adgenhedlu Enaid etholedig, ar ol iddo fod Ugain neu Ddeg ar hugain o Flynyddoedd yn Ngwafanaeth y Diafol? A chwedl iddynt gael eu hadgenhedlu? Pa ham y mae Efe yn ei Ragluniaeth yn gadael iddynt i Syrthio i lawer o Gyfyngderau, Eisiau, Pechodau, amryw Brofedigaethau, Trallodau, Cystuddiau, ac fel i Wrthgiliad, ac i Achwynion trymmion o'r Achos hyn? Pa ham? y mae 'r holl Bethau hyn yn bod fel y byddo i rad Ras gael ei dderchafu yn y Diwedd.

On

Ond 'nawr, y mae 'r Deddfwr yn croesi pe gallei 'r Amcan gogoneddus hwn o eiddo 'r Duw mawr; fe fynn ef i *Hunan* ynghyd a'i Weithredoedd ef ei hun gael ei derchafu, yn lle CRIST, a rhâd Râs. Y mae efe yn gosod i fynu Gyfiawnder arall yn lle Cyfiawnder CRIST, ac felly yn cymmeryd y Tom, ei Gyfiawnder ei hun, fel ac y mae *Paul* yn ei alw ef, ac yn ei dafu ar Wyneb y goludog a'r goruchel râd Râs, idd ei guddio a'i dywyllu. O pa fath Amcan cythreulig yw hwn, i wrthwynebu Amcan a Bwriad gogoneddus y Duw hollalluog i wneud ei râd Râs i ddisgleirio yn hardd!

2. Y mae yn croesi Diben ac Amcan CRIST yn dyfod i'r BÛd: Prif-Ddiben Mab Duw yn dyfod i lawr o'r Nefoedd, oedd, i ddwyn *Cyfiawnder tragwyddol*, Dan. ix. 24. Ond wele, Amcan y Deddfwr wrth ofod i fynu ei Gyfiawnder ei hun, yw, i wneud holl Lafur CRIST yn Llafur ofer; y mae efe yn diddymu unig Ddiben Marwolaeth CRIST, ac yn ei gwneuthur (mor belled ac fydd yn gorwedd ynddo ef) yn ofer ac yn ddifudd, *Gal. ii. a'r olaf. Canys o's o'r Ddeddf y mae Cyfiawnder, yna y bu CRIST farw yn ofer.* Yn lle Cyfiawnder tragwyddol y difrycheulyd OEN, y mae efe yn gosod i fynu Gyfiawnder na all ddim parhâu hanner Diwrnod, na hanner Awr, ïe, na hanner Moment.

5. Y mae gan Ufudd-dod deddfol y Drwg o Gabledd yntho. Y mae yn gwradwyddo ac yn diystyru Cyfiawnder CRIST, fel pe ni bae yn ddigonol, fel pe bae y Cymmod a wnaeth trwy golli ei bur werthfawr Wâed yn amherffraith, fel pe ni bai y Bodlondeb a roddodd yn gyflawn, fel pe ni bai ei Ufudd-dod Ef yn berffaith, oddi eithr iddo gael ei glyttio i fynu o'r Brattiau o Gyfiawnder DÛn ei hun. A oes dim o Ufudd-dod CRIST yn berffaith heb eich Chwanegiad Chwi? O na cheblwch ddim o Fâb Duw, a dywedyd yn y Gwraidd, nid oedd ei Ufudd-dod dwyfol, yn Ufudd-dod perffaith; canys fel hyn yr ydych yn gwradwyddo ac yn diystyru Cyfiawnder

lzwnder a Holl-Ddigonolrwydd JESU GRIST yr hyn sydd-yn Gabledd creulon.

6. Y mae Ufudd-dod deddfol yn twyllo ei Berchen yn ofnadwy yn y Diwedd oni chaiff ei ragflaenu; y mae 'r Dŷn tlawd druan yr hwn sydd wedi cael ei ddallu gan ei Ufudd-dod deddfol, yn meddwl y bydd idd ei holl Weddiau a'i Ddyledswyddau, y rhai a fu yn gyflawnu dros gynnifer o Flynyddoedd wneud i fynu Wiſg odidog iddo i guddio ei hun yn Nŷdd y Cyfri: Yr wyf yn gobeithio, medd y Dŷn, bod gennyf ryw beth i'm cynnorthwyo i farw mewn Tangneddyf; y mae gennyf ryw beth i'm cynnorthwyo I sefyll mewn Barn gyd a Hyder, yr hyn nid oes gan eraill; canys Mi a gyflawnais lawer Dyledswydd, Myfi wneuthum lawer Gweddi, yn awr er ys Ugain neu Ddêg ar hugain o Flynyddoedd, ac Mi weddiais lawer o Weithiau gyda llawer o Wrefogrwydd yn fy Serchiadau, a Bywiogrwydd yn fy Nhymmer; ac am hynny y mae gennyf Obaith dâ, y bydd i Dduw fod yn fodlon i Mi, ac y bydd pob peth o'r gorau gyd â Fi yn y Diwedd. — O pa fath Siommedigaeth ofnadwy fy yn cyfarfod agef, pan delo Angau! ac os bydd efe marw yn yr unrhyw Freuddwyd deddfol, fe aiff i Uffern a Chelwŷdd yn ei Ddeheu-Law. *Gobaith y Rhagreithwr sydd fel Gwê 'r Prŷf Coppyn*; Pa ham? Bêth y fydd yn dyfod o hono? Y mae Gweithiau 'r Prŷf Coppyn yn dyfod allan o'i Hymysgaroedd; ei Thŷ, ei Hymborth, ei Hamddiffynfa ydyw; yno y mai yn trigo, yn ymborthi, yn diogelu ac yn achlesu ei hun tros Amser; ond yn y Diwedd y mae 'r Ysgubell yn dyfod o shŷd iddi; ac yn ei ysgubo hi a'i holl Letty a'r Cwbl ac ydd ganddi i'r Llawr: Felly yn gymmwys, y mae 'r Deddfwr yn gwau Gwe o'i Ymysgaroedd ei hun, y mae efe yn troi ei hun yn y Wiſg hon o'i Wenad ei hun; ymma y mae ef yn trigo, yn gweithio, yn ymborthi, yn diogelu ei hun rhag yr holl Dymmeffloedd, a'r Peryglon i ddyfod; ond wele, y mae Angau a'i Ysgubell

Ysgubell o Ddiniestr yn dyfod ac yn ei ysgubo ef, a'r Noddfa o Gelwyddau oedd ganddo, i lawr i'r Pwll diwaelod. — O's bydd ei Lygaid yn agored a'r Wely Angau i weled Uffern, Cyflawnder Duw, Yfprydolwýdd y Gyfraith, Ammherffeithrwýdd ei Dyledswyddau, Gwagter ei Gyflawnjadau, a'r Sail dywodlyd y darfu iddo adeiladu ei Pfydd arni, yna fe fydd ei Gydwybod yn rŵo, ei Galon yn llewygu; nid oes ganddo yn awr er ei holl Ddeddfoldeb, na Heddwcho na Diddanwch; ond yn gweled ei hun wedi ei dwylla yn druenus. — Oni bydd ei Lygaid yn agored, P fôdd wedyn? Y mae ef yn marw mewn Tywyllwch a Hudoliaeth, fel ac y bu efe byw, ac yn suddo i'r Llyn o Dàn a Brwmstan; yn Uffern y mae yn agor ei Lygaid, ac yn gweled ei hun wedi cael ei dwyllo yn dragywýdd: O gwelwch gan hynny, Pa Achos a Sail fydd gennym i alaru oblegid y Dymmer ddeddfol hon, yr hon yn wir fydd yn ddamniol ym mha Le bynnag ac y mae hi yn cael ei chyflawn Lywodraeth.

Cyngar, yn ddâuwedd iddynt hwy y rhai fydd yn byw i'r Ddeddf, ac iddynt hwythau y rhai fydd wedi marw i'r Ddeddf, am ba rai y mae 'r Testyn yn llefaru yn fwya neillduol.

Itaf. I'r rhai Anghrediniol, ac i'r holl rai hynny fydd yn fyw i'r Ddeddf. O! er Mwyn yr ARGLOWYDD, na chymmerwch ddim Gorphwysfa hyd nês y deloch allan o'r Cyflwr damnedig hynny: O! ystyriwch bêth ydych yn ei wneuthur, cyhyd ac yr ydych heb fod wedi marw i'r Ddeddf; y peth pennaf, ac ydych yn ei wneud, tra ydych yn y Cyflwr hynny, yw, yr ydych yn adeiladu eich Nyth ar Furiau pudron y Cyfammod o Weithredoedd, pa rai sy yn sicr o syrthio tanoch rŵw Ddýdd, Fe alleu, eich bod yn meddwl eich bod yn Gristianogion da, a bôd gennych Galonau da, i Chwi gyflawnu Dyledswyddau da, eich bod yn gyfrannogion o Ordinhadau da, ac am hynny pa Ddrwg ddylech Chwi ei ofni? yn

1. Mi â ddywedaf i Chwi, yr ydych tan Felldith y Ddeddf o Weithredoedd; *Melldigedig yw pob Un nid yw yn aros yn yr hôll Bethau â scrifennir yn Llyfr y Ddeddf, i'w gwneuthur bwynt.* A chyhyd ac yr ydych dan y Ddeddf, yn ceisio pentyrru Cyfiawnder deddfol o'ch eiddo eich hunain, y mae holl Bobl Dduw yn rhwym i ddywedyd bod yn gyfiawn i Dduw eich Melldithio Chwi; y maent yn rhwym i ddywedyd *Amen*, gyd' â holl Felldithion y Bibl yn eich erbyn Chwi, *Deut. xxviii. a'r 26. Melldigedig yw'r bawn ni pharhao Yngeiriau'r Gyfraith hon; gan eu gwneuthur bwynt; a dyweded yr holl Bobl, Amen.*

O's bydd i Chwi gymmerŷd yr hên Gyfammod o Wneuthur er Bywyd, â Chyfiawnhâd, yna y mae yn rhaid i Chwi ei gymmeryd ef hefyd gŷd â Melldith a Dial, oddi eithr i Chwi wneuthur yn berffaith, a gwneuthur i'r eitha Pwrpas, yr hyn fy yn amhosibl i Chwi; *Melldigedig yw pob Un nid yw yn aros yn yr hôll Bethau, &c.* Ac fe all yr holl Gredinwyr ddywedyd *Amen* gyd a hyn, *Yngeiriau Paul, O does Neb nid yw yn caru yr ARGLWYDD JESU GRIST, bydded Anathema Maranatha.* Tra yr ydych tan y Ddeddf, nid oes un Bendith yn perthyn i Chwi, ond pob Melldithion; oni bŷdd i Chwi ffoi allan o'ch Cyfiawnder deddfol, a rhedeg dan Efangylaidd-Gysgod Gwâed yr JESU; nid oes dim ond Dychryn yn perthyn i Chwi, ac ni allaf Fi bregethu dim i Chwi ond Dychryn a Melldithion: *Canys, cynnifer ac y fy o Weithredoedd y Ddeddf, dan Felldith y maent.* Yn

2. Y mae yn rhaid i'm ddywedyd i Chwi, mai fel ac yr ydych dan Felldith y Ddeddf, felly hefyd yr ydych dan Orchymmŷn y Ddeddf, *Gawnâ, a bydd fyw:* Er yn wir wrth Alwad yr Efengyl nid ydych yn cael eich rhwymo ddim i ymosyn Cyfiawnder ynnoch eich hunain, er pwrcafu Bywŷd, ond yn NCHRIST; etto, yr ydych trwy eich Anghrediniaeth yn cadw eich hunain dan Orchymmŷn y Ddeddf, *O's mynnu fyned i'r Bywyd,*

Bywyd, cadw 'r Gorchymaen; cadw ef yn berffain,
 neu yntw Dda a' th orddwch. — Nid ychydig o Ymag-
 nidan a Dymuniadau gweigion a fodloni'r Ddeddf, pe
 bai i Chwi ddarlith, ymryddio, galaru, ac wylo Dda
 o Wad trw eich holl Ddyddiau ni wantw m'r Tro
 os bydd i Chwi roi neu dalu i'r Dylediwydd i'r Ddeddf
 fel Cyfammod, *Yr ydych yn Ddyladur i gadw 'r holl*
Ddeddf, Gal. v. 4. Cadw'n fyw i'r Ddeddf wedi ei
 rhwymu am ei gilydd, ac os bydd i Chwi gyntwysu i'r
 Rhan o bon, se fydd Pwys yr holl Gadw'n atoch
 Chwi; ac felly o's bydd i Chwi wneud unrhyw Beth
 mewn Ufudd-dod i'r Ddeddf, fel y galloch trwy hyn-
 ny gael eich achub a'ch cyflawnhau, yr ydych chi
 Gaethiwd a Rhwymedigaeth i gadw 'r holl Ddeddf, ac
 yn rhwym i wneud pob peth ac y mai hi yn ei osyn yn
 berffain, cyn, ac fel y galloch gael eich cyflawnhau. —
 O'r Gaethiwd tronus yr ydych tano! Ni ellwch
 byth fodloni'r Ddeddf, ac felly yr ydych wedi eich
 condemnio eisioes. Ie, gadwch im ddywedyd i Chwi
 yn mhellach, yr ydych yn Greaduriaid annawiol dryg-
 ionus: Beth bynnag ydych yn ymddangos eich bod i
 eraill, neu yn meddwl eich bod eich hunain; etto os
 ydych yn fyw i'r Ddeddf, yr ydych yn Ddeiduriaid
 i'w yd, neu Fachedd Duw; canys, hyd nes y bydd-
 och wedi marw i'r Ddeddf, ni chewch Chwi byth fyw
 i Duw; et i Chwi edrych fel Angel y Goleuni o ran
 Sancteiddrwydd, etto, os ydych heb farw i'r Ddeddf,
 nid oes gennych ddim gwis Sancteiddrwydd na Duw-
 ioldeb. Chwi y rhai fy yn wastad yn dirgel ymddir-
 iad i'ch Gweithredoedd eich hunain, Chwi gyfar-
 fyddwch a Siommedigaeth a Cham-syniad dronus i'w
 Brŷd; canys trwy Weithredoedd y Ddeddf ni all Ue-
 Cnawd byw gael ei gyflawnhau.

Ond etto, y mae rhai eraill, ac fydd yn myned
 rhagddynt i Gyfeiliornad ac Enbydrwydd arall; medd-
 ant, y mae 'r Ddeddf yn awr wedi ei drymnu, ac
 nid ydym Ni mwy i ymosyn Cyflawnhad nac Jech-

ydwriaeth trwyddi hi; ac am hynny yr y'm Ni yn
 ddiofal ynghylch y Ddeddf, neu un Ddyledswydd o
 Ufudd-dod. Ai felly y mai? Gadewch im ddywedyd i
 Chwi eich Barnedigaeth allan o Lyfr y Ddeddf; yr
 ydych yn Bechaduriaid gresynus: O herwydd nas
 gellwch fodloni Melldith y Ddeddf, am hynny Chwi
 redwch ymmaith oddiwrth Orchymmynion y Ddeddf,
 a Chwi redwch ymmaith at y Diafol, yn lle rhêdeg
 ymmaith at GRIST. Ond Mi a ddywedaf i Chwi, er
 na all y Ddeddf na 'ch Cyfiawnhâu, na 'ch achub
 Chwi, etto hi all eich condemnio Chwi: Y mae ganthi
 Awdurdod i'ch condemnio Chwi, er nad oes ddim eich
 achub Chwi: ac fe fydd iddi eich condemnio, ac y
 mae hi yn eich condemnio Chwi a phôb ūn ag sy allan
 o GRIST; ac am hynny, y mae yn rhaid i Chwi roi
 Atteb am bob Pechod ac ydych yn euog o hono; ac
 y mae Un Pechod yn ddigon i'ch damnio Chwi i bôb
 Tragwyddoldeb, yn ol Rheol y Ddeddf. O gan hynny,
 bydded i hyn fod yn Fodd i'ch cyffroi Chwi y rhai oll
 ac fydd dan y Ddeddf, i ymosyn am JESU GRIST, yr
 hwn yw Diwedd y Ddeddf er Cyfiawnder i bob un
 fydd yn credu! Tyred, Bechadur, tlawd, melldigedig,
 coll-farnol, annuwiol, os mynnwch fyw i DDUW ym-
 ma, a bŷw gyd ag Ef ar ol Llaw, Dewch allan oddi
 tan Jâu drom y Ddeddf; y mae gan JESU GRIST
 Gyfiawnder ac fydd wedi atteb i holl Orchymmyn-
 ion y Ddeddf, Cyfiawnder cyflawn, pŵr, perffaith,
 holl ddigonol, idd ei roddi i Chwi yn rhad ac yn
 rhodd heb Arian ac heb Werth, er nad oes gennych
 ddim idd ei ddwŷn atto ond Pechod ac Euogrwydd,
 ond Trueni ag Uffern o'ch amgylch, etto, er hynny
 dewch atto Ef fel ac yr ydych, ac os na ellwch ddyfod,
 O dywedwch hynny wrtho, na ellwch Chwi ddim
 dyfod atto, dadleuwch ag Ef, a dywedwch mai er nas
 gellwch Chwi ddyfod, etto y gall Efe trwy ei Holl-
 alluogawl Nerth eich tynnu Chwi; ac o's gwnewch
 felly mewn Gwirionedd, Mil un yw, oni chyferfydd Efe
 a Chwi

a Chwi yn Hanner y Ffordd. — O Foneddigion, ni ellwch byth gael eu achub i Anrhydedd Sancteiddrwydd Duw, oddi eithr i Chwi gyduno a Chyfiawnder JESU GRIST, yr hwn fydd yn ateb i holl Ofynion a Bygythion y Ddeddf, ac yn bodloni Cyfiawnder Duw.

Yn y Ffordd hon, fe all Trugaredd gynneryd Rhyddid i'ch achub, i Barch ac Anrhydedd y lleill o Briodolaethau Duw. O fy Mrodyr, A ydych am gael eich achub yn y Ffordd hon? O gan hynny dywedwch, Yn iach byth i'r Ddeddf o Weithredoedd; dymma Ffordd mwy godidog a gogoneddus i fwynhau Jechydwriaeth. O Bendigedig fyddo Duw yn dragywydd, o's hyn fydd y Cytundeb rhwng Cyfiawnder CRIST a'ch Eneidiau Chwi! O bydded i Dduw eich tynnu Chwi iddo! Ond yn awr,

21, I Chwi y rhai fydd wedi credu a chwedi ymuno a CHRIST, ac felly yn farw i'r Ddeddf; Cofiwch nad ydych ddim i fyw ac i arwain Bywyd di-gyfraith penrhŷdd er hynny i gid: Fy Nghyngor i Chwi yw, mai, gan eich bod wedi marw i'r Ddeddf, a'r i Chwi fyw i Dduw. Gadewch i Mi ofod gar eich bron rai Annogaethau a Chyfarwyddiadau i'r Diben hwn, a hynny yn hytrach gan i Mi gynneryd Pôen i gasglu ynghyd, ac i ofod o'ch blaen, amryw o bethau eisioes mewn perthynas i Dymmer ddeddfol, er eich arfogi Chwi yn erbyn Cyfeiliornad y *Neanomiaid* ar y naill Law; gochled Dynion rhag idd eu Calonnau cnawdol gamddefnyddio'r Athrawiaeth efangylaidd hon, a'i throi yn Afreoloath ac yn Achlysur i'r Cnawd fel y cyfeiliornus *Antinomiaid* ar y Llaw arall. Yr wyf yn sicr nad oes dim o'r cyfryw Dueddiad yn Athrawiaeth yr Efengyl o honi ei hun: Er y gall y Byd anwybodus ddrwg-dybio Athrawiaeth yr Efengyl; yr Athrawiaeth o Gyfiawnder Cyfrifol JESU GRIST, fel pe bai yn erbŷn Cyfiawnder a Sancteiddrwydd personol. Yr wyf yn dadgan i Chwi yn Enw y JEHOFA mawr, mai'r gwrthwyneb fydd Wirionedd, ac na bydd i Chwi byth fyw yn ôl y

**Ddeddf fel Rheol o Sancteiddrwydd, hyd nes y bydd-
och wedi marw iddi fel Gyfammod ac Ammod o
Fywýd.**

Yr hwn fydd ganddo Glustiau i wrando, gwrandawed.
O's býdd i Oleuni 'r Efyngyl ogoneddus, **fel Goleuni**
Gogoniant Duw yng Wýneb JESU GRIST, lewyrchu
Unwaith i'ch Calonnau Chwi, yna wrth edrych ar y
Gogoniant hwn o eiddo 'r **ARGLWYDD**, fê fydd i Chwi
gael eich newid i'r unrhyw Ddelw, o Ogoniant i Ogon-
iant, gan Ysprýd yr **ARGLWYDD**: Iê, i greu 'r E-
fyngyl yn gadwedigol, yw 'r Ffordd i gyflawnu 'r
Ddeddf yn berffeithuol. — Fe ellir dywedyd i'r gwir
Gredadyn gyflawnu 'r Ddeddf, yn ddauwedd fel ac y
mae hi yn Gyfammod, ac fel ac y mae hi yu Rheol:
Fel ac y mae hi yn Gyfammod, y mae efe yn ei chyfl-
awnu hi yn berffaith ac yn ddeddfol yn ei Ben a'i
Fachniýdd, yn yr hwn y mae ganddo Gyfiawnder per-
ffaith, cyflawn a Thragwyddol; ac fel ac y mae hi yn
Rheol, y mae efe yn ei chyflawnu hi yn berffaith hefyd,
ymma mewn Perffeithrwydd rhannol, ac mewn Per-
ffeithrwydd graddol ar ol llaw: Ac yna y ddau Ystyr-
iaeth hyn y gellir esponio 'r Gair hwnnw yn *Rens. viii.*
34. Lle y dywedir fod Cyfiawnder y Ddeddf wedi ei
gyflawnu yn y Credinwýr, Nod pa rai yw, eu bôd yn
arboidio nid yn ôl y Caswrdd, eithr yn ôl yr Ysprýd. — Nawr,
Mi a gaf eich cymmell i'r Rhodiad ysprýdol hwn, i'r
Bywyd Sanctaidd hwn, yr hyn yw Byw i Duw;
canys er nad yw eich Sancteiddrwydd yn angenrheidiol
er eich Cyfiawnhâd, yr hyn yw Athrawiaeth felddigidig
Pabyddiaeth; er, Meddaf, nad ydyw yn angenrheidiol
er eich Cyfiawnhâd, o herwydd yr ydych wedi marw
i'r Ddeddf yn y Pwngc o Gyfiawnhâd, etto y mae yn
angenrheidiol, o herwydd yr ydych wedi marw i'r
Ddeddf, i'r unig Ddiben hwn, fel y galloch fyw i
Duw yn y Pwngc o Sancteiddhâd, ac fel y galloch
fod yn Sanctaidd. — Yn fwy neilltuol, er Annog-
aethau,

aethau, Ystyriwch yr Angenrheidrwydd o Sancteiddrwydd yn y Pennau neilltuol canlynol hyn.

(1.) Y mae yn angenrheidiol mewn Perthynas i DDUW; ac ymma (i arferyd Trefn un Difnfydd mawr ar y Pen hwn) ystyriwch pa fôdd y mae Ewyllys DUW, Cariad DUW, Gogoniant DUW, yn neilltuol yn eich rhwymo Chwi, y rhai Crediniol, i fyw i DDUW.

1. Y mae *Goruwch-Ewyllys* y DUW mawr yn eich rhwymo Chwi i Sancteiddrwydd, i *Thef. iv. 3.* Hyn yw Ewyllys DUW, *sef eich Sancteiddrwydd Chwi.* Ewyllys DUW 'r TAD ydyw; y mae Efe wedi ei ordeinio: *Camys ei Waith Ef ydym, wedi ein crêu yng NEHRIST JESU i Weithredoedd da, y rhai a ragddarparodd DUW, fel y rhodiem Ni ynddunt.* Eph. ii. 10. Ewyllys DUW 'r MAB ydyw, *Joan. xv. 16.* — *Mi a'ch ordeiniais Chwi, fel yr eiech ac y dygech Frawyth, ac yr arhosai eich Frawyth.* Ewyllys DUW yr YSPRYD GLAN ydyw, yr hwn fydd yn gofydio o herwydd ein Pechodau, oni byddwn yn arwein Bywyd o Sancteiddrwydd.

2. Y mae *Cariad DUW* yn eich rhwymo Chwi i Sancteiddrwydd; i.e. hyn yw Diben Cariad Etholedigaethol y TAD, Cariad Pwrcasol y MAB, a Chariad Gweithrediadol yr YSPRYD GLAN. Diben neilltuol Cariad Etholedigaethol y TAD, yr hwn a'n dewisodd Ni, yw, *fel y byddai i Ni fod yn sanctaidd ac yn ddi-seius* (Eph. i. 4.) *gar ei Fren Ef mewn Cariad*; y mae Efe wedi ein dewis Ni i Jechydwriaeth trwy Sancteiddiad yr Yspryd. Diben neilltmol Cariad Pwrcasol y MAB ydyw, *Yr hwn a roddes ei Hun drosom, i'n prynu Ni oddiworth bob Awwir-edd, ac i'n puru Ni iddo ei Hun, yn Bôbl briadol, arwyddus i Weithredoedd da.* Tit. ii. 14. *Megis ag y carodd CRIST ei Eglwys, ac a'i rhoddas ei Hun drosti, fel y Sancteiddiai Efe hi, a'i glanhau a'r Olchfa Ddwfr, trwy 'r Gair, fel y gosodai Efe hi yn ogoneddus iddo ei hun, yn Eglwys bwr heb arni na Brycheuys na Chrychui, na dim o'r cyfryw, ond fel y byddai yn Sanctaidd ac yn ddi-seius,* Eph. v. 25, 26, 27. Hefyd Diben neilltuol Cariad Gweith-

Gweithrediadol yr YSPRYD GLAN ydyw, y mae ei holl Waith Ef ynnom Ni, ac erddom Ni, yn gynhwysedig yn ein cynnorthwyo yn, ac yn ei cymmwyso i'r Dyfedswyddau o Sancteiddrwydd, ac yn y Dwyn allan y Ffrwyth o honi ynnom Ni.— Gredinwŷr, od oes genych ddim Anrhydedd a Pharch i Oruwch-Arglwyddiaeth Duw 'r TAD, y MAB, a'r YSPRYD GLAN, y mae yn eich rhwymo Chwi i bôb Sancteiddrwydd Calon a Bywyd.

3. Y mae Gogoniant Duw yn eich rhwymo Chwi i Sancteiddrwydd, ac yn ei wneuthur yn angenrheidiol.— A ddymunech ogoneddu 'r TAD? *Yna, llewyrched felly eich Goleuni gar bron Dynion, fel y gwelont eich Gweithredoedd da Chwi, ac y gogoneddant eich TAD yr bwn fydd yn y Nefoedd. Yn hyn y gogoneddir fy NHAD, ar ddwyn o bonoch Ffrwyth lawer. A ddymunech ogoneddu 'r Mab? Ewyllys Duw, yw i Bawb anrhydeddu 'r MAB, fel ac y maent yn anrhydeddu 'r TAD. A pha fodd y mae hyn yn cael ei wneud? Yn wir trwy gredu ynddo, ac ufuddhâu iddo; Chwibchi yw fy Nghyfeillion, (yr ydych yn tyftioliaethu eich hunain i fod felly) o's gwnewch pa Bethau bynnag ac wyf yn eu gorchymyn i Chwi. A ddymunech ogoneddu 'r YSPRYD GLAN? Yna, y mae hynny yn cael ei gyflawnu trwy ddilyn a chofleidio Sancteiddrwydd; canys ei Deml Ef ydych, a Sancteiddrwydd a weddei idd ei Dŷ a'i Deml yn dragywydd; ac y mae Efe yn cael ei ddi-anrhydeddu pan y mae ei Deml yn cael ei halogi. — Yn sicr Gredinwyr, pan wyf yn llefaru wrthych Chwi, ni ellir tebyg fy mod yn llefaru wrth rai nad oes ganthynt na Pharch nac Anrhydedd i Oruwch-Ewyllys, Cariad, na Gogoniant Duw 'r TAD, MAB, na'r YSPRYD GLAN o flaen eu Llygaid; pe bae eich Sancteiddrwydd yn myned i gid ar gôll, ac heb gael byth moi gyfrif, yr hyn fy yn amhosibl, etto dymma ddigon o Reswm o'i blegid.*

(2.) Mewn Perthynas i Chwi eich *Hunain*, yr ydych yn rhwŷn o Angenrheidrwydd i Sancteiddrwydd; y mae eich Anrhydedd a'ch Heddwch yn perthynu ymma: Y mae yn *chnillfawr*, ac o fawr *Elw*; *Elw mawr yw Duwioldeb*, a chanddi *Addewid* o'r *Bywyd bawn* ac o'r *bawn a fydd*. Y mae yn *byfryd*; *canys Hyfrydwch yw Ffyrdd Doethineb*, a'i boll *Lwybrau* hi ydynt *Heddwch*. Ni bydd *Heddwch*, *méd* fy *Nuw*, i'r rhai *annuwiol*; ond *Efrwyth Cyfiawnder* yw *Tangneddys*, a'r *Effaith* o *Gyfiawnder*, yw *Sicrwydd* a *Llongddwch* yn *dragrwydd*. Iê, y mae yn *anrhydeddus*, a'r *Anrhydedd* mwyaf a'r a ellwch gael eich derchafu iddo ydyw; i fod yn *Sanc-aidd*, yw i fod yn gyffelyb i'r *Du w mawr* ei *Hun*.

(3.) Yr ydych mewn Perthynas i *Eraill*, yn rhwym i Sancteiddrwydd; fe all dueddu idd eu Hargyhoeddiad a'u Dychweliad. — Ar y naill *Law*, fe all dueddu idd eu Hargyhoeddiad; ac i gau *Geneuau* y rhai fydd yn *Elynion* i *Dduw*, yn ddauwedd ymma ac ar ol llaw.

1. Fe all gau eu *Geneuau* ymma, fel y gwelwch, i *Ped. ii. 15*. *Canys felly y mae Ewyllys Duw, fôd i Chwi trwy wneuthur Daioni oftegu Anwybodaeth Dynion ffolion*. Fe all Ynfydion anwybodus eich galw Chwi yn Rhagreithwŷr, hwy allant eich galw Chwi yn *Antinomiaid*, ac yn *Elynion* i'r *Ddeddf*: 'Nawr, trwy wneuthur Daioni, Chwi roddwch iddunt Wrth-ddadl an-artebol, mai er eich bôd wedi marw i'r *Ddeddf* fel Cyfammod, etto, eich bod yn ei hanrhydeddu fel Rhêol o Sancteiddrwydd, ac felly Chwi a wnewch iddynt gywilyddio o herwŷdd eu Henllybiau cableddus, fel ac y dywedir yn i *Ped. iii. 16*. *A chennych Gydwybod ddâ, fel yn yrbyn y maent yn eich goganu Chwi fel Drwg-Weithredwyr*, y cywilyddio y rhai fydd yn beio ar eich *Ymarweddiad* da Chwi yng *NGHRIST*, Ac yn

2. Ar ol llaw, yn *Nydd* y *Farn*, fe ddywedir, y barna'r *Saint* y *Bŷd*, nid yn unig, fel ac y byddant yn *Gŷd-Eisteddwŷr* ar yr *Orfeddfaingc* gyd a *MAB Duw*, yn ei fawrhygu, ac yn cydsynio ag *Ef* yn ei hôll *Farnau*;

Farnau; ond mewn Perthynas idd eu Sancteiddrwydd a'u Gweithredoedd da, pa rai y pryd hynny fydd yn cywilyddio ac yn argyhoeddi'r Drygionus: Ac yn wir fe fydd i Weithredoedd y Seintiau eu cyfarfod ryw Dydd gyd a'r fath Wynnebpryd cyfnewidiol fel mae prin yr adnabyddant hwy: Y maent yn eu gwled hwyt yn awr y gid yn ddu, yn halogedig ac yn anffurfiol; ond fe fydd iddynr y pryd hynny gael eu dwyn gar bron yn hardd, yn dëg ac yn ogoneddus, er Cywilydd i'r Drygionus, *Mat. xiv.* Ar y Llaw arall, fe all eich Sancteiddrwydd Chwi fod yn Foddion er Dychweliad i eraill, i *Ped. ii. 12.* Fe ddarfu i Sancteiddrwydd Proffeswyr gael ei fendithio i fod yn Foddion i ddychwelyd y rhai annuwiol halogedig, pa rai, pan ydoedd Dydd ei grafol Ymweliad wedi dyfod, a ogoneddasant Duw ar y Cyfrif hwnnw, i *Ped. iii. 12.* Ac am hynny medd *Paul. Tit. iii. 8.* *Gwir yw'r Gair, ac am y Pethau hyn yr ewyllfawn i Ti fod yn daer, fel y byddo i'r Sawl a gredasant i Dduw ofalu ar flaenori mewn Gweithredoedd da; y Pethau hyn fydd dda a buddiol i Ddynion.*

(4.) Yr ydych mewn Perthynas i'ch *Cyffwr* neu eich Stat yn rhwym i Sancteiddrwydd. A ydych mewn Stat gyfiawnhâol, wedi eich derbyn i Gyfeilliach Duw sanctaidd, yr hwn fydd yn barach ei Olygon nac y gall edrych ar Anwiredd? A ddylech Chwi ddim tyfiol-aethu eich Cyfiawnhâd trwy eich Sancteiddhâd? A ydyw ddim yn angenrheidiol i Chwi fod yn sanctaidd, o's ydych yn trigo ym Mhrefemoldeb, rhodio yng Olwg, ac yn gorwedd ym Mynwes y cyfryw Duw sanctaidd? A ydych mewn Stat sancteiddiol? I ba beth gan hynny y cawsoch eich adgenhedlu? I ba beth y cawsoch Galon newydd, Natur newydd, ac Egwyddor sanctaidd o Ras o'ch mewn, ond fel y byddai i Chwi fod yn sanctaidd? A ydych mewn Stat fabwysiadol? I ba Deiben? ond fel y byddai i Chwi fyw fel Plant Duw, a' bod yn Ddilynwyr iddo fel Plant annwyl? O, oni cawsoch eich cyfiawnhau, eich mabwysio, a'ch sancteiddio i'r Diben

hwn, ac fel y gallech fyw i Dduw? Ac O pa Gywilydd yw, ein bod Ni y rhai Crediniol yn bŷw mor anaddas i'n Stât a'n Proffes lawer o Brydiau ac yr ydym? Ai dymma 'r holl Ddiolchgarwch y mae Duw yn ei gael gennym am ei holl Ddaioni a'i Drugareddau, bod i Ni fathru ei Ddeddfau dan Drâed, dianrhydeddu ei Enw, torri ei Gyfraith, a gofydio ei Yspryd? Nid yw hyn ddim yn perthyn nac yn gweddu i Gredinwŷr. Efe 'ch carodd Chwi a Chariad tragwyddol, ac Efe 'ch tynnodd Chwi a Thrugaredd; a fydd i Chwi weithredu ac ymddwyn eich hunain fel Gelynion yn ei erbyn Ef, o herwydd iddo Ef ymddwyn ei Hun fel Duw o Gariad tu ag ottoch Chwi? O rhag Cywilydd, Gredinwŷr, *Nac adroddwch hyn yng Ngath, rhag llawenychu Merch-ed y Philistiaid, &c.* A oes dim o Obaith y Gogoniant gennym Ni? Ac a gewn Ni ddim gan fod y Gobaith hyn gennym buro ein hunain megis ac y mae yntef yn bŷr? A ydym Ni yn Gyfrannogion o'r Addewidion gwerthfawr? Yna, gan fod yr Addewidion hyn gennym, annwŷl Garedigion, *Ymlanbâwn oddiwrth bob Halograwydd Cnâwd ac Yspryd.* A ydym Ni un Etfeddion Gogoniant? Ac a gawn Ni ddim ymosŷn am gael ein Braint a'n Hawl i Ogoniant yn fwŷ eglŷr? *Dad. xxii. 14. Gwynn eu Byd y rhai sy yn gwneuthur ei Orchymmylion Ef, fel y byddo iddunt Faint ym Mbroen y Bywyd, ac y gallont fyned i mewn trwy Pyrth i'r Ddinas;* hynny yw, naill ai fel ac y gallo eich Hawl gael ei gwneud yn fwy hyspys, yn ol y Gair hwnnw, *Cbwi, cbwi yw fy Nghyfeillion, o's gwnewch pa Bethau bynnag yr wyf yn eu gorchymmy i Cbwi;* hyn yw, yr ydych yn tyftiolaethu trwy hyn eich bôd yn Gyfeillion i Mi; neu, mewn Perthynas i'r Hawl ymma, gwybyddwch fod Hawl o *Haeddiant* a Hawl o *Gymmrwyfiad*, yn ddauwedd yn angenrheidiol; Gredinwŷr, Chwi a wyddoch nad oes gennych un Hawl o *Haeddiant* ynnoch eich hunain, ond yng *NGHRIST*; ac y mae honno wedi ei sefydlu mewn Cyfiawnhâd, trwy *Haeddiant* Cyfiawnder *CRIST*; y mae yn rhaid i Chwi

gael yr Hawl o *Gymruysiad* ac o Gyfaddasiad ynnoch eich hunain oddiwrth GRIST, a hynny mewn Sancteidd-rwŷdd a Duwioldeb : Beth a gaf ei ddywedyd ? A ydych Chwi ddim i dystiolaethu eich Diolchgarwch iddo Ef, yr hwn a ddarparodd Gyfiawnder perffaith ac fy yn ateb i Ofynion y Ddeddf ym mhob Ffordd yn lle eich un brattiog eich hunain ? A ydŷch Chwi ddim i neilltuo eich hunain oddiwrth y Byd sydd yn rhodio yn y Ffordd lydan fy yn arwain i Uffern a Damnedigaeth, a than Felldith y Ddeddf a Digofaint Duw ? A ydych Chwi ddim wedi eich gwaredu rhag y Llid i ddyfod, ac o Bawb fy yn y Byd dan y Rhwymedigaethau mwyaf i fod yn sanctaidd ? A ddylech Chwi ddim ymdrechu a myfyrio pob Ffordd i fodloni'r Duw a dosturiodd wrthyh pan oeddych yn eich Gwaed, ac heb Nêb yn gofalu am danoch ? A ddarfu iddo Ef ddim eich golchi Chwi yn ei Waed ei hun, ac oni ddylech Chwithau, trwy ei Râs Ef, ymdrechu i beri i'r Byd wŷbod, fôd Rhinwedd yn ei Wâed Ef i'ch sancteiddio Chwi ? Iê, a addawodd Efe na byddai i Bechod arglwyddiaethu arnoch Chwi, oblegid nid ydych dan y Ddeddf, eithr dan Râs ? Ac oni ddylech ymdrechu a llafurio trwy Râs, i wneud yn amlwg, fod ei Addewid Ef wedi cael ei gwirioneddu ynnoch Chwi ?

(5.) Mewn Perthynas i'r Enbydrwydd ydŷch yntho, o's nid ydŷch yn dilŷn Sancteiddrwŷdd ac yn ei berffeithio yn Ofn Duw. O's ydych yn Blant i Dduw, yr ydych yn wir wedi eich rhyddhau o dan Felldith y Cyfammod o Weithredoedd, ac ni all y Penŷd a'r Gofpedigaeth hynny bŷth mo'ch gorddiwes; ond a ydyw yn bêth bychan gennŷch, fod eich TAD nefol yn eich ceryddu Chwi, yn cuddio ei Wŷneb oddiwrthyh, pallu Atteb i'ch Gweddiau, cuddio eich Tyffion o'r Nefoedd, a'ch roddi Chwi i fynu i gael eich gorthrymu a'ch gormesu gan eich Chwantau, ac felly cymeryd Dial ar eich ofer Ymarweddiad a'ch drwg Amcanion ?

(6.) Mewn

(6.) Mewn Perthynas i'r *Budd* a'r *Fantais* y fydd yn hyn ymma. Yr ydych yn rhwymedig i fyw yn Sanctaidd : Pa ham ? O herwŷdd mae dymma 'r Ffordd y gellwch ddyfod i fyw yn llawen ac yn hyfrŷd, ac i farw yn gyfurus ; yn y Ffordd hon y bŷdd i'ch Perffeithrwydd gael ei gynnal i fynu, fel *Jôb* ; yn y Ffordd hon y gellwch ddyfod i gael Cymmundeb a Duw, yn ol Addewid CRIST, *Joan* xiv. 21. *Yr bwn fydd a'm Gorchymynion I gando, ac yn eu cadw bwynt efe yw 'r bwn fydd yn fy ngharu I, — a Minnau a'i caraf ef, &c.* Yn y Ffordd hon y bŷdd i Chwi gael eich cymmwyso idd ei wasanathu Ef yn eich Cenhedlaeth, 2 *Tim.* ii. 19. Yn y Ffordd hon y bŷdd i Chwi gael Tyftiolaeth o'ch Cyflawnhad, 1 *Joan* iii. 12. Yn y Ffordd hon Chwi dynnwch Fendith Duw ar holl Weithredoedd eich Dwylo, *Sal.* i. 4. Ie, yn y Ffordd hon Chwi gewch ddyfod yn Ddaioni-cyhoeddus, yn Ddaioni-cyffredin, yn Fendith, ac yn Llefhâd mawr i bawb o'ch amgylch, yn ddauwedd trwy gyfrannu Daioni iddunt hwy a pharai yr ydych yn ymddiddan, a thrwy droi Barnedig-aethau oddiwrth y rheini fydd oddi amgylch i Chwi, fel ac y buasei Ddêg o Ddynion cyfiawn yn cadw *Sodom*. O pa fath *Sodom* yw 'r Genhedlaeth bresennol hon ! Ac megis ac y mae hi yn gyffelyb i *Sodom* a *Gommora*, ac ysgatydd Fil i Weithiau yn waeth, mewn Perthynas i Bechodau yn erbyn y Gyfraith a Goleuni 'r Efengyl, yr hyn ni chafas *Sodom* erjoed mo hono ; felly, *Oni buasai i ARGLWYDD y Lluoedd adael i Ni ychydig jawn Weddill ; fel Sodoma y buafem a chyffelyb fuafem i Gommora* *Esay* i. 9. mewn Perthynas i Farnedigaethau. Fe ddylai 'r holl Bethau hyn a llawer jawn yn chwaneg ar a ellid ei chwanegu, eich cymmell Chwi yn ddisfrifol i ymofyn ar ol Sancteiddrwydd, ac i fyw i Dduw ; yr ydych wedi marw i'r Ddeddf, fel y byddoch byw i Dduw.

21, *Er Cyfarwyddiad. Holiad.* O Pa fôdd y byddai byw i Dduw ? Ni ofodaf gar eich bron ddim Cyfarwydd-

wyddiadau ond Un, yr hwn y mae 'r Testyn yn fy ar-
wain iddo, a hynny yw, o's mynnwch fyw i Dduw,
O ymdrechwch i fod yn fwy mwy marw i'r Ddeddf:
Pa fwy marw ydych i'r Ddeddf fel Cyfammod, mwya
y gid y bydd i Chwi fyw yn ôl y Ddeddf fel Rhêol:
Beth? A ydych yn profi ddim fod Ysryd ddeddfol yn
aros gyd â Chwi, ac yn gwanhau eich Dwylo mewn
Dyledswyddau o Sancteiddrwydd? Ffordd ac Ysryd
yr hên Gyfammod ydyw, pan ydych yn ymdrechu
mewn Dyledswyddau yn eich Nerth naturiol eich hun-
ain; ac onid ydych yn ei brofi yn Orchwyl caled, trwm
blinderog? Yr wyf yn credu nad oes ond ychydig o
Sancteiddrwydd yno. O nid ydych pan ydych yn pwyso
ar Nerth CRIST, yn profi eich Eneidiau yn cael eu e-
hangu a'u bywhau mewn Dyledswydd? Pan ydych yn
cyflawnu Dyledswydd oddi wrth Egwyddor o Ofn flaf-
iaidd, Ffordd ddeddfol yw honno; ac onid ydych yn
profi fod eich Dwylo yn gwanhau, ac nad oes gennych
ond ychydig o Galon yn y Gwaith? Ond ar Llaw arall,
pan y mae Cariad CRIST yn eich cymmell Chwi, ai nid
dyna 'r Pryd yr ydych yn rhedeg gyd a Hyfrydwch yn
Ffyrdd ei Orchymmynion Ef? Iê, y mae gan Bechod
Arglwyddiaeth arnoch, pan ydych, ac mor belled ac
yr ydych dan y Ddeddf; canys trwy 'r Ddeddf y mae
Cynhyrifiadau Pechodau: Y mae 'r Ddeddf yn cynhyrfu
Llygredd, ond ni all moi ddarostwng ef; Gras Duw, yr
hwn a ddadguddir yn yr Efengyl, sydd yn ein dysgu Ni
yn effeithiol i ymwadu ac Annuwioledeb a Chwantau
bydol. I fod wedi marw i'r Ddeddf, yw i fod wedi
priodi CRIST; i fod wedi cael ein dwyn ymmaith oddi-
wrth yr *Adda* cyntaf, a chweddi cael ein huno a'r ail
Adda ydyw. Ac felly, Gredinwyr, fel ac yr ydych yn
NGHRIST, felly hefyd yr ydych i aros ynddo, os myn-
nwch fod yn ffrwythlon, a byw i Dduw, *Joan xv. 4.*
Megis na all y Gangen ddwyn Ffrwyth o boni ei bun, onid
erys yn y Wnwydden; felly ni ellwch Chwithau, onid ar-
hoswch ynnof fi. 'Nawr, i aros ynddo Ef, yw, yn unig
i ym-

i ymerthu yn y Gras y fydd ynddo Ef, ac i barhau i ymnerthu ynddo Ef trwy Ffydd; ac y mae hyn yn gwbl angenrheidiol er Ffrwythlondeb: Fel er i Flaguryn gael ei impio yn y Gwreiddyn, etto oni bydd iddo gael ei sicrhau a gwreiddio yn gadarn ynddo, nid yw ddim yn dyfod i Ffrwythlondeb; felly, y mae'r Pechadur wedi ei wneud yn Gristion, trwy gael ei dorri ymmaith oddiwrth y Ddedf, a'i impio yn NGHRIST; ond nid yw efe ddim yn Gristion Ffrwythlon, onid yw yn cymmerŷd Gafael sicr am GRIST, ac yn tynnu Rhinwedd o hono Ef: Am hynny, *Arbostwch ynnof Fi, a Fi ynnoch Chwi*, mēdd CRIST; O ond da y dywedir? o's na bydd iddo Ef aros ynnom Ni, ni bydd i Ni byth aros ynddo Ef trwy'r Gràs o Ffydd, oddiethr o idd Ef aros ynnom Ni trwy'r Ysprŷd o Ffydd. O's bydd i Ni annog Duw i gymmerŷd ymmaith ei Ysprŷd, y mae ein Ffydd yn ebrwŷdd yn diflannu, yn methu ac yn gwywo, ac yna yr ydym yn ymado oddi wrth y *ARGLWYDD trwy Galon ddrwg o Anghredinjaeth*. Dymma'r Ffordd gan hynnŷ i fyw Duw, ac i ddwŷn Ffrwyth iddo, sef trwy farw yn fwy i'r Gŵr cyntaf, y Ddeddf, a byw trwy Ffydd ar eich Gŵr bendigedig, CRIST JESU.

Hol. Trwy ba Foddion y dylem Ni fyw fel hyn? A allwn Ni ddim esgeuluso Dyledswyddau, gan ein bod wedi marw i'r Ddeddf? Nâg ê, Na atto. Profedig-aeth y Diafol i'n JACHAWDWR, oedd, i fwrw ei hun i lawr bendramwgl oddi ar Binacl y Deml, o herwŷdd bod Duw wedi addo ei gynnal yn ei hôll Ffydd; felly, Gredadŷn, y mae Duw wedi addo dy gynnal a'th gadw, Efe addawodd na chai Pechod byth arglwyddiaethu arnat, ac na chai di byth dy golli; a'r Diafol fy yn dy demptio di gan hynny i fwrw dy hun i lawr oddi ar y Deml, ac oddi ar Foddion y Deml ac Ordinhadau, cyhoedd a dirgel? O dywedwch i'r Cythraul Ffiaidd hwnnw, fel ac y dywedodd CRIST, Yscri-fennedig yw na themptia'r ARGLWYDD dy DDŴ. O's bydd

bydd i Chwi esgeuluso Moddion, yr ydych yn temptio 'r ARGLWYDD eich DUW, yr hwn fy yn gorchymmyn i Chwi ddefnyddio Moddion, ac a drefnodd y Ffordd hyn i gyfrannu ei Râs a'i Nerth i'w ei eiddo, hynny yw, yn yr Arferiad a'r Dêfnnyddiad cydwybodol o'r cyfryw Foddion, megis Ffýdd, Gweddi, Darllenjad, Gwrandawiad, Myfyriad, a Gwiliadwriaeth: Gan hynny, O bydd ddiwýd yn yr Arferiad o'r Moddion hyn; yn unig na ymddiriaid i'r Moddion, trwy eu gosod hwy yn Lle CRIST; dyro i Ffoddion eu Lle eu hunain, ac na ddifgwyl y bydd, hêb Râs y Cyfammod newýdd, i Foddion wneuthur y Gwaith. Gràs yw 'r Fynnon o ba ûn y mae 'r Dwfr bywiol yn tarddu, a Moddion yw 'r Aber a'r Pibellau trwy ba rai y mae 'r Dwfr yn cael ei drosglwyddo i Ni; ac oni bydd y Ffynnon yn crychio ac yn danfon allan Ffrydiau, ni all holl Bibellau a Chafnau 'r Býd moi drosglwyddo i Ni. Gan hynny, yn yr Arferiad o'r Moddion, yn wastad bydded i Chwi fod yn edrych i fynu at yr ARGLWYDD: Edrychwch atto Ef, yn ddauwedd, am Râs i arferyd y Moddion, ac am Râs i fendithio 'r Moddion. O's býdd i Chwi ofod un math o Bwýs a Hyder ar y Moddion, hwy ddeuant yn anfuddiol i Chwi: Yn yr Arferiad o'r Moddion hyn, O llefwch, llefwch yn ddifrifol ar yr ARGLWYDD, ar iddo làdd eich Hunan-Hyder a'ch Huuan-Ymddiriaid Chwi; O llefwch am yr Ysprýd o Fywýd i'ch bywhâu Chwi, fel y byddoch i Chwi fyw i DDUW; canýs, hýd nes y byddo i'r Ysprýd o Fywýd fyned i'r Escyrn fychion, ni bydd yno ddim Cynnwrf, dim Cyffroad, dim Býw i DDUW. Llefwch am yr Ysprýd o Ffýdd, felly fel ac y galloch ddywedyd gyda Paul yn yr Adnod nesaf i'm Testyn, *Byw ydwyf, etto nid Myfi, ond CRIST fydd yn byw ynnof fi; a'r hyn ydwyf yn ei fyw, — ei fyw ydwyf trwy Ffýdd* MAB DUW, *yr bwn a'm carodd, ac a ddoais ei Hun trosos fi.* O llefwch am Ffýdd ac am y Sicrwydd o Ffýdd. Diammau yw, y gall un gael Ffýdd, ac etto bôd hêb y Sicrwydd hwnnw, yr hwn ydym yn gyffredin

Tu
Tu 21.
Llin 4.
Tu 41.
dar. a'r
lle, ymm

gyffredin yn ei alw felly : Ond pa un a bôd rhŷw fâth o Sicrwydd neu Grêd ddiogel yn y Natur o Ffŷdd y mae hwn yn Holiad nad wyf yn meddwl llefaru o'i blegid yn bresennol : Yn unig, hyn wyf yn sicr o hono, o Air Duw, nad yw Amheuaeth yn un Rhan o Ffŷdd ; Canys y mae Ffŷdd ac Amheuaeth mor wrthnyneb y naill i'r llall, ac yw Goleuni a Thywyllwch. Fe all fôd rhai Credinwŷr yn *wir* mewn llawer o Amhêuon, llawer o Amhêuon llawer o Amheuon ; Pa ham ? O herwŷdd nâd ôes ganddânt ond ychydig Ffŷdd, ychydig Ffŷdd, ychydig Ffŷdd ; O *Tydi o ychydig Ffŷdd, pa ham y petrusaist ?* Ac yr wŷf yn cael fôd y Credadŷn y fŷdd yn rhodio mewn Tywyllwch, ac hêb Lewŷrch iddo, yn cael ei gyfarwyddo at Ffŷdd, fel y Feddyginiaeth rhâg ei Dywyllwch a'i Amhêuaeth ; *Gobeithied yn Enw 'r ARGLWYDD, ac ymddirieded yn ei DDUW.*

Llefwch, Meddaf, am yr Ysprŷd o Ffŷdd, ac yna fe weithia Ffŷdd trwy Gariad : Llefwch am Ysprŷd-efangylaidd ; canys yr wŷf yn tystiolaethu yn Enw yr ARGLWYDD, nâ bŷdd i Sancteiddrwydd-efangylaidd byth flodeuo yn ein Plith neu yn y Genhedlaeth, hŷd nes y byddom yn fwŷ rhŷdd oddi wrth Ysprŷd deddfol ; ac na bydd i Ni ddim Bŷw i DDUW, oddi eithr i Ni fôd wedi marw i'r Ddeddf.

T E R F Y N.

GWALLIAU 'r ARGRAPHIAD.

Tu dalen yr 16. Llinell 31. yn lle *cre* darllain *credu*.
 Tu 21. Llin 33. yn lle, *Creddyn*, dar. *Credadyn*. Tu 36.
 Llin 4. yn lle, ein *bôd marw*, dar. *ein bod wedi marw*.
 Tu 41. Llin. 35. yn lle, *a'r Pechadur yw 'r Carchar*,
 dar. *a'r Pechadur yw 'r Carcharor*. Tu 84. Llin 3. yn
 lle, *ymmaith Duw*, dar. *ymmaith oddi wrth DDUW*.

[121]

1. E. R. F. J. M.

2. 4. 4.

128

[The page contains faint, illegible handwriting.]